Jane Austen

Elinor și Marianne

roman

Editura Eminescu

JANE AUSTEN

Elinor și Marianne

EDITURA EMINESCU
1972

Cuprins

CAPITOLUL I
CAPITOLUL II
CAPITOLUL III
CAPITOLUL IV
CAPITOLUL V
CAPITOLUL VI
CAPITOLUL VII
CAPITOLUL VIII
CAPITOLUL IX
CAPITOLUL X
CAPITOLUL XI
CAPITOLUL XII
CAPITOLUL XIII
CAPITOLUL XIV
CAPITOLUL XV
CAPITOLUL XVI
CAPITOLUL XVII
CAPITOLUL XVIII
CAPITOLUL XIX
CAPITOLUL XX
CAPITOLUL XXI
CAPITOLUL XXII
CAPITOLUL XXIII
CAPITOLUL XXIV
CAPITOLUL XXV
CAPITOLUL XXVI
CAPITOLUL XXVII
CAPITOLUL XXVIII
CAPITOLUL XXIX
CAPITOLUL XXX
CAPITOLUL XXXI
CAPITOLUL XXXII
CAPITOLUL XXXIII

CAPITOLUL XXXIV
CAPITOLUL XXXV
CAPITOLUL XXXVI
CAPITOLUL XXXVII
CAPITOLUL XXXVIII
CAPITOLUL XXXIX
CAPITOLUL XL
CAPITOLUL XLI
CAPITOLUL XLII
CAPITOLUL XLIII
CAPITOLUL XLIV
CAPITOLUL XLV
CAPITOLUL XLVI
CAPITOLUL XLVII
CAPITOLUL XLVIII
CAPITOLUL XLIX
CAPITOLUL L

Jane Austen

SENSE AND SENSIBILITY

Titlul original este *Rațiune și simțire (Sense and Sensibility)*. Întrucât prima ediție în englezește a apărut cu titlul *Elinor și Marianne,* ne-am îngăduit să intitulăm și noi astfel volumul de față, cu atât mai mult cu cât o traducere fidelă a titlului original., în spiritul cărții, este destul de dificilă.

Bemhard Tauchnitz

Leipzig, 1864

CAPITOLUL I

Familia Dashwood se stabilise de multă vreme în Sussex. Avea moșie mare, iar reședința îi era la Norland Park, în centrul proprietății, unde timp de mai multe generații dusese o viață atât de onorabilă încât se bucura de aprecierea unanimă a celor din jur. Fostul stăpân al acestei moșii era un celibatar, care ajunse să trăiască până la o vârstă înaintată și a cărui soră îi fu vreme îndelungată o credincioasă menajeră și o prietenă de nădejde. Dar moartea ei, care surveni cu zece ani înaintea morții lui, aduse mari schimbări la conac; căci pentru a nu-i mai simți lipsa, el invită, să se stabilească la Norland, familia nepotului lui, domnul Henry Dashwood, moștenitorul legal al domeniului și persoana căreia intenționa să i-l lase prin testament. Bătrânul domn își petrecu în mod plăcut zilele, în societatea nepotului, a nepoatei lui și a copiilor lor. Afecțiunea ce o simțea pentru ei toți crescu. Permanenta atenție a doamnei și domnului Dashwood de a-i îndeplini dorințele, atenție ce nu izvora pur și simplu din interes, ci din bunătatea sufletului lor, îl făcu pe bătrân să se bucure de toate mângâierile în ultimii ani ai vieții; iar veselia copiilor dădu savoare existenței lui.

Domnul Henry Dashwood avea un fiu dintr-o primă căsătorie și trei fete cu actuala lui soție. Fiul lui, un tânăr onorabil, de ispravă, era un om cu dare de mână, căci mama lui avusese o avere mare, din care băiatului îi revenise jumătate când ajunsese la majorat. Își spori apoi această avere prin căsătoria pe care o făcu în scurt timp după aceea. Pentru el, așadar, moștenirea domeniului Norland era de mai puțină importanță decât pentru surorile lui; căci ele nu puteau căpăta o avere prea mare chiar dacă tatăl lor ar fi moștenit acea proprietate. Mama lor n-avea niciun ban, iar tatăl lor nu dispunea de mai mult de șapte mii de lire; căci cealaltă jumătate din averea primei lui soții era, după cum s-a mai spus, la dispoziția băiatului ei, Henry Dashwood beneficiind doar de uzufructul ei.

Bătrânul gentilom își dădu duhul: când i se deschise testamentul, ca aproape oricare alt document de acest fel, el pricinui pe câtă dezamăgire, pe atâta bucurie. Bătrânul nu fu nici atât de nedrept și nici atât de nerecunoscător să nu-i lase domeniul moștenire nepotului lui; dar i-l lăsă în niște condiții care reduceau valoarea moștenirii la jumătate. Domnul Dashwood ar fi vrut să poată folosi moștenirea mai mult pentru soția și fetele lui, decât pentru el sau pentru fiul lui: dar ea era hărăzită fiului lui și fiului acestuia, un copilaș de numai patru ani, în așa fel, încât nu-i mai dădea posibilitatea să aibă grijă de cele care îi erau mai dragi și care aveau mai mare nevoie să li se asigure existența din venitul moșiei sau din vânzarea prețioaselor ei păduri. Totul era stipulat în folosul acestui copilaș care, cu prilejul vizitelor ce

le făcuse când și când la Norland cu tatăl și cu mama lui, reușise să-și câștige până într-atât dragostea unchiului lui, prin drăgălășenii ce se întâlnesc adesea la copii de doi-trei ani – un anume fel de a stâlci cuvintele, o dorință sinceră de a-și impune capriciile, o mulțime de șiretlicuri de-ale lor și foarte multă gălăgie – încât aproape izbutise să șteargă cu buretele toate atențiile cu care fusese înconjurat, ani de-a rândul, bătrânul domn de către nepoata lui și fetele acesteia. Vru totuși să fie mărinimos și cu ele și ca semn al afecțiunii ce le-o purta celor trei fete, le lăsă câte o mie de lire la fiecare.

La început domnul Dashwood fu foarte dezamăgit; dar avea o fire veselă și optimistă; putea, pe bună dreptate, spera să trăiască ani mulți și, ducând o viață chibzuită, să pună de o parte o sumă frumușică din produsele unei moșii care era destul de întinsă și susceptibilă de neîntârziate îmbunătățiri. Dar el se bucură doar un an de averea în posesia căreia intrase. Nu-i supraviețui mai mult unchiului său; zece mii de lire, inclusiv recenta moștenire, fu tot ce le rămase văduvei și fetelor lui.

De îndată ce se află că viața îi este în primejdie, fu chemat fiul lui pe care domnul Dashwood îl rugă cu toată insistența și urgența la care-l obligau boala, să aibă grijă de mama lui vitregă și de surorile lui.

John Dashwood nu era atât de sensibil ca ceilalți membri ai familiei; dar fu impresionat de o astfel de rugăminte ce i se făcea într-un asemenea moment, și făgădui să-și dea toată osteneala pentru a le asigura o viață confortabilă. Tatăl lui se liniști când i se dădură asemenea asigurări și John Dashwood avu răgazul să se gândească în ce măsură îi stătea în putință să le ajute în mod rezonabil.

Nu era un tânăr rău la suflet, în afară de cazul în care rău la suflet înseamnă a fi nesimțitor și cam egoist: dar în general era un om stimat; căci se comporta cu bună-cuviință în îndeplinirea îndatoririlor lui obișnuite. Dacă s-ar fi căsătorit cu o femeie mai bună la suflet, poate că ar fi ajuns să fie încă și mai respectat decât era: ar fi putut deveni poate el însuși un om amabil. Căci era încă foarte tânăr când se căsătorise și ținea enorm la soția lui. Dar nevasta lui era o viguroasă caricatură a lui însuși: mult mai egoistă și mai îngustă la minte.

Când îi făgăduise tatălui său, se gândise în sinea lui să sporească averea surorilor sale făcându-le un cadou de o mie de lire la fiecare. Pe atunci chiar se credea în stare să o facă. Perspectiva că-și va spori venitul pe care-l avea, cu încă patru mii de lire pe an, în afară de cealaltă jumătate ce-i rămăsese din averea mamei lui, îi încălzea inima și-l făcea să fie chiar și mărinimos. „Da, le va oferi trei mii de lire: va fi un gest frumos și generos din partea lui! Și va fi suficient pentru a le pune la adăpost de orice grijă materială. Trei mii de lire! Se putea

dispensa destul de ușor de această sumă frumușică.” Se gândi toată ziua la această intenție a lui, se gândi la ea mai multe zile la șir, și nu se căi.

Abia se terminase înmormântarea tatălui său, că soția lui John Dashwood sosi împreună cu băiatul și servitorimea lor fără măcar s-o fi înștiințat în vreun fel oarecare pe soacra ei. Nimeni nu-i putea contesta dreptul de a o face; casa devenise proprietatea soțului ei din clipa în care tatăl lui decedase; dar tocmai din această pricină, lipsa ei de delicatețe se dovedea a fi și mai flagrantă, și unei femei în situația doamnei Dashwood, animată de sentimentele firești într-o astfel de împrejurare, trebuie să i se fi părut extrem de dezagreabilă; dar doamna Dashwood avea un simț al onoarei atât de profund, o mărinimie atât de romantică, încât orice astfel de jignire din partea absolut oricui, era doar o sursă de profund dezgust. Soția lui John Dashwood nu fusese niciodată pe placul celor din familia lui; dar până atunci nu avusese ocazia să le arate cât de puțină considerație putea să aibă față de alții, când așa o cerea situația.

Bătrâna doamnă Dashwood se simți atât de jignită de această comportare grosolană și-și disprețui nora atât de mult pentru lipsa ei de bună-cuviință, încât ar fi părăsit casa pentru totdeauna la sosirea acesteia, dacă rugămințile celei mai mari dintre fiicele ei n-ar fi făcut-o să se gândească dacă e cuviincios sau nu să plece, iar după aceea propria ei iubire duioasă față de cei trei copii ai ei o determinaseră să rămână și să evite astfel, de dragul lor, o ruptură cu fratele fetelor ei.

Elinor, fata ei cea mai mare, ale cărei sfaturi avuseseră atâta efect, avea o putere de înțelegere și un calm în a judeca lucrurile, ce-i dădeau dreptul, deși n-avea decât nouăsprezece ani, să fie consilierul mamei ei, permițându-i adeseori să contracareze, spre avantajul lor, al tuturora, acea pripeală a doamnei Dashwood, care, în general, ar fi făcut-o să acționeze cu nesăbuință. Elinor avea o inimă de aur; era afectuoasă, iar sentimentele îi erau profunde: știa însă cum să și le stăpânească: un lucru pe care mama ei îl mai avea încă de învățat și despre care una dintre surorile ei nici nu vroia să audă.

Însușirile Mariannei erau, în bună măsură, cu totul asemănătoare cu cele ale lui Elinor. Era deșteaptă și sensibilă; dar punea prea multă pasiune în tot ce făcea: nici durerile și nici bucuriile ei nu cunoșteau moderație. Era mărinimoasă, bună la suflet, interesantă: avea toate calitățile în afară de prudență. Asemănarea dintre ea și mama ei era într-adevăr izbitoare.

Elinor era îngrijorată de această sensibilitate exagerată a surorii ei, care, pe de altă parte, era foarte mult pe placul doamnei Dashwood. În momentul acesta de mare tristețe pentru ele, se stimulau una pe alta în a-și da frâu liber durerii. Chinul suferit la început era cu bună

știință realimentat, împrospătat iarăși și iarăși întreținut neîncetat. Se lăsară cu totul copleșite de durerea lor, străduindu-se să și-o sporească cu orice gând ce-o putea redeștepta și fiind hotărâte să nu accepte ca trecerea timpului să le aducă vreo mângâiere.

Elinor era și ea profund îndurerată; cu toate acestea era în stare să se lupte cu ea însăși, avea destulă putere să nu se lase copleșită. Se consultă cu fratele ei, își primi cumnata când aceasta sosi și izbuti s-o trateze cu deferența cuvenită; se strădui să o facă și pe mama ei să aibă o comportare asemănătoare, încurajând-o să se înarmeze cu răbdare și îngăduință.

Margaret, cea de-a treia soră, era o fată plăcută și veselă; dar cum era în bună măsură pătrunsă de romantismul Mariannei, fără să posede în egală măsură bunul simț al acesteia, la treisprezece ani nu prea dădea semne că va ajunge vreodată să fie pe potriva surorilor ei.

CAPITOLUL II

Și-așa soția domnului John Dashwood se instală la Norland ca stăpână a casei, în timp ce soacra și cumnatele ei rămaseră acolo ca simple musafire. În această calitate erau tratate de soția domnului John Dashwood cu o rezervată politețe, iar de soțul ei cu atâta bunătate câtă era el în stare să simtă față de oricine în afară de el însuși, de soția lui și de copilul lor. Insistă foarte mult, chiar cu oarecare zel, ca ele să considere conacul de la Norland drept propria lor casă, și cum doamnei Dashwood nicio perspectivă nu-i părea mai ademenitoare decât aceea de a rămâne acolo până când avea să-și găsească o casă prin apropiere, invitația îi fu acceptată.

Să rămână într-o casă în care totul îi aducea aminte de bucurii din vremuri trecute era exact ce-i convenea. În momente de veselie nimeni n-o putea întrece în voioșie. Dar și în tristețe se lăsa dusă de imaginație, și așa cum bucuria ei era fără prihană, se arăta la fel de neconsolată în mâhnirea ei.

Doamna Dashwood cea tânără nu era de loc de acord cu ceea ce intenționa soțul ei să facă pentru surorile lui. Trei mii de lire din averea scumpului lor băiețel ar fi însemnat să-l sărăcească îngrozitor. Îl rugă fierbinte să se mai gândească. Cum își putea lua răspunderea de a-și lipsi copilul, singurul lor copil, de o sumă atât de mare? Și ce pretenții puteau avea domnișoarele Dashwood la o asemenea sumă, la o asemenea generozitate din partea lui? Doar nu-i erau decât pe jumătate rude de sânge, ceea ce pentru ea nu însemna niciun fel de înrudire. Se știe doar că n-a existat niciodată afecțiune între copiii din căsniciile unui bărbat; și de ce trebuia oare să se ruineze și să-l ruineze și pe micuțul lor Harry dându-și toți banii surorilor lui vitrege?

— Asta a fost ultima dorință a tatii. S-o ajut pe văduvă și pe fiicele sale, îi răspunse soțul ei.

— Cred că nu știa ce vorbește; pun pariu că nu era întreg la minte când ți-a spus una ca asta. De-ar fi fost în toate mințile nu s-ar fi putut gândi să-ți ceară să-l lipsești pe fiul tău de jumătate din avere.

— Nu mi-a cerut o sumă anume, dragă Fanny; m-a rugat numai, în termeni foarte generali, să le ajut și să le asigur o viață mai confortabilă decât i-a stat lui în putință s-o facă; poate c-ar fi fost mai bine dacă lăsa chestiunea întru totul pe seama mea. Doar nu-și putea închipui că n-am să am grijă de ele. Dar cum mi-a cerut să-i fac această făgăduială, nu puteam să nu-mi dau cuvântul. Cel puțin așa m-am gândit atunci. I-am promis prin urmare că am să le ajut și trebuie să mă țin de cuvânt. Trebuie făcut ceva pentru ele, când or fi să plece de la Norland și să se stabilească într-altă casă.

— Ei, atunci să facem ceva pentru ele, dar asta nu înseamnă că

trebuie să le dai trei mii de lire. Nu uita că o dată dați, banii nu se mai întorc înapoi, adăugă ea. Surorile tale au să se căsătorească și adio bani. Dacă bietul nostru băiețel i-ar putea căpăta înapoi…

— Ei da, atunci s-ar schimba lucrurile, răspunse soțul ei pe un ton grav. S-ar putea să vină o dată și timpul când Harry va regreta c-a fost lipsit de o sumă așa de mare. Dacă, de pildă, s-ar întâmpla să aibă o familie numeroasă, banii pe care-i dau surorilor mele i-ar fi bineveniți.

— Sigur că da.

— Ei, atunci, poate ar fi mai bine pentru toată lumea să reducem suma la jumătate. Cinci sute de lire adăugate la averea lor înseamnă foarte mult.

— O, ar fi grozav pentru ele! Care frate din lumea asta ar face pe jumătate din cât faci tu pentru surorile tale, chiar dacă i-ar fi surori adevărate? Numai că nu-ți sunt decât surori vitrege! Dar tu ai o inimă atât de largă!

— N-aș vrea să fiu meschin, replică el. În astfel de împrejurări, e bine să faci mai degrabă prea mult decât prea puțin. Așa nimeni n-o să poată spune că n-am făcut destul pentru ele: nici chiar ele. Nu se pot aștepta la mai mult.

— Nu se știe la ce se pot aștepta ele, spuse doamna Dashwood, dar noi nu trebuie să ne gândim la ce se așteaptă ele. Chestiunea este: ce-ți dă ție mâna să faci pentru ele.

— Sigur că da. Și cred că-mi pot permite să le dau fiecăreia câte cinci sute de lire. Așa stând lucrurile, fără ca eu să le mai dau ceva în plus, fiecare dintre ele o să aibă peste trei mii de lire la moartea mamei lor – o avere frumușică pentru orice tânără.

— Păi sigur. Și dacă stai și te gândești bine nici nu cred c-ar trebui să le mai dai ceva în plus. Au să aibă zece mii de lire de împărțit între ele. Dacă au să se căsătorească, fără îndoială că au să se descurce foarte bine și dacă n-au să se căsătorească, atunci pot trăi toate trei foarte confortabil din dobânda pe care au s-o primească la zece mii de lire.

— Asta-i foarte adevărat și deci nu știu dacă, ținând seama de toate astea, n-ar fi mai nimerit să facem mai degrabă ceva pentru mama lor, cât mai este în viață, decât pentru ele, să-i oferim, de exemplu, o rentă anuală viageră. Așa ar putea beneficia de rentă și surorile mele. Cu o sută de lire pe an s-ar descurca toate foarte ușor.

Soția lui șovăi o clipă, înainte de a-și da consimțământul.

— Sigur că e mai bine decât să te desparți de 1.500 de lire dintr-o dată. Dar dacă s-ar întâmpla ca doamna Dashwood să trăiască cincisprezece ani de acum înainte ne-am păcăli prea din cale-afară.

— Cincisprezece ani! Dar, dragă Fanny, din păcate n-are să trăiască

nici pe jumătate…

— Sigur că nu, dar nu știu dacă ai observat că oamenii trăiesc până la adânci bătrânețe când li se plătește o rentă viageră; și pe urmă ea e foarte sănătoasă și robustă și abia dac-a împlinit patruzeci de ani. O rentă viageră e o treabă foarte serioasă; trebuie s-o plătești an de an, nu poți scăpa de ea. Nu-ți dai seama ce anume vrei să faci. Am văzut câte necazuri se pot ivi dintr-o rentă viageră, căci potrivit testamentului tatii, mama a trebuit să plătească trei astfel de rente, unor servitori bătrâni și nici nu-ți poți închipui ce greu i-a venit. Aceste rente trebuiau plătite de două ori pe an; și mai trebuia să aibă grijă să ajungă în mâna lor și la un moment dat s-a spus că unul dintre ei a murit și mai târziu s-a dovedit că nu fusese adevărat. Mama se săturase până peste cap de ele. Spunea că veniturile nu mai sunt ale ei din pricina acelor permanente pretenții bănești; n-a fost de loc frumos din partea tatii, pentru că altfel, mama ar fi putut dispune de bani cum ar fi vrut, fără absolut nicio restricție. De aceea am ajuns să-mi fie groază de rentele viagere, așa că nu m-aș obliga să plătesc o astfel de rentă pentru nimic în lume.

— Sigur că e neplăcut să ai an de an astfel de pierderi ce-ți seacă venitul picătură cu picătură, răspunse Dashwood. Așa cum pe bună dreptate spunea și mama ta, averea nu mai este a ta. Fără îndoială nu e de loc plăcut să fii obligat să plătești astfel de sume la zile fixe: îți dă într-un fel sentimentul că ești lipsit de independență.

— Așa și este și până la urmă nu te alegi nici măcar cu mulțumiri. Dac-aș fi în locul tău, aș face numai ce cred eu de cuviință. Nu m-aș obliga să le dau vreo rentă anuală. Uneori s-ar putea să ne vină greu să ne dispensăm de o sută de lire sau chiar și de cincizeci de lire pe an din cheltuielile noastre.

— Cred că ai dreptate, draga mea; are să fie mai bine să nu ne încurcăm cu nicio rentă viageră în cazul de față; ce le-aș da ocazional va fi de mai mare ajutor decât o rentă anuală, pentru că dacă ar fi sigure de un venit mai amplu, ar duce o viață pe picior mare și n-ar fi nici cu un gologan mai bogate la sfârșitul anului. Cu siguranță că așa o să fie cel mai bine. Un cadou de cincizeci de lire din când în când ca să nu le las să ducă lipsă de bani. Asta o să mă ajute să-mi țin pe de-a-ntregul făgăduiala față de tata.

— Așa cred și eu. Ba, drept să-ți spun, sunt convinsă că tatăl tău nici nu s-a gândit să le dai bani. Cred că ajutorul la care s-a gândit el trebuia să fie ceea ce pe bună dreptate se putea cineva aștepta de la tine; de exemplu să ai grijă să le găsești o căsuță confortabilă, să le ajuți să se mute în ea și să le trimiți pește și vânat și alte asemenea cadouri. Pot să jur că nu s-a gândit la nimic altceva, n-ar fi logic și rațional să se fi așteptat la altceva. Ia gândește-te numai, dragă

domnule Dashwood, cât de confortabil poate trăi mama ta vitregă și fetele ei din dobânda celor șapte mii de lire, în afară de mia de lire a fiecăreia dintre cele trei fete, care le aduce în parte un venit de cincizeci de lire pe an și nu se poate să nu-i plătească ele și mamei lor întreținerea din aceste câștiguri. Împreună au să aibă cam 500 de lire pe an și cum naiba să aibă patru femei nevoie de mai mult de atâta? Au să cheltuiască atât de puțin! N-o să aibă de fapt mai nicio cheltuială! Întreținerea casei n-o să le coste aproape nimic. N-au să aibă trăsură, n-au să aibă cai și nici prea mulți servitori; n-au să primească oaspeți, așa că n-au să aibă niciun fel de cheltuieli. Ia gândește-te ce viață tihnită au să ducă! Cinci sute de lire pe an! Zău dacă-mi pot închipui cum au să poată ele cheltui măcar jumătate din banii ăștia; așa că e cu totul absurd să te gândești să le mai dai bani de la tine. Mai degrabă au să fie ele în stare să-ți dea ție câte ceva.

— Pe legea mea, cred că ai perfectă dreptate, spuse domnul Dashwood. E cât se poate de limpede că atunci când m-a rugat să le ajut, tata s-a gândit numai la ce spuneai tu. Da, e cât se poate de limpede și-o să-mi respect cu strictețe promisiunea, oferindu-le ajutorul și amabilitățile de care vorbeai. Când mama are să se mute în altă casă o s-o ajut cu dragă inimă la mutat pe cât îmi va sta în putință. Și poate cu această ocazie am să-i fac cadou și niște mobilă.

— Sigur că da, încuviință doamna Dashwood. Dar oricum să nu uiți un lucru. Când tatăl și mama ta s-au mutat la Norland, cu toate că și-au vândut mobila de la Stanhill, au reușit să păstreze toate porțelanurile, argintăria și rufăria, care acum i-au rămas mamei tale. Așa încât are să aibă aproape tot ce-i trebuie când o să se mute la ea.

— Bine chibzuit, ai dreptate. O moștenire prețioasă, ce-i drept! Și totuși, o parte din argintărie ne-ar fi prins și nouă foarte bine ca s-o completeze pe cea pe care-o avem.

— Așa-i; iar serviciul lor pentru micul dejun e de două ori mai frumos decât cel pe care-l avem. După părerea mea, mult prea frumos pentru orice casă în care le-ar da lor mâna să locuiască vreodată. Dar mă rog, ce să-i faci. Tatăl tău nu s-a gândit decât la ele. Și nu-i datorezi nicio recunoștință, ascultă-mă pe mine, și nici nu-i cazul să-ți dai prea multă osteneală să-i îndeplinești dorințele; căci știu prea bine că dac-ar fi putut, lor le-ar fi lăsat aproape tot ce avea pe lumea asta.

Acest argument se dovedi irezistibil. Conferi intențiilor sale hotărârea fermă ce-i lipsise până atunci de a le pune în practică; și în cele din urmă ajunse la concluzia că ar fi fost absolut de prisos, ba chiar de prost gust, să facă mai mult pentru văduva și fetele tatălui său decât asemenea acte de ajutorare a aproapelui cum îi sugerase soția lui.

CAPITOLUL III

Doamna Dashwood râmase la Norland câteva luni; nu pentru că n-ar fi vrut să se mute acuma, când fiecare colțișor atât de bine cunoscut nu-i mai deștepta puternica emoție ce i-o pricinuise o vreme; dar când începu să nu mai fie chiar atât de abătută și când în loc să-și amintească numai de lucruri triste începu să se mai gândească și la altele, o cuprinse nerăbdarea de a pleca și-și dădu toată osteneala să-și găsească o locuință potrivită prin împrejurimi. Căci i-ar fi fost imposibil să se mute prea departe de mult îndrăgitul conac de la Norland. Dar nu găsi nicio casă care să fie destul de liniștită și de confortabilă și care să-i convină și fetei ei mai mari, fată foarte înțeleaptă, căci, cu judecata ei solidă, Elinor respinsese mai multe locuințe cu care și mama ei fusese de acord că sunt prea mari pentru venitul lor.

Doamna Dashwood știa de la soțul ei, de promisiunea solemnă pe care i-o făcuse fiul lui în favoarea lor, promisiune ce adusese mângâiere ultimilor sale gânduri pământești. Nu se îndoia de sinceritatea acestei promisiuni după cum nici soțul ei nu se îndoise și se gândea la ea cu mulțumire, socotind acest lucru în favoarea fetelor ei, deși ea era convinsă că, în ceea ce-o privea, o sumă mai mică de șapte mii de lire i-ar fi ajuns și chiar i-ar fi prisosit. Se bucură și pentru fratele lor, pentru inima lui largă; își reproșă că nu-i recunoscuse până atunci meritele, necrezându-l în stare de mărinimie. Dar purtarea lui grijulie față de ea și de surorile lui o convinse că bunăstarea lor nu-i este indiferentă și multă vreme se bizui cu încredere pe generozitatea intențiilor sale.

Disprețul pe care-l simțise față de nora ei, încă de când dăduse prima dată ochii cu ea, crescu și mai mult pe măsură ce ajunse s-o cunoască mai bine, în jumătatea de an în care conviețuiră sub același acoperământ; și poate că în ciuda sentimentelor materne și a politeții doamnei Dashwood, cele două femei n-ar fi putut trăi împreună atât de mult, de nu s-ar fi ivit o anume împrejurare care să le determine, după părerea doamnei Dashwood, pe fetele ei să rămână mai departe la Norland.

Această împrejurare consta în afecțiunea crescândă dintre fata ei cea mai mare și fratele soției lui John Dashwood, un tânăr manierat și plăcut, care le fu prezentat la scurtă vreme după ce sora lui se stabili la Norland și care de atunci își petrecuse cea mai mare parte a timpului acolo.

Unele mame ar fi încurajat din interes intimitatea lor, căci Edward Ferrars era fiul cel mai mare al unui om care murise lăsând o avere enormă; altele ar fi încercat eventual s-o înăbușe, din prudență, căci în

afară de o sumă derizorie, întreaga lui avere depindea de testamentul mamei lui. Dar doamna Dashwood nu se lăsă influențată de niciunul din aceste două considerente. Pentru ea era destul că el părea a fi un tânăr simpatic, că o iubea pe fata ei și că Elinor îi împărtășea sentimentele. Că deosebirea de avere poate ține departe doi tineri ce se simt atrași prin asemănările firii lor era o idee contrară oricăror concepții ale doamnei Dashwood și n-ar fi putut înțelege că meritele lui Elinor nu sunt recunoscute de toți cei ce o cunosc. Nu-și făcuseră o bună părere despre Edward Ferrars ca urmare a unor calități deosebite ale înfățișării sau purtării sale. Nu era frumos, iar manierele sale nu-ți deveneau agreabile decât cu timpul. Era prea lipsit de îndrăzneală pentru a face impresie în societate, dar timiditatea lui firească o dată înfrântă, felul său de a fi îi dădea la iveală o inimă sinceră și prietenoasă. Era înzestrat cu o inteligență pe care educația i-o rafinase în mare măsură. Dar n-avea nici însușirile și nici firea care să-i permită să ducă la îndeplinire dorința mamei și a surorii lui: ele țineau foarte mult să-l vadă distingându-se într-un fel oarecare – dar cum anume nici ele nu știau prea bine. Ar fi vrut ca el, într-un fel sau altul, să facă impresie bună în societate. Mama lui ar fi dorit să-l vadă manifestând interes pentru viața politică, să-l facă să ajungă în Parlament, să-l vadă că are trecere la unii dintre oamenii mari ai zilei, și la fel ar fi vrut și soția lui John Dashwood; până ce s-ar fi putut ajunge la această stare binecuvântată, și-ar fi putut potoli ambiția văzându-l conducând o caleașcă. Dar Edward n-avea nicio înclinație pentru oamenii mari sau pentru calești. Toate dorințele lui erau legate de tihna casei și de bucuriile liniștite ale vieții de familie. Din fericire avea un frate mai tânăr care promitea mai mult.

Edward locuise mai multe săptămâni la Norland înainte ca doamna Dashwood să-l bage în seamă, căci pe atunci era atât de mâhnită încât nu dădea importanță la cele ce se petreceau în jurul ei. Observă doar că e liniștit și nu e de loc înfigăreț și asta-i plăcu. Edward nu-i tulbură mâhnirea prin conversații inoportune. Avu prima dată prilejul să-l observe și să-l aprobe încă și mai mult când, într-o zi, Elinor se întâmplă să facă o remarcă despre deosebirea dintre el și sora lui. Contrastul o cuceri întru totul pe mama ei.

— E destul, spuse ea, să spui că nu seamănă cu Fanny; e destul. Asta implică tot ceea ce este agreabil. Pot spune că l-am și îndrăgit.

— Cred că are să-ți placă când ai să-l cunoști mai bine, spuse Elinor.

— Să-mi placă! îi răspunse zâmbind mama ei. Pentru mine nu există alt sentiment de aprobare în afară de dragoste.

— S-ar putea să-l stimezi.

— Niciodată până acum n-am despărțit stima de dragoste.

Așa că doamna Dashwood începu să-și dea osteneala să-l cunoască

mai bine. Felul ei de a fi era cuceritor și curând izgoni timiditatea băiatului. Curând ajunse să-i aprecieze meritele; poate că puterea ei de pătrundere fu ajutată și de simpatia pe care el o manifesta față de Elinor; era însă convinsă de autentica lui valoare și până și felul acela rezervat de a fi, care-l caracteriza, și care era cu totul deosebit de ideea ce și-o făcuse despre modul în care trebuie să se poarte un tânăr, nu i se mai părea lipsit de interes, de vreme ce știa că are o inimă caldă și un temperament afectuos.

Abia dacă și-a dat seama de vreo dovadă de dragoste în purtarea lui față de Elinor, că a și început să considere legătura dintre ei ca ceva foarte serios și să se gândească la o foarte apropiată căsătorie între ei.

— E foarte probabil, dragă Marianne, ca în câteva luni Elinor să se așeze la casa ei. O să ne lipsească, dar ea va fi fericită.

— Vai, mămico, și ce-o să ne facem fără ea?

— Draga mea, nici nu poate fi vorba de o despărțire. O să locuim la o depărtare doar de câteva mile și-o să ne întâlnim în fiecare zi lăsată de la bunul Dumnezeu. Și-ai să dobândești un frate, un frate adevărat, care-o să te iubească. Am cea mai bună părere despre caracterul lui Edward. Dar ești cam tristă, Marianne; dezaprobi cumva alegerea făcută de sora ta?

— Poate că mă cam surprinde, spuse Marianne. Edward e foarte drăguț, și-l iubesc din tot sufletul. Dar cu toate astea – nu este genul de tânăr care place – parcă-i lipsește ceva – n-are o înfățișare care să te impresioneze, n-are nimic din farmecul pe care m-aș fi așteptat să-l aibă bărbatul de care s-ar putea îndrăgosti sora mea. Nu are în priviri acel spirit, acel foc care să te impresioneze imediat prin inteligență și omenie. Și pe urmă, tare mi-e teamă, mamă, că nu prea are gusturi alese. Se pare că muzica nu-l prea atrage, și deși admiră mult desenele lui Elinor, admirația lui nu este a cuiva care să-și dea seama de valoarea lor. Și deși se interesează adesea de ce desenează ea, este evident că, de fapt nu se pricepe deloc la desen. Admiră ca un îndrăgostit, nu ca un cunoscător. Pe mine nu m-ar putea mulțumi decât cel ce-ar îmbina aceste două calități. N-aș putea fi fericită alături de-un bărbat ale cărui gusturi nu coincid întru totul cu ale mele. Ar trebui să aibă aceleași simțăminte ca și mine: ar trebui să ne farmece aceleași cărți, aceeași muzică. Oh, mămico, cât de monotonă și de molcomă a fost lectura pe care ne-a făcut-o Edward aseară! Ce rău mi-a părut pentru sora mea! Și cu toate astea a suportat-o foarte liniștită, cred că nici măcar n-a observat. Eu una abia mai puteam sta pe scaun. Să asculți versurile acelea minunate, care m-au înnebunit de-atâtea ori, rostite cu un calm atât de imperturbabil, cu o indiferență atât de îngrozitoare!

— Sunt sigură că s-ar fi descurcat mult mai bine dac-ar fi avut de

citit o proză simplă și elegantă. La asta m-am și gândit aseară, dar tu ai vrut neapărat să-i dai să citească versuri de Cowper.

— Vai, mămico, dacă nu-l inspiră Cowper, atunci cine să-l mai inspire! Dar trebuie să recunoaștem că nu toate gusturile sunt la fel. Elinor nu simte la fel cu mine și poate deci să i-o treacă cu vederea și să fie fericită cu el. Dar mie, mie, dacă l-aș fi iubit, mi-ar fi frânt inima să-l aud citind cu atât de puțină sensibilitate. Cu cât cunosc mai bine lumea asta, mămico, cu atât sunt mai convinsă că n-am să întâlnesc niciodată vreun bărbat pe care să-l pot iubi cu adevărat. Sunt atât de pretențioasă! Ar trebui să aibă toate calitățile lui Edward, iar înfățișarea și felul său de-a fi ar trebui să-i întregească bunătatea cu toate farmecele posibile.

— Nu uita, draga mea, că n-ai încă nici șaptesprezece ani. E prea devreme să-ți pierzi speranța că vei avea și tu parte de o astfel de fericire. De ce-ai fi tu mai puțin norocoasă decât mama ta? Dea Domnul, draga mea Marianne, ca destinul tău să se deosebească de al meu doar într-o singură privință!

CAPITOLUL IV

— Ce păcat, Elinor, spuse Marianne, că lui Edward nu-i place de loc desenul.

— Nu-i place desenul! replică Elinor, dar de ce crezi asta? E adevărat că el nu desenează, dar îi place mult să admire realizările altora; și te asigur că nu-i lipsește înclinația înnăscută, deși n-a avut prilejul să și-o valorifice. Cred că dacă ar fi avut ocazia să învețe, ar fi desenat foarte bine. Are atât de puțină încredere în propria lui judecată în această privință, încât nu e niciodată dispus să-și dea cu părerea despre vreun tablou; dar are un gust sigur și o simplitate înnăscută în a face aprecieri în acest domeniu care, în general, îl călăuzesc foarte corect.

Marianne nu vru s-o jignească și nu mai adăugă nimic în legătură cu acest subiect, dar aprobarea pe care spunea Elinor că o deșteaptă desenele altora în Edward era foarte departe de acea încântare entuziastă, care, după părerea Mariannei, era singura ce putea fi considerată drept înclinație pentru desen. Totuși, deși zâmbea în sinea ei de greșeala pe care o făcea sora sa, o respecta pentru acea oarbă părtinire față de Edward, ce o determina să facă o astfel de eroare.

— Sper, Marianne, că-n general nu-l consideri lipsit de gust, continuă Elinor. De fapt, sunt aproape sigură că nu crezi așa ceva, căci purtarea ta față de el este foarte cordială și dacă ai gândi că n-are gust, sunt sigură că n-ai fi atât de politicoasă cu el.

Marianne nu prea știa ce să-i răspundă. Nu vroia cu niciun chip să jignească sentimentele surorii ei, și totuși îi era imposibil să-i spună ceva ce nu credea. În cele din urmă răspunse:

— Să nu te simți jignită, Elinor, dacă n-am să-l laud în toate privințele cum crezi tu că o merită. N-am avut prea multe ocazii să-i apreciez toate calitățile minții, toate gusturile și înclinațiile, așa cum ai avut tu ocazia s-o faci; dar am cea mai bună părere din lume despre bunătatea și înțelepciunea lui. Cred că este într-adevăr demn de dragoste și de respect.

— Sunt sigură, îi răspunse Elinor zâmbind, că nici cei mai buni prieteni ai lui n-ar fi nemulțumiți să audă că este astfel lăudat. Nu-mi pot închipui cum ai fi putut să te exprimi cu mai multă căldură.

Marianne se bucură să constate că o poate încânta cu atâta ușurință pe sora ei.

— Cred că niciunul dintre aceia ce l-au întâlnit destul de des ca să-l poată antrena într-o discuție fără rezerve nu se poate îndoi de înțelepciunea și bunătatea lui, continuă Elinor. Extraordinara sa inteligență și principiile lui nu sunt ascunse decât de acea timiditate pe care-o are și care prea adesea îl face să nu scoată o vorbă. Îl cunoști

doar destul de bine ca să-ți dai seama de reala lui valoare. Din anumite motive nu-i cunoști atât de bine ca mine acele înclinații mai puțin importante, cum le spui tu. Dar s-a întâmplat ca el și cu mine să fim mai mult împreună, în timp ce tu erai cu totul absorbită de afecțiunea față de mama. L-am văzut mai mult, i-am analizat sentimentele și i-am ascultat părerile în materie de literatură și alte domenii; și, în general, îndrăznesc să spun că e bine informat, că-i place mult să citească, are o imaginație vie, o capacitate de observație justă și corectă, gusturi pure și delicate. Pe măsură ce-l cunoști, calitățile sale capătă mai multă strălucire, la fel ca și înfățișarea și felul lui de a fi. Purtarea lui e, fără îndoială, impresionantă la prima vedere și nu se poate deloc spune că-i frumos până ce nu-ți dai seama de expresia ochilor, de-o bunătate cu totul deosebită și în general de blândețea figurii lui. În momentul de față îl cunosc atât de bine, încât consider că e chiar frumos sau cel puțin aproape frumos. Tu ce zici, Marianne?

— În curând am să-l găsesc și eu frumos, Elinor, chiar dacă acum nu mi se pare. Când ai să-mi spui să-l iubesc ca pe un frate, fața lui o să mi se pară la fel de perfectă cum îmi pare acum a fi sufletul lui.

Elinor tresări când o auzi ce spune și-i păru rău că se dăduse de gol vorbind cu atâta căldură despre el.. Își dădea seama că are o părere foarte bună despre Edward, credea cu tărie că sentimentul e reciproc; dar ar fi trebuit să fie mult mai sigură de aceasta, pentru a-i fi agreabilă convingerea Mariannei cu privire la atașamentul dintre ei. Știa că ceea ce Marianne și mama lor își închipuiseră la un moment dat, credeau cu tărie în clipa următoare – că la ele a dori însemna a spera și a spera însemna a aștepta să se întâmple. Încercă să-i explice surorii ei adevărata stare de lucruri.

— Nu încerc să neg faptul că am o foarte bună părere despre el, că-l stimez foarte mult, că-mi place…

La care, Marianne izbucni indignată:

— Îl stimezi! Îți place! Ce inimă de gheață poți avea, Elinor! Zău, mai rău decât atât! Ți-e rușine să fii altfel. Mai rostește o dată cuvintele pe care le-ai rostit, și părăsesc odaia chiar în clipa asta.

Elinor nu-și putu stăpâni râsul.

— Iartă-mă, spuse ea, și fii sigură că n-am vrut să te jignesc, vorbindu-ți atât de liniștită, despre sentimentele mele. Consideră-le mai puternice decât ți le-am mărturisit; pe scurt, consideră-le a fi potrivite meritelor lui și bănuiala, speranța afecțiunii ce mi-o poartă pot fi o garanție, fără a fi o nesăbuință sau o dovadă de lipsă de înțelepciune. Dar nu trebuie să crezi nimic mai mult decât atât. Nu sunt de loc sigură de simpatia lui pentru mine. Sunt momente când mă îndoiesc foarte mult de intensitatea ei și până ce nu voi fi pe deplin

sigură de sentimentele lui nu trebuie să te mire dorința mea de a evita orice încurajare a vreunei atitudini subiective din partea mea, care m-ar face să cred sau să spun mai mult decât este în realitate. În inima mea nu prea mă îndoiesc, sunt aproape sigură de sentimentele lui. Dar pe lângă atracția pe care o simte pentru mine, sunt și alte lucruri care trebuie luate în considerație. E departe de a fi independent. Nu putem ști cum este în realitate mama lui; din felul în care s-a referit Fanny la comportarea și la părerile ei nu ne prea putem gândi la ea ca la o persoană prea agreabilă; și cred că greșesc foarte mult dacă îmi închipui că Edward nu este el însuși conștient că va avea de întâmpinat multe greutăți dacă ar fi să dorească să se însoare cu o femeie care n-are nici avere prea mare și niciun rang înalt.

Marianne fu foarte mirată să afle cât de departe de adevăr mersese imaginația mamei sale și a ei.

— Cum, chiar nu ești logodită cu el? spuse ea. Dar o să vă logodiți cât de curând, sunt sigură. Oricum această amânare va avea două avantaje. N-am să te pierd atât de curând și Edward va avea prilejul să-și valorifice acea înclinație firească pentru preocuparea ta preferată, lucru indispensabil fericirii tale viitoare. Oh, ce strașnic ar mai fi să fie până într-atâta stimulat de talentul tău încât să învețe și el să deseneze!

Elinor îi spusese surorii ei părerea sa sinceră. Nu putea considera că atașamentul ei pentru Edward are perspective atât de favorabile, cum crezuse Marianne. Uneori Edward manifesta o lipsă de entuziasm care, dacă nu dovedea indiferență, sugera în orice caz ceva la fel de puțin promițător. Îndoiala lui cu privire la sentimentele ei, presupunând că ar fi simțit așa ceva, putea cel mult să-l facă să se simtă neliniștit. Era puțin probabil ca ea să deștepte în el acea deprimare ce se putea adesea observa la el. O cauză mai firească ar fi putut fi situația sa dependentă ce nu-i îngăduia libertatea unei astfel de afecțiuni. Știa că mama lui nu se poartă cu el în așa fel încât să-l facă să se simtă bine la el acasă. Și nici nu-i dăduse vreo asigurare că ar putea să-și făurească un cămin al lui, fără să țină cu strictețe seama de părerile ei cu privire la propășirea lui. Știind toate acestea, lui Elinor îi era imposibil să se simtă la largul ei în această privință. Nu depindea decât prea puțin de acel rezultat al preferinței lui pentru ea, pe care mama și sora sa îl luau drept absolut sigur. Mai mult chiar, cu cât erau mai mult împreună, cu atât sentimentele lui față de ea păreau mai îndoielnice; ba uneori, în unele clipe penibile avea impresia că ele nu înseamnă decât prietenie.

Dar oricare-ar fi fost adevăratele limite ale acestui atașament, când el a fost remarcat de sora lui, acest lucru a fost suficient să o facă să nu se mai simtă în apele ei și-n același timp (ceea ce era încă și mai cumplit) să o facă să fie nepoliticoasă. Profită de prima ocazie ca să-și

înfrunte soacra, vorbindu-i atât de limpede despre frumoasele perspective ale fratelui ei, despre hotărârea doamnei Ferrars care dorea ca amândoi fiii ei să se căsătorească foarte bine și de primejdia la care se expunea orice tânăr dac-ar încerca să-l prindă-n laț, încât doamna Dashwood nu putea nici să pretindă că nu-și dă seama de nimic și nici să se străduiască să fie calmă. Îi dădu un răspuns prin care-și arăta disprețul și părăsi imediat încăperea luând hotărârea de a nu o mai expune pe scumpa ei Elinor la o altă săptămână de astfel de insinuări, oricât de mult ar fi costat și oricât de incomodă ar fi fost o mutare atât de neașteptată.

Pe când se afla în această stare de spirit, poștașul îi aduse o scrisoare ce cuprindea o propunere cum nu se poate mai oportună. O rudă de-a ei, un domn cu o frumoasă poziție și proprietăți în Devonshire, îi oferea în condiții foarte avantajoase o căsuță ce-i aparținea. Scrisoarea venea chiar de la acel domn și era scrisă cu multă prietenie și bunăvoință. El înțelesese că ea are nevoie de o locuință și deși locuința pe care i-o oferea nu era decât o vilișoară, o asigură că îi va face toate amenajările ce le va considera ea necesare, dacă îi convenea casa. Insistă mult, după ce-i dădu amănunte în legătură cu vila și grădina, să vină cu fetele ei la Barton Park, conacul lui, de unde va putea ea însăși aprecia dacă locuința, vila Barton – căci casele se aflau în aceeași parohie – ar putea, dacă i s-ar aduce vreo modificare, să devină un cămin confortabil pentru ea. Părea că dorește cu adevărat să le ofere o locuință; și scrisoarea avea un stil atât de prietenos încât nu putea să nu-i facă plăcere verișoarei lui, mai ales într-un moment când suferea din pricina comportării reci și nesimțitoare a rudelor ei mai apropiate. Nu-i trebui timp să delibereze sau să se intereseze. Luă hotărârea chiar în timp ce citea scrisoarea. Așezarea casei de la Barton, într-un comitat atât de îndepărtat de Sussex, cum este Devonshire care, cu câteva ore în urmă, ar fi fost o obiecțiune suficientă să înlăture orice avantaj posibil al acelei reședințe, constituia în momentul acela cea mai bună recomandare. Acum nu i se mai părea o nenorocire să părăsească împrejurimile Norlandului, iar noua locuință, obiectul unei dorințe, era o binecuvântare în comparație cu starea nefericită de a mai rămâne oaspete în casa nurorii ei; și faptul că trebuia să se mute pentru totdeauna din acea casă care-i era dragă era mai puțin dureros decât acela de a locui în ea sau de a fi oaspete acolo, atâta timp cât conacul de la Norland va avea o astfel de femeie drept stăpână. Îi scrise de îndată lui sir John Middleton spre a-i mulțumi pentru amabilitatea sa și spre a-i spune că-i acceptă propunerea; apoi se grăbi să arate amândouă scrisorile fetelor ei, ca să fie sigură că sunt și ele de acord, înainte de a trimite răspunsul.

Elinor fusese întotdeauna de părere că ar fi mai înțelept pentru ele

să se stabilească la o oarecare depărtare de Norland decât să fie în imediata apropiere a cunoștințelor lor. În această privință, prin urmare, n-avea de ce se opune intenției mamei ei de a se muta în Devonshire.

Cât despre casa în care urmau să locuiască, ea era – așa cum o descrisese sir John – atât de simplă, iar chiria atât de modestă, încât nu-i dădeau dreptul să facă niciun fel de obiecție; așadar, deși perspectiva nu-i surâdea de loc și deși aveau să plece de la Norland la o depărtare mult prea mare față de dorințele ei, nu făcu nicio încercare să o împiedice pe mama ei să trimită o scrisoare prin care să accepte oferta.

CAPITOLUL V

Nici nu expediase bine doamna Dashwood scrisoarea că își acordă numaidecât plăcerea de a-și anunța fiul vitreg și pe soția lui că i s-a oferit o casă și că nu-i va mai incomoda decât până când se va putea muta acolo. Cei doi rămaseră foarte surprinși. Soția domnului John Dashwood nu spuse nimic; dar soțul ei își exprimă politicos speranța că nu se vor muta prea departe de Norland. Mama lui vitregă avu marea satisfacție să le poată răspunde că urmau să se mute în Devonshire. Edward se întoarse repede spre ea, când o auzi ce spune, și cu o voce mirată și îngrijorată, care n-o surprinse de loc, repetă:

— Devonshire! E chiar adevărat că vă mutați acolo? Atât de departe de-aici? Și-n ce parte anume a comitatului?

Le explică cum stau lucrurile. Casa se găsea la nord de Exeter, la o depărtare de aproximativ patru mile.

— Nu e decât o vilă mică, continuă ea, dar sper să-i pot primi acolo pe mulți dintre prietenii mei. I se mai pot ușor adăuga una sau două odăi; și dacă prietenilor mei n-o să le vină greu să călătorească atât de departe să mă vadă, sunt sigură că mie o să-mi vină ușor să-i găzduiesc.

Încheie invitându-i cu căldură pe doamna și pe domnul John Dashwood s-o viziteze la Barton; iar pe Edward îl invită încă și mai călduros. Deși recenta conversație pe care o avusese cu nora ei o făcuse să devină ferm hotărâtă să plece de la Norland cât putea de repede, nu avusese niciun efect în ceea ce privește scopul principal al discuției dintre ele. Nici prin gând nu-i trecea s-o despartă pe Elinor de Edward; și vroia să-i arate soției domnului John Dashwood, prin invitația directă pe care i-o făcuse fratelui ei, cât de puțin o interesează faptul că ea nu aprobă căsătoria lor.

Domnul John Dashwood își arătă de mai multe ori părerea de rău față de mama lui vitregă, spunându-i că regretă că se mută atât de departe de Norland și că nu-i dă astfel posibilitatea de a o ajuta să-și transporte mobila. Fu sincer supărat de această situație; căci în felul acesta efortul la care-și limitase îndeplinirea făgăduielii față de tatăl său devenea practic imposibil. Lucrurile ce le aparțineau fură expediate pe apă. De fapt ele constau mai ales din lenjerie,. Tacâmuri, servicii de porțelan și cărți, la care se adăuga frumosul pian al Mariannei. Soția domnului John Dashwood oftă când văzu bagajele părăsind conacul Norland: nu se putea să nu-i pară rău gândindu-se că doamna Dashwood va avea lucruri atât de frumoase, când veniturile ei vor fi atât de mici în comparație cu ale lor.

Doamna Dashwood închirie casa pentru un an; era mobilată, așa că putea intra numaidecât în stăpânirea ei. Nu se iviră dificultăți nici

dintr-o parte, nici din cealaltă, în privința învoielii; și nu aștepta decât să-și mai vândă din lucrurile pe care le avea la Norland și să-și aleagă personalul de serviciu de care urma să aibă nevoie în viitoarea locuință, înainte de a porni înspre vest. Și cum era foarte grăbită în a-și aranja treburile ce-o interesau, toate fură gata în cel mai scurt timp. Caii ce-i rămăseseră când murise soțul ei fuseseră vânduți la puțină vreme după moartea lui și cum tocmai i se oferi un prilej de a-și vinde trăsura, fu de acord să scape și de ea, fiind insistent sfătuită în acest sens de fata ei cea mai mare. De-ar fi ținut seama numai de dorințele ei, ar fi păstrat trăsura spre a le oferi fetelor o viață mai confortabilă; dar Elinor își impuse punctul de vedere înțelept. Și tot Elinor, chibzuită cum era, hotărî că trei servitori le sunt de ajuns; două slujnice și un valet, pe care-i aleseră grabnic din servitorimea pe care-o avuseseră la Norland.

Valetul și una dintre slujnice fură numaidecât trimiși în Devonshire, să pregătească locuința pentru sosirea stăpânelor lor; căci cum n-o cunoștea de loc pe lady Middleton, doamna Dashwood preferă să se stabilească de la început în vilișoara ei, decât să fie mai întâi găzduită la Barton Park; și se bizui până-ntr-atâta pe descrierea pe care i-o făcuse sir John despre casă, încât nu fu de loc curioasă s-o vadă înainte de a se stabili în ea. Când își dădu seama cât de satisfăcută este nora ei de perspectiva plecării lor, o bucurie pe care abia dacă încerca să și-o ascundă printr-o invitație făcută cu multă răceală, de a-și mai amâna plecarea, nu mai simți nicio părere de rău să părăsească conacul de la Norland, ba chiar dimpotrivă. Acum era momentul când ginerele ei ar fi putut să-și țină făgăduiala pe care i-o făcuse tatălui lui. Cum neglijase s-o facă când venise să se stabilească la conac, momentul în care ele urmau să-l părăsească ar fi fost cel mai potrivit pentru ca el să-și țină făgăduiala. Dar foarte curând doamna Dashwood începu să-și piardă orice speranță în această privință și să se convingă tot mai mult, din sensul general al discuției lui, că ajutorul pe care trebuia să i-l dea urma să se mărginească la cele șase luni pe care ele le petrecuseră la Norland. Pomeni de atâtea ori de cheltuielile tot mai mari pe care le făcea pentru gospodăria sa și de faptul că toată lumea venea să-i ceară bani – lucru la care era expus mai presus de orice așteptări un om cu stare – încât el părea să fie acela care are nevoie să primească bani și nicidecum să dea.

La numai câteva săptămâni după ce primiseră prima scrisoare de la sir John Middleton, totul era atât de bine pus la punct în viitoarea lor locuință încât doamna Dashwood și fetele ei își începură călătoria.

Vărsară multe lacrimi luându-și rămas bun de la un loc pe care-l îndrăgiseră atât de mult. „Iubitul nostru Norland, iubitul nostru” , spunea Marianne în timp ce hoinărea singură prin fața casei în ultima seară dinaintea plecării lor. „Oare n-are să-mi pară rău după tine,

când am să încep să mă simt ca acasă în altă parte? Oh, casă preafericită, de-ai ști cât sufăr să te privesc acum de aici, de unde poate că n-am să te mai văd niciodată! Și voi, copaci pe care vă cunosc atât de bine! Dar voi n-o să vă schimbați. N-o să vă cadă nicio frunză pentru că plecăm noi de aici și ramurile voastre vor fremăta mai departe, chiar dacă noi n-o să mai fim aici să ne uităm la voi! Da, n-o să vă schimbați; nu vă dați seama de bucuria sau regretul pe care le prilejuiți și rămâneți nesimțitori la schimbările celor ce se plimbă pe sub umbra voastră! Și cine-o să rămână să se bucure de voi!”

CAPITOLUL VI

În prima parte a călătoriei fură prea triste și de aceea ea li se păru neplăcută și plictisitoare. Dar pe măsură ce se apropiau de sfârșitul ei interesul lor pentru înfățișarea unui ținut unde urmau să locuiască le învinse tristețea, iar priveliștea văii Barton, când intrară în ea, le înveseli. Era o regiune roditoare, împădurită, bogată în pășuni. Și după ce drumul șerpui în lungul ei mai bine de o milă, ajunseră la casa lor. În față n-avea decât o curticică verde; intrară înăuntru printr-o portiță foarte cochetă.

Ca locuință, căsuța Barton, deși mică, era confortabilă și solidă, ca vilă însă avea lipsuri, căci era prea simplă, avea acoperiș de țiglă, obloanele de la ferestre nu erau vopsite în verde și nici pereții nu erau acoperiți cu caprifoi. Un coridor îngust ducea, prin casă, direct în grădina din spate. De o parte și de alta a ușii din față se afla câte o micuță cameră de zi, și dincolo de ele, oficiile și scările. Patru dormitoare și două camere mansardate alcătuiau restul casei. Nu fusese construită de prea multă vreme și era în stare bună. În comparație cu conacul de la Norland era într-adevăr mică și sărăcăcioasă! Dar lacrimile pe care le vărsară când intrară în casă, aducându-și aminte de fosta lor reședință se uscară curând. Se-nveseliră văzând bucuria pe care le-o arătară servitorii când le văzură și fiecare dintre ele se hotărî să pară fericită ca să nu le mâhnească pe celelalte. Era pe la începutul lui septembrie; toamna era frumoasă; și pentru că văzură casa pentru prima dată avantajată fiind de vreme, curând își făcură o impresie favorabilă foarte importantă pentru părerea bună și statornică ce aveau să și-o formeze despre ea.

Casa avea o poziție minunată. Chiar în spatele ei se ridicau niște dealuri înalte și tot la fel de o parte și de alta a casei; unele dintre ele erau coline golașe, altele erau împădurite sau acoperite de culturi. Satul Barton se afla aproape în întregime așezat pe unul dintre aceste dealuri și-ți oferea o priveliște plăcută de la ferestrele vilei. În fața casei perspectiva era vastă; domina întreaga vale și ajungea până în ținuturile de dincolo de ea. Dealurile ce înconjurau vilișoara mărgineau toată valea; ea se desfăcea din nou făcându-și loc de-a lungul a două dintre cele mai prăpăstioase înălțimi de prin împrejurimi.

Doamna Dashwood era în general mulțumită de dimensiunile și de mobilierul casei; căci deși felul de viață pe care îl dusese până atunci presupunea nenumărate transformări indispensabile actualei lor locuințe, pentru ea era o adevărată plăcere să-i aducă îmbunătățiri; în momentul acela avea destui bani lichizi care să-i permită toate schimbările ce erau necesare pentru a da casei o înfățișare mai elegantă.

— Cât despre casa în sine, spunea ea, firește că e prea mică pentru familia noastră, dar deocamdată o s-o aranjăm în așa fel încât să ne simțim cât se poate de bine în ea; căci anul e pe sfârșite, așa încât nu mai avem când să-i mai aducem îmbunătățiri. Poate că la primăvară, dac-am să am destui bani, și sper că îi voi avea, o să ne putem gândi să mai clădim. Aceste salonașe sunt amândouă prea mici pentru prietenii noștri pe care sper să-i vedem adesea adunați aici; și mă gândesc că poate n-ar fi rău să unesc coridorul cu unul din ele și poate chiar și cu o parte din celălalt, lăsând astfel restul acestuia drept antreu; această schimbare și încă un salon ce se poate adăuga cu ușurință vor face din vilișoara noastră o căsuță foarte confortabilă. Mi-ar fi plăcut ca scara să fie mai frumoasă. Dar nu ne putem aștepta la prea multe; cu toate că îmi închipui că n-ar fi o treabă prea complicată să o lărgim puțin. Am să văd eu cum au să-mi meargă treburile la primăvară și atunci o să ne mai gândim și la alte îmbunătățiri ce i le-am putea aduce.

Între timp, până ar fi putut efectua toate aceste schimbări dintr-un venit de cinci sute de lire pe an, al unei femei care nu fusese niciodată obișnuită să facă economii, fură destul de înțelepte să se mulțumească cu casa așa cum se afla; așa că fiecare dintre ele își făcu de lucru, aranjându-și cărțile și celelalte acareturi ce le aveau. Pianul Mariannei fu despachetat și pus la loc potrivit, iar desenele lui Elinor fură expuse pe pereții salonașului lor.

A doua zi, pe când erau astfel ocupate, se pomeniră, curând după micul dejun, cu proprietarul lor, care trecu să le ureze bun venit la Barton și să le pună la dispoziție tot ce mai aveau nevoie din casa și grădina lui.

Sir John Middleton era un bărbat chipeș de vreo patruzeci de ani. Le vizitase la Stanhill, dar de atunci trecuse prea multă vreme ca tinerele lui verișoare să-și mai aducă aminte de el. Fața lui era deosebit de agreabilă și voioasă; felul său de a se purta era tot atât de prietenos ca și stilul scrisorii ce le-o trimisese. Părea cu adevărat mulțumit să le vadă acolo și se interesă cu multă solicitudine dacă au tot ce le trebuie. Își manifestă dorința sinceră de a avea legături cât mai prietenoase cu familia lui și insistă atât de mult ca ele să ia zilnic masa la Barton Park până ce-și vor fi pus toate la punct, încât, deși rugămințile lui aproape că depășiră limita politeții, ele nu puteau în niciun caz să supere pe nimeni. Nu-și manifestă bunăvoința numai prin vorbe; căci cam după un ceas de la plecarea lui primiră de la conac un coș mare cu legume și fructe, ce fu urmat, spre seară, de niște vânat. Insistă, pe deasupra, să le ducă și să le aducă scrisorile de la poștă și nu renunță la plăcerea de a le trimite zilnic ziarele.

Lady Middleton trimisese prin soțul ei o scrisoare foarte politicoasă, arătându-și intenția de a-i face doamnei Dashwood o vizită, de îndată

ce va fi sigură că nu le-ar incomoda și cum la această scrisoare se răspunse printr-o invitație la fel de politicoasă, lady Middleton le fu prezentată chiar a doua zi.

Erau, firește, foarte nerăbdătoare să cunoască pe aceea de care depindea ca ședereа lor la Barton să fie plăcută sau nu; înfățișarea ei elegantă le făcu o bună impresie. Lady Middleton n-avea mai mult de douăzeci și șase sau douăzeci și șapte de ani; avea un cap frumos, o statură înaltă ce-ți atrăgea imediat privirea și o ținută plină de grație. Manierele ei aveau toată eleganța care îi lipsea soțului, dar dacă ele ar fi împrumutat ceva din sinceritatea și căldura acestuia, n-ar fi avut decât de câștigat. Și cum vizita ei nu fu prea scurtă, admirația ce le-o deșteptase la început mai scăzu când își dădură seama că, deși este perfect de binecrescută, e rezervată, rece și nu prea are ce spune în afară de cele mai banale întrebări și observații.

Cu toate acestea, nu duseră lipsă de conversație, căci sir John era foarte vorbăreț și lady Middleton își luase înțeleapta precauție de a-l aduce și pe copilul lor cel mai mare, un băiețel simpatic de vreo șase ani; prezența lui prilejui un subiect de discuție la care doamnele recurseră adesea, căci se tot interesară cum îl cheamă și câți ani are, îi admirară frumusețea, îi puseră întrebări la care primiră răspuns de la mama lui, în timp ce el se tot ascundea după fustele ei ținându-și capul în jos, spre marea mirare a lady-ei Middleton, care se minuna cât poate fi de timid în societate, când acasă face atâta gălăgie. Copiii ar trebui să participe la orice vizită oficială pentru a oferi un subiect de conversație la nevoie, în cazul de față, doamnelor le trebuiră zece minute să se hotărască dacă se arunca mai mult în partea mamei sau a tatălui, și prin ce trăsătură anume semăna cu vreunul dintre ei, căci firește, părerile erau împărțite și fură cu toții uimiți de constatările celorlalți.

Doamnei Dashwood și fetelor ei li se oferi în curând prilejul de a-și spune părerea și despre ceilalți copii ai familiei Middleton, căci sir John nu vru să plece înainte de a i se promite că vor veni să ia masa la Barton Park a doua zi.

CAPITOLUL VII

Barton Park se afla cam la o jumătate de milă de vilișoară. Doamnele trecuseră pe lângă el în drumul lor de-a lungul văii, dar conacul nu se putea vedea de acasă de la ele din cauză că era ascuns în spatele unui deal. Conacul era mare și frumos; la fel și ospitalitatea și comportarea familiei Middleton. Prima spre lauda lui sir John, a doua spre cea a soției sale. Rareori se întâmpla să nu aibă oaspeți pe care să-i găzduiască în casa lor și aveau mai mulți musafiri decât orice altă familie din împrejurimi. Aveau amândoi nevoie de societate ca să fie fericiți, căci oricât s-ar fi deosebit ca fire și fel de a se-purta, semănau foarte mult printr-o desăvârșită lipsă de aptitudini și înclinații pentru frumos, ce le limitau ocupațiile, în afara celor oferite de societate, la o gamă foarte restrânsă. Sir John era sportiv, iar lady Middleton mamă. El mergea la vânătoare călare și trăgea cu pușca, ea își răsfăța copiii; acestea le erau singurele resurse. Lady Middleton avea avantajul de a face gusturile copiilor în tot timpul anului, pe când îndeletnicirile lui sir John nu se desfășurau decât în jumătate din acest timp. Cu toate acestea, permanentele obligații pe care le avea sir John acasă și în lume îi menținеau buna dispoziție, iar soției sale îi ofereau prilej de a-și exercita bunele maniere.

Lady Middleton se mândrea cu eleganța ospețelor ei și cu toate celelalte aranjamente gospodărești, acest gen de vanitate oferindu-i cea mai mare plăcere ce i-o puteau prilejui petrecerile ce le dădea. Dar bucuriile ce le avea sir John când dădea vreo petrecere erau mult mai sincere; îi plăcea să adune în jurul lui un număr de tineri mai mare decât încăpea în casă și cu cât erau mai gălăgioși, cu atât mai încântat era. Pentru tineretul de prin împrejurimi era o adevărată binecuvântare; căci vara organiza mereu petreceri în aer liber la care se mânca șuncă și pui fripți, iar iarna dădea baluri suficient de numeroase pentru orice domnișoară care depășise vârsta de cincisprezece ani.

Stabilirea unei noi familii în ținut era întotdeauna prilej de bucurie pentru el; iar în ce privește locatarii pe care reușise să-i aducă în vila Barton era peste măsură de încântat. Domnișoarele Dashwood erau tinere, drăguțe și lipsite de afectare. Asta era de ajuns să-și formeze o bună părere despre ele; căci a fi naturală era pentru o fată drăguță calitatea prin care spiritul ei devenea tot atât de atrăgător ca și ființa ei. Firea lui prietenoasă îl făcea să se simtă fericit când avea posibilitatea de a-i găzdui pe cei a căror situație materială putea fi considerată mai precară în comparație cu cea din trecut. Ajutându-și verișoarele, împărtășea prin urmare bucuria celor cu suflet larg; și dând găzduire în vilișoara sa unei familii alcătuită numai din femei, împărtășea bucuria sportivului; căci un sportiv, deși îi cinstește pe cei

de sexul lui, este rareori dornic să le încurajeze predispoziția pentru sport, îngăduindu-le să locuiască în preajma conacului lui.

Doamna Dashwood și fetele ei fură întâmpinate în ușa casei de sir John, care le ură bun venit la Barton Park cu firească sinceritate; și în timp ce le conducea în salon le spuse de mai multe ori domnișoarelor Dashwood cât fusese de necăjit cu o zi înainte fiindcă nu reușise să găsească niciun tânăr simpatic care să le primească. N-aveau să întâlnească, le spuse el, decât un singur domn, în afară de el; un bun prieten de-al lui, care locuia la Barton Park, dar care nu era nici foarte tânăr și nici foarte vesel. Spera că ele îl vor scuza că nu are prea mulți invitați în ziua aceea și le asigură că așa ceva nu se va mai întâmpla niciodată. Trecuse pe la mai multe familii în dimineața aceea, în speranța că va mai putea face rost de niște oaspeți, dar erau nopți cu lună și toată lumea era de acum invitată în altă parte. Din fericire cu vreun ceas în urmă tocmai sosise la Barton mama ladyei Middleton și cum era o femeie veselă și plăcută spera că tinerele domnișoare nu se vor plictisi chiar atât de mult cum și-ar fi putut închipui. Domnișoarele, cât și mama lor, fură foarte mulțumite să știe că sunt numai două persoane străine și nici n-ar fi vrut să mai fie și altele.

Doamna Jennings, mama ladyei Middleton, era o femeie mai în vârstă, grasă, veselă și bine dispusă, care vorbea foarte mult, părea foarte fericită și era cam vulgară. Știa o mulțime de glume, îi plăcea să râdă și nici nu se sfârșise bine masa că le și spusese o mulțime de vorbe pline de duh despre amanți și soți; nădăjduia că nu-și lăsaseră inimile în Sussex și pretinse că le văzuse roșind, chiar dacă nu era așa. Marianne se simți iritată la auzul unor astfel de vorbe, gândindu-se la sora ei, și-și îndreptă privirile spre Elinor să vadă cum suporta ea acele atacuri, cu o preocupare care-o tulbură pe Elinor mult mai mult decât ar fi putut-o irita tachinăriile banale ale doamnei Jennings.

Colonelul Brandon, prietenul lui sir John, nu părea potrivit prin felul-lui de a fi să fie prieten cu sir John, după cum lady Middleton nu părea potrivită să-i fie soție sau doamna Jennings să fie mama ladyei Middleton. Era tăcut și grav. Avea, totuși, o înfățișare plăcută, în ciuda faptului că era, după părerea Mariannei și a Margaretei, un celibatar convins, căci era bine trecut de treizeci și cinci de ani; dar deși nu era frumos, părea a fi un om sensibil și se comporta ca un adevărat domn.

Niciunul dintre cei de față nu erau demni să devină prieteni ai doamnei sau domnișoarelor Dashwood; dar lipsa de haz și căldură a ladyei Middleton erau atât de respingătoare, încât gravitatea colonelului Brandon și chiar și veselia zgomotoasă a lui sir John și a soacrei sale, deveneau interesante prin contrast. Lady Middleton păru a se înveseli doar când, după masă, își făcură apariția cei patru copii gălăgioși ai ei, care-o traseră încoace și încolo, îi rupseră hainele și puseră capăt oricărei alte discuții, în afară de cele în legătură cu ei

înșiși.

Spre seară, întrucât se află că Marianne are înclinații muzicale, fu rugată să cânte. Pianul fu descuiat, toată lumea se pregăti să se desfete ascultând-o, și Marianne, care avea un glas plăcut, interpretă, la rugămintea lor, toate cântecele pe care le adusese lady Middleton când se căsătorise, și care zăcuseră probabil de atunci în aceeași poziție pe pian; căci lady Middleton sărbătorise evenimentul renunțând la muzică, deși, după cum spunea mama ei, cântase foarte bine la pian și ceea ce de altfel, cum spunea singură, îi făcea și foarte mare plăcere.

Marianne fu foarte aplaudată. La sfârșitul fiecărui cântec sir John își manifesta cu glas tare admirația, conversând tot cu glas tare cu ceilalți în timp ce Marianne își interpreta repertoriul. Lady Middleton îl punea adesea la punct, minunându-se cum poate fi distrasă atenția cuiva de la muzică fie și pentru un moment și o rugă pe Marianne să-i cânte o anumită melodie, pe care aceasta tocmai o terminase. Doar colonelul Brandon, dintre toți cei de față, o ascultă fără să se extazieze. Nu-i făcu alt compliment decât acela de a fi atent, și ea simți respect pentru el cu această ocazie, ceea ce nu putea simți pentru ceilalți, care dovediseră o rușinoasă lipsă de gust. Plăcerea ce i-o deșteptase acestuia muzica, deși nu se putea compara cu desfătarea plină de extaz pe care o simțea ea însăși, era demnă de respect în comparație cu îngrozitoarea lipsă de sensibilitate a celorlalți; și fu destul de înțeleaptă să înțeleagă că s-ar putea prea bine ca un bărbat de treizeci și cinci de ani să fi pierdut acuitatea simțirii, acea putere minunată de a se lăsa desfătat. Era cu totul dispusă să fie îngăduitoare – ca orice om de omenie – cu vârsta înaintată a colonelului.

CAPITOLUL VIII

Doamna Jennings era văduvă și rămăsese cu o mare moștenire de la soțul ei. Avea numai două fete, trăise să le vadă măritate onorabil și acum nu mai avea prin urmare altceva mai bun de făcut decât să mărite tot restul lumii. Era deosebit de activă în a-și duce acest scop la îndeplinire, pe cât se pricepea; și nu pierdea nicio ocazie să pună la cale căsătorii între tinerii pe care-i cunoștea. Era foarte iute în a-și da seama de legăturile sentimentale și se bucurase de avantajul de a le face pe multe tinere fete să roșească insinuând că au fermecat, pur și simplu, pe cutare sau cutare tânăr; și această putere de discernământ îi dădu posibilitatea să se pronunțe categoric, la scurtă vreme de la sosirea ei la Barton, că Brandon, colonelul, ar fi foarte îndrăgostit de Marianne Dashwood. Bănuise ea că așa stau lucrurile, din prima seară când fuseseră împreună și el îi ascultase cu atâta atenție cântecele; și când familia Middleton răspunse la această vizită, luând masa la vilă, faptul fu dovedit o dată pentru totdeauna prin aceea că el o ascultă din nou cu tot atâta atenție. Asta era tot. Și era perfect convinsă că are dreptate. Ar fi fost o partidă excelentă, pentru că *el* era bogat, iar *ea* frumoasă. Doamna Jennings dorea să-l vadă pe colonelul Brandon căsătorit încă de când, prin legătura ei de rudenie cu sir John, ajunsese să-l cunoască, iar, pe de altă parte, dorea întotdeauna să-i facă rost de un soț bun oricărei fete drăguțe.

Avantajul imediat pe care i-l aduse această descoperire fu într-adevăr imens pentru ea, întrucât îi dădu posibilitatea să facă nenumărate glume pe seama lor. La conac, râdea de colonel, iar la vilă râdea de Marianne. Pentru cel dintâi tachinăriile ei erau probabil cu totul indiferente, în măsura în care îl priveau numai pe el; dar pentru Marianne la început fură de neînțeles; și când în cele din urmă le prinse sensul, nici nu știu bine ce să facă: să râdă de absurditatea lor sau să le dezaprobe impertinența; căci, după părerea ei, exprimau o lipsă de delicatețe, dacă ținea seama de vârsta înaintată a colonelului și de starea lui nefericită de burlac înrăit.

Doamna Dashwood, care nu se putea gândi la un bărbat cu cinci ani mai tânăr decât ea ca fiind atât de bătrân cum i se părea fiicei sale, îndrăzni să o apere pe doamna Jennings de acuzația că ar dori eventual să-și râdă de vârsta lui.

— Dar mamă, cel puțin nu poți nega absurditatea acuzației, deși poate că ție nu ți se pare că o face cu intenționată rea-voință. Colonelul Brandon este fără îndoială mai tânăr decât doamna Jennings, dar este destul de bătrân să-mi fie tată; și dacă vreodată ar fi fost atât de simțitor încât să se îndrăgostească, cred că acum nu mai este de mult în stare de un asemenea sentiment. E din cale-afară de ridicol! Când poate fi cineva în afara pericolului unor astfel de glume,

dacă nici vârsta, nici infirmitatea nu-l mai pot apăra?

— Vorbești de infirmitate! spuse Elinor. Vrei să spui că domnul Brandon e infirm? Presupun că ți se poate părea mai în vârstă decât mama; dar nu cred că poți pretinde că e schilod, că nu se poate folosi de mâini ori de picioare!

— Nu l-ai auzit plângându-se de reumatism? Și nu e reumatismul cea mai obișnuită infirmitate a celor ce îmbătrânesc?

— Scumpa mea copilă, îi spuse râzând mama ei, în cazul ăsta trebuie să-ți fie permanent teamă că și eu am să decad și probabil că ți se pare un miracol că am ajuns fabuloasa vârstă de patruzeci de ani.

— Mămico, mă nedreptățești! Știu prea bine că acest colonel Brandon nu este chiar așa bătrân încât să-și sperie prietenii că se va prăpădi prea curând. Mai poate trăi încă douăzeci de ani. Dar vârsta de treizeci și cinci de ani nu mai este potrivită cu căsătoria.

— Poate că treizeci și cinci de ani nu se potrivesc, într-o căsătorie, cu șaptesprezece. Dar dacă s-ar întâmpla cumva ca o femeie de douăzeci și șapte de ani să nu fie căsătorită, n-aș avea nimic împotrivă ca domnul Brandon să se căsătorească cu ea.

— O femeie de douăzeci și șapte de ani, spuse Marianne după ce se gândi o clipă, nu mai poate spera vreodată să simtă sau să inspire afecțiune și dacă s-ar întâmpla să aibă o casă lipsită de confort sau să n-aibă avere, cred că ar putea accepta să facă oficiul de infirmieră de dragul unei vieți îndestulate și lipsite de griji, ca nevastă. N-ar fi deci nimic nepotrivit ca el să se căsătorească cu o astfel de femeie. Ar fi o căsătorie de conveniență și lumea n-ar avea nimic împotrivă. În ochii mei asta nu e nici măcar căsătorie, e o nimica toată. Mie mi se pare a fi doar un schimb comercial, în care fiecare vrea să profite de pe urma celuilalt.

— Știu că ar fi imposibil, replică Elinor, să te conving cu o femeie de douăzeci și șapte de ani ar putea simți pentru un bărbat de treizeci și cinci ceva foarte apropiat de dragoste, să-l facă să-i fie un tovarăș plăcut de viață. Dar trebuie să protestez atunci când îi osândești pe colonelul Brandon și pe soția lui să stea tot timpul închiși într-o cameră de om bolnav, numai pentru că s-a întâmplat ieri (și ieri a fost o zi rece și umedă) să se plângă de o ușoară durere reumatică la umăr.

— Dar vorbea de o vestă de flanelă, spuse Marianne, și în mintea mea o vestă de flanelă este întotdeauna legată de dureri, crampe, reumatism și tot felul de alte afecțiuni de care suferă de obicei cei bătrâni și slăbănogi.

— De-ar fi avut doar un acces de friguri, nu l-ai fi disprețuit nici pe departe atât de mult. Hai, Marianne, mărturisește, că ți se par interesanți obrajii îmbujorați, ochii duși în fundul capului și pulsul mărit la cineva care are febră…

Nu mult după aceasta, când Elinor ieși din odaie, Marianne spuse:

— Mămico, trebuie să-ți mărturisesc că pe mine boala mă sperie. Sunt sigură că Edward Ferrars nu se simte bine. Suntem aici de aproape două săptămâni și totuși încă n-a venit. O întârziere atât de mare nu poate fi explicată decât de o boală serioasă. Ce altceva l-ar putea reține la Norland?

— Dar îți închipuiai cumva că are să vină atât de repede? Eu nu, spuse doamna Dashwood. Dimpotrivă. Dacă m-am simțit atât de îngrijorată în această privință asta s-a datorat amintirii că uneori a manifestat prea puțin entuziasm și o anumită rezervă în a-mi accepta invitația, când îl pofteam să vină la Barton. Elinor îl și așteaptă?

— N-am vorbit niciodată cu ea despre asta, dar presupun că da.

— Nu cred că ai dreptate, pentru că ieri când m-am sfătuit cu ea despre grătarul necesar pentru căminul din camera de oaspeți, a remarcat că n-avem urgentă nevoie de el, deoarece e puțin probabil să vină cineva pe la noi chiar așa de curând.

— Asta-i de-a dreptul curios! Ce poate să însemne oare? Dar de fapt purtarea lor unul față de celălalt a fost cu totul neașteptată! Cu cât calm și cu câtă răceală și-au luat rămas bun unul de altul! Cum a mai lâncezit discuția dintre ei în ultima seară cât au fost împreună! Edward n-a făcut nicio deosebire între ea și între mine când și-a luat rămas bun de la noi: și-a exprimat față de amândouă urările de bine ale unui frate iubitor. De două ori i-am lăsat singuri, cu bună intenție, în cursul ultimei dimineți a șederii noastre acolo și de fiecare dată Elinor a ieșit după mine din cameră în mod cu totul inexplicabil. Și când a părăsit conacul de la Norland și pe Edward, Elinor n-a plâns cum am plâns eu. Chiar și acum dovedește aceeași stăpânire de sine. O vezi cumva tristă sau deprimată? încearcă să evite societatea sau e neliniștită ori nemulțumită în prezența altora?

CAPITOLUL IX

Doamna Dashwood și fetele ei erau acum destul de confortabil instalate la Barton. Casa grădina, cu tot ce le înconjura, le deveniseră familiare și se dedicaseră din nou îndeletnicirilor lor obișnuite ce dăduseră atâta farmec ședерii lor la Norland și care acum le ofereau bucurii și mai mari decât cele pe care le avuseseră acolo după pierderea tatălui lor. Sir John Middleton, care le vizită în fiecare zi, în primele două săptămâni ale ședерii lor la Barton, și care nu prea era obișnuit să-i vadă pe cei de acasă prea ocupați, nu-și putea ascunde uimirea găsindu-le întotdeauna făcând câte ceva.

În afară de prietenii lor de la Barton Park nu prea erau vizitate de multă lume; căci, în ciuda rugăminților lui sir John ca ele să-și facă mai multe relații în împrejurimi și care le spusese în nenumărate rânduri că le ține trăsura la dispoziție ori de câte ori doresc, spiritul independent al doamnei Dashwood învinse dorința pe care o avea ca fetele ei să se bucure de societate; și fu foarte hotărâtă în refuzul ei de a vizita acele familii la care nu puteau ajunge mergând pe jos. Iar acestea erau puține și nu la toate se putea ajunge cu ușurință. Cam la o milă și jumătate de casa lor, de-a lungul văii Allenham, înguste și șerpuitoare, ce se desfăcea din valea Barton, după cum s-a mai spus, fetele descoperiseră, într-una dintre primele lor plimbări, un conac străvechi, impozant care, aducându-le puțin aminte de Norland, le stârni imaginația și le inspiră dorința să-l cunoască mai bine. Dar interesându-se mai îndeaproape, aflară că stăpâna casei, o doamnă mai în vârstă, respectată de toată lumea, era prea bolnavă, din nefericire, ca să mai întrețină legături cu cei din jur și că nu ieșea niciodată din casă.

În întreaga regiune din jurul casei lor se puteau face plimbări minunate. Dealurile înalte ce le ademeneau aproape de la toate ferestrele casei lor, îndemnându-le să iasă și să se bucure de aerul înălțimilor, le ofereau o alternativă fericită când noroiul din văi nu le permitea să se bucure de frumusețea lor și mai încântătoare. Spre unul dintre aceste dealuri și-au îndreptat Marianne și Margaret pașii într-o dimineață memorabilă, atrase de soarele ce apărea când și când pe un cer acoperit de nori, nemaifiind în stare să stea în casă, după cele două zile în care ploaia nu mai contenise. Vremea nu era destul de ispititoare să le facă pe celelalte două femei din casă să renunțe la creion și la carte, cu toate că Marianne declara sus și tare că vremea se va menține frumoasă și că toți acei nori amenințători vor fi alungați de pe dealurile din împrejurimi, așa că cele două fete o porniră împreună.

Urcară vesele dealurile, bucurându-se de fiecare petic de cer albastru, pe măsură ce înaintau, și când rafalele puternice ale unui

vânt ce bătea dinspre sud-vest le izbiră în față, înviorându-le, le păru rău de temerile ce le împiedicaseră pe mama lor și pe Elinor să împărtășească acele senzații atât de încântătoare.

— Oare există pe lume fericire mai mare ca asta, Margaret? întrebă Marianne. O să ne plimbăm pe-aici cel puțin două ore.

Margaret fu de acord și-și continuară drumul împotriva vântului, înfruntându-l râzând, cu multă încântare, timp de aproape douăzeci de minute, când dintr-o dată norii se uniră deasupra capetelor lor și o ploaie puternică începu să le izbească drept în față. Uimite și necăjite fură nevoite, deși împotriva voinței lor, să se întoarcă înapoi, căci n-aveau alt adăpost mai apropiat decât propria lor casă. Nu se mângâiară decât cu gândul foarte potrivit pentru momentele neplăcute în care se găseau, de a coborî cu toată iuțeala panta abruptă a dealului ce ducea chiar până în poarta grădinii lor.

O luară la fugă. Marianne fu avantajată la început, dar făcând un pas greșit căzu numaidecât și Margaret neputând să se oprească s-o ajute, alergă fără să vrea mai departe, până ce ajunse nevătămată la poalele dealului.

Un domn, cu pușca-n mână, pe lângă care zburdau doi câini de vânătoare, tocmai trecea dealul nu departe de locul în care se afla Marianne, când se produse accidentul. Își lăsă jos pușca și alergă să-i dea o mână de ajutor. Fata se ridică de jos, dar își scrântise în cădere piciorul și abia mai putea sta. Domnul se oferi să o ajute, și dându-și seama că din sfială nu vroia să accepte ajutorul cerut de situația în care se afla, o ridică în brațe și fără să mai zăbovească o porni în josul dealului. Apoi, trecând prin grădină, a cărei poartă fusese lăsată deschisă de Margaret, o duse drept în casă, unde tocmai ajunsese și Margaret și nu-i dădu drumul din brațe până ce nu o așeză pe un scaun în salon.

Elinor și mama ei se ridicară uluite când intrară, și-n timp ce amândouă îl priveau cu o vădită uimire și cu o tainică admirație ce le-o inspira înfățișarea lui, își ceru scuze că le deranjase, explicându-le ce s-a întâmplat atât de sincer și cu atâta dezinvoltură încât persoana sa, deosebit de atrăgătoare și așa, căpătă încă și mai mult farmec prin voce și expresie. Chiar de-ar fi fost bătrân, urât și vulgar, și-ar fi putut atrage recunoștința și bunăvoința doamnei Dashwood, prin atenția și ajutorul pe care le acordase copilei ei. Dar tinerețea, frumusețea și buna sa creștere făcură ca fapta lui să-i meargă drept la inimă.

Îi mulțumi de o mie de ori și cu blândețea cu care se adresa întotdeauna celor din jurul ei, îl pofti să ia loc. Dar el o refuză, pentru că era murdar și ud. Atunci doamna Dashwood îl întrebă cui îi rămâne îndatorată. El îi răspunse că se numește Willoughby și că în prezent locuiește la Allenham, de unde spera că-i va permite să , aibă cinstea

de a veni să le facă o vizită a doua zi spre a se interesa cum se mai simte domnișoara Dashwood. Cinstea aceasta îi fu încuviințată, după care plecă pe o ploaie mare, făcându-le astfel să li se pară încă și mai interesant.

Frumusețea lui bărbătească și eleganța cu totul deosebită a comportării sale deveniră numaidecât o temă de generală admirație; și râsetele la adresa Mariannei provocate de cavalerismul său deveniră și mai însuflețite, ținându-se seama și de înfățișarea lui atât de atrăgătoare. Singură Marianne nu-l putuse vedea atât de bine ca celelalte, căci din pricina emoției ce-i îmbujorase fața când o luase în brațe nu mai avusese puterea să se uite la el după ce intraseră în casă. Dar îl văzuse îndeajuns ca să-și manifeste, împreună cu celelalte, admirația față de el și încă cu însuflețirea ce o punea întotdeauna în laudele ei. Făptura și întreaga lui înfățișare erau pe măsura a ceea ce își imaginase întotdeauna că trebuie să întruchipeze eroul unei povestiri îndrăgite și faptul că o dusese în casă de parcă acesta ar fi fost lucrul cel mai firesc din lume trăda o minte ageră ce o făcea să-i placă în mod cu totul deosebit felul lui de a acționa. Toate amănuntele în legătură cu el erau interesante. Avea un nume care-i plăcea, locuia în satul lor preferat și foarte curând ajunse la concluzia că dintre toate veșmintele, cel mai bine îi șade unui bărbat haina de vânătoare. Imaginația îi lucra cu febrilitate, reflecțiile îi erau plăcute și durerea provocată de o gleznă scrântită era trecută cu vederea.

De îndată ce următorul răstimp de vreme bună din acea dimineață îi permise să iasă din casă, sir John trecu pe la ele; și după ce i se povesti ce i se întâmplase Mariannei, fu întrebat cu multă curiozitate, dacă cunoaște la Allenham vreun domn cu numele de Willoughby.

— Willoughby! exclamă sir John, dar cum, e aici? înseamnă că-mi dați vești bune; am să mă duc călare chiar mâine pe la el și am să-l poftesc să vie joi să ia masa cu noi.

— Va să zică îl cunoști, spuse doamna Dashwood.

— Dacă-l cunosc! Bineînțeles. Vine pe aici în fiecare an.

— Și ce fel de tânăr este?

— Nici nu cunosc vreunul mai bun, vă asigur. Cel mai strașnic băiat din lume. Un țintaș foarte bun și cred că nu există călăreț mai îndrăzneț în toată Anglia!

— Asta-i tot ce poți spune despre el? exclamă indignată Marianne. Dar cum se comportă când îl cunoști mai bine? Care-i sunt îndeletnicirile, înclinațiile, aptitudinile?

Sir John rămase cam încurcat.

— Să mă bată Dumnezeu, spuse el, dacă știu prea multe despre el în aceste privințe. Dar e un tânăr plăcut, amabil și are cea mai drăguță cățelușă neagră de vânătoare ce mi-a fost dat să văd. Era cu ea azi

dimineață?

Dar Marianne nu putu să-l lămurească în ceea ce privește culoarea cățelușei domnului Willoughby, după cum nici el nu-i putu spune prea multe despre însușirile intelectuale ale tânărului.

— Dar cine este domnul Willoughby? întrebă Elinor. De unde vine? Are o casă la Allenham?

În această privință sir John le putu furniza informații mai precise; le spuse că Willoughby nu are proprietăți în ținut; că locuiește acolo numai când vine să o viziteze pe bătrâna doamnă de la Allenham Court, cu care e rudă și a cărei avere are să o moștenească, după care adăugă:

— Da, da, merită să fie prins în mreje, domnișoară Dashwood, te asigur; mai are în plus și o moșioară a lui în Somersetshire; și să fiu în locul dumitale, nu i l-aș ceda surioarei mai mici, chiar dacă ea a fost aceea care a făcut tumba la vale. Domnișoara Marianne nu trebuie să se aștepte să-i acapareze pe toți bărbații. Dacă nu bagă bine de seamă, Brandon are să fie gelos.

— Nu cred, spuse doamna Dashwood zâmbind bine dispusă, că Willoughby va fi incomodat de încercările vreuneia dintre fetele mele de a-l prinde în mreje. N-au fost învățate să se ocupe cu așa ceva. Bărbații, oricât ar fi de bogați, n-au de ce să se teamă din pricina noastră, îmi pare bine, totuși, să aflu, din cele ce-mi spui, că e un tânăr onorabil, a cărui cunoștință merită să fie luată în seamă.

— Cred că nici nu este pe lumea asta un tânăr mai bun decât el, repetă sir John. Îmi amintesc că anul trecut, de Crăciun, la o mică petrecere pe care am dat-o la Barton Park, a dansat de la opt până la patru fără să se așeze măcar o dată.

— Nu zău, chiar așa? întrebă Marianne, cu o strălucire în priviri. Și a dansat cu eleganță și însuflețire?

— Da, și la opt era în picioare, gata să plece călare la vânătoare.

— Așa-mi place să fie un bărbat; așa trebuie să fie un bărbat. Oricare i-ar fi îndeletnicirile, felul de a le aduce la îndeplinire trebuie să fie impetuos și să nu-l obosească niciodată.

— Da, da. Văd eu cum vor sta lucrurile, zise sir John. Văd eu ce-o să se întâmple. Ai să pui ochii pe el și nici n-ai să te mai gândești la bietul Brandon.

— Sir John, spuse Marianne cu căldură, asta-i o expresie care nu-mi place de loc. Mi-e silă de orice întorsătură de frază banală care vrea să fie spirituală cu orice preț; și „a pune ochii pe-un bărbat” sau „a face o cucerire” sunt cele mai groaznice dintre toate. Au implicații meschine și grosolane; și dacă vreodată au putut fi considerate istețe și-au pierdut de mult ingeniozitatea.

Sir John nu prea văzu în ce constă reproșul, dar râse cu poftă de parcă l-ar fi înțeles, apoi răspunse:

— Ei, îmi închipui că într-un fel sau altul ai să faci multe cuceriri. Bietul Brandon! L-ai și făcut praf! Și crede-mă pe mine, merită din plin să fie prins în laț, cu toate tumbele și gleznele scrântite.

CAPITOLUL X

Salvatorul Mariannei, așa cum îl denumise Margaret, pe Willoughby, exprimându-se mai degrabă elegant, decât exact, trecu pe la vilă a doua zi de dimineață, să se intereseze personal cum se mai simțea Marianne. Fu primit de doamna Dashwood cu o politețe desăvârșită; cu o amabilitate izvorâtă din cele ce-i spusese sir John despre el, dar și din recunoștința ce-o simțea față de el; și felul în care se desfășură vizita avu clarul să-l asigure de înțelepciunea, eleganța, afecțiunea reciprocă și de mulțumirea ce dăinuia în familia Dashwood pe care datorită accidentului ajungea acuma s-o cunoască. Cât privește farmecele lor personale, în această privință nu mai era nevoie de o a doua întrevedere pentru a-și da seama de ele.

Domnișoara Dashwood cea mare avea trăsături regulate, un ten delicat și un trup deosebit de bine făcut. Marianne era încă și mai frumoasă. Silueta ei, deși de o frumusețe mai puțin clasică decât a surorii ei, beneficiind de avantajul înălțimii, era mult mai impresionantă; avea o față atât de fermecătoare, încât atunci când se spunea despre ea că e frumoasă, folosindu-se limbajul specific laudelor, adevărul era mult mai puțin încălcat decât se întâmplă de obicei. Pielea îi era foarte brună, dar din pricina transparenței ei tenul îi era deosebit de strălucitor; avea trăsături frumoase; zâmbetul îi era dulce și atrăgător; ochii ei foarte negri erau vii, inteligenți, pătrunzători, încât nu puteau să nu te farmece. La început nu-i aruncă nicio privire lui Willoughby, simțindu-se stânjenită de amintirea ajutorului ce-l primise de la el. Dar când nu mai încercă acest sentiment, când își reveni din emoție, când își dădu seama că pe lângă buna creștere a unui bărbat politicos el mai are și sinceritate și vioiciune și mai ales când îl auzi declarând că are o adevărată pasiune pentru muzică și dans, îi aruncă o privire atât de aprobatoare, încât reuși să-i acapareze conversația în mai tot restul timpului cât rămase el în vizită.

Fu suficient să se pomenească de vreo distracție favorită de-a ei, pentru a o face să vorbească. Nu putea tăcea când se abordau asemenea subiecte și nu manifestă nici timiditate și nici rezervă, în legătură cu ele. Își dădură curând seama că muzica și dansul constituiau pentru ei o pasiune comună și că ea provenea dintr-o asemănare de gândire în general în tot ce se referea la vreuna dintre ele. Această constatare îi dădu Mariannei curajul să cerceteze și alte păreri ale lui așa că începu să-i pună tot felul de întrebări despre cărți: îi vorbi despre autorii ei favoriți, asupra cărora insistă entuziasmându-se atât de tare, încât orice tânăr de douăzeci și cinci de ani ar fi trebuit să fie într-adevăr nesimțitor să nu recunoască numaidecât calitățile deosebite ale unor astfel de opere, oricât le-ar fi nesocotit

până atunci. Aveau gusturi izbitor de asemănătoare. Venerau amândoi aceleași cărți, aceleași pasaje; sau, dacă cumva se întâmpla să apară vreo deosebire de păreri între ei, vreo obiecție, nu dura decât până când Marianne își expunea convingătoarele argumente, făcând uz de strălucirea privirilor ei. El căzu de acord cu tot ce stabili ea, fu molipsit de entuziasmul ei, și cu mult înainte ca vizita lui să ia sfârșit, discutau cu familiaritatea unor vechi cunoștințe.

— Ei bine, Marianne, îi spuse Elinor de îndată ce plecă, pentru o singură dimineață cred că ai realizat destul de mult. Ți-ai făcut o idee despre părerile domnului Willoughby în aproape toate lucrurile mai importante. Știi ce gândește despre Cowper și Scott; te-ai asigurat că le apreciază după cum se cuvine frumusețile și ai primit toate încredințările necesare că nu-l admiră pe Pope mai mult decât se cade. Dar cum ai să întreții mai departe această cunoștință, dac-ai să expediezi atât de extraordinar de repede toate subiectele de discuție? Curând ai să epuizezi toate temele preferate. O nouă întâlnire va fi suficientă pentru a-i lămuri simțămintele față de frumosul pitoresc și față de cei ce se căsătoresc a doua oară și pe urmă n-ai să mai ai ce să-l mai întrebi.

— Elinor, exclamă Marianne, e oare frumos din partea ta? E oare drept să-mi vorbești astfel? Sunt chiar așa săracă cu duhul? Dar înțeleg ce vrei să spui. M-am simțit prea în largul meu, am fost prea fericită, prea sinceră. Am greșit împotriva tuturor cerințelor unei banale decențe, am fost deschisă și sinceră, când ar fi trebuit să fiu rezervată, neinteresantă, proastă și mincinoasă: dac-aș fi vorbit numai despre vreme și despre starea drumurilor și dac-aș fi deschis gura numai o dată la zece minute aș fi fost cruțată de acest reproș.

— Draga mea fetiță, spuse doamna Dashwood, nu trebuie să te simți jignită de cele ce ți-a spus Elinor; n-a făcut decât să glumească. Aș certa-o chiar eu, dac-ar fi cumva capabilă de dorința de a te priva de bucuria conversației cu noul nostru prieten.

Marianne se îmblânzi numaidecât.

Willoughby, la rândul lui, dădu nenumărate dovezi că e încântat de conversația lor, arătându-și în mod vădit dorința de a le cunoaște și mai bine. Veni să le vadă în fiecare zi. La început pretexta că vrea să se intereseze de sănătatea Mariannei; dar simțindu-se încurajat de felul în care era primit, fiind înconjurat de tot mai multă simpatie, cu fiecare zi ce trecea, scuza aceasta nu mai fu necesară înainte de a deveni de-a dreptul absurdă deoarece Marianne se însănătoșise de mult și pe deplin. Câteva zile mai fu silită să stea în casă, dar un asemenea prizonierat nu i se păruse niciodată mai puțin supărător. Willoughby era un tânăr iscusit, plin de imaginație, vioi și sincer, plin de afecțiune în felul lui de a se purta. Era exact omul destinat să

cucerească inima Mariannei, căci pe lângă tot ce s-a spus despre el, avea și un fizic atrăgător, ca să nu mai vorbim de ascuțimea lui spirituală stârnită și sporită de exemplul pe care i-l dădea ea și care-l făcea cum nu se poate mai simpatic fetei.

Încetul cu încetul prezența lui deveni cea mai mare bucurie pentru ea. Citeau, vorbeau, cântau împreună; Willoughby avea un remarcabil talent muzical și citea cu toată sensibilitatea și însuflețirea ce-i lipseau din nefericire lui Edward.

După părerea doamnei Dashwood, ca și după cea a Mariannei, n-aveai ce să-i reproșezi; și nici Elinor nu-l dezaproba cu nimic decât pentru înclinația pe care o avea, care o încânta pe sora ei și-n care privință-i semăna foarte mult, de a spune tot ce gândește cu orice prilej, fără să țină seama de persoane sau împrejurări. Făcându-și în grabă o părere despre alții, sacrificând politețea obișnuită pentru plăcerea de a-și concentra toată atenția asupra unei preocupări în care-și punea tot sufletul și desconsiderând cu prea multă ușurință formele convenienței sociale, dădea dovadă de o lipsă de prudență pe care Elinor n-o putea aproba, în ciuda a ceea ce ar fi putut el și Marianne să spună în sprijinul ei.

Acum Marianne începu să-și dea seama că disperarea de care fusese cuprinsă pe la șaisprezece ani și jumătate, de a întâlni vreodată un bărbat care să-i poată satisface ideile de perfecțiune, fusese pripită și nejustificată. Willoughby întruchipa bărbatul pe care și-l imaginase ea în acel ceas nefericit și în alte perioade mai puțin pesimiste, ca fiind capabil de a-i deștepta afecțiunea; și purtarea lui arăta că dorințele sale în această privință sunt atât de serioase pe cât de profunde îi erau însușirile spirituale.

Mama ei, în mintea căreia nu încolțise niciun gând cu privire la căsătoria lor – stârnit de perspectiva bogăției lui viitoare – ajunse în mai puțin de o săptămână să spere într-un asemenea eveniment și să se aștepte la el; și să se felicite, în sinea ei, c-a reușit să-și câștige doi gineri ca Edward și Willoughby.

Simpatia colonelului Brandon pentru Marianne, ce fusese atât de repede descoperită de prietenii lui, începu să fie observată pentru prima dată de Elinor, acum când ceilalți încetaseră de a o mai remarca. Atenția și glumele lor se îndreptară de astă dată spre fericitul său rival; și ironiile îndreptate împotriva colonelului Brandon, înainte ca el să-și fi arătat afecțiunea, încetară când sentimentele sale începură într-adevăr să riște batjocura pe care o provoacă de obicei sensibilitatea – și pe bună dreptate. Elinor se văzu obligată, deși în ciuda voinței ei, să creadă că sentimentele ce i le atribuise colonelului Brandon doamna Jennings pentru propria ei delectare erau într-adevăr deșteptate de sora ei; și că oricât de mult ar fi contribuit o asemănare

în firea celor doi, o deosebire la fel de izbitoare de temperamente nu constituia o piedică în calea sentimentelor colonelului Brandon. Elinor urmărea situația cu îngrijorare; căci ce putea spera un bărbat tăcut, de treizeci și cinci de ani în comparație cu unul vioi de douăzeci și cinci? Și cum ea nici măcar nu-i putea dori câștig de cauză, ținea din toată inima să-l vadă indiferent. Îi plăcea de el și în ciuda seriozității și rezervei lui îl privea cu interes. Deși grav, era totuși un om blând; iar rezerva sa părea mai degrabă a proveni dintr-o depresiune sufletească decât dintr-o fire posacă. Sir John făcuse aluzii la dezamăgiri și suferințe trecute, care justificau părerea pe care o avea despre el ca fiind un om nefericit așa că Elinor îl privea cu respect și compasiune.

Poate că-l compătimea și-l stima mai mult pentru că era desconsiderat de Willoughby și de Marianne, care aveau o prejudecată împotriva lui pentru că nu era nici tânăr și nici plin de entuziasm, și de aceea păreau hotărâți să-i subaprecieze meritele.

— Brandon este tocmai genul de om, spuse într-o zi Willoughby, pe când discutau împreună despre el, pe care fiecare îl vorbește de bine, și pe care nimeni nu-l bagă în seamă; pe care toți sunt încântați să-l vadă, dar toată lumea uită să discute cu el.

— Exact asta gândesc și eu despre el! exclamă Marianne.

— Nu vă mai făliți cu părerea asta, le spuse Elinor, căci amândoi îl nedreptățiți. E stimat de toți cei de la Barton Park și nu se întâmplă niciodată să-l întâlnesc fără să nu stau de vorbă cu el.

— Fără îndoială, faptul că este protejat de dumneata constituie un punct în favoarea lui, replică Willoughby; dar cât privește stima ce i-o poartă ceilalți e un reproș prin ea însăși. Cine s-ar expune rușinii de a fi apreciat de femei de felul ladyei Middleton și al doamnei Jennings, față de care toți ceilalți nu pot fi decât indiferenți?

— Dar poate că insultele unora ca voi, dumneata și Marianne, vor compensa considerația pe care i-o arată lady Middleton și mama ei. Dacă laudele lor sunt un vot de blam, atunci poate că votul vostru de blam poate însemna o laudă, căci ele nu sunt mai lipsite de discernământ, decât sunteți voi de nedrepți și de părtinitori.

— Devii chiar obraznică apărându-ți protejatul.

— Protejatul meu, cum îl numești, e un om înțelept; și înțelepciunea o să mă atragă întotdeauna. Da, Marianne, chiar și la un bărbat între treizeci și patruzeci de ani. A umblat mult prin lume; a fost în străinătate, e un om citit, și e înclinat spre meditație. Am constatat că este în stare să-mi dea multe informații în probleme variate; și mi-a răspuns întotdeauna la tot ce l-am întrebat cu promptitudinea ce ți-o dă buna creștere și o inimă aleasă.

— Te-a informat, cu alte cuvinte, îi răspunse Marianne cu dispreț, că în Indiile de est este foarte cald și că suferi din pricina țânțarilor.

— Sunt sigură că mi-ar fi spus-o și pe asta dacă l-aș fi întrebat așa ceva, dar întâmplător eram informată în această privință.

— Se prea poate, observă Willoughby, ca el să-ți fi vorbit chiar și de existența nababilor, gazelelor aurii și palanchinelor.

— Presupun că lucrurile despre care mi-a vorbit depășesc cu mult candoarea de care dați dovadă. Dar pentru ce vă displace?

— Dar n-am spus că-mi displace. Dimpotrivă, consider că este un om foarte onorabil, care se bucură de aprecierea tuturor și nu este băgat în seamă de nimeni; care n-are ce face cu atâția bani, care nu știe să folosească timpul de care dispune și care își îmbogățește garderoba cu două haine noi pe an.

— Și unde mai pui, exclamă Marianne, că n-are nici distincție, nici gust și nici vigoare spirituală. Că înțelegerea lui n-are strălucire, sentimentele lui nu sunt înflăcărate, iar glasul lui e lipsit de expresie.

— Prea iei cu toptanul defectele lui, răspunse Elinor, și te bizui atât de mult pe propria ta imaginație, încât laudele ce i le pot aduce sunt, în comparație cu asta, reci și insipide. Nu pot spune despre el decât că e un bărbat înțelept, binecrescut, bine informat, blând și, după cât cred, cu o inimă de aur.

— Domnișoară Dashwood, exclamă Willoughby, nu fi haină cu mine. Te străduiești să mă dezarmezi prin argumente logice, și să mă convingi împotriva voinței mele. Dar n-are să-ți meargă. Ai să constați că sunt tot atât de încăpățânat pe cât ești dumneata de vicleană. Am trei motive iraționale care mă fac să nu-mi placă colonelul Brandon: m-a amenințat că va ploua când vroiam să fie vreme frumoasă; s-a legat de podoabele de la trăsurica mea, și nu l-am putut convinge să-mi cumpere iapa roibă. Dacă totuși te-ai simți mulțumită să afli că eu îl consider ireproșabil din toate celelalte puncte de vedere, sunt gata s-o mărturisesc. Și-n schimb pentru această recunoaștere, care mă cam supără, nu poți să nu-mi acorzi privilegiul de a-l antipatiza mai mult ca oricând.

CAPITOLUL XI

Nici nu le trecuse prin cap doamnei Dashwood și fetelor ei, când veniseră să se stabilească în Devonshire, că vor fi ademenite de atâtea atracții care să le ocupe tot timpul cât se iviră într-o perioadă atât de scurtă sau că vor avea atâția musafiri încât nu vor avea prea mult răgaz pentru îndeletniciri serioase. Și totuși așa se întâmplă. După ce Marianne se făcu bine, distracțiile plănuite acasă și-n vecini de către sir John fură organizate. Începură balurile în cerc restrâns de la Barton Park și se organizară petreceri pe râu atât de des pe cât le îngăduia ploioasa lună octombrie. Willoughby lua și el parte la toate aceste distracții; și atmosfera de destindere și intimitate firească a acestor petreceri era pe de-a întregul menită să sporească familiaritatea lui față de familia Dashwood, să-i ofere prilejul de a-și da seama de minunatele calități ale Mariannei, să scoată în evidență puternica lui admirație pentru ea și să capete, prin purtarea ei față de el, cea mai evidentă asigurare a afecțiunii ei.

Atașamentul dintre ei nu putea s-o mire pe Elinor. Ar fi dorit doar ca el să fie arătat mai puțin fățiș; și o dată sau de două ori îndrăzni să-i sugereze Mariannei decența stăpânirii de sine. Dar Marianne avea oroare de orice tăinuire când nu trebuia să ascundă o rușine adevărată; să încerce să tăinuiască sentimente ce nu erau rușinoase prin ele însele, nu i se părea numai un efort fără rost, ci o umilitoare supunere a rațiunii în fața unor formule banale și greșite. La fel gândea și Willoughby; și comportarea lor era tot timpul o ilustrare a părerilor pe care le aveau.

Când el era de față pe Marianne n-o mai interesa nimeni altcineva. El avea dreptate în tot ce făcea. Nu spunea decât lucruri inteligente. Dacă serile la Barton Park se terminau cu un joc de cărți el se fura pe sine, îi trișa pe toți ceilalți numai ca s-o ajute să câștige. Dacă amuzamentul serii era dansul, dansau împreună mai bine de jumătate din timp; și când erau nevoiți să se despartă pentru câteva dansuri, aveau grijă să stea împreună și nu adresau mai nicio vorbă altor persoane. Firește că erau luați în râs pentru purtarea lor; dar ridicolul nu-i făcea să se rușineze și nici nu părea să-i enerveze.

Doamna Dashwood aprobă aceste sentimente ale lor cu o căldură ce n-o făcea câtuși de puțin să împiedice această etalare excesivă a afecțiunii lor. Ei i se părea doar consecința firească a unei puternice atracții a unor inimi tinere și înflăcărate.

Aceasta a fost perioada de mare fericire a Mariannei. Își dăduse inima lui Willoughby; și atașamentul ce-l simțea pentru conacul de la Norland și pe care-l păstrase în inima ei de când venise din Sussex avea să scadă în intensitate mai repede decât s-ar fi putut ea aștepta,

datorită prezenței lui Willoughby în casa lor.

Doar Elinor nu era chiar atât de fericită. Îi era inima grea și nici nu se putea bucura din tot sufletul de distracțiile la care lua parte împreună cu ceilalți. Nu-i ofereau o tovărășie care să poată înlocui ce lăsase în urmă și nici nu-i dădeau prilejul să regrete mai puțin conacul de la Norland. Nici lady Middleton și nici doamna Jennings nu-i puteau oferi conversația căreia îi ducea dorul; cu toate că doamna Jennings nu tăcea o clipă și cum o privise pe Elinor chiar de la început cu simpatie îi umplea acum ore întregi cu nesfârșita ei conversație. Îi istorisise lui Elinor de vreo trei ori povestea vieții ei; și dacă Elinor ar fi reținut toate detaliile, ar fi cunoscut la scurtă vreme după ce făcuseră cunoștință, toate amănuntele în legătură cu boala ce-l răpusese pe domnul Jennings și ceea ce-i spusese el soției sale cu câteva minute înainte de a-și da sufletul. Lady Middleton era mai puțin supărătoare decât mama ei prin faptul că era mai tăcută. Lui Elinor nu-i trebui prea multă vreme s-o observe spre a-și da seama că rezerva ținea de firea ei liniștită și n-avea nimic de-a face cu o stăpânire dictată de bun simț. Față de mama și de soțul ei se comporta la fel ca și față de ceilalți, așa că nici nu le căuta și nici nu le dorea intimitatea. N-avea nimic de spus astăzi ce nu spusese și ieri. Era anostă tot timpul, căci până și starea ei de spirit era întotdeauna aceeași; și deși nu era împotriva petrecerilor organizate de soțul ei, cu condiția ca ele să fie organizate în stil mare și ca cei doi copii mai mari ai ei să ia și ei parte la ele, nu părea să se distreze mai bine cu ocazia lor, decât s-ar fi distrat dacă ar fi rămas acasă; prezența ei adăuga atât de puțin la bucuria celorlalți, indiferent cât de mult participa la conversația lor, încât rareori își aduceau aminte că este și ea de față altfel decât prin solicitudinea sa față de cei doi băieți neastâmpărați pe care-i avea.

Dintre toate noile ei cunoștințe, Elinor nu putu găsi decât în persoana colonelului Brandon omul care în anumită măsură să merite să fie respectat pentru însușirile sale, care să-i deștepte interes pentru prietenia lui sau să-i ofere plăcerea tovărășiei sale. Willoughby nici nu intra în discuție. Avea admirație și respect pentru el, chiar respectul unei surori; dar el era îndrăgostit; n-avea ochi decât pentru Marianne și un bărbat chiar mult mai puțin atrăgător ar fi putut fi totuși mai agreabil în general. Din nefericire pentru el, Marianne nu-i dădea atenție, așa că Brandon nu se putea gândi numai la ea și stând de vorbă cu Elinor își mai alina mâhnirea ce i-o provoca totala indiferență ce o manifesta sora ei față de el.

Înțelegerea lui Elinor față de colonelul Brandon deveni și mai mare deoarece ajunse la bănuiala că el mai suferise din pricina unei iubiri neîmpărtășite. Ajunse să bănuiască acest lucru din câteva cuvinte ce-i scăpară din întâmplare; într-o seară, la Barton Park, ședeau împreună

printr-o tacită înțelegere, în timp ce ceilalți dansau. Colonelul își ațintise privirile asupra Mariannei și după câteva minute de tăcere spuse, cu un zâmbet vag:

— După câte am înțeles, sora dumitale crede că omul nu poate iubi decât o singură dată în viață.

— Da, are păreri din cale-afară de romantice, răspunse Elinor.

— Sau cred, mai degrabă, că ea își închipuie că a iubi a doua oară în viață este ceva cu totul imposibil.

— Da, mă tem că așa e. Dar nu știu cum de poate gândi una ca asta fără să-și amintească de tata, care și el s-a însurat a doua oară. Dar peste câțiva ani, experiența și bunul simț cu siguranță că o vor face să-și mai schimbe părerile și atunci vor putea fi mai ușor înțelese și explicate și de ceilalți, nu numai de ea însăși, cum se întâmplă în momentul de față.

— Așa se va întâmpla, probabil, răspunse el; și totuși prejudecățile celor tineri au atâta farmec, încât parcă-ți pare rău să vezi că trebuie să se supună unor păreri mult mai generale.

— Nu pot fi de acord cu dumneata asupra acestui punct, spuse Elinor. Sentimente ca cele ale Mariannei aduc cu sine și necazuri ce nu pot fi compensate nici de farmecul entuziasmului și nici de desconsiderarea convenienței sociale. Comportarea ei vădește tendința nefericită de a desconsidera cu desăvârșire buna-credință și abia aștept să cunoască lumea mai bine, știind că acest lucru va fi numai în avantajul ei.

După o scurtă pauză, colonelul Brandon reluă conversația, spunând:

— Crede oare soră dumitale că nu poate iubi decât o dată în viață? Sau a iubi pentru a doua oară înseamnă, după părerea ei, o adevărată crimă pentru cineva? Trebuie ca cei ce n-au avut noroc în prima dragoste, fie din pricina nestatorniciei persoanei iubite, fie a unor împrejurări potrivnice, să rămână indiferenți pentru tot restul vieții?

— Drept să vă spun, nu-i cunosc principiile în toate amănuntele lor. Știu doar că n-am auzit-o niciodată să fie de acord cu vreun caz, să se arate înțelegătoare cu cineva care iubește a doua oară.

— Aceste păreri nu pot, firește, dura, spuse el; dar o schimbare, o totală schimbare a sentimentelor… dar nu, nu, să nu doriți așa ceva; căci atunci când tinerii trebuie să renunțe la sentimentele lor romantice, adesea acestea sunt urmate de păreri prea vulgare și prea periculoase! Vorbesc din propria mea experiență. Am cunoscut o dată o femeie de bună condiție ce semăna foarte mult cu sora dumitale ca inteligență și temperament, care gândea și judeca la fel ca ea, dar care, din cauza unei schimbări provocate de un lanț de împrejurări nefericite…

Aici se opri dintr-o dată; ai fi zis că a dezvăluit prea multe lucruri și

înfățișarea lui îi permise lui Elinor să facă tot felul de presupuneri care altfel nici prin cap nu i-ar fi trecut. Persoana în chestiune n-ar fi stârnit probabil nicio bănuială, dacă n-ar fi convins-o pe domnișoara Dashwood că el n-ar fi vrut să fi pomenit nimic în legătură cu ea. Așa cum stăteau lucrurile însă, nu-i trebui prea multă imaginație lui Elinor pentru a pune în legătură emoția cu duioasa amintire a afecțiunii lui din trecut. Elinor nu împinse lucrurile mai departe. Marianne, în locul ei, nu s-ar fi mulțumit cu atât. Imaginația ei bogată ar fi reconstituit în grabă întreaga poveste și-ar fi aranjat totul potrivit jalnicelor rânduieli ale unei pasiuni distrugătoare.

CAPITOLUL XII

În timp ce Elinor și Marianne se plimbau împreună a doua zi dimineață, Marianne îi aduse la cunoștință surorii ei o veste care o sperie pe Elinor prin uimitoarea confirmare a nesăbuinței și imprudenței surorii sale, cu toate că aceste defecte îi erau prea bine cunoscute. Marianne îi mărturisi, cât se poate de încântată, că Willoughby i-a dăruit un cal, crescut chiar de el pe moșia lui din Somersetshire și care era tocmai potrivit să fie călărit de o femeie. Fără să-i treacă prin minte că mama ei plănuise să nu țină cai, că dacă ar fi trebuit să-și schimbe hotărârea din pricina acestui dar, ar fi fost nevoită să cumpere un cal și pentru servitor și până la urmă să construiască și un grajd în care să țină calul, ea acceptase darul fără să șovăie și-i povestea toate acestea cu entuziasm surorii ei.

— Are intenția să-și trimită numaidecât grăjdarul după cal în Somersetshire, adăugă ea, și când are să sosească o să călărim în fiecare zi. O să ți-l dau și ție. Ia închipuiește-ți, draga mea Elinor, deosebita plăcere a unui galop pe dealurile astea.

Îi veni greu să se trezească dintr-un vis atât de frumos și să înțeleagă adevărul trist al situației în care se găseau; un timp chiar refuză să-și închipuie că nu s-ar putea realiza; cheltuiala pentru un servitor în plus ar fi fost un fleac și era sigură că mamă-sa n-ar fi avut nimic împotrivă; pentru servitor orice cal ar fi fost bun; oricând ar fi putut face rost de unul de la Barton Park; cât privește grajdul, orice șopron ar fi fost suficient. Atunci Elinor îndrăzni să-și manifeste îndoiala că s-ar cuveni să primească un astfel de dar de la un bărbat pe care-l cunoștea atât de puțin sau de prea puțină vreme. Asta era prea de tot.

— Greșești, Elinor, spuse ea cu înflăcărare, dacă-ți închipui că-l cunosc foarte puțin pe Willoughby. E drept că nu-l știu de multă vreme; dar îl cunosc mult mai bine decât vreo altă ființă de pe lumea asta; în afară de mama și de tine. Nu timpul sau ocaziile sunt acelea care favorizează intimitatea, ci numai și numai temperamentul. Pentru unii oameni nici șapte ani n-ajung ca să se cunoască; altora nu le trebuie nici șapte zile. Aș găsi că e mult mai nepotrivit dacă aș accepta un cal de la fratele meu decât de la Willoughby. Pe John îl cunosc foarte puțin, deși am locuit în aceeași casă ani de zile; cât despre Willoughby, mi-am făcut de mult o părere.

Elinor consideră că e mai înțelept să nu mai reia subiectul. Cunoștea firea surorii ei. Discuția în contradictoriu în legătură cu un subiect atât de delicat n-ar fi făcut decât s-o încăpățâneze și mai mult în a-și susține părerea. Dar apelând la dragostea pentru mama lor, descriindu-i greutățile pe care îngăduitoarea lor mamă le-ar avea de

întâmpinat dacă ar consimți și probabil că așa s-ar fi întâmplat ca ele să-și mărească gospodăria, Marianne se potoli numaidecât; și promise că nu va pomeni de calul pe care vroia să i-l dea Willoughby în dar, ca nu cumva s-o ispitească pe mama lor să săvârșească un act de imprudentă bunătate și că-i va spune lui Willoughby, de îndată ce-l va vedea, că n-are încotro și trebuie să-i refuze cadoul.

Se ținu de cuvânt și când Willoughby trecu, în aceeași zi, să le vadă, Elinor o auzi exprimându-și cu glas scăzut părerea de rău că este silită să nu-i mai primească darul, îi explică totodată și motivul ce-o determinase să-și schimbe gândurile făcând imposibilă orice insistență din partea lui. Era limpede că lui Willoughby îi pare rău și după ce-și exprimă cu sinceritate regretul, adăugă cu același glas:

— Dar, Marianne, calul rămâne al tău, chiar dacă nu-l poți călări acum. Am să-l păstrez până când ai să poți să mi-l ceri. Când ai să pleci de la Barton, ca să te stabilești într-un cămin mai durabil te va primi însăși Regina Mab.

Toate acestea fură auzite de domnișoara Dashwood; și după vorbele lui, după felul în care le rosti și i se adresă surorii ei, spunându-i pe numele de botez, își dădu seama că între ei se stabilise o intimitate atât de evidentă, o înțelegere atât de perfectă, care nu putea fi decât rezultatul unei depline învoieli între ei. Din clipa aceea nu se mai îndoi că se logodiseră; și această convingere o surprinse doar prin aceea că două firi atât de sincere ca ale lor o lasă pe ea sau pe alți prieteni de-ai lor să afle vestea din întâmplare.

A doua zi Margaret îi relată ceva care aruncă și mai multă lumină asupra întregii situații. Cu o seară înainte, Willoughby trecuse pe la ele și cum Margaret rămăsese singură, cu el și cu Marianne în salonaș, avusese ocazia să-i observe. A doua zi, dimineață, cu un aer grav îi comunică sorei ei mai mari ce observase cât timp fusese în preajma lor..

— Știi, Elinor, exclamă ea, am să-ți spun un secret extraordinar în legătură cu Marianne. Sunt sigură c-o să se căsătorească foarte curând cu domnul Willoughby.

— Așa spui, replică Elinor, aproape în fiecare zi de când s-au întâlnit prima dată pe dealul Highehurch; și nici nu se cunoscuseră, cred de o săptămână, că tu și erai convinsă că Marianne poartă la gât medalionul lui, dar până la urmă s-a dovedit a fi doar miniatura unchiului nostru.

— Zău că de data asta e altceva. Sunt sigură că au să se căsătorească foarte curând, pentru că a luat o buclă din părul ei.

— Bagă de seamă, Margaret. S-ar putea să nu fie decât o șuviță din părul unchiului lui.

— Nu, zău, Elinor, că era al Mariannei. Sunt aproape sigură că al ei

era, pentru că am văzut când i l-a tăiat. Aseară, după ce-am luat ceaiul, când tu și cu mama ați ieșit din odaie, șușoteau și vorbeau împreună repede de tot și mi s-a părut că el o roagă ceva și deodată a luat foarfecele și i-a tăiat o șuviță lungă, pentru că avea tot părul dat pe spate; și pe urmă Willoughby a luat șuvița, a sărutat-o, a împachetat-o într-o bucată de hârtie albă și a băgat-o în port-vizit.

Elinor nu putu decât să-i dea crezare când i se relatară, cu atâta siguranță, astfel de amănunte: și nici nu putu face altfel căci relatarea era în perfectă concordanță cu ceea ce auzise și văzuse ea însăși.

Margaret nu i se dovedise surorii ei a fi întotdeauna atât de perspicace. Când într-o seară, la Barton Park, doamna Jennings o somase să-i spună care este numele tânărului pe care-l simpatiza Elinor, lucru care de multă vreme îi stârnea curiozitatea, Margaret răspunsese, uitându-se la sora ei:

— Așa-i că n-am voie să spun, Elinor?

Firește că toată lumea izbucni în râs și Elinor încercă să râdă și ea. Dar efortul ei fu penibil. Era convinsă că Margaret se gândise la cineva, al cărui nume nu putea suferi, să-l audă tot timpul luat în râs de doamna Jannings fără să-și piardă cumpătul.

Marianne fu sincer mâhnită pentru sora ei; dar îi făcu mai mult rău decât bine, roșind și spunându-i supărată Margaretei:

— Adu-ți aminte că, orice presupuneri ai face, n-ai dreptul să le repeți cu glas tare.

— Dar n-am făcut nicio presupunere, replică Margaret, tu ai fost aceea care mi-ai mărturisit-o.

La care cei de față se-nveseliră și mai mult și insistară ca Margaret să le mai spună câte ceva.

— Hai, te rugăm, domnișoară Margaret, spune-ne tot ce știi în privința asta. Cum îl cheamă pe tânărul domn?

— N-am voie să vă spun, doamnă. Dar știu bine cum îl cheamă și știu și unde se află.

— Ei, dar putem ghici unde se află; la el acasă, la Norland, fără doar și poate. Cred că e diaconul din parohia de acolo.

— Nu, nu e diacon. N-are nicio profesie.

— Margaret, îi spuse Marianne cu multă căldură, știi doar că toate astea nu-s decât invențiile de-ale tale și că nu există o astfel de persoană.

— Atunci trebuie să fi murit de curând, Marianne, căci sunt sigură c-a existat un astfel de bărbat și numele lui începea cu litera F.

Elinor îi rămase recunoscătoare ladyei Middleton pentru că observă chiar în clipa aceea că „plouă foarte tare” , deși își închipui că întreruperea se datora mai puțin considerației de care se bucura din

partea ladyei Middleton, cât faptului că ei nu-i plăceau de loc ironiile lipsite de eleganță, ce constituiau un prilej de desfătare pentru soțul și pentru mama ei. Sugestia ei fu imediat urmată de colonelul Brandon, care se gândea întotdeauna la ceea ce simt ceilalți; și amândoi vorbiră pe larg despre ploaie. Willoughby deschise pianul și o rugă pe Marianne să le cânte ceva; și așa subiectul fu schimbat datorită strădaniilor câtorva dintre cei de față. Dar Elinor nu-și reveni chiar atât de ușor din spaima pe care o trăsese.

În seara aceea hotărâră ca a doua zi să viziteze niște locuri foarte frumoase, cam la douăsprezece mile depărtare de Barton, ce-i aparțineau unui cumnat de~al colonelului Brandon, fără protecția căruia nu puteau fi vizitate deoarece proprietarul, care era în străinătate, lăsase ordine stricte în această privință. Se spunea că domeniile erau de o rară frumusețe, și sir John, care le lăudă cu deosebită căldură, putea să le aprecieze destul de bine, căci în ultimii zece ani organizase cel puțin de câte două ori pe vară grupuri care să le viziteze. Domeniile acelea aveau un lac de o deosebită frumusețe, pe care urmau să se plimbe cu barca, distrându-se astfel o bună parte a dimineții; urmau să ia cu ei hrană rece și să meargă până acolo în trăsuri deschise și totul trebuia să fie organizat ca o călătorie de plăcere.

Unora dintre cei de față – puțini la număr, e adevărat – ideea li se păru cam îndrăzneață, ținând seama de anotimpul în care se găseau și de faptul că în ultimele două săptămâni plouase în fiecare zi; Elinor o convinse pe doamna Dashwood, care era răcită, să rămână acasă.

CAPITOLUL XIII

Excursia pe care intenționaseră să o facă la Whitwell se dovedi a fi foarte deosebită de ceea ce se așteptase Elinor. Se pregătise să se ude până la piele, să fie foarte obosită și foarte speriată; dar se petrecu ceva și mai neplăcut, căci până la urmă nu mai plecară de loc.

Cam pe la zece se adunaseră cu toții la Barton Park, unde urmau să ia micul dejun. Era o dimineață destul de frumoasă, deși plouase toată noaptea, căci norii tocmai se împrăștiau pe cer și soarele își făcea adesea apariția. Erau toți veseli și bine dispuși, nerăbdători să se distreze și hotărâți să se supună celor mai mari greutăți și neajunsuri mai degrabă decât să nu se poată bucura de excursia proiectată.

Pe când mâncau se aduseră scrisorile. Printre altele era și una pentru colonelul Brandon; o luă, se uită la adresă, se schimbă la față și ieși imediat din odaie.

— Ce s-a întâmplat cu Brandon? întrebă sir John.

Dar nimeni nu știa nimic.

— Sper că n-a primit vești rele, spuse lady Middleton. Trebuie să fie ceva deosebit care să-l fi făcut pe colonelul Brandon să se ridice atât de brusc de la masa mea.

Colonelul se întoarse peste vreo cinci minute.

— Sper că n-ai primit vești rele, domnule colonel? întrebă doamna Jennings, pe când intra în cameră.

— Câtuși de puțin, doamnă. Mulțumesc de întrebare.

— O scrisoare de la Avignon? Sper că sora dumitale nu se simte mai rău.

— Nu, doamnă. E de la Londra; o simplă scrisoare de afaceri.

— Dar cum de scrisul de pe ea te-a tulburat atât de mult, dacă n-a fost decât o scrisoare de afaceri? Haide, haide, nu merge să ne duci cu astfel de vorbe, domnule colonel. Spune-ne mai de grabă adevărul.

— Bagă de seamă cum vorbești, draga mea, spuse lady Middleton.

— Te anunță poate că verișoara dumitale Fanny s-a căsătorit? continuă doamna Jennings, fără să țină seama de reproșul fiicei ei.

— Nu, nu-i vorba de asta.

— Ei bine, atunci știu de unde este, domnule colonel. Și sper că doamna respectivă se simte bine.

— La cine vă referiți, doamnă? spuse el, roșind ușor.

— Știi dumneata la cine mă gândesc…

— Îmi pare deosebit de rău, doamnă, spuse el adresându-i-se ladyei Middleton, că am primit această scrisoare tocmai astăzi, căci e vorba de niște treburi care-mi reclamă imediat prezența la Londra.

— La Londra! exclamă doamna Jennings. Ce treburi poți avea la Londra în această perioadă a anului?

— Regret foarte mult, continuă el, că sunt silit să părăsesc o societate atât de plăcută; dar și mai rău îmi pare gândindu-mă că fără mine nu veți fi primiți la Whitwell.

Ce mai lovitură pentru toți cei de față!

— Nu-i suficient să-i scrii câteva rânduri menajerei, domnule Brandon? întrebă nerăbdătoare Marianne.

Colonelul Brandon clătină din cap.

— Dar trebuie să mergem, spuse sir John. Doar n-o să amânăm excursia când pregătirile sunt aproape gata. Poți să te duci la Londra mâine, Brandon, asta-i…

— Ce n-aș da ca lucrurile să se poată aranja atât de ușor! Dar îmi este imposibil să-mi amân plecarea fie măcar și cu o zi!

— Cel puțin dacă ne-ai spune și nouă despre ce treburi e vorba, zise doamna Jennings; ne-am putea da și noi scama dacă drumul ăsta poate fi amânat sau nu.

— N-ar trebui să-ntârzii decât cu șase ore, spuse Willoughby, dacă ți-ai amâna plecarea până ce ne vom întoarce.

— Nu-mi pot permite să pierd nici măcar un ceas.

Atunci Elinor îl auzi pe Willoughby șoptindu-i Mariannei:

— Sunt unii oameni cărora nu le plac petrecerile. Brandon e unul dintre ei. Îmi închipui că i-a fost frică să nu răcească și a inventat acest șiretlic ca să scape de excursie. Pot pune pariu pe cincizeci de lire că scrisoarea a fost scrisă chiar de el.

— Sunt sigură c-așa-i, îi răspunse Marianne.

— Știu eu de multă vreme că nu poți fi convins să te răzgândești, spuse sir John, o dată ce te-ai hotărât să faci un lucru. Sper, totuși, să mai chibzuiești puțin. Gândește-te numai: le-am adunat aici pe cele două domnișoare Carey, care-au venit tocmai de la Newton, pe cele trei domnișoare Dashwood, care-au venit pe jos de la vilă, iar domnul Willoughby s-a sculat cu două ceasuri înainte de ora lui obișnuită, special ca să meargă la Whitwell.

Colonelul Brandon își manifestă din nou părerea de rău că trebuie să-i dezamăgească pe toți, declarând însă, în același timp, că nu-și poate amâna plecarea.

— Ei, și-atunci când ai să te întorci?

Lady Middleton adăugă:

— Sperăm că vă veți întoarce la Barton de îndată ce veți putea scăpa de la Londra și-o să amânăm excursia noastră la Whitwell până ce vă veți întoarce.

— Sunteți foarte amabilă. Dar nu prea cred că am să mă pot întoarce, așa că n-aș vrea să mă angajez câtuși de puțin.

— Aa, dar trebuie neapărat să se întoarcă, și are să se întoarcă, exclamă sir John. Dacă nu se întoarce până la sfârșitul săptămânii, mă duc după el.

— Păi chiar așa să faci, sir John, spuse doamna Jennings, și cu ocazia asta poate c-ai să afli și despre ce-i vorba.

— Nu vreau să-mi vâr nasul în treburile altora. Îmi închipui că e vorba de ceva de care se rușinează.

Colonelul Brandon fu anunțat că i s-au pregătit caii.

— Doar nu te duci călare până la Londra? îl întrebă Sir John.

— Nu. Mă duc călare până la Honiton și de acolo iau diligența.

— Mă rog, dacă ești hotărât, îți urez drum bun. Dar cred că n-ar fi rău să te răzgândești.

— Vă asigur că nu mi-e cu putință.

Apoi își luă rămas bun de la toți cei de față.

— Nu există nicio șansă să vă întâlnesc la Londra pe dumneata și pe surorile dumitale, domnișoară Dashwood?

— Mi-e teamă că nu; niciuna.

— Atunci trebuie să-mi iar rămas bun pentru mai multă vreme decât mi-ar place s-o fac.

Mariannei nu-i adresă niciun cuvânt. Se mulțumi doar să se încline politicos în fața ei.

— Ei haide, domnule colonel, îi zise doamna Jennings, înainte de a pleca, spune-ne și nouă de ce ne părăsești…

El își luă rămas-bun de la ea și ieși din încăpere, însoțit de sir John.

Nici nu plecă bine colonelul că protestele și părerile de rău reprimate până atunci, din politețe, izbucniră dintr-o dată; și cu toții fură de acord, manifestându-și în nenumărate rânduri necazul, că e cât se poate de supărător să fii supus unei astfel de dezamăgiri.

— Bănuiesc eu cam ce treburi are, spuse doamna Jennings, exultând.

— Chiar bănuiți doamnă? exclamară aproape toți.

— Da. Trebuie să fie ceva în legătură cu domnișoara Williams, sunt sigură.

— Dar cine-i domnișoara Williams? întrebă Marianne.

— Cum, nu știi cine-i domnișoara Williams? Trebuie să fi auzit de ea până acum. E o rudă de-a colonelului, draga mea, o rudă foarte apropiată. N-o să spunem cât de apropiată, de teamă să nu jignim domnișoarele.

Apoi, vorbind pe un ton puțin mai scăzut, îi spuse lui

Elinor:

— E fiica lui nelegitimă.

— Adevărat?

— Aa, da; și seamănă leit cu el. Colonelul, cred eu, o să-i lase toată averea.

Când sir John se întoarse, se alătură și el regretului general în legătură cu întâmplarea aceea cât se poate de neplăcută, observând totuși în încheiere că, deoarece sunt cu toții împreună, trebuie să facă ceva să se simtă bine și după ce se consultară un timp, fură de acord că nu s-ar fi putut simți bine decât la Whitwell; și-ar mai putea cumva alina părerile de rău făcând o plimbare prin împrejurimi. Porunciră așadar să li se pregătească trăsurile; a lui Willoughby era prima și Marianne nu păruse nicicând mai fericită decât atunci când se urcă în ea.

Willoughby mână caii foarte repede prin parc și dispărură curând din ochii celorlalți; nu se mai știu nimic despre ei până când se întoarseră, lucru care se petrecu abia după ce sosiseră toți ceilalți. Amândoi păreau încântați de plimbarea pe care o făcuseră; dar nu pomeniră decât foarte în trecere că rămăseseră mai mult pe drumul din vale, în timp ce ceilalți urcaseră sus, pe dealuri.

Stabiliră ca în seara aceea să organizeze o petrecere dansantă și ca toată lumea să fie foarte veselă. Mai veniră și alți membri ai familiei Carey să ia masa cu ai lor și avură deosebita plăcere de a spori numărul musafirilor la aproape douăzeci, fapt pe care sir John îl sublime cu multă bucurie. Willoughby se așeză, ca de obicei, între cele două surori Dashwood. În dreapta lui Elinor ședea doamna Jennings și nici nu se așezaseră bine că se aplecă și-i spuse Mariannei, destul de tare să fie auzită și de Willoughby:

— Știu unde v-ați petrecut dimineața. Cu toate șiretlicurile voastre, tot v-am descoperit.

Marianne roși și întrebă foarte repede:

— Unde, mă rog?

— Nu știați, spuse Willoughby, că ne-am plimbat cu trăsurica mea?

— Știu eu, știu, domnule obrăznicătură, știu foarte bine, de aceea m-am și hotărât să aflu unde-ați fost. Sper că-ți place viitoarea dumitale casă, domnișoară Marianne.

Știu că-i foarte mare; și când am să te vizitez, sper să constat că i-ai schimbat mobila pentru că, acum șase ani, când am fost eu pe-acolo, avea mare nevoie de așa ceva.

Marianne se întoarse foarte rușinată. Doamna Jennings râse din toată inima; Elinor află că, hotărâtă fiind să știe unde fuseseră cei doi, mersese până acolo încât își pusese camerista să se intereseze la grăjdarul domnului Willoughby; și că în felul acesta auzise că se

duseseră la Allenham și-și petrecuseră cea mai mare parte a timpului plimbându-se prin grădină și vizitând casa.

Elinorei nu-i venea să creadă că e adevărat, căci se părea foarte puțin probabil ca Willoughby să-i fi propus, iar Marianne să fi consimțit, să intre în casă în prezența doamnei Smith, pe care sora ei n-o cunoștea câtuși de puțin.

De îndată ce ieșiră din sufragerie, Elinor o întrebă dacă tot ce auzise era adevărat; și nu mică îi fu uimirea când află că toate amănuntele relatate de doamna Jennings erau cu totul adevărate. Marianne se supără pe ea văzând că nu prea crede ce-i spune.

— Și de ce-ți închipui, Elinor, că n-am fost acolo sau că n-am văzut casa? Nu asta ai vrut să faci și tu de atâtea ori?

— Ba da, Marianne, dar eu nu m-aș fi dus dacă doamna Smith ar fi fost acolo și fără sa fiu însoțită și de altcineva decât de domnul Willoughby.

— Bine, clar domnul Willoughby este singura persoană care poate avea dreptul să-mi arate casa; ne-am plimbat doar într-o trăsurică deschisă; cum aș mai fi putut avea vreun alt însoțitor? Și în viața mea n-am petrecut o dimineață mai plăcută.

— Tare mi-e teamă, replică Elinor, că plăcerea ce ți-o oferă o anume îndeletnicire nu dovedește întotdeauna buna cuviință.

— Dimpotrivă, nimic nu poate fi o mai bună dovadă în această privință, Elinor; căci dac-ar fi existat cea mai mică urmă de lipsă de bună-cuviință în ceea ce am făcut, mi-aș fi dat chiar atunci seama de acest lucru, căci știm întotdeauna când facem ceva greșit, și o asemenea convingere mi-ar fi tăiat orice bucurie.

— Dar, draga mea Marianne, întrucât ai și fost expusă la niște observații impertinente, n-ai început să te îndoiești de înțelepciunea purtării tale?

— Dacă observațiile impertinente ale doamnei Jennings sunt o dovadă de lipsă de bună-cuviință, apoi atunci înseamnă că păcătuim cu toții în fiecare clipă a vieții noastre. Am ajuns acum să nu-i mai apreciez critica, după cum nu i-aș mai aprecia nici laudele. Nu-mi dau seama să fi făcut ceva rău plimbându-mă prin grădina doamnei
Smith sau vizitându-i casa. Într-o bună zi vor fi ale domnului Willoughby și…

— Chiar dacă într-o zi vor fi ale tale, Marianne, și încă și atunci atitudinea ta tot n-ar avea nicio justificare.

Marianne roși la auzul acestei aluzii; dar era cât se poate de limpede că îi făcea plăcere; și după un răstimp de zece minute de gândire serioasă, veni iarăși la sora ei și-i zise bine dispusă:

— Poate, Elinor, că n-am făcut bine că m-am dus la

Allenham; dar domnul Willoughby a vrut cu tot dinadinsul să-mi arate locurile și casa și pot să te asigur că e încântătoare. La etaj are un salonaș cum nu se poate mai drăguț, nici prea mare și nici prea mic ca să poată fi folosit tot timpul și dac-ar avea mobilier modern ar fi foarte cochet. Camera e așezată pe colț și are ferestre pe două laturi. Într-o parte, dincolo de gazonul din spatele casei pe care se joacă popice, vezi o pădure frumoasă, pe-o coastă de deal, iar din cealaltă, biserica și satul, iar dincolo de ele se deschide o priveliște către dealurile acelea frumoase, semețe, pe care le-am admirat de atâtea ori. Camera era foarte dezavantajată când am văzut-o, căci mobilierul din ea e grozav de ponosit, dar dacă ar fi remobilată – chestie de câteva sute de lire, după cum spunea Willoughby – ar deveni una dintre cele mai plăcute din Anglia.

Dacă n-ar fi fost întrerupte de alții, Elinor ar fi putut-o asculta descriind cu aceeași încântare fiecare cameră din casă.

CAPITOLUL XIV

Felul neprevăzut în care colonelul Brandon își încheiase vizita la Barton Park, cât și încăpățânarea cu care ascundea pricina, îi stârniră curiozitatea doamnei Jennings, preocupând-o două sau trei zile la șir; era curioasă din fire, așa cum și trebuie să fie toți aceia care se interesează îndeaproape de venirile și plecările cunoștințelor lor. Se tot întreba cu rare întreruperi, ce-l determinase să plece; era sigură că trebuie să fi primit vreo veste proastă și se gândi la toate genurile de supărări care s-ar fi putut abate asupra lui, fiind stăpânită de ideea fixă că n-are să poată scăpa de toate.

— Sunt sigură că trebuie să i se fi întâmplat ceva foarte trist, spuse ea. Asta i se citea pe față! Bietul om! Tare mă tem că trece prin grele încercări. Moșia de la Delaford n-a fost niciodată evaluată la mai mult de două mii pe an, și fratele lui a lăsat lucrurile foarte încurcate. Cred că trebuie să fi fost chemat pentru rezolvarea unor probleme bănești; căci ce alta ar putea fi? Mă întreb: asta o fi oare realitatea? Aș da orice să aflu adevărul. Poate că e ceva în legătură cu domnișoara Williams și, de fapt, cred că asta și este, pentru că s-a fâstâcit de-a binelea când i-am vorbit despre ea. Poate că e la Londra și e bolnavă; nimic nu e mai probabil, căci am impresia că e cam bicisnică de felul ei. Pot face prinsoare că e ceva în legătură cu domnișoara Williams.
E puțin probabil să mai aibă și acum încurcături financiare, căci e un om extrem de prudent și fără doar și poate că între timp și-o fi aranjat treburile moșiei. Ah, mă întreb ce i s-o fi întâmplat! Poate că sora lui de la
Avignon se simte mai prost și o fi trimis după el. Plecarea lui atât de grăbită pare să justifice această presupunere. Oricum, îi doresc din toată inima să scape de necazuri și pe deasupra să se aleagă și cu o nevastă cumsecade.

Cam așa vorbea și se tot întreba doamna Jennings.
Părerile i se schimbau o dată cu fiecare nouă presupunere și pe măsură ce-i treceau prin cap, toate păreau la fel de probabile. Iar Elinor, deși era sincer interesată de soarta colonelului Brandon, nu putea să-și pună la fel de multe întrebări în legătură cu plecarea lui atât de pripită, cum ar fi vrut doamna Jennings; căci pe lângă faptul că, după părerea ei, nu merita să dai atâta importanță și să te preocupi atâta vreme de o astfel de întâmplare, ea era frământată de cu totul altceva. O îngrijora neașteptata rezervă a Mariannei și a lui Willoughby în legătură cu ceea ce știau prea bine că îi interesează pe toți în mod deosebit. Întrucât această tăcere a lor continua, fiecare zi care trecea o făcea să pară și mai ciudată, și mai nepotrivită cu felul lor de a fi. Elinor nu-și putea închipui de ce nu recunosc față de ea și de mama lor hotărârea pe care o luaseră și care era vădită prin felul

cum se purtau unul față de celălalt.

Putea înțelege foarte bine că nu se pot căsători numaidecât; căci deși pe Willoughby n-aveai niciun motiv să-l crezi un om bogat, sir John apreciase că moșia îi aducea un venit de aproximativ șase sau șapte sute de lire pe an; dar acestea abia de-i puteau acoperi cheltuielile și el însuși se plângea uneori că-i sărac. Dar Elinor nu-și putea explica taina aceasta de neînțeles păstrată de ei în legătură cu logodna lor și care nu ascundea, de fapt, absolut nimic; venea într-o contradicție atât de flagrantă cu părerile lor și comportarea lor obișnuită, că uneori se gândea că poate nici nu sunt de fapt logodiți și această îndoială era destul să o facă să n-o mai întrebe nimic pe Marianne.

Nimic nu putea exprima mai mult atașamentul lui
Willoughby față de ele, decât propria lui comportare.
Față de Marianne se manifesta cu toată tandrețea pe care-o putea dovedi inima unui îndrăgostit, iar față de restul familiei cu atenția afectuoasă a unui fiu și a unui frate. Îți dădea impresia că ține la casa lor de parcă ar fi fost propriul lui cămin; își petrecea acolo mult mai mult timp decât la Allenham și dacă nu se întâlneau cu toții la Barton Park, plimbarea pe care o făcea în fiecare dimineață se termina de cele mai multe ori la ele acasă și-și petrecea tot restul zilei. Lângă Marianne, cu copoiul lui favorit la picioare.

Mai ales într-o seară, cam la o săptămână de la plecarea colonelului Brandon, le dădu impresia că inima îi e mai mult ca oricând gata să-și arate dragostea pentru toate cele din jur; și când se întâmplă ca doamna Dashwood să pomenească despre intențiile ce le are de a-și mai mări și de a-și înfrumuseța casa la primăvară, se opuse cu înflăcărare la orice schimbare ce i s-ar fi putut aduce acelui colțișor de lume pe care dragostea lui îl considera perfect.

— Cum! exclamă el. Să schimbați această scumpă căsuță! Nu, cu asta n-am să fiu niciodată de acord. Dacă s-ar ține seama de ceea ce simt eu pentru ea, pereților ăstora n-ar trebui să li se adauge măcar o pietricică, iar casa n-ar trebui lărgită nici măcar cu o palmă.

— Nu te speria, îi spuse domnișoara Dashwood, n-o să se întâmple niciodată una ca asta, căci mama n-are să aibă niciodată atâția bani pentru așa ceva.

— Mă bucur din inimă să te aud, vorbind astfel exclamă el. Deie Domnul ca mama ta să fie întotdeauna săracă dacă nu găsește cu cale să-și folosească mai bine averea.

— Îți mulțumesc, Willoughby. Poți fi sigur că n-am să sacrific atașamentul pe care-l ai față de casa noastră, sau pe care l-ar avea oricine la care țin, pentru tot ce-aș putea vreodată face să-mi văd casa mai mare și mai frumoasă. Crede-mă, te rog, că orice sumă mi-ar

rămâne de prisos, când am să-mi fac socotelile la primăvară, aș lăsa-o mai degrabă nefolosită, decât s-o cheltuiesc în așa fel încât să te fac să suferi. Dar ești oare chiar atât de atașat de casa asta, încât să nu-i găsești niciun cusur?

— Da, sunt, răspunse el. Mie mi se pare că n-are niciunul. Mai mult chiar, consider că e singurul gen de casă în care poți fi fericit și dacă aș fi destul de bogat, aș dărâma numaidecât casa de la Combe și aș clădi-o din nou ținând neabătut seama de planul acestei căsuțe.

— O casă care să aibă, presupun, scări înguste și întunecoase și-o bucătărie în care soba să scoată fum, spuse Elinor.

— Da, da, exclamă el cu înflăcărare, cu tot, absolut tot ce-i aparține și acestei căsuțe; n-aș putea simți niciunul dintre avantajele sau dezavantajele ce le-ar avea o astfel de casă. Numai sub un astfel de acoperământ aș putea fi poate la fel de fericit la Combe, cum am fost la
Barton.

— Sper, îi răspunse Elinor, că vei ajunge să-ți consideri propria casă tot atât de fără cusururi, cum o găsești pe cea de aici, chiar dacă ar avea avantajul unor camere mai bune și a unei scări mai largi.

— Există, firește, condiții, spuse Willoughby, care m-ar face s-o îndrăgesc foarte mult; dar această casă va avea întotdeauna un locșor în inima mea, pe care nicio alta nu-l va ocupa vreodată.

Doamna Dashwood se uită încântată la Marianne, ale cărei priviri erau atât de expresiv ațintite asupra lui
Willoughby, arătând cât se poate de limpede ce bine înțelege ceea ce simte el.

— De câte ori n-am vrut, cu vreo douăsprezece luni în urmă, când eram la Allenham, ca vila Barton să fie locuită! N-am trecut niciodată pe lângă ea fără să-i admir poziția și fără să regret că nu e nimeni care să stea în ea. Cât de puțin mă gândeam pe atunci că prima veste pe care urma s-o aud de la doamna Smith, când aveam să mai vin pe aici, va fi că vila Barton a fost închiriată; am simțit imediat o mulțumire și un interes față de acest eveniment probabil din pricină că ele n-au fost decât un presentiment al fericirii pe care aveam s-o trăiesc aici. Oare nu asta trebuie să fi fost, Marianne? spuse el adresându-i-se cu glas scăzut. Apoi vorbind ca și mai înainte, spuse: Și casa asta vreți dumneavoastră s-o stricați, doamnă Dashwood? Vreți s-o lipsiți de simplitatea ce o are prin tot felul de îmbunătățiri închipuite, și acest salonaș îndrăgit, unde ne-am cunoscut prima dată și unde am petrecut de atunci împreună atâtea ceasuri fericite vreți oare să-l reduceți la starea de simplu antreu și vreți ca toată lumea să se grăbească să treacă prin odăița ce-a păstrat în ea toate avantajele și întreg confortul ce nu l-ar putea avea vreo altă odaie de pe lumea asta cu cel mai

frumos confort?

Doamna Dashwood îl asigură din nou că nu va mai încerca să facă nicio schimbare.

— Sunteți o femeie de treabă, replică el cu căldură. Promisiunea dumneavoastră mă mai liniștește puțin. Dar promiteți-mi încă ceva ca să pot fi fericit. Spuneți-mi că nu numai casa dumneavoastră o să rămână aceeași, dar că și dumneavoastră, și toți ai dumneavoastră, veți rămâne neschimbați ca și casa în care locuiți și că mă veți trata întotdeauna cu aceeași bunătate care a făcut ca tot ce vă aparține să-mi devină atât de drag.

I se promise și acest lucru cu dragă inimă și întreaga purtare a lui Willoughby din seara aceea le dovedi cât de mult ține la ele și cât este de fericit.

— Să te așteptăm mâine la cină? îl întrebă doamna Dashwood, la plecare. Nu te poftesc de dimineață, pentru că trebuie să ne ducem până la Barton Park, să-i facem o vizită doamnei Middleton.

Le promise să vină a doua zi pe la patru.

CAPITOLUL XV

A doua zi doamna Dashwood îi făcu o vizită doamnei Middleton și fu însoțită de două dintre fetele ei; Marianne se scuză că nu poate merge cu ele, dând drept pretext un fleac – cum că ar fi fost ocupată – iar mama ei, care trase concluzia că Willoughby îi promisese Mariannei cu o seară înainte să treacă pe la ea în timp ce restul familiei avea să fie plecată, fu cât se poate de mulțumită ca ea să rămână acasă.

Când se întoarseră de la Barton Park văzură trăsurica lui Willoughby și pe servitorul acestuia așteptând în fața casei și doamna Dashwood fu convinsă că presupunerea ei fusese corectă. Până acum toate se petreceau după cum proorocise; dar intrând în casă observă un lucru la care nu s-ar fi putut aștepta pentru nimic în lume.
Nici nu intraseră bine în coridor că Marianne ieși în grabă din salonaș, într-o stare de tulburare vădită, cu batista la ochi, și, fără să le observe, urcă scările în fugă. Uimite și alarmate, intrară direct în camera pe care tocmai o părăsise ea, unde-l găsiră numai pe Willoughby. Se sprijinea de polița căminului, cu spatele la ele. Se întoarse când intrată și expresia lui arăta limpede că împărtășea din plin emoția de care era copleșită Marianne.

— I s-a întâmplat ceva? exclamă doamna Dashwood pe când intra. E cumva bolnavă?

— Sper că nu, replică el, încercând să pară vesel;
și cu un zâmbet silit adăugă numaidecât: Mai degrabă eu sunt acela care ar trebui să mă simt rău, căci în momentul de față sufăr de pe urma unei profunde dezamăgiri!

— Dezamăgiri!

— Da, căci nu mă pot ține de cuvânt în legătură cu masa de diseară. Azi-dimineață, doamna Smith și-a exercitat privilegiul averii asupra unui biet văr ce depinde de ea, trimițându-mă după treburi la Londra. Tocmai mi s-au încredințat mesajele; mi-am luat rămas bun de la Allenham și spre a mă mai înveseli puțin am trecut pe la dumneavoastră să vă spun la revedere.

— Pleci la Londra! Și chiar în dimineața asta?

— Dintr-o clipă într-alta…

— E foarte regretabil. Dar bineînțeles că trebuie să-i faci pe plac doamnei Smith; pe de altă parte sper că treburile cu care te duci la Londra n-au să te rețină prea mult departe de noi.

Willoughby se înroși, în timp ce răspunse:

— Sunteți foarte drăguță, dar nu prea cred că am să mă întorc prea curând în Devonshire. O vizitez pe doamna
Smith doar o dată pe an.

— Și doamna Smith e singura dumitale prietenă?
E oare Allenham singura casă din apropiere unde ai să fii binevenit? Vai, Willoughby, dar ar putea să-ți fie rușine! Aștepți oare o invitație specială ca să tragi la noi?

Roși mai tare și privind în pământ, spuse doar:

— Sunteți prea bună…

Doamna Dashwood o privi mirată pe Elinor. Elinor se simțea la fel de uluită. Câteva clipe tăcură cu toții.
Doamna Dashwood vorbi cea dintâi:

— Nu vreau decât să mai adaug, dragă Willoughby, că ai să fii întotdeauna binevenit la vila Barton; căci n-am să insist să te întorci imediat, pentru că numai dumneata ești în măsură să apreciezi cât de mult ar putea fi așa ceva pe placul doamnei Smith. Și în această privință nu sunt dispusă nici să-ți pun la îndoială judecata și nici să te bănuiesc că n-ai fi dispus să vii.

— Obligațiile mele în momentul de față, răspunse
Willoughby încurcat, sunt de așa natură încât nu îndrăznesc să mă amăgesc cu gândul că…

Se opri. Doamna Dashwood fu prea uimită ca să poată scoate o vorbă, așa că urmă o altă pauză. Fu întreruptă de Willoughby, care spuse, cu un zâmbet vag:

— E o nebunie să mai zăbovesc pe aici. Nu vreau să mă mai chinui, rămânând printre prieteni, de a căror prezență îmi este imposibil să mă bucur în momentul de față.

Apoi își luă în grabă rămas-bun de la ele și părăsi încăperea. Îl văzură urcându-se în trăsură și într-o clipă fu departe.

Doamna Dashwood era prea emoționată să mai poată vorbi și ieși numaidecât din salonaș pentru a se lăsa în singurătate, pradă neliniștii și îngrijorării pe care i le pricinuiseră această plecare neașteptată.

Cât despre Elinor, îngrijorarea ei era cel puțin egală cu aceea a maică-si. Se gândeau cu neliniște și neîncredere la ceea ce tocmai se întâmplase. Felul în care se purtase
Willoughby când își luase rămas bun de la ele, jena pe care o manifestase, pretinsa lui veselie și mai ales rezerva lui de a accepta invitația mamei ei, felul în care dăduse bir cu fugiții – o atitudine atât de neașteptată din partea unui îndrăgostit, și cu atât mai puțin din partea lui, toate acestea o necăjeau foarte mult. Uneori îi era teamă că Willoughby n-avusese niciodată vreo intenție serioasă, iar în clipa următoare că între el și sora ei intervenise vreo ceartă dezastruoasă; profunda mâhnire ce o observase la Marianne când aceasta părăsise camera nu putea fi justificată decât de o ceartă serioasă, deși, dac-ar fi fost să țină seama de cât îi iubea pe ea Willoughby, o ceartă între ei ar fi părut cu neputință.

Dar oricare ar fi fost amănuntele în legătură cu despărțirea lor, mâhnirea manifestată de sora ei era neîndoielnică și Elinor se gândea, cu o duioasă compătimire, la mâhnirea cumplită căreia desigur Marianne i se lăsa pradă, ba chiar o sporea și o exagera dintr-un sentiment de datorie.

Mama ei se întoarse cam peste vreo jumătate de oră și, deși avea ochii roșii, nu părea prea deprimată.

— Știi, Elinor, scumpul nostru Willoughby e acum la o depărtare de câteva mile de Barton, spuse ea, în timp ce se așeza ca să se apuce de lucru, și cât de grea trebuie să-i fie inima în această călătorie.

— Ce curios… Să plece așa, pe neașteptate! Mie-mi pare a fi rezultatul unei hotărâri luate dintr-o dată, ție nu? Și când te gândești că aseară a fost la noi, și a fost atât de fericit, de vesel și de afectuos… Și-acu, după ce ne-a anunțat doar cu zece minute înainte de a ne părăsi de ce anume are de gând să facă – iată-l plecat, fără intenția de a se mai întoarce. Trebuie să i se fi întâmplat ceva mai grav decât ce ne-a mărturisit nouă. N-a vorbit și nici nu s-a comportat cum îi stă în fire. Trebuie să-ți fi dat și tu seama de asta, după cum mi-am dat și eu. Ce-ar putea fi? Oare să se fi certat cu Marianne? Altfel de ce s-ar fi arătat atât de puțin doritor să-ți accepte invitația de a se reîntoarce la noi?

— Nu că n-ar fi vrut s-o accepte, Elinor; de asta mi-am dat perfect de bine seama. Nu putea s-o accepte.
M-am gândit la toate, crede-mă, și-mi pot foarte bine explica orice mi s-a părut curios la început și ce ți s-a părut, de altfel, și ție.

— Chiar poți să ți le explici pe toate?

— Sigur că da. Mi le-am lămurit cum nu se poate mai bine; dar pe tine, Elinor, căreia-ți place să pui totul la îndoială, știu că justificările mele n-au să te mulțumească; oricum n-ai să reușești să mă convingi că n-am dreptate. Sunt încredințată că doamna Smith bănuiește sentimentele ce i le poartă Mariannei, că nu este de acord cu ele (poate pentru că are alte planuri pentru el) și din cauza asta s-a dovedit nerăbdătoare să-l îndepărteze și că treburile pentru care l-a trimis de aici și pe care urmează să le aranjeze, sunt doar un pretext pentru a-l face să plece de la Barton. Asta-i ce cred eu că s-a întâmplat. Pe deasupra el își dă seama că ea nu este de acord cu sentimentele pe care le are față de Marianne; așadar, în momentul de față nu îndrăznește să-i mărturisească adevărul despre logodna lui cu fata mea și se simte obligat, ținând seama de situația lui de dependență față de ea, să fie de acord cu planurile ei și să plece pentru un timp din Devonshire. Știu c-ai să-mi spui că s-ar putea ca lucrurile să fie într-adevăr așa, dar s-ar putea să fie și altfel; însă n-am să-mi plec urechea la nicio obiecție de-a ta, în afară de cazul în care ai să-mi

sugerezi vreo altă posibilitate la fel de bună de a înțelege toată această poveste. Ei, Elinor, ce ai de spus?

— Nimic, pentru că mi-ai anticipat răspunsul.

— Atunci mi-ai fi spus că lucrurile s-ar fi putut petrece așa cum m-am gândit eu, dar că s-ar fi putut petrece și altfel. Ah, Elinor, cât de neînțelese îți sunt sentimentele! Pui mai degrabă răul înainte. Te gândești că Marianne va avea de suferit și-i cauți pricină lui Willoughby mai degrabă decât să-i găsești băiatului vreo scuză. Ești hotărâtă să-l consideri vinovat, pentru că și-a luat rămas bun de la noi cu mai puțină afecțiune decât manifesta în purtarea lui de până atunci. Nu putem oare scuza în niciun chip greșeala lui sau mâhnirea pricinuită de o recentă dezamăgire? Nu putem accepta nicio probabilitate pur și simplu din cauză că nu există o certitudine? Nu-i datorăm oare nimic omului pe care avem toate motivele să-l iubim și să nu-l privim cu ochi răi? Oare nu avem datoria să ținem seama de anumite dificultăți peste care n-a putut trece, dar pe care, deocamdată, trebuie, în mod inevitabil, să le țină secrete? Și la urma urmei de ce anume îl bănuiești?

— Nici eu nu prea știu. Dar schimbarea pe care am observat-o amândouă la el atrage în mod inevitabil după sine suspiciunea unui lucru neplăcut. Există, totuși, mult adevăr în ceea ce mi-ai spus adineauri și anume că trebuie să fim îngăduitoare în ceea ce-l privește și nu vreau decât să fiu nepărtinitoare în aprecierile mele față de toată lumea. Fără îndoială că Willoughby poate avea suficiente motive care să-i explice comportarea și vreau să sper că le are. Dar i-ar fi stat mult mai mult în fire să le recunoască dintr-o dată. Discreția exagerată se prea poate să fie recomandabilă, dar oricum nu pot să nu fiu surprinsă când o observ tocmai la el.

— Dar nu trebuie să dai vina pe el pentru că s-a abătut de la felul său obișnuit de a fi, când lucrul era o necesitate absolută. Spune-mi însă, recunoști că am avut dreptate să-l apăr cum l-am apărat? Sunt fericită că este absolvit de orice vină.

— Nu pe de-a-ntregul. Se prea poate să fie nimerit să nu-i pomenească doamnei Smith de logodna lor (dacă sunt într-adevăr logodiți) și dacă așa stau lucrurile ar fi cât se poate de avantajos pentru Willoughby să nu mai prea zăbovească prin Devonshire în momentul de față.

Dar nu-i nicio scuză pentru ei să se ascundă de noi…

— Să se ascundă de noi! Cum, draga mea copilă, ești în stare să-i acuzi pe Willoughby și pe Marianne că sunt secretoși? Asta-i într-adevăr curios când zilnic le reproșai că sunt mult prea imprudenți în manifestările lor…

— N-am nevoie de vreo dovadă a dragostei dintre ei, spuse Elinor,

ci doar a logodnei lor…

— Eu una sunt convinsă de amândouă.

— Și totuși, niciunul dintre ei n-a suflat măcar o vorbuliță în această privință.

— N-am avut nevoie de vorbe, când faptele au fost atât de grăitoare. Purtarea sa față de Marianne și față de noi toate, în ultimele două săptămâni, nu era oare cea mai bună dovadă că o iubește, că o consideră ca pe viitoarea lui soție și că are pentru noi atașamentul pe care-l
simți îndeobște față de rudele cele mai apropiate?
Nu ne-am înțeles perfect între noi? Nu mi-a cerut zilnic consimțământul, prin privirile lui, prin felul său de a se purta, prin respectul său plin de atenție și afecțiune?
E posibil, oare, Elinor, să te îndoiești că sunt logodiți?
(cum de ți-a putut trece prin minte una ca asta? Cum ai putea presupune că Willoughby – convins cum trebuie să fie de dragostea surorii tale – ar putea s-o părăsească și încă pentru luni de zile fără să-i mărturisească dragostea ce i-o poartă, sau că s-ar putea despărți fără să-și fi făcut unul altuia confidențe?

— Mărturisesc, replică Elinor, că toate împrejurările, cu excepția uneia, singure, mă fac să cred că sunt logodiți; dar această unică împrejurare constă în tăcerea absolută a amândurora asupra acestui subiect; și în cazul meu ea aproape că le întrece în greutate pe toate celelalte.

— Vai, ce curios! Cred că ai într-adevăr o părere foarte proastă despre Willoughby dacă, după tot ce s-a petrecut atât de fățiș între ei poți pune la îndoială natura legăturii ce-i unește. Crezi c-a jucat tot timpul teatru în manifestările lui față de sora ta? Crezi într-adevăr că nu ține de loc la ea?

— Nu, nu cred așa ceva. Probabil c-o iubește și încă foarte mult, de asta nu mă îndoiesc.

— Dar trebuie să țină la ea într-un fel foarte ciudat, dacă o poate părăsi cu atâta indiferență, fără să se gândească de loc la viitor, așa cum pretinzi c-o face.

— Să nu uiți, mamă dragă, că n-am considerat niciodată treaba asta drept sigură. Mărturisesc că am avut îndoielile mele; dar acuma ele au mai pălit și poate că în curând n-am să le mai am de loc. Dac-o să vedem că poartă corespondență unul cu altul voi scăpa de toate temerile.

— Grozavă concesie le mai faci! Probabil că numai dacă i-ai vedea în fața altarului, abia atunci ai presupune că sunt pe cale să se căsătorească. Vai ce fire ai! Dar eu n-am nevoie de astfel de dovezi. După părerea mea, nu s-a petrecut niciodată nimic care să justifice

îndoiala;
s-au comportat fără ascunzișuri, manifestările le-au fost sincere și lipsite de rezerve. Presupun că nu te îndoiești de dorințele sorei tale. Atunci, probabil, că pe Willoughby îl suspectezi. Dar de ce? Nu e oare un om de onoare și de suflet? Ai observat cumva la el vreo inconsecvență care să te poată îngrijora? Crezi c-ar fi capabil de înșelăciune?

— Sper că nu, sunt convinsă că nu, exclamă Elinor.
Țin la Willoughby, țin sincer la el și orice umbră aruncată asupra integrității caracterului lui e la fel de dureroasă pentru mine ca și pentru tine. A fost o pornire involuntară și n-am s-o încurajez. Mărturisesc că m-a speriat schimbarea observată azi dimineață în felul său de a se purta: vorbea de parcă n-ar fi fost el însuși și nu ți-a răspuns cu căldură la amabilitate. Dar toate acestea se pot explica, așa cum presupuneai, prin situația nefericită în care se află. Tocmai se despărțise de sora mea, o văzuse părăsindu-l îndurerată; și chiar de s-ar fi simțit obligat de teamă să n-o jignească pe doamna Smith, să reziste ispitei de a se reîntoarce prea curând aici fiind totuși conștient că refuzându-ți invitația, spunând că pleacă pentru un timp, ar da impresia că se poartă dubios și nerecunoscător față de familia noastră – s-ar fi putut prea bine să se simtă jenat și tulburat. Într-un asemenea caz o recunoaștere sinceră și deschisă a greutăților prin care trece, ar fi fost spre onoarea sa, cred, și mai în concordanță cu caracterul său; – dar n-am să ridic obiecții atât de intolerante, ca de exemplu punctele noastre deosebite de vedere al meu și al lui sau o abatere de la ceea ce consider eu că este o atitudine corectă și consecventă.

— Așa trebuie să judeci lucrurile. Sunt sigură că
Willoughby nu merită să fie suspectat. Deși noi nu-l
cunoaștem de prea multă vreme, el nu este un străin prin partea locului; ai auzit oare pe cineva vorbindu-l
de rău? Probabil că dacă ar fi fost în situația de a acționa independent și de a se căsători numaidecât ar fi părut într-adevăr curios să ne părăsească fără să-mi mărturisească și mie totul fără întârziere; dar lucrurile nu stau astfel. Logodna lor n-a început sub cele mai favorabile auspicii, căci nu se pot căsători prea curând și în cazul de față discreția, în măsura în care se poate păstra, s-ar putea dovedi a fi foarte recomandabilă.

Fură întrerupte de Margaret, care intră în odaie, așa că Elinor avu timp să mediteze la presupunerile mamei ei, să înțeleagă că multe dintre ele sunt foarte probabile și să spere că toate se vor adeveri.

Pe Marianne n-o văzură de loc până la ora mesei, când intră în sufragerie și se așeză pe scaun fără să spună un cuvânt. Avea ochii umflați și roșii și chiar și atunci aveai impresia că-și reține cu greu lacrimile. Evită privirile tuturor; nu putu nici să mănânce și nici să

vorbească și, după un timp, când mama ei o mângâie pe mână cu o tandră compătimire, puținul curaj pe care-l mai avea o părăsi cu desăvârșire și ieși din încăpere izbucnind în lacrimi.

Fu profund mâhnită toată seara. Era cu totul neputincioasă, pentru că nu putea să se stăpânească. Simpla amintire a vreunui fleac în legătură cu Willoughby o copleșea într-o clipă, și deși întreaga ei familie își dădea silința să-i aducă mângâiere, era imposibil, dacă scoteau vreo vorbă, să nu atingă vreun subiect care să nu-i răscolească durerea.

CAPITOLUL XVI

Mariannei i s-ar fi părut că atitudinea ei n-are absolut nicio scuză, dacă ar fi putut închide ochii în prima noapte după ce se despărțise de Willoughby. I-ar fi fost rușine să-și privească și surorile în față a doua zi dimineață dacă nu s-ar fi sculat mai obosită de cum se culcase cu o seară înainte. Dar sentimentele care ar fi făcut-o să se rușineze de liniștea ei, nu-i dădură prilejul să se facă de râs. Nu închise ochii toată noaptea și plânse mai tot timpul. Se sculă cu o groaznică durere de cap, nu fu în stare să vorbească și nici să mănânce ceva; făcu pe mama și pe surorile ei să sufere clipă de clipă, neîngăduind nici uneia dintre ele s-o mângâie. Nu se putea spune că e lipsită de sensibilitate.

Când micul dejun luă sfârșit ieși singură la plimbare și hoinări prin satul Allenham, lăsându-se pradă amintirii unor bucurii din trecut și plângând mai toată dimineața din pricina necazului ce-l avea de suferit.

Își petrecu seara în aceeași stare de spirit. Cântă toate melodiile preferate ale lui Willoughby, cum obișnuia să facă în trecut, toate ariile pe care le interpretaseră împreună și șezu în fața pianului privind cu ochi mari la fiecare notă pe care el o scrisese pentru ea, până ce ajunse să aibă o inimă atât de grea, încât nici n-ar mai fi putut încăpea în ea mai multă tristețe. Și așa își hrăni ea mâhnirea zi de zi. Petrecea ore întregi la pian, acum cântând, acum plângând, și-adesea vocea i se stingea din pricina lacrimilor. Iar cărțile, întocmai ca și muzica, erau și ele un prilej de a-i spori tristețea, căci o ajutau să vadă contrastul dintre prezent și trecut. Nu citea nimic altceva decât ceea ce citiseră pe vremuri împreună.

Dar durerea aceasta violentă nu putea fi îndurată un timp prea îndelungat; în decurs de câteva zile se transformă într-o melancolie mai calmă. Pe de altă parte însă îndeletnicirile ei zilnice, plimbările ei solitare și meditațiile îi provocau totuși, din când în când, momente de durere, ce izbucneau cu tot atâta violență ca și până atunci.

Nu primiră nicio scrisoare de la Willoughby, și se părea că Marianne nici nu așteaptă vreuna de la el. Mama ei fu surprinsă, iar Elinor fu din nou cuprinsă de neliniște.
Dar doamna Dashwood putea găsi explicații ori de câte ori vroia, ceea ce o mulțumea cel puțin pe ea.

— Adu-ți aminte, Elinor, spuse ea, chiar sir John ne aduce scrisorile de la poștă – și tot el ni le și duce.
Am convenit că ar fi nimerit să fim cât mai discrete și trebuie să recunoaștem că acest lucru ar fi imposibil dacă corespondența Mariannei ar urma să treacă prin mâinile lui sir John.

Elinor nu putu să nege acest adevăr și încercă să găsească în el un

motiv care să explice în suficientă măsură tăcerea lor. Exista, totuși, o metodă atât de directă, de simplă și la care puteau, după părerea ei, recurge atât de lesne pentru a afla cum stau lucrurile cu adevărat și a înlătura fără întârziere misterul, încât nu putu să nu i-o sugereze mamei ei.

— Dar de ce să n-o întrebi chiar acum pe Marianne, spuse ea, dacă este sau nu logodită cu Willoughby? întrebarea n-ar putea s-o jignească, dacă ar veni de la tine, mama ei, o mamă atât de bună și de înțelegătoare. N-ar fi decât rezultatul firesc al dragostei ce i-o porți. Pe vremuri nu manifesta niciun fel de rezervă și mai ales față de tine.

«— Pentru nimic în lume nu i-aș pune o astfel de întrebare. Presupunând că nu sunt logodiți, câtă suferință i-aș cășuna astfel! În orice caz n-ar fi de loc generos din partea mea. Nu i-aș mai merita niciodată încrederea, după ce aș sili-o să-mi facă o mărturisire într-o chestiune destinată, pentru moment, să fie tăinuită tuturor. O cunosc pe Marianne; știu că mă iubește din toată inima și că n-aș fi ultima căreia să-i aducă la cunoștință cum stau lucrurile, în cazul în care împrejurările i-ar îngădui să o facă. N-aș încerca să silesc pe nimeni să-mi mărturisească ceva, cu atât mai mult pe copila mea, pentru că simțul datoriei ar împiedica-o să mă mintă, așa cum s-ar simți poate înclinată s-o facă.

Elinor consideră mărinimia mamei ei exagerată, ținând seama de tinerețea Mariannei, și insistă în continuare, dar în zadar; o înțelepciune firească, o grijă și o prudență la fel de firească mergeau mână în mână cu romantica delicatețea a doamnei Dashwood.

Trecură câteva zile înainte ca numele lui Willoughby să fie pomenit în prezența Mariannei de vreun membru al familiei; sir John și doamna Jennings nu erau, firește, atât de delicați; glumele lor nu făceau decât să toarne gaz peste focul acestei dureri; dar într-o seară, dând întâmplător peste un volum de Shakespeare, doamna Dashwood exclamă:

— Nu l-am mai terminat pe *Hamlet,* Marianne. Dragul nostru Willoughby a plecat înainte de a reuși să-l citim în întregime. O să-l punem de o parte, ca atunci când se va întoarce… dar s-ar putea întâmpla să treacă și luni de zile până atunci…

— Luni de zile! exclamă Marianne extrem de surprinsă. Nu, nici măcar săptămâni.

Doamna Dashwood regretă că-i scăpaseră acele vorbe; dar lui Elinor îi făcură plăcere, deoarece o determinară pe Marianne să-i dea un răspuns, care să exprime clar încrederea ei în Willoughby și care să arate că-i cunoaște intențiile.

Într-o dimineață, cam la o săptămână după plecarea lui, Marianne

fu convinsă să li se alăture surorilor ei în obișnuita lor plimbare, în loc să mai rătăcească de una singură. Până atunci evitase cu grijă să fie însoțită în hoinărelile ei. Când surorile ei își manifestau intenția de a apuca în sus, pe dealuri, ea se strecura direct pe potecile ce duceau în josul văii; când era vorba ca ele s-o ia la vale, ea se grăbea să se cațere pe dealuri și n-o mai puteau găsi când porneau la plimbare. Dar în cele din urmă fu convinsă de Elinor să le însoțească, fiindcă Elinor era împotriva izolării ei. Merseră pe drumul din vale, mai tot timpul într-o tăcere deplină, căci starea de spirit a
Mariannei nu putea fi încă influențată și Elinor, mulțumită că reușise să câștige bătălia într-o privință, nu încerca să împingă lucrurile prea departe. Dincolo de intrarea în vale, unde vegetația deși încă bogată, era mai puțin sălbatică, iar priveliștea mai largă, în fața ochilor li se deschise perspectiva unei lungi porțiuni a drumului pe care-l parcurseseră când veniseră întâi la Barton; și ajungând acolo se opriră să privească de jur împrejur și să cerceteze un peisaj ce alcătuia fundalul perspectivei pe care-o aveau de la vila lor dintr-un loc, în care nu se întâmplase să ajungă niciodată până atunci, în plimbările lor.

Printre elementele acestui decor observară și unul însuflețit.; era un bărbat ce venea călare spre ele. Câteva minute mai târziu își putură da seama că e un gentilom și-o clipă mai târziu Marianne exclamă extaziată:

— El este, zău că el este, știu precis că e el! și se grăbi să-i iasă în întâmpinare, când Elinor îi strigă:

— Marianne, mă tem că n-ai dreptate. Nu e Willoughby. Persoana nu e destul de înaltă ca să poată fi el și nici n-are aerul lui.

— Ba da, ba da, strigă Marianne. Sunt sigură că el este. Are aerul lui, haina lui, calul lui… Știam eu că are să se întoarcă curând…

Și înaintă grăbită; Elinor, spre a o împiedica pe Marianne să aibă o comportare bizară, pentru că era aproape sigură că bărbatul acela călare nu era Willoughby, grăbi pasul, potrivindu-l cu cel al Mariannei. Curând nu le mai despărțeau nici treizeci de yarzi de călăreț și privindu-l
din nou, inima Mariannei suferi o profundă dezamăgire;
întorcându-se dintr-o dată, fata o luă la fugă înapoi, spre casă, când amândouă surorile ei ridicară glasul, încercând s-o împiedice să plece și o a treia voce, pe care-o cunoșteau aproape tot atât de bine ca și pe cea a lui
Willoughby, începu s-o roage să se oprească; întorcându-se mirată, Marianne îl văzu pe Edward Ferrars și porni și ea în întâmpinarea lui.

Era singurul om din lume care ar fi putut fi, în clipa aceea, iertat pentru faptul că nu e Willoughby; singurul care ar fi putut smulge un

zâmbet din partea ei; și ea își șterse lacrimile ca să-i poată zâmbi și uită pentru o clipă propria-i dezamăgire, când își dădu seama cât este de fericită sora ei.

Ferrars descălecă și dându-și calul pe mâna servitorului său, se întoarse pe jos cu ele la Barton, unde venise anume ca să le facă o vizită.

Întreaga familie îl primi cu mult entuziasm, dar mai ales Marianne, care manifestă chiar mai multă căldură decât Elinor. Într-adevăr, pentru Marianne, întâlnirea dintre Edward și sora ei nu însemna decât o continuare a acelei inexplicabile rezerve pe care o remarcase adesea la Norland în purtarea unuia față de celălalt. Lui Edward, mai ales, îi lipsea înfățișarea ce se cuvenea să o aibă un îndrăgostit și vorbele ce trebuia să le rostească în împrejurări ca cea de față. Se simțea încurcat, cu greu puteai spune dacă se bucură să le vadă, nu era nici extaziat și nici vesel, scoase puține cuvinte în afară de cele pe care trebuia să le rostească atunci când le răspundea la întrebări și nu-i arătă Elinorei niciun semn de afecțiune. Marianne privea și asculta cu uimire sporită, începu chiar să încerce un sentiment de antipatie față de Edward, sentiment care luă sfârșit așa cum luau sfârșit toate trăirile ei, prin aceea că gândurile o purtară din nou către Willoughby, al cărui fel de a fi alcătuia un contrast suficient de izbitor față de acela al presupusului său viitor cumnat.

După un scurt răstimp, ce urmă surprizei acestei prime întâlniri, Marianne îl întrebă pe Edward dacă vine direct de la Londra. Nu, se afla de vreo două săptămâni în Devonshire.

— De două săptămâni! repetă ea, uimită de faptul că stătuse atâta vreme în același comitat cu Elinor, fără să se fi grăbit să vină să o vadă.

El păru a fi destul de deprimat când adăugă că stătuse la niște prieteni lângă Plymouth.

— Ai fost de curând în Sussex? întrebă Elinor.

— Am fost la Norland cam cu o lună în urmă.

— Și cum mai arată dragul, scumpul conac de la Norland? exclamă Marianne.

— Probabil că dragul, scumpul conac de la Norland arată așa cum arată de obicei în acest anotimp. Pădurile și potecile îi sunt, probabil, acoperite cu un strat gros de frunze moarte.

— Oh, strigă Marianne, cu câtă admirație le mai priveam căzând! Cât de încântată mai eram, când mă plimbam, să văd mii și mii de frunze mânate de vânt către mine! Ce senzații mă făceau să încerc acest anotimp, întreaga atmosferă! Acum nu mai e nimeni acolo să le bage-n seamă. Nimeni nu se mai uită la ele, decât ca la o pacoste; sunt măturate în grabă și îndepărtate din fața privirilor.

— Nu toată lumea, răspunse Elinor, are pasiunea ta pentru frunzele moarte.

— Într-adevăr, adesea sentimentele mele nu sunt împărtășite, adesea ele nu sunt înțelese. Dar uneori se întâmplă să fie. Și pe când rostea aceste cuvinte căzu, câteva clipe, într-o reverie; dar trezindu-se din ea, spuse:

— Și acum, Edward, zise ea atrăgându-i atenția asupra peisajului, iată aceasta este valea Barton. Privește în susul ei și rămâi nesimțitor dacă poți. Ia uită-te la dealurile de colo. Ai mai văzut vreodată altele la fel de frumoase? La stânga, printre pădurile și plantațiile acelea se află Barton Park. Se și vede un colț din casă. Și dincolo de dealul cel mai îndepărtat, ce se ridică atât de majestuos, se află căsuța noastră.

— E o regiune frumoasă, replică el, dar văile astea trebuie să fie pline de noroi iarna.

— Cum te poți gândi la noroi, când ai în față astfel de priveliști?

— Pentru că, printre lucruri frumoase, văd în fața mea și o potecă murdară, replică el, zâmbind.

„Ce curios” , își spuse Marianne, pășind mai departe.

— Aveți vecini agreabili? Familia Middleton e simpatică?

— Nu, câtuși de puțin, răspunse Marianne; în această privință suntem cât se poate de dezavantajate.

— Marianne, strigă sora ei, cum poți spune una ca asta? Cum de poți fi atât de nedreaptă? E o familie foarte respectabilă, domnule Ferrars; și față de noi s-a purtat cum nu se poate mai prietenos. Ai uitat, Marianne, câte zile plăcute le datorăm noi lor?

— Nu, spuse Marianne, cu glas scăzut, și nici momentele penibile ce le-am încercat din pricina lor.

Elinor nu băgă în seamă ce spune; și îndreptându-și atenția spre vizitatorul lor, se străduí să întrețină o conversație cu el, vorbindu-i despre actuala lor reședință, despre anumite avantaje ce le prezintă etc., smulgându-și din când în când întrebări și observații. Răceala și rezerva pe care o manifesta o jigneau foarte tare; era necăjită și pe jumătate supărată; dar hotărând să se manifeste față de el ținând mai degrabă seama de trecut decât de prezent, evită orice aparență de neplăcere sau resentiment și-l tratá așa cum credea ea că se cade să te porți cu o cunoștință de familie.

CAPITOLUL XVII

Doamna Dashwood fu doar o clipă mirată când îl văzu; căci sosirea lui la Barton era, după părerea ei, cât se poate de firească. Mirarea ei fu cu mult depășită de bucuria și expresiile sale de simpatie. Îl primi cu toată dragostea; și timiditatea, răceala, rezerva lui nu putură rezista unei astfel de primiri. Începură să-l părăsească înainte de a intra în casă și fu cu desăvârșire cucerit de purtarea încântătoare a doamnei Dashwood. Într-adevăr, un bărbat nu putea fi îndrăgostit de vreuna dintre fetele ei, fără să facă o pasiune și pentru ea; și curând Elinor avu bucuria de a-l vedea devenind tot mai mult el însuși. Afecțiunea ce le-o purta păru că renaște. Iar sentimentul lui față de bunăstarea lor deveni din nou perceptibil. Nu se putea totuși spune că e bine dispus; le lăudă casa, îi admiră așezarea, fu atent și drăguț, dar nu era, totuși, binedispus. Acest lucru fu observat de întreaga familie; și punând această stare de proastă dispoziție pe seama îngustimii de vederi a mamei lui, doamna Dashwood se așeză la masă, indignată pe toți părinții egoiști.

— Care sunt planurile doamnei Ferrars în legătură cu dumneata, în momentul de față? întrebă ea, după ce luaseră masa și se strânseseră cu toții în jurul focului; tot mai vrea să devii un mare orator în ciuda propriilor dumitale dorințe?

— Nu. Sper că acuma mama e convinsă că nu mai am nici talent și nici vreo înclinație pentru viața politică.

— Dar cum ai să devii celebru? Căci trebuie să devii celebru ca să-ți mulțumești familia. Și cred că n-are să-ți vină prea ușor, având în vedere că nu știi cum să-ți cheltuiești banii, că nu-ți prea plac străinii, că n-ai nicio profesie și nici prea multă îndrăzneală.

— Dar nici n-am să încerc să devin celebru. N-am nicio dorință să mă disting în vreun fel oarecare și am toate motivele să sper că n-o voi face niciodată. Mulțumesc lui Dumnezeu că nu mi se poate impune să fiu un geniu și un mare orator.

— Știu foarte bine că nu ești ambițios. Ai dorințe foarte modeste.

— La fel de modeste ca și ale celorlalți muritori, cred.
Doresc, așa cum o dorește toată lumea, să fiu întru totul fericit; dar așa cum dorește toată lumea, această fericire trebuie să fie așa cum îmi convine mie. Mărirea n-are să mă facă fericit.

— Ar fi de fapt imposibil! exclamă Marianne. Ce legătură există oare între avere și grandoare pe de o parte și fericire pe de alta?.

— Grandoarea n-are nimic de-a face cu fericirea, dar averea are, spuse Elinor.

— Rușine să-ți fie, Elinor, exclamă Marianne; banii pot aduce fericire numai acolo unde n-o poate aduce nimic altceva. În afară de

înlesnire, banii nu pot oferi bucurii adevărate, în ce ne privește pe noi înșine.

— Poate că suntem, de fapt, de aceeași părere, spuse surâzând Elinor. Înlesnirea despre care vorbeai tu și averea de care vorbeam eu sunt cam același lucru, cred; și vom cădea desigur, de acord că fără ele, așa cum e alcătuită astăzi lumea, am fi cu totul lipsite de confort. Atâta doar că ideile tale sunt mai nobile decât ale mele. Hai, spune-mi, te rog, ce înțelegi tu prin a fi înlesnit?

— Să ai cam o mie opt sute sau două mii de lire pe an; nu mai mult de atât…

Elinor râse.

— Două mii de lire pe an! După mine, averea înseamnă o singură mie! Îmi închipuiam eu că așa stau probabil lucrurile.

— Și totuși două mii pe an nu-i un venit prea mare.
spuse Marianne. Nu se poate întreține așa cum trebuie o familie cu mai puțin de atât. Sunt convinsă că cerințele mele sunt foarte modeste. O gospodărie ca lumea, servitori, o trăsură, poate chiar două și hăitași, nu se poate întreține cu mai puțini bani.

Elinor zâmbi din nou, auzind-o pe sora ei descriind cu atâtea amănunte viitoarele lor cheltuieli de la Combe
Magna.

— Hăitași! repetă Edward. Dar la ce-ți trebuie hăitași? Doar nu toată lumea vânează.

Marianne roși pe când îi răspundea:

— Dar majoritatea vânează.

— Aș vrea, spuse Margaret schimbând subiectul discuției, ca cineva să ne înzestreze pe fiecare dintre noi cu o mare avere.

— Ce grozav ar mai fi! exclamă Marianne, cu ochii strălucind de entuziasm și cu obrajii îmbujorați la gândul acestei fericiri imaginare.

— Cred că toată lumea ar vrea așa ceva, spuse Elinor, în ciuda faptului că averea nu poate fi nesfârșită.

— Doamne! exclamă Margaret, ce fericită aș mai fi. Mă întreb ce-aș face cu ea!

Marianne îți lăsa impresia că n-are niciun fel de îndoieli în această privință.

— Eu una n-aș ști cum să cheltuiesc o avere atât de mare, dacă toți copiii mei ar fi bogați fără ajutorul meu, spuse doamna Dashwood.

— Dac-ai începe să-ți pui casa la punct, zise Elinor, ai ști cum s-o cheltuiești.

— Dac-ar fi să fie așa, ce comenzi extraordinare ați mai trimite de aici la Londra, spuse Edward. Ce zile fericite pentru librari, pentru negustorii de note muzicale și de reproduceri de artă! Dumneata,

domnișoară Dashwood, ai da comanda să ți se trimită toate gravurile de valoare iar cât despre Marianne, știu ce suflet mare are, pentru ea n-ar exista destulă muzică în Londra care s-o mulțumească. Ce de cărți! Thomson, Cowper, Scott – le-ar cumpăra și iar le-ar cumpăra: cred c-ar cumpăra toate exemplarele, ca nu cumva să cadă vreunul în mâini nedemne de el; și-ar face rost de toate cărțile ce-ar putea-o învăța cum să admire un pom bătrân și noduros. N-am dreptate, Marianne? Iartă-mă dacă sunt foarte obraznic. Dar voiam să-ți arăt că n-am uitat de vechile noastre dispute.

— Îmi place să mi se aducă aminte de trecut, Edward, fie el trist sau vesel; mi-e drag să-mi amintesc de el și n-ai să mă superi niciodată dac-ai să-mi vorbești de vremurile de demult. Ai mare dreptate în presupunerile pe care le faci despre felul în care mi-aș cheltui banii – cel puțin o parte din ei – banii ce mi-ar prisosi fără îndoială că i-aș folosi îmbogățindu-mi colecția de note muzicale și de cărți.

— Și grosul averii l-ai investi în alocații pentru autori și moștenitorii lor.

— Nu, Edward, aș avea eu altceva de făcut cu ei.

— Atunci poate că i-ai oferi drept răsplată persoanei care va scrie cea mai izbutită pledoarie în favoarea maximei tale preferate, că nimeni nu poate iubi mai mult decât o dată în viață, căci presupun că nu ți-ai schimbat părerea în această privință?

— Sigur că nu. La vârsta mea părerile devin oarecum stabile. E puțin probabil să mai aud sau să mai văd ceva care să mă facă să mi le schimb.

— După cum vezi, Marianne e la fel de neclintită în părerile ei ca întotdeauna. Nu s-a schimbat de loc, spuse
Elinor.

— Numai c-a devenit ceva mai gravă de cum era.

— Nu, Edward, spuse Marianne. Nu-i cazul să mi-o reproșezi. Nici tu nu ești din cale-afară de vesel.

— De ce crezi că nu sunt? replică el, cu un oftat. Dar eu n-am fost niciodată vesel din fire.

— Cred că nici firea Mariannei nu e veselă, spuse
Elinor; mi-ar veni greu să spun despre ea că este o fată veselă – e foarte serioasă, foarte zeloasă în tot ce face, uneori vorbește mult și întotdeauna cu însuflețire – dar nu se arată prea adesea veselă cu adevărat.

— Cred că ai dreptate, replică el, și cu toate astea am considerat-o întotdeauna ca pe o fată vioaie.

— Și mie mi s-a întâmplat de multe ori să constat că fac astfel de greșeli, spuse Elinor, să apreciez greșit firea cuiva într-o privință sau

alta închipuindu-mi că oamenii sunt mult mai veseli sau mai gravi, sau mai deștepți sau mai proști decât sunt în realitate și nici nu știu să spun de ce, de unde anume a provenit această impresie greșită. Uneori te conduci după ceea ce îți spun ei înșiși despre ei de multe ori după ceea ce îți spun alții de ei, fără să stai să te gândești și să apreciezi singur.

— Dar credeam că e bine să ne conducem numai după părerea altora, Elinor, spuse Marianne. Credeam că am fost înzestrate cu judecată, numai ca să ne-o aservim judecății celor din jurul nostru. Astea sunt concepțiile tale, după câte știu.

— Nu, Marianne, niciodată. Concepțiile mele n-au tins spre aservirea înțelegerii. Ceea ce am încercat să influențez n-a fost decât comportarea. Nu trebuie să mă înțelegi greșit. Mărturisesc că sunt vinovată de a fi dorit adeseori ca tu să dai cunoștințelor noastre, în general, mai multă atenție; dar te-am sfătuit eu vreodată să le adopți sentimentele și să te conformezi judecății lor în problemele serioase?

— Asta înseamnă că n-ai reușit s-o faci pe sora ta să-ți adopte ideile de politețe generală, îi spuse Edward lui Elinor. Nu câștigi de loc teren?

— Dimpotrivă, răspunse Elinor uitându-se cu mult subînțeles la Marianne.

— Părerea mea, spuse el, este exact aceeași, dar mi-e teamă că în ceea ce privește punerea ei în practică seamăn mai mult cu sora ta. Nu vreau niciodată să jignesc pe cineva, dar sunt de o timiditate prostească, așa încât adesea dau impresia că nu sunt destul de atent, când de fapt nu sunt reținut decât de stingherealа mea firească. M-am gândit de multe ori că natura trebuie să mă fi destinat societății unor oameni simpli; nu mă simt de loc la îndemână printre oamenii de bună condiție pe care nu-i cunosc îndeaproape.

— Dar Marianne e nepoliticoasă nu din pricină că ar fi timidă, spuse Elinor.

— Își dă prea bine seama de valoarea ei ca să-i fie rușine când n-are rost, replică Edward. Timiditatea nu e decât efectul unui sentiment de inferioritate de un fel sau altul. Dacă m-aș putea convinge că felul meu de a fi este firesc și elegant, n-aș mai fi timid.

— Dar ai fi oricum rezervat, spuse Marianne, și asta-i și mai rău.

Edward tresări:

— Rezervat! Sunt oare rezervat, Marianne?

— Sigur, ești foarte rezervat.

— Nu înțeleg ce vrei să spui, răspunse el, roșindu-se.

Rezervat! Dar cum, în ce fel? Dar ce-ar trebui să-ți spun? Ce-ți trece prin gând?

Elinor fu foarte surprinsă să-l vadă atât de emoționat, dar încercând să schimbe subiectul cu o glumă îi spuse:

— N-o cunoști destul de bine pe sora mea ca să știi ce vrea să spună? Nu știi că ea-i consideră rezervați pe toți cei ce nu vorbesc la fel de repede ca ea și care nu se extaziază de aceleași lucruri ca și ea?

Edward nu-i răspunse. Deveni iar grav și gânditor, cum nu se poate mai grav și mai gânditor și rămase un timp tăcut și mohorât.

CAPITOLUL XVIII

Elinor fu foarte necăjită să-și dea seama de starea de deprimare în care se afla prietenul ei. Vizita lui n-o putea bucura pe deplin când își dădea seama că această vizită nu e chiar un prilej de încântare pentru el. Era evident că e nefericit; Elinor ar fi vrut să fie la fel de evident că ea se bucură din partea lui de aceeași afecțiune de care era sigură că se bucurase altădată; dar sentimentele ce-i purta păreau foarte nesigure în acele momente și felul rezervat ce-l manifestă la un moment dat față de ea era în contradicție cu privirea înflăcărată ce i-o aruncase cu o clipă înainte.

A doua zi de dimineață, înainte ca ceilalți să fi coborât, se întâlni cu Elinor și cu Marianne în camera în care luau micul dejun; Marianne, care întotdeauna dorea pe cât putea să-i ajute să fie fericiți, îi lăsă în curând singuri. Dar nu urcase nici jumătate din trepte că auzi ușa salonașului deschizându-se și, întorcându-se, fu foarte surprinsă să-l vadă pe Edward ieșind.

— Mă duc până-n sat să văd ce-mi mai fac caii, spuse el, tot nu sunteți voi gata să luați micul dejun; am să mă întorc numaidecât.

Edward se întoarse exprimându-și din nou admirația pentru frumusețea priveliștilor de prin împrejurimi: în drumul său spre sat văzuse multe părți ale văii în toată splendoarea lor; și satul însuși, situat la o mai mare altitudine decât vilișoara lor, oferea o vedere generală a întregii regiuni, care-l încântase foarte mult. Acest subiect acapară atenția Mariannei; tocmai începuse să-și exprime propria ei admirație pentru aceste priveliști și să-l chestioneze cu de-amănuntul în legătură cu tot ce îl impresionase în mod deosebit, când Edward o întrerupse spunând:

— Marianne, să nu-mi pui prea multe întrebări: știi doar că nu mă prea pricep la ce e pitoresc, și am să te supăr prin ignoranța și lipsa mea de gust dac-o să intrăm în detalii. În loc să spun despre dealuri că sunt semețe am să zic că sunt abrupte; în loc să descriu suprafețele ca fiind colțuroase și neregulate, am să spun că sunt neobișnuit de sălbatice; și-am să declar că obiectele din zare, pe care nu le pot distinge prea bine, sunt neclare din pricina unui abur ușor, care plutește în atmosferă. Trebuie să te mulțumești cu admirația despre care-ți pot vorbi cu toată sinceritatea. Consider că împrejurimile sunt foarte frumoase, dealurile sunt prăpăstioase, pădurile par a fi bogate în lemn de bună calitate, valea e tihnită și bine adăpostită, cu pajiști bogate, iar ici și colo, cu cochete căsuțe țărănești. Este exact ceea ce consider eu a fi o regiune plăcută, pentru că îmbină utilul cu frumosul – și aș îndrăzni chiar să spun că e și o regiune plină de pitoresc pentru că o admiri tu; mi-o pot cu ușurință închipui ca fiind plină de stânci și

promontorii, de mușchi cenușiu și de cătină, dar toate astea pe mine mă lasă destul de rece. Nu mă pricep de loc la pitoresc.

— Mi-e teamă că ai foarte multă dreptate, replică
Marianne, dar nu înțeleg de ce te fălești cu asta.

— Presupun, spuse Elinor, că pentru a evita o anumită afectare, Edward cade într-alta. Pentru că el își închipuie că mulți pretind că admiră natura mult mai mult decât se întâmplă în realitate, și i-e silă de asemenea pretenții, afectând o indiferență mai pronunțată și mai puțin discernământ în apreciere decât are de fapt. Este pretențios și vrea să aibă și el o afectare a lui.

— E foarte adevărat, spuse Marianne, că admirația pentru frumusețile naturii a devenit de o banalitate îngrozitoare. Toată lumea are pretenția că simte și încearcă să descrie cu gustul și eleganța aceluia care a definit pentru prima oară frumosul pitoresc. Detest orice limbaj banal; și uneori nu mi-am exprimat cu glas tare simțămintele, tocmai pentru că n-am putut găsi cuvintele potrivite să le descrie, în afara acelora prea uzate și cu totul golite de conținut din pricina banalității lor.

— Sunt convins, spuse Edward, că tu simți într-adevăr întreaga desfătare pe care spui că ți-o oferă un peisaj frumos. Dar în schimb sora ta trebuie să-mi permită să nu simt mai mult decât mărturisesc. Îmi place o priveliște frumoasă, dar nu din cauză c-aș găsi în ea elemente pitorești. Nu-mi plac copacii strâmbi, răsuciți și diformi, îi admir mult mai mult când sunt înalți, drepți și sănătoși.
Nu-mi plac căsuțele decăzute, ruinate. Nu mă dau în vânt după urzici, ciulini sau florile de pe bărăgan. Îmi face mai multă plăcere să privesc o căsuță țărănească tihnită, decât un turn de strajă, și-o ceată de țărani curați și fericiți îmi sunt cu mult mai mult pe plac decât cei mai grozavi bandiți din lume.

Marianne îl privea uluită pe Edward, fiindu-i milă pentru sora ei. Dar Elinor nu făcu decât să râdă.

Nu mai insistară asupra subiectului; și Marianne tăcu o vreme, gânditoare, până când atenția îi fu deodată atrasă de ceva. Ședea lângă Edward și atunci când acesta întinse mâna să ia ceaiul pe care i-l oferea doamna Dashwood, observă foarte clar pe unul dintre degetele lui un inel cu o șuviță de păr în mijloc.

— Nu te-am mai văzut până acum purtând vreun inel,
Edward!, exclamă ea. E părul lui Fanny? îmi aduc aminte că ți-a făgăduit să-ți dea o șuviță. Dar îmi închipuiam că părul ei e mai închis la culoare.

Marianne spuse ceea ce îi trecuse prin minte, fără să se gândească prea mult; dar când își dădu seama cât de mult îl supărase pe Edward cu vorbele ei enervarea ce-o simți vorbind fără să se gândească, o

întrecu cu mult pe a lui. Edward roși până-n vârful urechilor și aruncându-i în grabă o privire lui Elinor, spuse:

— Da, e părul surorii mele. Știi, când este montat în inel își schimbă nuanța.

Elinor îi întâlni privirea și păru și ea intimidată.
Pricepu și ea tot atât de repede ca și Marianne că șuvița de păr e chiar a ei; singura deosebire în concluziile la care ajunseră fu aceea că Marianne considera că bucla îi fusese dată în dar de Elinor, pe când Elinor era convinsă că el trebuie să și-o fi procurat furând-o sau folosind vreun alt șiretlic de care ea n-avea cunoștință; oricum nu era dispusă să considere fapta lui drept un afront;
și făcându-se că n-a băgat în seamă ce se întâmplase, începu numaidecât să vorbească despre altceva, hotărându-se în sinea ei să nu piardă niciun prilej de a-și arunca din nou ochii asupra buclei spre a fi cu totul sigură că este exact de nuanța părului ei.

Edward nu se simți la largul lui o bună bucată de vreme, devenind, încetul cu încetul tot mai distrat. Fu foarte grav toată dimineața. Marianne își făcu reproșuri amare pentru ceea ce spusese; dar poate și-ar fi iertat-o mai ușor, de-ar fi știut cât de puțin se necăjise sora ei.

Înainte de amiază fură vizitați de sir John și de doamna Jennings, care, auzind că la vilă sosise un domn, veniră să facă și ei cunoștință cu musafirul. Ajutat de soacra lui, sir John descoperi foarte curând că numele de
Ferrars începe cu litera F. Și această constatare avea să devină un izvor suculent de noi tachinării la adresa credincioasei Elinor, tachinării de care nu se folosiră chiar în ziua aceea, numai datorită faptului că abia făcuseră cunoștință cu Edward. Dar, așa cum stăteau lucrurile, Elinor își dădu seama, din câteva priviri pline de înțeles, cât de departe ajunseseră cu presupunerile bazându-se pe cele ce aflaseră de la Margaret.

Nu se întâmpla niciodată ca sir John să facă o vizită familiei Dashwood și să o invite la masă, la conac, a doua zi, sau să nu le poftească pe cele patru doamne să ia ceaiul cu ei în seara respectivă. De data aceasta, pentru a-și arăta toată politețea față de vizitatorul lor, la a cărui distracție se simțea obligat să contribuie și el, îi pofti atât la masă cât și la ceai.

— Trebuie să luați ceaiul cu noi astă-seară, spuse el, căci nu suntem decât între noi; iar mâine trebuie neapărat să luați masa cu noi pentru că o să avem o mulțime de oaspeți.

Doamna Jennings sublinie și ea această necesitate:

— Și nu se știe dacă n-o să aranjați și vreo serată dansantă, spuse ea. Și asta o să te ispitească pe dumneata, domnișoară Marianne.

— O serată dansată! exclamă Marianne. Imposibil!

Și cine o să danseze?

— Păi cum cine! Dumneavoastră, familia Carey, familia Whitaker… Păi sigur… Dar ce-ți închipui dumneata că nimeni nu mai poate dansa dac-a plecat o anumită persoană, căreia n-am să-i spun numele?

— Ce n-aș da ca Willoughby să fie și el cu noi, exclamă sir John.

Aceste cuvinte, cât și îmbujorarea din obrajii Mariannei, îl făcură pe Edward să devină din nou bănuitor.

— Dar cine mai e și Willoughby ăsta? o întrebă el, cu glas scăzut, pe Elinor, alături de care ședea.

Aceasta îi spuse repede cine era Willoughby. Figura
Mariannei spunea încă și mai multe. Îi fu de ajuns lui
Edward să înțeleagă nu numai cele la care se refereau cei de față, ci și anumite expresii ale Mariannei care-l
nedumeriseră; și când musafirii plecară, se duse drept la ca și-i spuse în șoaptă:

— Am ghicit… Să-ți spun ce-am ghicit?

— Ce vrei să zici?

— Să-ți spun?

— Sigur că da.

— Ei bine, află atunci că am ghicit că domnul Willoughby vânează.

Marianne se simți uimită și încurcată, dar nu putu să nu zâmbească, dându-și seama de șiretenia potolită a felului său de a fi și după ce tăcu o clipă, spuse:

— O, Edward! Cum poți să vorbești în felul acesta?
Dar va veni timpul sper, ba chiar sunt sigură, când are să-ți placă…

— Nici nu mă îndoiesc, răspunse Edward, oarecum uimit de seriozitatea și căldura cu care vorbea; căci dacă nu și-ar fi închipuit că totul nu este decât o glumă care să-i amuze în general cunoștințele, bizuindu-se pe un fleac sau pe o nimica toată între ea și domnul Willoughby, nici n-ar fi îndrăznit să aducă vorba despre asta.

CAPITOLUL XIX

Edward rămase o săptămână la vilă și fu insistent rugat de doamna Dashwood să stea mai mult; dar, ca și cum ar fi vrut să se autopedepsească, își manifestă hotărârea de a-și părăsi prietenele tocmai când se simțea mai bine în societatea lor. Deveni mult mai vesel în ultimele două-trei zile, deși starea lui de spirit mai era încă foarte inegală – își manifesta tot mai mult preferința pentru casa lor și pentru împrejurimi – nu vorbea niciodată despre plecarea lui fără să ofteze – le declară că nici nu știe cum are să-și petreacă timpul liber după ce va pleca – nici nu știe bine unde se va duce când le va părăsi – și totuși, de plecat trebuia să plece. Nicicând nu i se păruse că un răstimp de o săptămână poate trece atât de repede – nici nu-i venea să creadă că și trecuse. Asta o declară de mai multe ori; mai spuse și alte lucruri, care subliniau dispoziția lui sufletească, contrazicându-i acțiunile. Șederea lui la Norland îi displăcea; detesta să stea la Londra; și cu toate acestea trebuia să se ducă fie la Norland, fie la Londra. Le prețuia amabilitatea mai mult ca orice și era cel mai fericit om când se afla cu ele. Și totuși trebuia să le părăsească la sfârșitul săptămânii, în ciuda dorinței lor și a lui și fără să fie constrâns de timp.

Elinor puse felul său ciudat de a se comporta pe seama mamei lui; și poate că era o împrejurare fericită pentru ea, ca Edward să aibă o mamă al cărei caracter îl cunoștea atât de puțin, căci astfel ea își explica toate manifestările lui ciudate. Dezamăgită, totuși, și iritată cum era și uneori nemulțumită de comportarea lui schimbătoare față de ea, era, în general foarte dispusă să-i considere acțiunile cu aceeași îngăduință firească și mărinimoasă care-i fusese smulsă cu destulă greutate de către mama ei, în favoarea lui Willoughby. Deprimarea lui Edward, lipsa lui de sinceritate și de consecvență erau atribuite de cele mai multe ori lipsei sale de independență și faptului că el cunoștea mai bine toanele și intențiile doamnei Ferrars. Vizita lui atât de scurtă, insistența sa fermă de a le părăsi, se justificau prin aceeași stare de dependență, prin aceeași necesitate inevitabilă de a nu avea o atitudine mai fermă față de mama lui. Cauza întregii lui comportări nu era alta decât vechea, bine stabilita revendicare a datoriei împotriva voinței, a părintelui împotriva copilului. Ar fi fost bucuroasă să afle când avea să scape de aceste greutăți, când avea să cedeze această opoziție, când se va fi schimbat în bine doamna Ferrars și când va fi, în sfârșit, liber fiul ei să se bucure de viață. Dar aceste dorințe vane ale ei o făceau să-și caute mângâiere, împrospătându-și mereu încrederea în atașamentul ce i-l dovedea Edward, amintindu-și de toate acele semne ale afecțiunii lui față de ea, ce și-o manifestase prin priviri sau vorbe ce-i scăpaseră fără să vrea în timpul ședерii lui la Barton și mai ales prin acea dovadă atât de măgulitoare, pe care o

purta mereu în deget.

— Cred, Edward, îi spuse doamna Dashwood, pe când își luau micul dejun, în ultima zi a șederii lui acolo, că ai fi un om mai fericit dac-ai avea o profesie care să-ți ocupe timpul și care să te facă să capeți interes pentru planurile și acțiunile tale. Asta ar aduce, pe de altă parte, o oarecare nemulțumire prietenilor tăi, prin aceea că nu le-ai mai putea acorda atât de mult din timpul tău. Dar (și aici zâmbi), ai putea profita din punct de vedere material cel puțin într-o privință și anume ai ști unde să te duci când îi părăsești.

— Vă asigur, replică el, că m-am gândit multă vreme la problema pe care ați pomenit-o dumneavoastră acum.
Faptul că n-am fost obligat să mă preocup de afaceri, că n-am avut o profesiune cu care să mă îndeletnicesc sau să-mi ofere cât de cât independență a fost, este și va fi probabil întotdeauna pentru mine, o mare nenorocire.
Dar din nefericire oroarea mea de tot ce e ordinar, împărtășită și de prietenii mei, m-a făcut ceea ce sunt, o ființă trândavă și neajutorată. Nu ne-am putut niciodată înțelege în ceea ce privește alegerea unei profesii. Eu unul am preferat întotdeauna veșmintele preoțești. Dar pentru familia mea nu era o profesiune destul de distinsă. Mi-au recomandat armata, dar aceasta era mult prea distinsă pentru mine. Roba – precum s-a convenit – era îndeajuns de elegantă: mulți tineri, care au studiat dreptul la Londra, au făcut o figură foarte frumoasă în cercurile cele mai alese, plimbându-se prin oraș în trăsurele foarte cochete. Dar n-aveam nicio înclinație pentru studierea dreptului, nici măcar în aspectele lui mai tainice, cu care familia mea ar fi fost de acord. Cât privește marina, ea avea moda de partea ei, dar eram prea vârstnic când s-a luat pentru prima dată în discuție posibilitatea de a mă dedica ei; și, în cele din urmă, cum nu era neapărat nevoie să am o profesie și cum puteam fi la fel de sclivisit și de luxos și fără să port cu tot dinadinsul o tunică de ofițer, s-a ajuns la concluzia că lipsa de ocupație este cât se poate de avantajoasă și onorabilă și un tânăr de optsprezece ani nu are în general o înclinație foarte serioasă de a se ocupa neapărat cu ceva, ca să poată rezista solicitărilor celor apropiați lui de a nu face nimic. Am fost așadar trimis la Oxford și de atunci n-am mai făcut nimic așa cum se și cade.

— Și cum lipsa de activitate nu te-a făcut să fii fericit, presupun că urmarea acestui fapt va fi că băieții tăi vor fi educați să aibă tot atâtea ocupații, îndeletniciri, profesii și meserii cât și ai lui Calumella, spuse doamna Dashwood.

— Ei vor fi educați în așa fel, replică Edward cu seriozitate, încât să-mi semene cât mai puțin cu putință;
ca sentimente, ca acțiuni, ca rang, ca tot.

— Haide, haide, Edward; asta nu-i decât o izbucnire a proastei dispoziții în care te afli. Acum ești cam trist și-ți închipui că toți cei ce nu sunt ca tine sunt neapărat fericiți. Dar adu-ți aminte că mâhnirea ce ți-o produce despărțirea de prieteni dragi este uneori resimțită de oricine, indiferent de educație sau cin. Încearcă, să-ți cunoști propria fericire. Pentru asta n-ai nevoie decât de răbdare – sau spune-i speranță, ca să-i asigure aceea independență pe care o dorești cu atâta nerăbdare; este de datoria ei, și va fi, va deveni cu siguranță, în scurtă vreme, un prilej de fericire pentru ea ca tu să nu-ți irosești tinerețea în nemulțumire. Câte nu se pot schimba în câteva luni?

— Cred, replică Edward, că pentru mine ar trebui să treacă multe luni ca să-mi aducă vreun bine.

Această stare deznădăjduită de spirit – deși nu-i putu fi transmisă doamnei Dashwood – îi făcu pe toți să sufere mai mult când se despărțiră de Edward, ceea ce se întâmplă foarte curând după aceea și-o făcu pe Elinor mai ales să încerce un sentimente de amărăciune, pe care se trudi, încetul cu încetul să și-l înăbușe. Dar cum era hotărâtă să nu se lase în voia lui și să facă tot ce-i sta în putință pentru a nu le da mamei și surorilor ei impresia că suferă mai mult decât ele, ea nu adoptă metoda atât de judicioasă folosită de Marianne într-o ocazie asemănătoare, și anume să-și sporească și să-și întărească mâhnirea prin tăcere, singurătate și lipsă de activitate. Mijloacele ce le folosiră cele două surori fură la fel de deosebite ca și obiectivele lor, fiind în egală măsură potrivite pentru propășirea acestora.

De îndată ce el plecă, Elinor se așeză la masa de desen, făcându-și de lucru toată ziua și neîncercând nici să-i pomenească numele și nici să-l evite, păru a da tot atâta importanță preocupărilor firești ale familiei ei ca de obicei; și dacă, prin această comportare nu-și potoli amărăciunea, reuși cel puțin să nu și-o sporească în mod inutil, cruțându-și astfel mama și surorile de o grijă în plus.

Această comportare total opusă felului de a fi al
Mariannei nu i se păru de loc meritorie acesteia, după cum propria ei comportare nu i se păruse de loc nelalocul ei. Expedia cu multă ușurință problema stăpânirii de sine: era imposibilă în cazul afecțiunilor profunde și nu era de loc lăudabilă în cazul acelora potolite. Nu îndrăznea să nu recunoască faptul că sentimentul surorii ei era într-adevăr potolit, deși îi era rușine să admită acest lucru; în ceea ce privește profunzimea afecțiunii pe care ea o simțea față de sora ei, apoi cea mai concludentă dovadă în această privință era aceea că încă o mai iubea și o mai respecta. În ciuda acelei convingeri umilitoare.

Fără să se izoleze de familia ei sau fără să plece de acasă, hotărâtă să o evite căutând singurătatea, sau stând trează toată noaptea

lăsându-se în voia gândurilor, Elinor constată că fiecare zi îi dă suficient răgaz să se gândească la Edward și la comportarea lui cu tandrețe, cu compasiune, cu aprobare, cu dezaprobare și cu îndoială, potrivit unei game variate ce i-o oferea starea ei de spirit în diferite momente. Nenumărate erau ocaziile când, nu că mama și surorile ei n-ar fi fost de față, ci din pricina îndeletnicirilor lor, nu puteau sta de vorbă între ele, așa că era ca și când ar fi fost singură. Era inevitabil să-și lase gândurile în voie; și ele nu puteau fi încătușate altfel; și cum subiectul o interesa foarte mult, trecutul și viitorul răsăreau mereu proaspete în minte, îi ocupau atenția, îi absorbeau memoria, judecata și fantezia.

Dintr-o astfel de reverie fu trezită de niște musafiri, într-o dimineață, la scurtă vreme după plecarea lui
Edward, pe când stătea la masa de desen. Întâmplarea făcea să fie singură în casă. Zgomotul ce se produse când se închise portița ce permitea accesul pe pajiștea verde din fața casei, îi atrase privirea înspre fereastră și zări un grup destul de numeros de persoane apropiindu-se de ușă. Printre ele se găseau sir John, lady Middleton și doamna Jennings, dar mai erau încă două persoane, un domn și o doamnă, care îi erau cu desăvârșite necunoscuți. Ședea lângă fereastră; și de îndată ce sir John dădu cu ochii de ea, îi lăsă pe ceilalți să îndeplinească ceremonia de a bate la ușă și călcând de-a dreptul pe iarbă, o sili să deschidă fereastra ca să vorbească cu el, deși distanța dintre fereastră și ușă era atât de mică încât era aproape imposibil să vorbești la geam fără să fii auzit de cei de la ușă.

— După cum vezi, zise el, ți-am adus niște musafiri.
Cum îți place de ei?

— Sst! Au să te-audă.

— Nu-i nimic dacă m-aud. Nu-i decât familia Palmer.
Charlotte e foarte drăguță, pe cinstea mea. Poți s-o vezi dacă te uiți într-acolo.

Dar cum Elinor era sigură că oricum avea să o vadă peste câteva clipe, îl rugă s-o scuze.

— Dar unde-i Marianne? A fugit când ne-a văzut venind? După câte văd, pianu-i deschis.

— Cred că e la plimbare.

Între timp sosi și doamna Jennings, care nu avu destulă răbdare să aștepte să i se deschidă ușa, pentru a-și putea debita povestea ei. Veni până la fereastră strigând:

— Bună, drăguțo. Ce mai face doamna Dashwood?
Și unde sunt surorile tale? Cum! Ești singurică? Atunci, cred că ești bucuroasă de oaspeți. Am venit cu ginerele și cu cealaltă fiică a mea să vi-i prezint. Ce repede au mai venit! Aseară, pe când ne luam

ceaiul, am avut impresia c-aud o trăsură, dar nici prin cap nu mi-a trecut c-ar putea fi ei. Nu m-am gândit la altceva decât că putea să se fi întors colonelul Brandon, așa că i-am spus lui sir
John că am impresia că aud o trăsură și că presupun că trebuie să fie colonelul Braudon, care se înapoiază…

În timp ce doamna Jennings îi istorisea toate acestea,
Elinor fu silită s-o părăsească spre a-i primi pe ceilalți musafiri: lady Meddleton îi prezentă cele două persoane pe care nu le cunoștea; în același timp, doamna Dashwood și Margaret coborâră și ele și se așezară cu toții să se uite unii la alții, doamna Jennings continuându-și istorisirea pe când străbătea coridorul spre a intra în salon, însoțită de sir John.

Doamna Palmer era cu câțiva ani mai tânără decât lady Middleton și complet deosebită de sora ei, în toate privințele. Era scundă și durdulie și avea o față drăgălașă, ce trăda o profundă bună-dispoziție. Comportarea ei nu era nici pe departe la fel de elegantă ca aceea a surorii ei, dar era cu mult mai atrăgătoare. Intră zâmbind și surâse tot timpul cât dură vizita, în afară de câteva momente în care râse și apoi zâmbi din nou, la plecare. Soțul ei era un tânăr grav, de vreo douăzeci și cinci, douăzeci și șase de ani, cu un aer mai monden și mai înțelept decât al soției lui, dar mai puțin dornic de a i se face pe plac sau de a fi agreabil. Intră în odaie cu un aer important, se înclină ușor în fața doamnelor, fără să scoată un cuvânt și, după ce cercetă în grabă înfățișarea lor și a casei luă un ziar de pe masă și-l citi tot timpul cât rămase acolo.

Doamna Palmer, care, dimpotrivă, era foarte înzestrată de la natură cu o predispoziție de a fi politicoasă și fericită în aceeași măsură, nici nu se așezase bine că și începu să-și exprime admirația față de salonașul în care erau adunați și față de tot ce se mai afla în el.

— Ia uite ce odaie încântătoare! N-am văzut niciodată ceva mai fermecător! Îți dai seama, mămico, cât de mult s-a schimbat în bine de când n-am mai fost pe aici! Am considerat-o întotdeauna, doamnă (întorcându-se spre doamna Dashwood), ca fiind un colțișor plăcut, dar dumneavoastră ați reușit să-l faceți să devină de-a dreptul încântător. Uită-te, numai, surioară, ce agreabile sunt toate! Cum mi-aș mai dori și eu o asemenea casă! Dumneata nu, domnule Palmer?

Domnul Palmer nu-i răspunse și nici măcar nu-și ridică ochii de pe ziar.

— Domnul Palmer nu ne-aude, spuse ea râzând, uneori nu m-aude de loc. E ridicol, zău așa!

Ideea i se păru doamnei Dashwood cu totul inedită.
Nu era obișnuită să găsească ceva de haz în lipsa de atenție a celorlalți, și nu putu să nu-i privească cu surprindere pe amândoi.

Între timp, doamna Jennings continua să vorbească aproape strigând, povestind mai departe cât fusese de mirată să-și vadă rudele cu o seară în urmă, și nu se opri până ce nu le istorisi totul. Doamna Palmer râse din toată inima când își aduse aminte de uimirea lor și toată lumea conveni, de vreo două, trei ori că fusese o surpriză cât se poate de plăcută.

— Vă puteți, cred, închipui, cât de mult ne-am bucurat cu toții când i-am văzut, adăugă doamna Jennings, aplecându-se spre Elinor și vorbindu-i cu glas scăzut, de parcă ar fi avut intenția să nu mai fie auzită de altcineva, deși Elinor se afla tocmai în partea opusă a încăperii;
dar, oricum nu pot să nu doresc ca ei să fi călătorit mai încet și nici să nu fi făcut un drum atât de lung, căci trebuie să vă spun că au venit prin Londra, unde-au avut niște treburi, fiindcă știți (și aici dădu din cap cu mult înțeles, arătând spre fiica ei) că n-ar fi trebuit să facă așa ceva, în situația ei. Azi dimineață am vrut s-o las acasă să se odihnească, dar ea a insistat să vină cu noi; ținea atât de mult să vă cunoască pe toate!

Doamna Palmer râse și spuse că n-o să pățească nimic.

— Așteaptă să nască în februarie, continuă doamna
Jennings.

Lady Middleton nu mai putu suporta o asemenea conversație și de aceea își dădu osteneala să-l întrebe pe domnul Palmer dacă e ceva interesant în ziar.

— Nu, absolut nimic, replică el, continuându-și lectura.

— Uite că vine și Marianne, exclamă sir John. Ei,
Palmer, acum are să-ți fie dat să vezi o fată nemaipomenit de drăguță.

Se duse imediat în antreu, deschise ușa și-o introduse chiar el. De îndată ce intră în odaie, doamna Jennings o întrebă dacă nu cumva a fost la Allenham; și doamna
Palmer râse cu atâta poftă când auzi întrebarea, încât toată lumea își dădu seama că-i cunoaște dedesubturile.
Când Marianne intră în salonaș, domnul Palmer își ridică ochii de pe ziar, o privi fix câteva clipe după care se întoarse la ziarul lui. Doamna Palmer descoperi desenele ce atârnau pe pereți, de jur împrejurul camerei. Se ridică să le cerceteze mai îndeaproape.

— Doamne, cât mai sunt de frumoase! Zău, o adevărată încântare! Uită-te numai la ele, mămicuțo, cât sunt de drăguțe! După părerea mea sunt de-a dreptul delicioase;
aș putea să mă tot uit la ele…

Apoi se așeză la loc și curând uită complet de existența lor în odaie.

— Când lady Middleton se ridică să plece, domnul Palmer se ridică și el, puse ziarul pe masă, se întinse și se uită, pe rând, la toți.

— Ai dormit, iubitule? îl întrebă soția lui râzând.

El nu-i răspunse; după ce mai examină o dată salonașul, făcu doar observația că e cam scund și că are tavanul strâmb. Apoi făcu plecăciunea de rigoare și plecă împreună cu ceilalți.

Sir John insistă foarte mult să vină cu toatele ca să petreacă la Barton Park a doua zi. Doamna Dashwood, care nu vroia să ia masa cu ei mai des decât luau ei masa la vilă, îl refuză hotărâtă, în ceea ce o privea; fetele ei n-aveau decât să facă cum le place. Dar ele nu erau de loc curioase să vadă cum mănâncă doamna și domnul
Palmer și nici nu se puteau aștepta ca ei să le poată oferi vreo altă plăcere. Încercară, așadar, să se scuze și ele, vremea era nesigură și era puțin probabil să fie frumos a doua zi. Dar sir John nu se dădu bătut – o să trimită trăsura să le ia și ele trebuie neapărat să vină.
Lady Middleton le îndemnă și ea cu insistență să accepte, invitația, deși nu stărui să vină și mama lor. Doamna
Jennings și doamna Palmer își alăturară și ele rugămințile lor – cu toții păreau la fel de dornici în a evita să ia masa în familie; și domnișoarele Dashwood n-avură încotro și fură nevoite să accepte.

— Dar de ce ne tot poftesc? întrebă Marianne, de îndată ce plecară. Se spune că chiria pe care le-o plătim e destul de mică; dar dac-o să trebuiască să luăm masa la Barton Park, ori de câte ori ne vine sau le vine câte un musafir, apoi înseamnă că e totuși foarte scump plătită.

— Invitându-ne atât de des acum, spuse Elinor, nu fac altceva decât să fie la fel de politicoși și de amabili cu noi cum erau și acum câteva săptămâni. Dacă petrecerile lor au ajuns să fie monotone și plictisitoare, schimbarea nu vine de la ei. Trebuie să-i căutăm pricina în altceva.

CAPITOLUL XX

A doua zi, pe când domnișoarele Dashwood intrară pe o ușă în salonul de la Barton Park, doamna Palmer intră în fugă pe cealaltă, arătând la fel de bine dispusă și de veselă ca și pân-atunci. Le luă afectuoasă de mână și-și exprimă profunda încântare de a le revedea:

— Îmi pare atât de bine să vă văd! spuse ea, așezându-se între Elinor și Marianne; căci vremea e așa de urâtă, încât mi-era teamă că n-o să puteți veni, ceea ce ar fi fost îngrozitor, pentru că noi plecăm mâine. Știți, trebuie să plecăm, pentru că familia Weston vine la noi săptămâna viitoare. Vizita noastră aici a fost cu totul întâmplătoare; n-am știut nimic de ea până când caleașca noastră n-a tras la poartă și atunci domnul Palmer m-a întrebat dacă vreau să merg cu el la Barton. E atât de caraghios! Nu-mi spune niciodată nimic! Îmi pare tare rău că nu mai putem rămâne; dar, o să ne-întâlnim noi la Londra, foarte curând, sper.

Fură nevoite să o lămurească asupra zădărniciei unor asemenea speranțe.

— Să nu veniți la Londra! exclamă râzând doamna Palmer; dar o să mă dezamăgiți foarte tare. Aș putea să vă fac rost de cea mai cochetă casă din lume, chiar lângă casa noastră, în Hanover Square. Zău că trebuie să veniți. Am să fiu într-adevăr fericită să vă însoțesc și să vă prezint în lume oricând, până ce-o să-mi vină sorocul, în caz că doamnei Dashwood n-o să-i facă plăcere să iasă în public.

Îi mulțumiră, dar fură obligate să reziste tuturor rugăminților.

— Vai, scumpule, îi spuse doamna Palmer soțului ei, care tocmai intrase în salon, trebuie să mă ajuți să le conving pe domnișoarele Dashwood să vină la Londra în iarna asta.

Scumpul nu-i răspunse; după ce se înclină ușor în fața doamnelor, începu să se plângă de vreme.

— Vai ce îngrozitoare mai e! spuse el. O vreme ca asta te face să-ți fie silă de toți și de toate. Ploaia aduce o atmosferă mohorâtă și afară, și în casă. Te face să-ți detești toate cunoștințele. Cum de-și permite sir John să n-aibă o sală de biliard în casa lui? Cât sunt de puțini oamenii care știu ce înseamnă confortul! Sir John e la fel de prost ca și vremea.

Curând se adunară și ceilalți.

— Mi-e teamă, domnișoară Marianne, zise sir John, că astăzi n-ai putut să-ți faci obișnuita plimbare până la Allenham.

Marianne adoptă un aer foarte grav și nu spuse nimic.

— Hai, nu te mai preface, spuse doamna Palmer, căci cunoaștem toată povestea, crede-mă; și-ți admir foarte mult gustul, căci după

părerea mea e un bărbat extrem de chipeș. Casa noastră de la țară nu e prea departe de a lui, cel mult zece mile, cred.

— Mai precis, treizeci, spuse soțul ei.

— Bine, bine, diferența asta nu contează prea mult.
N-am fost niciodată pe la el, dar se spune că are o casă foarte drăguță

— Ei, pe naiba; în viața mea n-am văzut ceva mai hâd, spuse domnul Palmer.

Marianne nu scoase o vorbă, dar fața îi trăda interesul ce-l manifesta față de acest schimb de cuvinte.

— E foarte urâtă? continuă doamna Palmer. Atunci probabil că se refereau la altă casă.

Când se așezară în jurul mesei din sufragerie, sir
John observă cu regret că nu sunt decât opt cu toții:

— Draga mea, îi spuse el soției lui, e de-a dreptul supărător să fim atât de puțini. De ce n-ai poftit la masă și familia Gilbert?

— Nu ți-am mai spus, sir John, când am vorbit despre asta ultima oară, că nu se face să-i invităm? Ei au luat masa la noi ultima dată.

— Dumneata și cu mine, sir John, spuse doamna
Jennings, n-am mai ține seama de atâtea reguli de politețe.

— Atunci ați fi foarte prost crescuți, exclamă domnul
Palmer.

— Iubitule, îi spuse soția lui râzând, ca de obicei. Tu îi contrazici pe toți. Știi că ești foarte nepoliticos?

— Nu știam că dacă îi spun mamei tale că e prost crescută, contrazic pe cineva.

— Ah, n-ai decât să mă insulți cât poftești, spuse plină de îngăduință bătrâna doamnă; mi-ai luat-o pe Charlotte de pe umeri, și-acum nu mi-o mai poți da înapoi. Așa că tot eu sunt cea avantajată.

Charlotte râse cu poftă, gândindu-se că bărbatul ei nu mai poate scăpa de ea; și îi spuse triumfătoare că nu-i pasă cât de dezagreabil se poartă cu ea, din moment ce n-are încotro și trebuie să trăiască alături de ea. Ar fi fost imposibil să existe cineva mai îngăduitor sau mai ferm hotărât de a fi fericit decât doamna Palmer. Studiata indiferență, insolență și nemulțumire a soțului ei n-o supărau câtuși de puțin, și când el o certa sau o insulta, ea se distra copios.

— Domnul Palmer e-atât de caraghios! îi șopti ea lui
Elinor. E întotdeauna prost dispus.

După ce-l observă câtva timp, Elinor nu se simți înclinată să-l creadă a fi cu adevărat prost dispus sau prost crescut cum vroia el să pară. Poate că devenise puțin urâcios când își dăduse seama, așa cum li se întâmplă multor bărbați, că fiind în mod inexplicabil prea mult influențat de frumusețea feminină, devenise soțul unei gâsculițe – dar

ea știa că prea mulți bărbați înțelepți fac astfel de gafe pentru ca acest lucru să-i supere pentru prea multă vreme. După câte își închipuia ea, comportarea lui disprețuitoare față de toată lumea, cât și felul în care-și bătea joc de toate, nu erau de fapt decât consecința dorinței lui de a fi un om distins. Era o încercare de a părea superior altora. Scopul era prea banal ca să mai poată mira pe cineva; dar mijloacele, chiar dacă reușeau să-i stabilească superioritatea în domeniul proastei creșteri, aveau prea puține șanse de a-i atrage simpatia altcuiva decât a soției lui..

— O, dragă domnișoară Dashwood. Spuse doamna Palmer, curând după aceea, vreau să vă rog, pe dumneata și pe sora dumitale, să-mi faceți o mare favoare. Vreți să-mi faceți plăcerea să veniți și să petreceți câtva timp la
Cleveland în preajma Crăciunului? Haide, veniți, zău așa – și veniți cât mai este și familia Weston la noi.
Nici nu vă puteți închipui cât de fericiți am fi! O să fie grozav! – Iubitule, i se adresă ea soțului ei, nu-i așa că ții și tu foarte mult ca domnișoarele Dashwood să vină la Cleveland?

— Dar bineînțeles, replică el, cu un rânjet ironic; cu intenția asta am și venit în Devonshire.

— Ei, vedeți, spuse soția lui, acuma vă dați seama că domnul Palmer vă așteaptă; așa că nu puteți refuza invitația.

Amândouă se grăbiră să respingă cu hotărâre propunerea.

— Dar zău că trebuie neapărat să veniți. Sunt sigură că are să vă facă mare plăcere. O să fie și familia Weston la noi și-o să petrecem de minune. Nici nu vă puteți închipui ce locșor încântător e Cleveland; și-n prezent suntem foarte veseli, fiindcă domnul Palmer e mai tot timpul plecat prin ținut, făcând propagandă împotriva alegerilor; și la noi vine acum la masă atâta lume pe care n-am mai văzut-o niciodată, încât e de-a dreptul o încântare! Dar bietul om! E din cale-afară de obositor pentru el să fie obligat să se facă-agreabil tuturor.

Elinor abia putu să nu-și trădeze amuzamentul în timp ce-și arăta aprobarea față de dificultatea unei asemenea obligații.

— Ce plăcere o să mai fie, când are să intre-n Parlament, nu-i așa? spuse Charlotte. Ce-am să mai râd! O să fie atât de caraghios să vezi cum toate scrisorile o să-i fie adresate: „domnului deputat” . Dar știți, spune că n-are să-mi dea niciodată și mie dreptul de a folosi un titlu oficial. Declară că n-are s-o facă. Nu-i așa, domnule Palmer?

Dl. Palmer nici n-o băgă în seamă.

— Știți, nu poate suferi să scrie, continuă ea; spune că e un lucru scârbos.

— Ba nu, spuse el, niciodată n-am spus ceva atât de ilogic. Nu trece pe seama mea cuvinte atât de vulgare.

— Ei, cred că acu vă puteți da seama cât e de caraghios. Uite așa se poartă-ntotdeauna. Câteodată nu-mi adresează niciun cuvânt jumătate de zi și pe urmă te pomenești că spune ceva grozav de nostim – despre câte-n lună și-n stele.

Când se întoarseră în salon, o făcu pe Elinor să se mire foarte mult întrebând-o dacă domnul Palmer nu i se pare a fi un om extraordinar de plăcut.

— Da, răspunse Elinor, pare un om foarte agreabil.

— Îmi pare atât de bine că-ți place… Mă gândeam eu că are să-ți fie pe plac, e atât de simpatic; și trebuie să-ți spun că și dumneavoastră, dumneata și surorile dumitale, îi plăceți foarte mult; și nici nu-ți poți închipui ce dezamăgit are să fie dacă n-o să veniți la Cleveland. Nu pot înțelege de ce nu vreți să ne acceptați invitația.

Elinor fu din nou nevoită să-i respingă propunerea;
și, schimbând subiectul, puse capăt rugăminților ei. Se gândea că e foarte probabil, că de vreme ce trăiau în aceeași regiune cu Willoughby, doamna Palmer le-ar putea da amănunte în plus despre caracterul acestuia, față de cele ce le aflaseră de la familia Middleton, care nu-l
cunoștea decât prea puțin; era dornică să capete din partea oricui o confirmare a meritelor lui, care să-i poată risipi orice umbră de teamă pentru Marianne. Începu prin a se interesa dacă-l văd des pe Willoughby la
Cleveland și dacă sunt cunoștințe intime.

— Sigur că da, draga mea, îl cunosc foarte bine, replică doamna Palmer; nu că aș fi stat vreodată de vorbă cu el; asta nu, dar l-am văzut mereu la Londra. Întâmplarea a făcut ca într-un fel sau altul să fiu la Barton, când el era la Allenham. Mămica l-a mai văzut o dată, dar atunci eram la unchiul meu la Weymouth. Cred însă că ne-am fi putut întâlni des în Somersetshire, dacă din nefericire nu s-ar fi întâmplat să nu fim niciodată la țară în același timp. Îmi închipui că stă foarte puțin la Combe; dar dacă ar fi stat mai mult la țară și tot nu cred că domnul Palmer l-ar fi vizitat, pentru că, știi, face parte din opoziție și-n afară de asta casa lui e atât de departe de a noastră! Știu foarte bine de ce te interesezi de el; sora dumitale urmează să se căsătorească cu Willoughby. Îmi pare grozav de bine, pentru că, știi, în cazul ăsta o să fim vecine.

— Pe cuvântul meu, spuse Elinor, dumneata știi mult mai multe decât mine în privința asta, dacă ai vreun motiv să te aștepți la această căsătorie.

— Haide, nu te mai face că nu știi nimica, pentru că știi doar că toată lumea vorbește despre asta. Te rog să mă crezi că eu am auzit de lucrul acesta când am trecut prin Londra.

— Dar cum așa, dragă doamnă Palmer?!

— Pe cuvântul meu că-ți spun drept. Luni de dimineață l-am întâlnit pe colonelul Brandon în Bond Street, chiar înainte de a părăsi noi Londra și mi-a spus-o fără-nconjur.

— Asta mă miră foarte mult. Să fi spus colonelul
Brandon una ca asta! Sunt sigură că trebuie să te fi înșelat. Nu-i stă în fire colonelului Brandon să dea informații unei persoane despre care știe că n-o pot interesa lucrurile acestea, chiar dacă ele ar fi adevărate.

— Te asigur, totuși, că așa este și am să-ți spun cum s-au petrecut lucrurile. Când l-am întâlnit, s-a întors din drum și ne-a condus puțin; și așa am început să vorbim despre cumnatul și despre sora mea, despre una și despre alta.

„Și-așa, colonele, i-am spus, după câte am aflat, la vila Barton locuiește o familie și mama mi-a trimis vorbă și mi-a spus că sunt niște fete foarte drăguțe și că una dintre ele urmează să se căsătorească cu domnul Willoughby de la Combe Magna. Ia spune-mi, te rog, e adevărat?
Căci îmi închipui că dumneata trebuie să știi, deoarece ai fost în Devonshire nu de mult…”

— Și ce-a răspuns colonelul?

— Ei, n-a spus el prea mult; dar a dat impresia că știe că e adevărat, așa că din momentul acela am tras concluzia c-așa trebuie să fie. O să fie o căsătorie nemaipomenit de reușită, ți-o spun eu. Când urmează să aibă loc?

— Domnul Brandon se simțea bine, sper?

— Da, foarte bine; și nu mai contenea lăudându-te, n-a făcut nimic altceva decât să spună lucruri frumoase despre dumneata.

— Sunt încântată de aprecierile dumnealui. Pare a fi un om extraordinar; și găsesc că este deosebit de simpatic.

— Și eu la fel. E un om atât de încântător, încât e mare păcat că e atât de grav și de ursuz. Mama spune că și el era îndrăgostit de sora dumitale. Te asigur că dacă-a fost îndrăgostit, aceasta este un compliment pentru sora dumitale, pentru că lui rar i se întâmplă să se îndrăgostească de cineva.

— Oare domnul Willoughby e cunoscut bine în partea din Somersetshire unde stați dumneavoastră?

— Da, foarte bine: vreau să spun că nu cred că-l cunosc prea mulți oameni, pentru că Combe Magna e cam departe; dar cu toții îl consideră a fi extrem de agreabil, te asigur. Nimeni nu e mai simpatizat decât domnul Willoughby, oriunde s-ar duce el, și asta i-o poți spune și surorii dumitale. E o fată grozav de norocoasă că a pus mâna pe el, pe cinstea mea; nu că el n-ar avea noroc c-a pus mâna pe

ea, pentru că e atât de frumoasă și de plăcută, încât nimic nu poate fi prea bun pentru ea. Dar, crede-mă, eu n-o consider de loc a fi mai frumoasă decât dumneata; căci, după părerea mea, sunteți amândouă extraordinar de drăguțe, și asta-i și părerea domnului Palmer, sunt sigură, deși nu l-am putut face s-o recunoască aseară.

Informațiile doamnei Palmer privitoare la Willoughby nu fură prea importante; dar orice mărturie în favoarea lui, oricât de mică ar fi fost ea, îi făcea totuși plăcere lui Elinor.

— Îmi pare atât de bine c-am făcut, în sfârșit, cunoștință, continuă Charlotte. Și sper că de acum înainte o să fim întotdeauna foarte bune prietene. Nici nu-ți poți închipui cât de mult am dorit să vă văd. Cât de plăcut trebuie să fie să locuiți la vilă… Presupun că nimic nu poate fi mai încântător. Și mă bucur mult să știu că sora dumitale are să se mărite atât de bine. Sper c-ai să vii și dumneata destul de des pe la Combe Magna. E un loc încântător, în orice caz.

— Îl cunoașteți de multă vreme pe colonelul Brandon, nu?

— Da, de foarte multă vreme; de când s-a căsătorit sora mea. Este bun prieten cu sir John. Cred, adăugă ea, cu glas scăzut, că ar fi fost foarte bucuros să mă ia de nevastă, dac-ar fi putut. Sir John și lady Middleton au ținut grozav să se întâmple așa. Dar mamei mele nu i s-a părut o partidă îndeajuns de reușită pentru mine, altfel sir John i-ar fi propus-o colonelului și ne-am fi cununat numaidecât.

— Dar colonelul Brandon nu știa de propunerea lui sir John adresată dinainte mamei dumitale? Nu și-a mărturisit niciodată afecțiunea ce ți-o purta?

— A, nu; dar dacă mămica n-ar fi obiectat, cred că ar fi fost foarte încântat. Pe atunci nu mă văzuse mai mult de două ori, căci asta s-a întâmplat când eram încă în școală. Oricum, sunt mult mai fericită acum. Domnul
Palmer este exact genul de bărbat ce-mi convine.

CAPITOLUL XXI

Familia Palmer se întoarse la Cleveland a doua zi și celelalte două, de la Barton, rămaseră din nou să-și țină tovărășie. Dar acest lucru nu dură multă vreme; lui Elinor nici nu-i ieșiseră încă bine din minte foștii vizitatori, nu încetase încă să se mire de Charlotte, care era atât de fericită, fără să aibă de ce, de domnul Palmer, care acționa atât de simplu, înzestrat fiind cu însușiri alese și de curioasa lipsă de potrivire ce exista între soț și soție – că zelul neostenit al lui sir John și al doamnei Jennings de a-și face rost de societate, îi furniză alte cunoștințe.

Într-o dimineață, cu prilejul unei călătorii pe care o făcuseră la Exeter, întâlniseră două domnișoare, pe care doamna Jennings avu satisfacția de a descoperi că îi sunt rude și acest lucru fu suficient pentru sir John ca să le și invite la Barton Park, de îndată ce-și vor fi terminat obligațiile mondene la Exeter. Acestea cedară foarte ușor în fața invitației lui sir John; lady Middleton fu foarte alarmată când, o dată cu întoarcerea soțului ei, află că avea să primească curând vizita a două fete, pe care nu le văzuse niciodată și despre a căror eleganță – și chiar despre al căror considerabil rafinament – nu putea avea nicio dovadă; căci asigurările pe care le primi în această privință din partea soțului și a mamei ei n-aveau nicio valoare. Dar ceea ce era încă și mai prost, era faptul că îi mai erau și rude; așa că încercările doamnei Jennings de a o consola se vădiră cu totul neizbutite când își sfătui fiica să nu-i pese că sunt elegante; căci erau doar verișoare și trebuiau să fie îngăduitoare unele față de celelalte. Și cum era imposibil ca să le mai împiedice sosirea, lady Middleton se resemnă cu această idee, cu filosofia unei femei bine crescute, mulțumindu-se doar să-și dojenească, de cinci sau de șase ori pe zi, soțul pentru ceea ce făcuse.

Domnișoarele sosiră: înfățișarea nu le era de loc lipsită de eleganță sau de rafinament. Rochiile le erau foarte la modă. Felul de a fi foarte politicos: fură încântate de casă și de-a dreptul entuziasmate de mobilier; și întâmplarea făcu să fie atât de înnebunite după copii, încât lady Middleton își făcu o bună părere despre ele încă înainte ca acestea să fi stat măcar o oră la Barton Park. Declară că sunt, într-adevăr, fete foarte plăcute, ceea ce, pentru domnia-sa, era de fapt o dovadă de admirație entuziastă. Aceste laude însuflețite îl făcură pe sir John să aibă o și mai bună părere despre propria sa putere de discernământ și o porni drept spre vilă, să le vestească domnișoarelor Dashwood sosirea domnișoarelor Steele și să le asigure că sunt cele mai dulci fete de pe lume. Aceste laude însă nu le făcură să afle prea multe lucruri: Elinor știa prea bine că te poți întâlni cu cele mai dulci fete din lume în fiece colțișor al Angliei, îmbrăcând cele mai variate chipuri, trupuri, temperamente și inteligențe. Sir John vroia ca

întreaga familie să facă pe dată o plimbare până la Barton Park spre a-i vedea musafirele. Ce om filotim și binevoitor! Nu putea păstra nici măcar o verișoară, oricât de îndepărtată, numai pentru el și ai săi!

— Veniți acum, spuse el – vă rog să veniți – trebuie să veniți – susțin sus și tare că trebuie să veniți. Nici nu vă închipuiți cât are să vă placă. Lucy e nemaipomenit de drăguță și atât de veselă și de plăcută! Copiii se și țin scai de ea, de parc-ar fi o veche cunoștință. Și amândouă vor atât de mult să vă cunoască; căci au auzit la Exeter că sunteți cele mai frumoase ființe de pe lume. Și eu le-am spus că e adevărat și încă asta-i prea puțin spus. Sunt sigur c-o să fiți încântate de ele. Au venit cu trăsura plină de jucării pentru copii. Cum puteți fi atât de rele să nu veniți? Știți, într-un fel vă sunt verișoare. Voi sunteți verișoare cu mine și ele sunt verișoarele nevestei mele; așa că sunteți rude.

Dar sir John nu le putu convinge: nu putu obține decât promisiunea din partea lor, de a trece pe la Barton
Park într-o zi-două și le părăsi uimit de indiferența lor, întorcându-se acasă și lăudându-le din nou farmecele față de domnișoarele Steele, așa cum le lăudase pe domnișoarele Steele față de ele.

Când, așa după cum promiseseră, veniră la Barton
Park și când le fură prezentate domnișoarelor Steele, ele nu găsiră nimic deosebit în înfățișarea celei mai mari, care avea aproape treizeci de ani și un chip care nu trăda nici frumusețe și nici inteligență, într-un cuvânt n-avea nimic demn de admirat; cât despre cealaltă, care n-avea mai mult de douăzeci și doi sau douăzeci și trei de ani, recunoscură că e deosebit de frumoasă: avea trăsături minunate, ochi iuți și ageri și un aer monden care, deși nu-i conferea o veritabilă eleganță sau grație, o făceau să aibă o înfățișare distinsă. Se purtau cu deosebită politețe și în curând Elinor își dădu scama că sunt oarecum înțelepte, când remarcă prin ce atenții necontenite și judicioase încearcă să-i fie pe plac ladyei Middleton. Erau tot timpul entuziasmate de copiii ei, lăudându-le frumusețea, solicitându-le lingușitor atenția și făcându-le toate capriciile; timpul ce-l mai aveau la dispoziție, după ce-și iroseau politețea răspunzând la niște cerințe atât de neplăcute, și-l petreceau admirând tot ceea ce făcea lady Middleton, dacă se întâmpla să facă ceva, sau să copieze modelul vreunei rochii elegante, pe care o purtase cu o zi înainte și care pur și simplu le încântase. Din fericire pentru cei care caută să intre în grațiile cuiva, folosindu-se de astfel de slăbiciuni, o mamă iubitoare, care abia așteaptă ca odraslele ei să fie lăudate, este în același timp și cât se poate de credulă: pretențiile ei sunt exorbitante, dar ea e gata să înghită orice; așa că excesiva afecțiune și răbdare pe care domnișoarele Steele le manifestau față de vlăstarele ei erau prin urmare primite de lady Middleton fără pic de uimire sau de

neîncredere. Cu ochiul ei de mamă binevoitoare și îngăduitoare observa toate poznele impertinente și șiretlicurile dubioase la care se supuneau verișoarele ei. Văzu cum le sunt dezlegate eșarfele, cum li se trage părul peste urechi, văzu cum li se scotocește prin coșulețele de lucru și li se șterpelesc cuțitașele și foarfecii, și nu se îndoi o clipă că toate acestea nu provoacă decât încântare reciprocă. Nu fu surprinsă de nimic alta decât de indiferența manifestată de Elinor și de Marianne, care ședeau de o parte, fără să încerce să participe la cele ce se petreceau.

— John e atât de bine dispus astăzi! spuse ea, când acesta luă batista domnișoarei Steele și-o aruncă pe fereastră – face tot felul de năzbâtii.

Și curând după aceea, când cel de-al doilea băiat al ei o mușcă tare de tot pe aceeași domnișoară de deget, observă cu tandrețe:

— Vai, cât de jucăuș mai e și William! Și uite-o și pe mititica, drăgălașa mea Anna-Maria, adăugă ea, mângâind drăgăstos o fetiță de vreo trei ani, care nu făcuse de loc gălăgie în ultimele două minute; e întotdeauna atât de blândă și de liniștită. E cea mai cuminte fetiță care-a existat vreodată!

Dar din nefericire, pe când o îmbrățișa, spunând acele cuvinte, un ac din coafura ladyei Middleton zgârie ușor gâtul fetiței și astfel acel model de blândețe începu să scoată niște țipete atât de sălbatice, încât nici chiar cea mai gălăgioasă dintre creaturile de pe lume n-ar fi putut-o întrece. Consternarea manifestată de mama ei fu exagerată, dar nu putu întrece spaima prin care trecură domnișoarele Steele și toate trei făcură tot ce era de făcut într-o împrejurare atât de critică, tot ceea ce le sugeră dragostea lor ca fiind în stare să mai aline chinurile micuței în suferință. O așezară în poala mamei lor, o copleșiră cu sărutări, rana fiindu-i spălată cu apă de lavandă de către una dintre domnișoarele Steele, care îngenunchease ca să o poată doftorici, pe când cealaltă o îndopa cu bomboane.
Fiind astfel răsplătită pentru lacrimile ce le vărsa, fetița fu prea înțeleaptă ca să înceteze de a mai plânge. Continua să țipe și să suspine cu voluptate, să-i lovească cu picioarele pe cei doi frați ai ei pentru că vroiau să o atingă;
și toate mângâierile lor puse laolaltă se dovediră a fi fără efect, până când lady Middleton își aduse aminte că într-o situație la fel de nefericită, cu o săptămână în urmă, niște dulceață de caise fusese aplicată cu mult succes la o tâmplă învinețită; același tratament fu repede sugerat pentru această zgârietură neașteptată și o scurtă întrerupere a țipetelor din partea micuței domnișoare la auzul acestor vorbe, le făcu să spere că leacul nu va fi respins. Așadar fu scoasă din cameră, în brațele mamei ei, ce porni în căutarea medicamentului; și cum cei doi băieți preferară s-o urmeze, cu toate că mama lor îi rugă

de mai multe ori să rămână acolo, cele patru domnișoare fură lăsate într-o liniște ce nu mai domnise de multe ore în odaia aceea.

— Vai, mititica! spuse domnișoara Steele cea mare, de îndată ce ieșiră din cameră, ar fi putut să se întâmple un accident foarte neplăcut.

— Nu prea văd cum, spuse Marianne, în afară de cazul în care ar fi avut loc în cu totul alte împrejurări.
Dar așa se întâmplă de obicei, lumea se sperie prea tare, când de fapt n-ar prea avea motive s-o facă.

— Ce femeie blândă e lady Middleton, spuse Lucy Steele.

Marianne tăcu; nu putea exprima ceea ce nu simțea, oricât de banală ar fi fost împrejurarea; așa încât sarcina de a spune minciuni, când politețea o cerea, cădea întotdeauna în seama lui Elinor. Fiind astfel solicitată, își dădu toată osteneala să vorbească despre lady Middleton cu mai multă căldură decât se simțea în stare, deși cu mult mai puțină decât o făcuse domnișoara Lucy.

— Și sir John, exclamă sora ei mai mare, ce bărbat fermecător e și el!

Și de astă dată, laudele domnișoarei Dashwood, fiind simple și corecte, interveniră fără prea multă strălucire.
Remarcă doar că este foarte vesel și prietenos.

— Și ce familie încântătoare au! N-am văzut în viața mea copii atât de drăguți. Trebuie să recunosc că sunt nebună după ei; de fapt țin întotdeauna enorm la copii.

— Îmi închipui c-așa trebuie să fie, spuse Elinor zâmbind, după câte am observat în cursul acestei dimineți.

— Am impresia, spuse Lucy, că dumneata consideri copiii familiei Middleton a fi puțin cam prea răsfățați;
poate că lucrurile sunt împinse cam până la limită; dar e atât de firesc din partea doamnei Middleton; cât despre mine, mie îmi plac copiii isteți și plini de viață. Nu-i pot suferi când sunt cuminți și potoliți.

— Mărturisesc, replică Elinor, că atunci când sunt la
Barton Park nu mă gândesc niciodată cu groază la copiii cuminți și potoliți.

Cuvintele ei fură urmate de o scurtă pauză, întreruptă de domnișoara Steele cea mai în vârstă, care părea foarte dispusă să facă conversație și care acum întrebă, cam brusc:

— Și cum vă place în Devonshire, domnișoară Dashwood? îmi închipui că trebuie să vă fi părut foarte rău să părăsiți Sussexul.

Surprinsă oarecum de familiaritatea acestei întrebări, sau cel puțin de felul în care fusese rostită, Elinor răspunse că într-adevăr îi pare rău.

— Domeniul Norland este minunat de frumos, nu?
adăugă domnișoara Steele.

— L-am auzit pe sir John admirându-l foarte mult, spuse Lucy, care părea a considera că libertatea ce și-o luase sora ei necesită o scuză.

— Presupun că toată lumea care l-a văzut vreodată trebuie să-l admire, replică Elinor; cu toate că nu oricine îi poate aprecia frumusețile așa cum o facem noi.

— Și erau mulți domnișori distinși pe-acolo? Cred că nu sunt prea numeroși prin părțile acestea. În ceea ce mă privește, socot că prezența lor este întotdeauna binevenită și importantă.

— Dar ce te face să crezi, spuse Lucy, părând a fi rușinată de atitudinea surorii ei, că în Devonshire sunt mai puțini tineri rafinați decât în Sussex?

— Draga mea, nu cred c-am spus că nu sunt. Am convingerea că există o mulțime de tineri gentilomi eleganți la Exeter; dar, vezi, de unde să știu eu câți anume ar putea fi prin împrejurimile Norlandului; îmi era doar teamă că domnișoarelor Dashwood Bartonul li s-ar putea părea plictisitor, dacă aici nu mai au atâția curtezani ca pe vremuri. Dar poate că pe dumneavoastră nu vă interesează acest capitol și vă simțiți la fel de bine și fără adoratori.
Cât despre mine, mie îmi plac grozav de mult, cu condiția să fie elegant îmbrăcați și să se poarte politicos. Dar nu pot să-i sufăr când sunt murdari și scârboși. Uite de pildă domnul Rose, de la Exeter, un tânăr grozav de bine îmbrăcat, un adevărat filfizon, funcționar la domnul Simpson, ei, și cu toate astea, de s-ar întâmpla să dai ochii cu el dimineața, nici nu merită să-i arunci o privire. Presupun că fratele dumitale, care era foarte bogat, trebuie să fi fost un adevărat dandy înainte de a se însura nu-i așa, domnișoară Dashwood?

— Zău dacă știu cum să vă răspund la întrebare, replică Elinor, pentru că nu pricep prea bine adevăratul înțeles al cuvântului. Dar în orice caz, pot să vă spun, că dacă a fost un dandy înainte de a se căsători, tot așa a și rămas, pentru că nu s-a schimbat absolut de loc.

— Vai de mine, dar nimeni nu se mai gândește la bărbații însurați ca la niște tineri demni de luat în seamă – au ei altele de făcut…

— Doamne, Anne, exclamă sora ei, dar nu mai ești în stare să vorbești de nimic altceva? Ai să le faci pe domnișoarele Dashwood să creadă că nu te gândești decât la asta.

Și apoi, pentru a schimba subiectul, începu să admire casa și mobila din ea.

Această mostră era suficientă pentru ca domnișoarele
Dashwood să-și poată forma o părere despre domnișoarele
Steele. Vulgaritatea, prostia și libertatea manifestărilor celei mai mari nu-i puteau fi spre laudă; și cum Elinor nu se lăsa orbită de frumusețea

sau isteţimea celei mai mici, dându-şi seama că e departe de a avea o candoare şi o eleganţă înnăscute, părăsi casa fără a dori să le cunoască mai bine.

Nu la fel se întâmplă însă şi cu domnişoarele Steele.
Veniseră de la Exeter având multă admiraţie disponibilă pentru sir John Middleton, pentru familia lui şi pentru absolut toate neamurile lui; şi nu fură de loc zgârcite în a şi-o arăta faţă de graţioasele lui verişoare, pe care le declarară a fi cele mai frumoase, elegante, plăcute şi reuşite fete ce le fuseseră dat să cunoască şi pe care erau foarte dornice să le vadă cât mai des. Aşa că foarte curând Elinor îşi dădu seama că asta le era soarta inevitabilă; căci, cum sir John era cu totul de partea domnişoarelor Steele, domnişoarele Dashwood nu li se mai putură opune şi fură silite să se supună unei intimităţi ce le obliga să rămână câte o oră sau două împreună în aceeaşi cameră, aproape în fiecare zi. Mai mult decât atât, sir John nu putea face; nici nu-şi închipuia însă că ar fi nevoie de mai mult: a fi împreună însemna, după părerea lui, a fi în intimitate; şi cum reuşea, prin permanentele lui maşinaţii, să le strângă laolaltă, n-avea nici cea mai mică îndoială că deveniseră prietene la toartă.

Trebuie să recunoaştem că făcu tot ce-i stătea în putinţă să risipească rezerva ce-o manifestau domnişoarele Dashwood, dându-le domnişoarelor Steele informaţii despre tot ce ştia sau presupunea că ştie despre verişoarele lui, până în cele mai intime amănunte; şi Elinor nu le văzuse mai mult de două ori că cea mai mare dintre ele îi şi ură succes în legătură cu sora ei care avusese norocul să cucerească un dandy foarte bine, de când venise la
Barton.

— Nu încape vorbă că are să fie grozav de bine s-o măritaţi atât de tânără, spuse ea, şi, după câte am auzit, cu un adevărat gentilom, un bărbat extraordinar de chipeş.
Şi sper că, şi dumneata să fii, cât de curând, la fel de norocoasă, dar te pomeneşti că şi ai vreun prieten pus de-o parte.

Elinor nu-şi putea închipui că sir John va fi mai discret în a-şi dezvălui bănuielile în legătură cu ataşamentul ei faţă de Edward, decât fusese cu lucrurile care o priveau pe Marianne; de fapt, când era să aleagă între ele două, prefera să-şi râdă de sentimentele lui Elinor, deoarece le descoperise mai de curând şi nici nu era chiar atât de sigur de ele; şi, de la vizita lui Edward nu se întâmplase niciodată să ia masa împreună fără ca el să bea în sănătatea celor mai afectuoase sentimente ale ei, fără ca el să clipească şi să dea din cap cu mult subînţeles, încât era imposibil să nu atragă atenţia tuturor celor de faţă. La fel, litera *F* fusese necontenit scoasă în evidenţă şi devenise prilejul atâtor glume, încât faptul că era cea mai spirituală literă din alfabet devenise de multă vreme, pentru

Elinor, un lucru pe deplin stabilit.

După cum se și aștepta, domnișoarele Steele profitau acum din plin de aceste glume; cea mai mare dintre ele era foarte curioasă să afle numele domnului la care se făcea aluzie, ceea ce, deși o făcea adesea cu impertinență, era în perfectă concordanță cu indiscreția ce-i stătea în fire și care o făcea să-și vâre nasul în treburile familiei lor. Dar sir John nu se jucă prea mult cu acea curiozitate ce-i plăcea să o deștepte, căci fu cel puțin la fel de încântat să pomenească numele pe cât fu domnișoara Steele să-l audă.

— Se numește Ferrars, spuse el, vorbind în șoaptă, dar îndeajuns de tare spre a fi auzit; dar, te rog, nu-l
spune mai departe căci e un mare secret.

— Ferrars! repetă domnișoara Steele; domnul Ferrars este fericitul muritor? Cum adică? Fratele cumnatei dumitale, domnișoară Dashwood? Un tânăr într-adevăr foarte agreabil; îl cunosc foarte bine.

— Anne, cum poți spune una ca asta? exclamă Lucy, care venea cu câte un amendament la toate afirmațiile surorii ei. E prea de tot să pretinzi că-l cunoști foarte bine, deși nu l-ai văzut decât o dată sau de două ori la unchiul nostru.

Elinor auzi toate acestea cu atenție și uimire. „Cine putea fi acel unchi? Unde locuia el? Cum de au ajuns să se cunoască?” Ar fi vrut foarte mult ca ele să continue subiectul, deși preferă să nu intervină personal; dar nu se mai adăugă nimic în legătură cu cele ce-o interesau și, pentru prima oară în viața ei, găsi că doamna Jennings nu este îndeajuns de curioasă să afle tot felul de mărunțișuri și că nici nu este dispusă să le comunice. Felul în care domnișoara Steele vorbise despre Edward îi spori curiozitatea; căci îi dădu impresia că este oarecum răutăcioasă și îi sugeră bănuiala că respectiva domnișoară știa ceva, sau își închipuia că știe ceva în dezavantajul lui. Dar curiozitatea nu-i fu de niciun folos; căci numele domnului Ferrars nu mai fu băgat în seamă de domnișoara
Steele când se făcu aluzie la el și nici chiar când sir John îl rosti fără reticențe.

CAPITOLUL XXII

Marianne, care nu tolera niciodată nimic vecin cu impertinența, vulgaritatea, inferioritatea, nici măcar gusturile care nu se potriveau cu ale ei, ajunsese între timp foarte puțin dispusă, prin însăși starea ei de spirit, să se arate încântată de domnișoarele Steele sau să le încurajeze avansurile; constantei rezerve pe care o manifesta sora ei în comportarea sa față de ele, și care împiedica orice încercare de apropiere din partea lor, îi atribuia Elinor preferința ce i-o arătau ei domnișoarele Steele; această preferință deveni în curând evidentă din partea amândurora, dar mai ales din partea lui Lucy, care nu pierdea niciun prilej de a o atrage în conversație sau de a se strădui să se apropie de ea împărtășindu-i sincer și deschis sentimentele.

Lucy era isteață din fire; de multe ori observațiile ei erau juste și amuzante; și Elinor găsea adesea că e o tovărășie plăcută pentru o jumătate de oră; dar însușirile ei naturale nu fuseseră desăvârșite prin educație; era ignorantă și incultă; nu-și putu ascunde față de domnișoara Dashwood incapacitatea de a-și dezvolta istețimea, lipsa ei de cunoștințe în cele mai banale probleme, în ciuda permanentei străduințe de a se pune într-o lumină avantajoasă. Elinor văzu cu compătimire neglijarea aptitudinilor pe care educația ar fi putut să le facă să devină atât de onorabile; curând își dădu seama, cu mai puțină înțelegere, și de lipsa ei totală de delicatețe, de cinste și integritate morală, dovedită de atențiile, asiduitatea și lingușelile față de cei de la Barton Park; și nu putea să aibă satisfacții trainice în tovărășia unei persoane care adăuga la ignoranță lipsa de sinceritate; a cărei lipsă de educație nu le dădea posibilitatea să stea de vorbă de la egal la egal și a cărei purtare față de alții făcea să devină cu totul lipsită de valoare orice dovadă de atenție și deferență manifestate față de ea însăși.

— Poate că ai să-mi socoți întrebarea ciudată, spuse Lucy într-o zi pe când mergeau împreună de la Barton Park către vilă, dar spune-mi, te rog, o cunoști cumva personal pe doamna Ferrars, mama cumnatei dumitale?

Lui Elinor întrebarea i se păru într-adevăr ciudată și fața îi trădă acest sentiment, în timp ce-i răspundea că n-o văzuse niciodată pe doamna Ferrars.

— Adevărat? replică Lucy; mă mir foarte mult, căci îmi închipuiam că trebuie s-o fi întâlnit la Norland din când în când. Atunci n-ai să-mi poți, probabil, spune ce fel de femeie este?

— Nu, îi răspunse Elinor, foarte prudentă în a-și exprima adevărata părere despre mama lui Edward și de loc doritoare să satisfacă ceea ce ei i se părea o curiozitate impertinentă; nu știu nimic despre ea.

— Cred că-ți închipui despre mine că mă comport foarte ciudat,

interesându-mă în felul acesta despre ea, spuse Lucy, privind-o foarte atent pe Elinor, în timp ce-i vorbea; dar s-ar putea să am motive – ce n-aș da să pot merge mai departe; sper totuși că n-ai să mă nedreptățești crezând că o fac din obrăznicie.

Elinor îi dădu un răspuns politicos și câteva clipe merseră mai departe fără să scoată o vorbă. Tăcerea fu întreruptă de Lucy, care reveni la subiect spunând, cu oarecare șovăială:

— Nu pot suporta ideea să-ți închipui despre mine că sunt obraznică prin curiozitatea mea. Cred că aș prefera să fac orice pe lumea asta decât să fiu astfel considerată de o persoană a cărei bună părere o prețuiesc așa cum o prețuiesc pe-a dumitale. Și sunt convinsă că n-ar trebui să am nici cea mai mică teamă să mă încred în dumneata;
într-adevăr, m-aș bucura tare mult dac-ai vrea să mă sfătuiești cum să mă descurc într-o situație atât de neplăcută ca cea în care mă găsesc; dar, nu-i cazul să te necăjesc, îmi pare rău că nu s-a întâmplat s-o cunoști pe doamna Ferrars.

— Îmi pare și mie rău că n-o cunosc, mai ales dacă părerea mea despre ea ți-ar fi de vreun folos, răspunse
Elinor foarte uimită. Dar, zău, crede-mă, n-am știut că ești cât de cât în legătură cu familia Ferrars și de aceea, drept să-ți spun, sunt puțin surprinsă să te aud punându-mi atâtea întrebări privitoare la persoana ei.

— Îmi închipui că ești și nici nu mă mir. Dar n-ai mai fii atât de surprinsă dacă aș putea îndrăzni să-ți spun totul. Fără îndoială că doamna Ferrars nu înseamnă nimic pentru mine în prezent, dar s-ar putea să vină și vremea – și cât de curând o să vină, nu depinde decât de ea – când am putea intra în legături foarte strânse.

Își lăsă ochii în jos, în timp ce spunea aceste cuvinte, cu drăgălașă sfioșenie și aruncându-i însoțitoarei sale doar o privire piezișă, pentru a-și putea da seama de efectul produs.

— Doamne sfinte! strigă Elinor, ce vrei să spui? îl cunoști pe domnul Robert Ferrars? Îl cunoști într-adevăr?
Și nu se simți prea încântată la ideea că va avea o astfel de cumnată,

— Nu, nu pe domnul Robert Ferrars îl cunosc – pe el nu l-am văzut niciodată în viața mea; ci pe fratele lui, spuse ea, ațintindu-și privirile asupra lui Elinor.

Ce simți Elinor în clipa aceea? Uimire, care-ar fi fost atât de dureroasă pe cât de puternică, dacă n-ar fi fost imediat însoțită de neîncrederea în cele afirmate. Se întoarse spre Lucy, uimită, dar fără să scoată o vorbă, neputând ghici motivul sau obiectul unei asemenea declarații;
și deși se schimbă la față, nu crezu de loc în adevărul celor auzite și nu fu de loc în pericol de a face o criză de isterie sau de a leșina.

— E firesc să fii atât de mirată, continuă Lucy; căci fără îndoială că n-aveai de unde să știi până acum;
pentru că sunt sigură că n-a făcut nici cea mai mică aluzie la acest lucru nici dumitale și nici nimănui altcuiva din familia dumitale; pentru că acest lucru trebuia să rămână un mare secret și până în clipa de față a fost cu sfințenie păstrat de mine. Nimeni, dar absolut nimeni dintre ai mei nu știu despre el, în afară de Anne și nici n-aș fi pomenit despre el față de dumneata, dacă n-aș fi fost pe deplin încredințată că n-ai să-l trădezi; mă gândeam că într-adevăr întrebările pe care ți le-am pus în legătură cu doamna Ferrars trebuie să ți se pară atât de ciudate, încât era de datoria mea să le justific. Și nu cred că domnului Ferrars i-ar displace să afle că m-am încrezut în dumneata, pentru că știu că are cele mai bune păreri din lume despre întreaga familie a dumitale, și că se gândește la dumneata și la celelalte domnișoare Dashwood ca la niște adevărate surori…

Se opri.

Elinor rămase tăcută câteva clipe. Uimirea ei față de cele auzite fu prea mare, la început, spre a putea fi exprimată în cuvinte; în cele din urmă însă, străduindu-se să vorbească, spuse cu precauție, cu un calm ce-i ascundea destul de bine mirarea și îngrijorarea:

— Și ești de multă vreme logodită cu el?

— Suntem logodiți de patru ani.

— De patru ani!

— Da.

Deși foarte zguduită, Elinor încă nu vroia să creadă ce i se spunea.

— Până mai zilele trecute nici nu știam măcar că vă cunoașteți, spuse ea.

— Și totuși, ne cunoaștem de multă vreme. Știi, a fost un timp îndelungat în grija unchiului meu.

— A unchiului dumitale!

— Da, domnul Pratt. Nu l-ai auzit niciodată vorbind de domnul Pratt?

— Cred că da, răspunse Elinor, făcând eforturi tot mai mari ca să se stăpânească, pe măsură ce emoția ei devenea mai puternică.

— A stat patru ani la unchiul meu, care locuiește la
Longstaple, lângă Plymouth. Acolo ne-am întâlnit pentru prima oară, căci sora mea și cu mine ne duceam adesea la unchiul meu și acolo ne-am logodit, dar abia la un an după ce-a ieșit de sub tutela domnului Pratt; dar după aceea a fost mai tot timpul cu noi. Cred că-ți închipui că n-am prea vrut să mă logodesc, fără știrea și aprobarea mamei lui; dar eram prea tânără și-l iubeam prea mult ca să fiu atât de prudentă cum s-ar fi cuvenit. Deși nu-l cunoști atât de bine ca mine, domnișoară

Dashwood, trebuie să-l fi văzut îndeajuns ca să-ți dai seama că e foarte capabil să facă o femeie să se atașeze sincer de el.

— Firește, răspunse Elinor, fără să știe ce spune; dar, după ce se gândi o clipă, adăugă, din nou sigură de cinstea și de dragostea lui Edward față de ea și de ipocrizia tovarășei ei: Logodită cu domnul Edward Ferrars! Mărturisesc că sunt atât de uimită de cele ce-mi spui, încât zău, iartă-mă te rog, dar presupun că trebuie să fie vreo greșeală de persoană sau de nume. E imposibil să ne referim la unul și același domn Ferrars.

— Ba da, fără îndoială, exclamă Lucy, zâmbind. Persoana în cauză este domnul Edward Ferrars, fiul cel mai mare al doamnei Ferrars din Park Street și frate cu cumnata dumitale, soția domnului John Dashwood; cred că-ți închipui că e puțin probabil să mă înșel în ceea ce privește numele bărbatului de care depinde fericirea vieții mele.

— E ciudat, replică Elinor care se afla într-o penibilă stare de confuzie, să nu-l fi auzit cel puțin o dată pomenind numele dumitale.

— Nu, nu e de loc ciudat, ținând seama de situația noastră. Prima noastră grijă a fost să păstrăm taina logodnei. Dumneata nu știai nimic despre mine, sau despre familia mea și prin urmare nu putea exista prilejul să-ți pomenească vreodată numele meu; și cum îi era întotdeauna foarte teamă ca nu cumva sora lui să bănuiască ceva, asta era destul ca el să nu pomenească de nimic.

Tăcu, iar Elinor își pierdu sentimentul de siguranță pe care-l avusese până atunci, dar nu și stăpânirea de sine.

— Va să zică sunteți logodiți de patru ani, spuse ea, cu glasul ferm.

— Da, și Dumnezeu știe cât o să trebuiască să mai așteptăm! Bietul Edward! Asta îl chinuie îngrozitor.

Apoi, scoțând din buzunar un mic medalion, Lucy adăugă:

— Ia uită-te la chipul ăsta, ca să înlăturăm orice umbră de îndoială. E drept că nu e prea meșteșugit zugrăvit; oricum, cred că nu te poți îndoi pe cine înfățișează. Îl păstrez de vreo trei ani…

Îi întinse lui Elinor medalionul în timp ce-i vorbea și când aceasta văzu pictura, orice îndoială cu privire la vreo hotărâre prea pripită sau la dorința ei de a da de gol fățărnicia se spulberă recunoscând fața lui Edward. I-l
dădu înapoi aproape numaidecât, încuviințând asemănarea.

— N-am putut să-i dau și eu portretul meu, ceea ce mă supără foarte tare, cu atât mai mult cu cât a dorit mereu, atât de mult, să-l aibă! Dar sunt hotărâtă să-mi fac portretul cu prima ocazie.

— Așa și trebuie, replică Elinor, calmă.

Apoi făcură câțiva pași în tăcere. Lucy vorbi cea dintâi.

— Sunt sigură, spuse ea, am toată încrederea, că ai să-mi păstrezi

taina, pentru că îți închipui ce important este pentru noi să nu afle mama lui; căci n-are să fie niciodată de acord, cred. Eu n-am să am nicio avere și îmi închipui că ea e o femeie extrem de mândră.

— Nu eu sunt cea care a vrut să afle toate aceste lucruri de la dumneata, spuse Elinor; dar cred că mă apreciezi așa cum trebuie atunci când îți închipui că te poți încrede în mine. În ceea ce mă privește, secretul dumitale se află în siguranță; dar iartă-mă dacă-mi exprim mirarea față de o mărturisire pe care nu era de loc necesar să mi-o faci. Puteai cel puțin să-ți închipui că împărtășindu-mi această taină nu prea ți-o aperi, ci dimpotrivă.

În timp ce spunea acestea o privi pe Lucy cu toată atenția, sperând să descopere ceva în fizionomia ei; poate că cea mai mare parte din ceea ce spusese nu era decât minciună; dar fața lui Lucy nu suferi nicio schimbare.

— Mi-era teamă că ai să-ți închipui că-mi permit să fiu obraznică cu dumneata, spunându-ți toate acestea, zise ea. Nu te cunosc, firește, de multă vreme, personal, dar după descriere te cunosc pe dumneata și întreaga dumitale familie de multă vreme; de îndată ce te-am văzut, am avut impresia că-mi ești o veche cunoștință.
Și-n afară de asta, mă gândeam că în cazul de față trebuie neapărat să-ți dau anumite explicații, după ce ți-am pus întrebările acelea despre mama lui Edward; și apoi sunt atât de nefericită că n-am pe nimeni căruia să-i pot cere un sfat… Anne e singura care știe despre asta, dar ea n-are pic de judecată; ba, dimpotrivă, îmi face mai mult rău decât bine, căci mi-e tot timpul teamă că are să mă trădeze. Nu știe să-și țină gura, după cum probabil că ți-ai dat seama; și zău, crede-mă, mai zilele trecute când sir
John a pomenit numele lui Edward, eram moartă de teamă ca nu cumva să-și dea drumul la gură. Nici nu poți bănui cât de mult sufăr în sinea mea din pricina asta. Singură stau și mă mir cum de mai sunt în viață după câte am suferit din pricina lui Edward în ultimii patru ani.
Am trăit tot timpul în atâta nesiguranță și încordare; pe urmă l-am și văzut tare rar – abia dacă ne putem întâlni de două ori pe an. Zău dacă nu mă mir cum de nu mi s-a frânt încă inima…

Și spunând aceste cuvinte își scoase batista; dar lui
Elinor nu-i fu prea milă de ea.

— Uneori, continuă Lucy, după ce-și șterse ochii, mă gândesc dacă n-ar fi mai bine pentru amândoi să rupem logodna o dată pentru totdeauna.

Pe când spunea aceste cuvinte se uită drept în ochii lui
Elinor.

— Dar pe urmă, alteori, n-am destul curaj. Nu pot suporta gândul

să-l fac atât de nefericit, cum știu c-ar fi, dacă i-aș pomeni măcar de-așa ceva. Și cred că nici eu n-aș putea face față unei astfel de hotărâri – fiindcă țin atât de mult la el… Ce m-ai sfătui să fac într-o astfel de situație, domnișoară Dashwood? Ce-ai face dumneata, dacă ai fi în locul meu?

— Iartă-mă, replică Elinor, uimită de o astfel de întrebare, dar în cazul de față nu-ți pot da niciun sfat.
Trebuie să te lași condusă numai și numai de propria dumitale judecată.

— Sigur că mama lui o să aibă grijă de el un oarecare timp, continuă Lucy, după o tăcere de câteva minute din partea amândurora; dar bietul Edward e atât de abătut din pricina asta! Nu ți s-a părut că era groaznic de mâhnit când a fost la Barton? Era atât de nenorocit când ne-a părăsit la Longstaple, ca să se ducă să vă viziteze, încât mi-era teamă că o să vi se pară că-i bolnav.

— Va să zică de la unchiul dumitale venea, când ne-a vizitat, nu?

— Da, stătuse cu noi două săptămâni. Credeai c-a venit direct de la Londra?

— Nu, răspunse Elinor, dându-și cu fiecare amănunt tot mai bine seama de adevărul spuselor lui Lucy. Îmi aduc aminte că ne spunea că a stat două săptămâni la niște prieteni de lângă Plymouth.

Își mai aduse aminte și de mirarea ce-o simțise când nu-i pomenise nimic altceva despre acei prieteni, că le trecuse până și numele sub tăcere.

— Nu vi s-a părut îngrozitor de abătut? repetă Lucy.

— Ba da, așa ni s-a părut, mai ales când a sosit.

— L-am rugat din suflet să se abțină cât poate, ca nu cumva să vă închipuiți cum stau lucrurile; dar l-a întristat foarte mult faptul că n-a putut sta cu noi mai mult de două săptămâni și că m-a văzut în starea de nervi în care mă aflam. Bietul băiat! Mă tem că nici acum nu se simte mai fericit, căci după cum scrie e foarte amărât. Am primit vești de la el chiar înainte de a pleca din Exeter, spuse ea scoțând o scrisoare din buzunar și arătându-i indiferentă lui Elinor adresa. Îmi închipui că-i cunoști scrisul – scrie atât de frumos! Dar scrisoarea asta nu-i scrisă atât de bine ca de obicei. Era obosit, cred, căci literele sunt foarte înghesuite.

Elinor văzu că e într-adevăr scrisul lui și nu se mai îndoi. Se mângâiase cu ideea că medalionul ar fi putut ajunge în mâna ei din întâmplare; se putea foarte bine să nu i-l fi dăruit Edward; dar un schimb de scrisori între ei nu putea fi decât o urmare a unei logodne formale, nimic altceva nu l-ar fi putut justifica: câteva clipe aproape că-și pierdu cumpătul – simți că i se oprește inima și cu greu se putu ține pe picioare; dar era neapărat necesar să se stăpânească și se luptă cu atâta hotărâre împotriva amărăciunii ce-o copleșise, încât izbuti să se redreseze foarte repede și întru totul, cel puțin deocamdată.

— Singura mângâiere ce ne-a mai rămas, când suntem despărțiți vreme atât de îndelungată, este să ne scriem, spuse Lucy, vârându-și scrisoarea în buzunar. Ba eu mai am o mângâiere pentru că-i am portretul; dar bietul
Edward n-o are nici măcar pe asta. Spune că i-ar fi mai ușor dacă mi-ar avea portretul. Când a fost ultima dată la
Longstaple i-am dat o șuviță de păr montată într-un inel și asta i-a mai adus puțină mângâiere, dar nu la fel de mare ca un portret. Ai observat poate inelul când l-ai văzut, nu?

— Da, l-am observat, spuse Elinor, cu un glas foarte liniștit, sub care se ascundeau o emoție și o mâhnire cum nu mai simțise până atunci.

Era umilită, buimăcită, uluită.

Din fericire pentru ea tocmai ajunseseră la vilă, așa că nu mai putură continua conversația. După ce rămaseră cu ele vreo câteva minute, domnișoarele Steele se întoarseră la Barton Park, permițându-i astfel lui Elinor să reflecteze în liniște și să fie nefericită.

CAPITOLUL XXIII

Oricât de puțin s-ar fi bizuit Elinor în general, pe adevărul spuselor lui Lucy, îi fu imposibil, când începu să se gândească serios, să o bănuiască de minciună, în cazul de față, în care nicio ispită nu putea explica nebunia de a născoci un astfel de neadevăr. Așadar Elinor nu mai putea, nu mai îndrăznea să se mai îndoiască de afirmațiile lui Lucy ce se bazau pe asemenea probabilități și dovezi și care nu erau contrazise decât de dorințele lui Elinor. Că avuseseră prilejul să se cunoască în casa domnului Pratt era o mărturie indiscutabilă și în același timp alarmantă, o adevărată bază pentru tot ce-i mai spusese Lucy; și vizita pe care Edward o făcuse lângă Plymouth, tristețea ce-o manifestase, nemulțumirea lui față de propriile sale perspective, atitudinea lui foarte nehotărâtă față de ea, faptul că domnișoarele Steele cunoșteau toate intimitățile celor de la Norland și a legăturilor lor de familie, care adesea o surprinseseră, portretul, scrisoarea, inelul alcătuiau un număr atât de considerabil de probe, încât învinseră orice teamă de-a ei de a-l condamna pe nedrept, stabilind fără putință de tăgadă ingratitudinea pe care o manifestase față de ea și pe care niciun fel de simpatie nu te putea face s-o scuzi. Resentimentul ce-l încercă față de o asemenea comportare, indignarea ei că se lăsase prinsă în cursă, o făcură să se compătimească o vreme; dar curând alte idei, alte considerații îi încolțiră în minte. Oare Edward îi înșelase cu bună-știință încrederea? Oare afecțiunea pe care i-o arătase era o simplă prefăcătorie? Era oare logodit cu Lucy pentru că așa-i spunea inima? Nu; Elinor nu putea crede că ceea ce va fi simțit el poate vreodată față de Lucy mai simte și acum. Elinor se bucura de întreaga lui afecțiune. În asta nu se putea înșela. La Norland, mama, surorile ei, Fanny, își dăduseră cu toatele seama de sentimentele lui pentru ea; nu era numai o iluzie a propriei ei vanități. Fără îndoială că o iubea. Cât de mult îi încălzea inima această convingere. Și o îndemna să-i ierte atâtea!

Se făcuse vinovat, foarte vinovat că rămăsese la Norland, după ce-și dăduse seama că ea avea asupra lui o influență mai mare decât s-ar fi cuvenit. În această privință n-avea nicio scuză; dar dacă-i făcuse un rău ei, apoi atunci lui își făcuse un rău și mai mare; dacă situația ei era de plâns, a lui era disperată. Imprudența lui o făcuse să se simtă nenorocită un timp; dar se părea că-l lipsise de orice șansă de a fi fericit. Cu timpul era posibil ca ea să-și regăsească liniștea; dar el, la ce se putea aștepta el? Putea fi oare vreodată îndeajuns de fericit cu Lucy Steele? Chiar dacă n-o iubea pe Elinor, putea el oare, cu integritatea și delicatețea ce-l caracterizau, cu mintea lui atât de ascuțită, să fie mulțumit cu o nevastă ca ea – incultă, prefăcută și egoistă?

Era firesc ca pasiunea juvenilă pe care o făcuse la nouăsprezece ani să-i fi răpit puterea de a mai vedea altceva decât frumusețea ei și firea ei supusă, dar următorii patru ani – ani care, dacă sunt folosiți în mod rațional, dezvoltă atât de mult puterea de înțelegere – trebuie să-i fi deschis ochii asupra lipsurilor din educația ei, deși aceeași perioadă de timp petrecută alături de ea, într-o societate de duzină și cu îndeletniciri frivole, o privaseră pe Lucy de acea simplitate care ar fi putut cândva să dea o notă interesantă frumuseții ei.

Dacă presupunând că voia să se însoare cu ea, cum cu
Elinor întâmpinase din partea mamei lui greutăți ce lui i se păruseră foarte mari, cu atât mai mari trebuiau să fie ele acum când avea o logodnică inferioară și ca poziție socială și probabil și ca avere. De fapt poate că aceste greutăți nu-i puneau prea mult la încercare răbdarea, din moment ce inima lui se înstrăinase atât de mult de
Lucy; dar ce tristă e soarta cuiva căruia, eventuala lipsă de înțelegere și opoziție din partea familiei, nu-i aduc decât ușurare!

Și pe când aceste gânduri i se perindau dureros prin minte, îl deplângea pe el mai mult decât pe ea însăși. Îmbărbătată de convingerea că nu făptuise nimic care să o facă să merite suferința prin care trecea și mângâindu-se cu credința că nici Edward nu făcuse nimic care să-l
coboare în ochii ei, considera că ar putea chiar și acum, după prima durere ce-o simțise de pe urma unei grele lovituri, să se stăpânească îndeajuns spre a le putea face pe mama și pe surorile ei să nu bănuiască adevărul. Și izbuti atât de bine să facă față situației, încât, atunci când le întâlni la masă, la numai două ore după ce-și pierduse cele mai dragi speranțe, nimeni nu și-ar fi putut închipui, după felul în care se comportau cele două surori, că
Elinor jelea în secret, gândindu-se la piedicile ce aveau s-o despartă pentru totdeauna de cel pe care îl iubea și că în sinea ei Marianne se gândea numai la desăvârșitele calități ale unui bărbat despre care era sigură că o iubește din toată inima și pe care se aștepta să-l vadă apărând în fiecare trăsură ce se apropia de casa lor.

Faptul că trebuia să ascundă de mama ei și de Marianne ceea ce i se spusese în mod confidențial, deși aceasta însemna un efort în plus pentru Elinor, nu-i sporea de loc mâhnirea. Dimpotrivă, se simțea ușurată că nu e nevoită să le împărtășească ceva ce le-ar supăra atât de tare și să fie în același timp constrânsă de a le auzi condamnându-l
pe Edward, ceea ce ar fi fost doar rezultatul firesc al iubirii lor profunde față de ea; asta n-ar mai fi putut suporta.

Știa că n-o pot ajuta cu vorba sau cu sfatul; îndoiosarea și durerea lor i-ar fi sporit mâhnirea și stăpânirea ei de sine n-ar fi fost încurajată nici de exemplul și nici de prețuirea lor. Singură, era mai puternică; și bunul ei simț era un sprijin atât de serios pentru ea, încât fermitatea îi

rămase la fel de neclintită, aparența veseliei la fel de neabătută pe cât putea să fie, după ce trecuse cu atât de puțină vreme în urmă prin încercări cumplite.

Oricât de mult ar fi îndurerat-o prima ei conversație cu Lucy asupra subiectului respectiv, foarte curând simți dorința de a o reînnoi; și aceasta din mai multe motive.
Vroia să mai audă o dată multe dintre amănuntele în legătură cu logodna lor; vroia mai cu seamă să înțeleagă mai bine adevăratele sentimente ale lui Lucy față de
Edward, să-și dea seama dacă fusese sinceră când își exprimase dragostea profundă față de el; și vroia mai ales să o convingă pe Lucy, prin dorința ei de a redeschide discuția și prin calmul pe care urma să-l dovedească cu acest prilej, că nu avea decât un interes prietenesc, pentru că îi era tare teamă că agitația ce-o manifestase fără să vrea, în cursul conversației din acea dimineață, să nu i se fi părut celeilalte cam dubioasă. Nu era de loc imposibil ca Lucy să fie geloasă pe ea: era evident că Edward o lăudase întotdeauna foarte mult și aceasta reieșea nu numai din afirmațiile lui Lucy, ci și din faptul că aceasta îndrăznise să-i încredințeze, deși o cunoștea atât de puțin, un secret de o importanță evidentă, mărturisită și de ea însăși.
Și chiar și informațiile pe care sir John i le dăduse în glumă trebuie să fi avut o oarecare greutate. Dar, dacă
Elinor era atât de încredințată că Edward o iubește cu adevărat, nu mai era nevoie, pe de altă parte, de prea multă gândire, ca să-ți dai seama că Lucy este geloasă; și însăși încrederea pe care i-o arătase constituia o dovadă că așa și este. Ce alte motive ar fi avut să-i dezvăluie asemenea lucruri, dacă nu să o informeze pe Elinor de drepturile pe care ea, Lucy, le avea față de Edward și să o îndemne să-l evite pe viitor? Nu întâmpină, prin urmare, prea mari greutăți în a înțelege aceste intenții ale rivalei ei; și cu toate că era ferm hotărâtă să acționeze față de ea așa cum o îndemnau principiile ei de onoare și de cinste, să lupte împotriva afecțiunii ce-o simțea față de Edward și să-l vadă cât mai puțin posibil, nu-și putu refuza mângâierea de a se strădui să o convingă pe Lucy că inima ei nu-i câtuși de puțin rănită. Și întrucât acum nu mai putea afla nimic care s-o doară mai mult decât ceea ce i se spusese până atunci, nu se îndoi cât de cât de capacitatea ei de a asculta din nou, cu tot calmul, toate amănuntele.

Dar se întâmplă să nu aibă prea curând ocazia de a mai sta de vorbă cu Lucy, așa cum ar fi vrut, deși aceasta era tot atât de dispusă, pe cât era și Elinor, să profite de primul prilej ce s-ar fi ivit; într-adevăr, vremea nu mai fu destul de frumoasă ca să le permită să facă împreună o plimbare, în cursul căreia le-ar fi venit foarte ușor să se separe de ceilalți; și deși se vedeau cel puțin o dată la două zile, fie la Barton Park, fie la vilă, dar mai ales la conac, nu puteau niciodată să

stea de vorbă. O astfel de idee n-ar fi putut intra vreodată nici în capului lui sir John și nici în acela al ladyei Middleton; așa încât foarte rar se mai ivea prilejul ca ei să stea cu toții de vorbă, iar cât despre o discuție între patru ochi, nici nu se putea pune problema. Se întâlneau să mănânce, să bea și să râdă împreună, să joace cărți sau alte jocuri de salon suficient de zgomotoase.

Avuseseră astfel loc mai multe întâlniri de acest fel, fără să i se ofere lui Elinor vreo șansă de a sta de vorbă în taină cu Lucy când, într-o dimineață, sir John trecu pe la vilă să le roage să ia cu toatele masa în ziua aceea cu lady Middleton, deoarece el era obligat să se ducă la clubul din Exeter și, dacă ele nu acceptau invitația, soția lui ar fi rămas absolut singură, numai cu mama ei și cu cele două domnișoare Steele. Elinor, care presimțea că avea să poată aborda mai cu ușurință problema ce-o interesa, într-un grup ca cel ce urma să se întrunească, și că aveau să se simtă mai în largul lor sub oblăduirea liniștită și manierată a ladyei Middleton, decât a soțului ei care în genere organiza petreceri gălăgioase, acceptă imediat invitația.
Margaret fu și ea de acord să se ducă, după ce primi încuviințarea mamei ei, iar Marianne, care nu era niciodată dispusă să ia parte la aceste petreceri, fu și ea convinsă de mama ei care nu putea suporta să o vadă că renunță la distracții.

Prin urmare domnișoarele Dashwood se duseră la
Barton Park și lady Middleton fu din fericire scutită de îngrozitoarea singurătate de care fusese amenințată.
Întâlnirea nu fu mai puțin searbădă decât se așteptase
Elinor; nu scoase la iveală nicio noutate de gândire sau de exprimare; și nimic nu fu mai puțin interesant decât ceea ce discutară atât în sufragerie, cât și în salon, unde li se alăturară și copiii; și atâta timp cât ei rămaseră acolo fu cu desăvârșire convinsă că nu-i va putea distrage atenția lui Lucy, pentru a-și putea pune planul în aplicare. Copiii se retraseră abia după ce-și băură ceaiul. După care se aranjă masa de joc și Elinor începu să se întrebe cum de-și putuse măcar închipui că va găsi timp să stea de vorbă cu Lucy la Barton Park. Se ridicară toate, pregătindu-se să ia parte la jocul de cărți.

Lady Middleton îi spuse lui Lucy:

— Mă bucur că n-ai să-i termini coșulețul micuței mele Anna-Maria în astă-seară, căci sunt sigură că au să te doară ochii să lucrezi filigran la lumina lumânării.
Mâine dimineață o să vedem noi cum o să-i alinăm dezamăgirea și sper că o să izbutim să o facem să nu-i mai pară rău.

Aluzia fu suficientă pentru ca Lucy să se trezească la realitate numaidecât și să răspundă:

— Greșiți foarte tare, lady Middleton; așteptam doar să văd dacă vă

puteți aranja partida de cărți fără mine, altfel de mult aș fi lucrat la filigranul meu; pentru nimic în lume n-aș vrea să-l dezamăgim pe îngerașul nostru;
și dacă aveți nevoie de mine la masa de joc, sunt foarte hotărâtă să termin coșulețul după cină.

— Ești foarte drăguță – sper că n-au să te doară ochii. Nu vrei să fii amabilă să suni clopoțelul să ți se mai aducă niște lumânări ca să poți lucra mai bine? Știu că biata mea fetiță ar fi îngrozitor de dezamăgită dacă coșulețul n-ar fi gata mâine dimineață; căci deși i-am spus că sunt sigură că n-are să fie, sunt convinsă că se așteaptă să-l aibă.

Lucy își trase numaidecât măsuța de lucru lângă ea și se așeză din nou cu o vioiciune și o voioșie care păreau a sugera că pentru ea nu putea exista o mai mare desfătare decât a face coșuleț din filigran pentru un copil răsfățat.

Lady Middleton le propuse celorlalte să joace cazino.
Nimeni nu ridică vreo obiecție, în afară de Marianne, care, cu obișnuita ei indiferență față de normele obișnuite de politețe, exclamă:

— Sper, lady Middleton, că pe mine veți avea bunătatea să mă scuzați, știți că detest jocul de cărți. Am să mă duc la pian; n-am mai pus mâna pe el de când a fost acordat.

Și fără alte ceremonii se întoarse și se îndreptă spre pian.

Lady Middleton părea a mulțumi Domnului că ea una nu se exprimase niciodată cu atâta lipsă de politețe.

— Știți, doamnă, spuse Elinor, străduindu-se să mai atenueze purtarea jignitoare a surorii ei, Mariannei îi vine foarte greu să se țină departe de acest instrument și drept să vă spun nici nu prea e de mirare, căci e pianul cel mai bine acordat pe care l-am auzit vreodată.

Acum cele cinci femei care mai rămăseseră urmau să tragă cărțile.

Elinor continuă:

— Poate că, dacă s-ar întâmpla să rămân pe dinafară, i-aș putea fi de vreun ajutor domnișoarei Steele, eventual să-i răsucesc hârtiile; mai sunt atâtea de făcut la coșuleț, încât cred că, lucrând singură, i-ar fi imposibil să-l termine în seara asta. Mi-ar face o deosebită plăcere să lucrez și eu la el, dacă m-ar lăsa s-o ajut.

— Dar ți-aș rămâne îndatorată, exclamă Lucy, căci constat că am mai multe de făcut la el decât îmi închipuisem; și zău c-ar fi îngrozitor ca până la urmă s-o dezamăgim pe scumpa noastră Anna-Maria.

— Ar fi într-adevăr îngrozitor, spuse cealaltă domnișoară Steele. Mititica de ea, cât o mai iubesc!

— Ești foarte drăguță, îi spuse lady Middleton lui
Elinor; și dacă zici că ți-ar place într-adevăr să lucrezi la coșuleț, poate că nu te-ar supăra dacă n-ai intra în joc decât la turul următor sau vrei

poate să-ți încerci norocul chiar acum?

Elinor acceptă bucuroasă prima dintre propuneri și astfel, cu puțină iscusință, pe care Marianne n-ar fi condescins niciodată să o pună în aplicare, își atinse scopul, mulțumind-o totodată și pe lady Middleton. Lucy îi făcu loc plină de solicitudine și astfel cele două frumoase rivale se așezară, una lângă alta, la aceeași masă și, în cea mai deplină armonie, se apucară de aceeași lucrare. Pianul la care se așezase Marianne, care cufundată în muzică și în propriile ei gânduri și uitase că în odaie se mai află și altcineva în afară de ea, era din fericire atât de aproape de ele, încât Elinor consideră că poate acum, la adăpostul zgomotului pe care îl făcea, să abordeze în siguranță subiectul ce-o interesa, fără să riște să fie auzită de la masa de joc.

CAPITOLUL XXIV

Pe un, ton ferm, deși plin de prudență, Elinor începu în felul următor:

— N-aș merita încrederea cu care m-ai onorat, dacă nu mi-aș manifesta dorința sau curiozitatea de a relua subiectul. Așadar, am să-l redeschid, fără să-mi cer scuze.

— Îți mulțumesc că ai spart gheața, exclamă Lucy cu căldură, m-am mai liniștit acum; căci în ziua aceea de luni mi-a fost teamă să nu te fi jignit într-un fel sau altul, prin cele ce ți-am spus.

— Să mă fi jignit! Cum poți să-ți închipui una ca asta? Dar crede-mă, te rog, îi spuse Elinor cu toată sinceritatea, n-am nici cea mai mică intenție să te fac să crezi așa ceva. Ai avut vreun motiv de a-mi acorda încrederea, care să fie prea puțin măgulitor sau rușinos cumva pentru mine?

— Te asigur, totuși, îi răspunse Lucy și ochii ei mici și iuți scăpărară plini de înțeles, mi s-a părut că felul dumitale de a fi trădează o răceală și o nemulțumire, care m-au făcut să mă simt stânjenită. Am avut impresia certă că ești supărată pe mine, și de atunci îmi tot reproșez că te-am necăjit, îndrăznind să-ți dezvălui propriile mele necazuri. Dar sunt foarte bucuroasă să constat că n-a fost decât o închipuire din partea mea și că de fapt nu-mi aduci nicio vină. Dac-ai ști ce mângâiere a fost pentru mine să-mi ușurez sufletul spunându-ți dumitale ceea ce mă preocupă în fiecare clipă a vieții mele, sunt sigură că din milă ai trece cu vederea orice altceva.

— Da, îmi închipui că trebuie să fi fost o mare ușurare pentru dumneata să-ți descarci sufletul și fii încredințată că n-ai să ai niciodată vreun motiv să-ți pară rău. Cazul dumitale este foarte nefericit, am impresia că ești copleșită de greutăți; dar dragostea ce v-o purtați unul altuia o să vă fie un sprijin. Cred că domnul Ferrars depinde pe de-a-ntregul de mama lui.

— N-are decât două mii de lire care să fie ale lui:
ar însemna o nebunie să ne căsătorim în astfel de condiții;
deși, de-ar fi după mine, aș putea renunța, fără ca măcar să oftez, la orice șansă mai bună. Am fost întotdeauna obișnuită să mă descurc cu un venit foarte mic și m-aș putea lupta cu sărăcia de dragul lui; dar îl iubesc prea mult pentru ca egoismul meu să-l lipsească, poate, de ceea ce i-ar da mama lui, dacă s-ar căsători după dorința inimii ei. S-ar putea să trebuiască să așteptăm mulți ani. Asta ar fi o perspectivă alarmantă aproape cu orice alt bărbat din lume; dar știu că nimic nu m-ar putea lipsi de fidelitatea și dragostea lui Edward.

— Cred că această convingere înseamnă totul pentru dumneata; și nu mă îndoiesc că și el e susținut de aceeași încredere în dragostea și

fidelitatea dumitale.
Dacă vigoarea acestui atașament reciproc ar scădea, așa cum se întâmplă la mulți oameni, și în multe împrejurări, în decursul unei logodne de patru ani, situația voastră ar fi fost într-adevăr de plâns.

La aceste cuvinte Lucy își ridică privirile, dar Elinor avu grijă ca fața ei să nu trădeze nicio expresie care să împrumute cuvintelor ei vreo umbră de bănuială.

— Dragostea lui Edward pentru mine, spuse Lucy, a și fost prea bine pusă la încercare de despărțirea noastră lungă, nespus de lungă; încă de când ne-am logodit si-a dovedit trăinicia atât de bine, încât ar fi ceva de neiertat dacă m-aș îndoi acuma de ea. Pot spune fără să greșesc că în privința asta nu m-a făcut să mă alarmez nici măcar un moment începând din clipa în care ne-am cunoscut.

Elinor nici nu știu dacă e cazul să zâmbească sau să suspine auzind această afirmație.

Lucy continuă:

— Sunt cam geloasă din fire și, datorită pozițiilor noastre sociale deosebite, datorită faptului că el iese în lume mult mai des decât mine, datorită faptului că am fost mai tot timpul despărțiți, sunt îndeajuns de bănuitoare ca să pot descoperi într-o clipă adevărul, dacă aș fi observat cea mai mică schimbare în comportarea lui față de mine, sau vreo stare de spirit pe care să nu mi-o pot explica sau să fi vorbit de vreo femeie mai mult decât despre alta sau să fi părut, cât timp a stat la Longstaple, să fie în vreun fel oarecare mai puțin fericit decât de obicei. Nu vreau să spun că am în general un spirit de observație foarte dezvoltat sau că le văd pe toate foarte repede, dar sunt sigură că dacă așa ar sta lucrurile n-aș putea să fiu păcălită.

„Toate astea, gândi Elinor, sunt foarte frumoase; dar niciuna dintre noi nu se poate înșela în această privință.”

După o scurtă tăcere, întrebă:

— Ce aveți de gând să faceți? Sau n-aveți nicio intenție în afară de aceea de a aștepta moartea doamnei
Ferrars, ceea ce ar fi o soluție extremă, tristă și zguduitoare. E hotărât oare fiul ei să se supună unei astfel de așteptări și situației chinuitoare a atâtor ani de încordare, în care să te amestece și pe dumneata, decât să riște mai degrabă s-o supere o vreme mărturisindu-i adevărul?

— De-am fi siguri că n-ar fi vorba decât de o vreme!
Dar doamna Ferrars e o femeie mândră și încăpățânată și e foarte probabil că, o dată cu primul acces de mânie pe care l-ar avea când ar afla adevărul, i-ar trece toată averea pe numele lui Robert; acest gând mă face să mă tem să iau niște măsuri pripite, mai ales de dragul lui Edward.

— Și de dragul dumitale, sau mergi cu dezinteresul până dincolo de

orice rațiune?

Lucy o privi din nou pe Elinor și tăcu.

— Îi cunoști pe domnul Robert Ferrars? o întrebă Elinor.

— De loc, nu l-am văzut niciodată, dar îmi închipui că trebuie să fie foarte deosebit de fratele lui – un prost și un mare fandosit.

— Un mare fandosit! repetă cealaltă domnișoară Steele, a cărei ureche prinsese cuvintele, când Marianne se oprise dintr-o dată din cântat. Presupun că vorbesc despre curtezanii lor favoriți.

— Nu, surioară, greșești în privința asta, exclama Lucy – curtezanii noștri favoriți nu sunt mari fandosiți.

— Cât despre cel al domnișoarei Dashwood vă dau eu cuvântul că nu este, spuse doamna Jennings, râzând cu poftă; este cel mai modest și mai bine crescut tânăr, ce mi-a fost dat vreodată să cunosc; dar în ceea ce o privește pe Lucy, e o fată atât de șmecheră, încât nu știi niciodată de cine-i place.

— Oh, exclamă domnișoara Steele cea mare, privind în jur cu mult subînțeles, curtezanul lui Lucy, credeți-mă, este tot atât de modest și de bine crescut ca și cel al domnișoarei Dashwood.

Elinor roși fără să vrea. Lucy își mușcă buzele și se uită supărată la sora ei. Un timp între ele se așternu tăcerea. Lucy fu cea care o întrerupse, vorbind cu glas și mai scăzut, deși Marianne tocmai le oferea o bună ocrotire cântându-le un concert maiestuos.

— Am să-ți vorbesc deschis despre un plan al meu, la care mă tot gândesc de câtva timp și care sper că va mai aranja lucrurile într-o oarecare măsură; de altfel trebuie să-ți împărtășesc secretul, căci urmează să-mi dai o mână de ajutor. Cred că-l cunoști pe Edward îndeajuns de bine încât să știi că ar prefera biserica oricărei alte profesii. Potrivit planului meu ar trebui să îmbrace haina preoțească, și încă repede, apoi, cu intervenția dumitale, pe care sunt sigură că vei fi atât de bună s-o faci din prietenie pentru el și sper că și din simpatie pentru mine, fratele dumitale ar putea fi convins să-i acorde parohia de la Norland, care e foarte bună, după câte am auzit și se pare că actualul paroh nu mai are mult de trăit. Ar fi destul să ne lase să ne căsătorim, iar în ceea ce privește restul, ne vom încredința timpului și norocului.

— Am să fiu întotdeauna bucuroasă, replică Elinor, să-mi dovedesc într-un fel stima și prietenia ce-o am pentru domnul Ferrars; dar nu-ți dai seama oare că intervenția mea n-ar fi necesară într-o astfel de ocazie? El e fratele soției lui John Dashwood – și aceasta e cea mai bună recomandare pentru soțul ei.

— Dar soția lui Dashwood n-ar prea vrea ca Edward să intre în

rândul clerului.

— Atunci, bănuiesc că nici influența mea n-ar putea să vă fie de prea mare ajutor.

Tăcură din nou un răstimp. În cele din urmă Lucy exclamă, cu un oftat adânc:

— Cred că cel mai înțelept lucru pe care l-aș putea face ar fi să termin toată povestea asta, rupând chiar acum logodna. Se pare că suntem atât de copleșiți de greutăți din toate părțile, încât, deși o vreme o să fim nenorociți, poate c-o să fim mai fericiți până la urmă. N-ai vrea să-mi dai un sfat, domnișoară Dashwood?

— Nu, răspunse Elinor cu un zâmbet care ascundea o mare tulburare; n-am să-ți dau niciun fel de sfat în legătură cu un asemenea subiect. Știi prea bine că părerea mea n-o să aibă prea mare trecere la dumneata, în afară de cazul în care ar fi la fel cu a dumitale.

— Zău că mă nedreptățești, replică Lucy pe un ton foarte solemn; nu cunosc pe nimeni a cărui părere s-o prețuiesc mai mult decât pe a dumitale și sunt sigură că dac-ar fi să-mi spui: „Te sfătuiesc să rupi neapărat logodna cu Edward Ferrars, căci ar fi spre fericirea voastră a amândurora” , m-aș hotărî să fac precum spui fără zăbavă.

Elinor se rușină ea însăși de ipocrizia viitoarei soții a lui Edward și replică:

— Acest compliment m-ar speria suficient ca să nu-mi mai dau cu părerea asupra problemei în discuție, în cazul în care mi-aș fi format vreuna. Îmi exagerează prea mult influența: puterea de a despărți doi oameni pe care-î leagă o dragoste atât de solidă înseamnă prea mult pentru o persoană indiferentă în această privință.

— Tocmai pentru că dumneata ești indiferentă, spuse
Lucy, cu o oarecare pică și subliniind cuvintele în mod deosebit, părerea dumitale are atâta importanță pentru mine. Dacă s-ar presupune că ești influențată în orice fel de propriile dumitale sentimente, atunci părerea dumitale n-ar mai merita să fie luată în seamă.

Elinor consideră că e mai înțelept să nu-i mai răspundă la aceste cuvinte, ca să nu ajungă în mod cu totul neconvenabil la o și mai mare intimitate și lipsă de rezervă; era chiar oarecum hotărâtă să nu mai atingă acest subiect. Așa că această discuție dintre ele fu urmată de altă pauză de minute întregi și din nou Lucy fu aceea care rupse tăcerea:

— O să vii la Londra în iarna asta, domnișoară Dashwood? întrebă ea, cu acea mulțumire de sine care-i era atât de firească.

— Nu, nu, n-am să vin…

— Îmi pare rău, răspunse cealaltă, dar ochii i se înseninară când

auzi vestea, mi-ar fi făcut plăcere să te întâlnesc acolo! Dar îmi închipui că până la urmă tot o să vii dumneata. Sunt sigură că fratele și cumnata dumitale or să te invite la ei.

— N-am să le accept invitația, chiar dacă mi-ar face-o.

— Vai ce rău îmi pare! Eram sigură c-am să te întâlnesc acolo. În a doua jumătate a lunii ianuarie Anne și cu mine urmează să ne ducem să stăm la niște rude care de câțiva ani ne tot poftesc să venim la ele. Dar eu mă duc numai ca să-l pot întâlni pe Edward. O să fie și el acolo în februarie, altfel Londra n-ar prezenta nicio atracție pentru mine; nu prea mă simt bine acolo.

Curând Elinor fu chemată la masa de joc, deoarece primul tur se terminase, așa încât conversația confidențială dintre cele două domnișoare luă sfârșit; ele se supuseră situației fără părere de rău, căci niciuna nu spusese ceva care să le facă să se antipatizeze mai puțin decât până atunci; Elinor se așeză la masa de joc cu trista convingere că Edward nu numai că n-o iubește pe aceea care urma să-i fie nevastă, dar că nici măcar nu are vreo șansă să fie cât de cât mulțumit în căsnicia lui, lucru pe care i l-ar fi asigurat fără doar și poate afecțiunea sinceră a lui Elinor față de el; căci numai egoismul putea îndemna o femeie să silească un bărbat să mențină o logodnă, despre care ea își dădea atât de perfect de bine seama că e o povară.

De atunci Elinor nu mai luă subiectul în discuție;
când era abordat de Lucy, care rareori scăpa prilejul de a începe să vorbească despre el și care avea o deosebită grijă să-și informeze confidenta despre fericirea ei ori de câte ori primea vreo scrisoare de la Edward, Elinor se comporta cu calm și precauție, căutând să schimbe vorba, fără a fi nepoliticoasă; căci avea impresia că aceste discuții ar fi însemnat să-i ofere lui Lucy o plăcere pe care nu o merita și care ar fi fost periculoasă pentru ea însuși.

Vizita domnișoarelor Steele la Barton Park se prelungi cu mult peste termenul invitației inițiale ce li se făcuse.
Erau tot mai apreciate; prezența lor părea indispensabilă.
Sir John nici nu vroia să audă de plecarea lor; și în ciuda numeroaselor angajamente pe care le aveau de multă vreme la Exeter, în ciuda absolutei necesități ca ele să se întoarcă imediat acolo pentru a le îndeplini, ceea ce nu uitau să sublinieze la sfârșitul fiecărei săptămâni, fură convinse prin insistențe să rămână la Barton Park aproape două luni și să ajute la desfășurarea acelei sărbători care necesită un număr mult mai mare de baluri intime și de mese numeroase decât cele obișnuite, pentru a-și dovedi importanța.

CAPITOLUL XXV

Deși doamna Jennings avea obiceiul să-și petreacă o bună parte a anului prin casele copiilor, rudelor și prietenilor ei, ea avea totuși și o reședință proprie și stabilă. De la moartea soțului ei, care făcuse comerț prosper într-un cartier mai puțin elegant al Londrei, ea locuise în fiecare iarnă într-o casă de pe una din străzile de lângă Portman Square. Și către această locuință începu ea să-și îndrepte gândurile când se apropie luna ianuarie, și într-o bună zi, cu totul pe neașteptate, le rugă pe cele două domnișoare Dashwood să o însoțească într-acolo. Elinor, care nu observase cum se îmbujorează sora ei și nici înfățișarea plină de interes a acesteia, ceea ce dovedea că ideea nu-i este indiferentă, refuză imediat și categoric propunerea în numele amândurora, nu fără să-și arate însă recunoștința. Credea că exprimă atât dorința ei, cât și pe aceea a surorii ei. Pretinse că sunt ferm hotărâte să n-o părăsească pe mama lor în acea perioadă a anului. Doamna Jennings fu oarecum surprinsă că i se respinge invitația și o repetă numaidecât.

— Doamne, Dumnezeule! Dar sunt convinsă că mama voastră se poate prea bine lipsi de voi și vă rog foarte mult să-mi acordați favoarea prezenței voastre, căci țin foarte, foarte mult să veniți cu mine. Să nu vă închipuiți că o să mă incomodați în vreun fel oarecare, căci n-am să mă deranjez câtuși de puțin pentru voi. Va trebui doar s-o trimit pe Betty cu diligența și sper că atâta lucru îmi pot permite. Noi trei o să putem călători foarte bine în trăsura mea; și când om fi la Londra, dacă n-are să vă placă să vă duceți unde merg eu, foarte bine, n-aveți decât să mergeți oricând cu vreuna dintre fetele mele. Sunt sigură că mama voastră n-are să aibă nimic împotrivă; căci eu am avut atâta noroc să-mi urnesc pietrele din casă, încât cred că are să mă considere foarte potrivită în a avea grijă de voi; și dacă n-am să vă mărit cel puțin pe una dintre voi foarte bine, înainte de a mă părăsi, apoi atunci să știți că asta n-o să fie din vina mea. Să n-aveți nicio grijă: am să știu eu cum să vă laud tuturor tinerilor de pe acolo.

— Am impresia, spuse sir John, că domnișoara Marianne n-ar avea nimic împotriva acestui plan, dacă sora ei mai mare ar fi și ea de acord. Zău că n-ar fi de loc drept să nu se distreze puțin, numai pentru că domnișoara
Elinor este împotrivă. Așa că v-aș sfătui pe dumneavoastră două s-o porniți spre Londra, când vă plictisiți de Barton Park, fără să-i mai spuneți un cuvânt despre asta domnișoarei Elinor.

— Ei, exclamă doamna Jennings, sunt convinsă c-am să mă simt grozav de bine în tovărășia domnișoarei Marianne, indiferent dacă domnișoara Elinor ne va însoți sau nu, numai că eu zic, știi vorba aceea, cu cât suntem mai mulți, cu atât ne distrăm mai bine și am

crezut că și pentru ele are să fie mai agreabil să se afle împreună; pentru că dacă s-ar plictisi de mine, ar putea sta de vorbă între ele și ar putea râde pe la spate de ciudățeniile mele. Dar dacă nu amândouă, atunci măcar una din ele trebuie să vină cu mine. Doamne sfinte! Cum vă închipuiți că aș putea trăi de una singură, eu, care am fost întotdeauna obișnuită, până în iarna asta, s-o am pe Charlotte cu mine! Haide, domnișoară Marianne, să dăm mâna c-am făcut târgul și dacă până la urmă domnișoara Elinor are să se răzgândească, cu atât mai bine.

— Vă mulțumesc, doamnă, vă mulțumesc din inimă, spuse Marianne cu căldură, invitația ce mi-ați făcut-o mă face să vă rămân de-a pururi recunoscătoare, și aș fi foarte fericită, da, mai mult decât fericită, să o pot accepta. Dar mama, draga, buna mea mamă – îmi dau seama câtă dreptate a avut Elinor când v-a refuzat – dacă în lipsa noastră s-ar simți mai puțin fericită, mai puțin la largul ei, o, nu, nimic nu m-ar putea ispiti s-o părăsesc. N-ar trebui în niciun caz să forțăm nota.

Doamna Jennings își repetă convingerea că doamna Dashwood se poate lipsi foarte bine de ele; și Elinor, care acum o înțelegea pe sora ei și-și dădea seama cât de indiferente îi sunt toate celelalte în dorința ei de a fi din nou lângă Willoughby, nu se mai opuse fățiș propunerii, lăsând-o pur și simplu pe seama hotărârii ce avea s-o ia mama lor, de la care, totuși, nu prea spera să primească vreun sprijin în a împiedica o vizită pe care nu putea să n-o aprobe pentru Marianne și pe care, în ceea ce o privea, Elinor avea motive speciale s-o evite. Mama lor avea să susțină orice dorință a Mariannei: nu se putea aștepta s-o facă să se manifeste cu prudență într-o chestiune în care nu reușise să o determine să fie mai puțin încrezătoare; și nu îndrăznea să-i explice motivul pentru care ea n-ar fi vrut să se ducă la Londra.

Că Marianne, pretențioasă cum era, cunoscând foarte bine felul de a fi al doamnei Jennings și fiindu-i silă de el, nu ținuse socoteală de niciun inconvenient de acest fel, nesocotise cu totul faptul că irascibilitatea ei va fi mereu pusă la încercare și n-avusese în vedere decât un singur obiectiv, toate acestea erau dovada cea mai puternică a importanței deosebite pe care o prezenta acest obiectiv pentru ea; așa că Elinor nu se așteptase la una ca asta pentru nimic în lume, în ciuda a tot ce se întâmplase.

Când doamnei Dashwood i se aduse la cunoștință invitația primită, nici nu vru să audă că fetele sale ar putea-o refuza din pricina ei, fiind convinsă că o călătorie de acest fel ar fi foarte distractivă pentru amândouă și dându-și seama – în ciuda comportării pline de atenție și de dragoste a Mariannei față de ea – cât de mult ține aceasta să o accepte; insistă deci ca amândouă fiicele ei să primească imediat

invitația și apoi, cu obișnuitul ei optimism, începu să prevadă tot felul de avantaje pe care le-ar avea, cu toatele, de pe urma acestei despărțiri.

— Sunt încântată de această propunere, exclamă ea, este exact ce mi-aș fi dorit. Margaret și cu mine o să profităm de pe urma ei la fel de mult ca și voi. Când voi și familia Middleton veți fi plecat, noi ne vom continua viața cum nu se poate mai liniștite și fericite, cu cărțile și muzica noastră. Când o să vă întoarceți înapoi, nici n-o s-o mai recunoașteți pe Margaret, atât de mari progrese va fi făcut! Și am și un mic plan de transformare a dormitoarelor voastre, pe care l-am putea pune acum în aplicare fără a deranja pe nimeni. E foarte bine să vă duceți la Londra; orice tânără de condiția voastră trebuie să cunoască obiceiurile și distracțiile din Londra. O să fiți în grija unei femei care o să vă fie ca o mamă și de a cărei bunătate față de voi nici nu mă pot îndoi. Și fără doar și poate că o să vă vedeți și fratele și orice cusururi ar avea el sau nevasta lui, nu mă pot obișnui cu ideea, când mă gândesc al cui fiu este, să vă știu cu totul înstrăinate de el.

— Cu toate că te-ai gândit, așa cum faci de obicei, numai și numai la fericirea noastră, și-ai șters cu buretele toate impedimentele pe care le ridică plecarea noastră, există totuși, după părerea mea, o obiecție ce nu poate fi atât de ușor înlăturată.

Fața Mariannei se posomori.

— Și ce vrea să sugereze scumpa, prudenta mea Elinor? întrebă doamna Dashwood. Cu ce obstacol formidabil are de gând să ne sperie? Să n-aud nicio vorbă despre cheltuielile ce s-ar putea ivi.

— Obiecțiunea mea este următoarea: deși am părerile cele mai bune despre inima doamnei Jennings, ea nu este totuși o femeie a cărei prezență să ne ofere plăcere sau a cărei protecție să ne înalțe în ochii lumii.

— Asta-i foarte adevărat, replică mama ei, dar nu prea o să rămâneți voi numai în tovărășia ei, iar în public o să apăreți întotdeauna împreună cu lady Middleton.

— Dacă Elinor are unele rețineri din pricină că n-o prea agreează pe doamna Jennings, spuse Marianne, asta nu trebuie să mă împiedice pe mine să accept invitația.
Eu n-am astfel de scrupule și sunt sigură c-am să suport ușor toate neplăcerile legate de acest lucru.

Elinor nu putu să nu zâmbească la această manifestare de indiferență față de felul de a fi al unei persoane, față de care Marianne se purtase în așa fel încât cu multă greutate putuse ea uneori s-o convingă pe Marianne să fie cât de cât politicoasă; se hotărî așadar în sinea ei să se ducă și ea, dacă sora ei va persista în dorința de-a pleca, căci nu găsea că este potrivit să o lase pe Marianne călăuzită numai de

propria ei judecată sau ca doamna Jennings să fie lăsată la mila Mariannei, drept unică tovărășie în ceasurile petrecute de ea acasă. Se împăcă mai ușor cu această idee, aducându-și aminte că, după câte îi spusese Lucy, Edward Ferrars n-avea să fie la Londra înainte de luna februarie, și că vizita lor putea lua sfârșit până atunci, fără a fi scurtată fără motiv.

— Vreau să mergeți amândouă, spuse doamna Dashwood; aceste obiecțiuni n-au niciun rost. O să-ți facă plăcere să te afli la Londra și mai ales să fii împreună cu sora ta; și dacă Elinor ar condescinde vreodată să se aștepte la distracții le-ar și întrezări dintr-o mie de surse; poate că i-ar face totuși plăcere să strângă mai mult legăturile cu familia cumnatei ei.

Elinor ținuse întotdeauna foarte mult să aibă prilejul de a o face pe mama ei să nu mai conteze atât de mult pe atașamentul lui Edward față de ea, pentru ca șocul să fie mai puțin dureros când urma să afle întreg adevărul; și acum, când se văzu astfel atacată, deși nu prea avea speranța de a izbuti, se sili să încerce a-și pune planul în aplicare, spunând, cu tot calmul de care se simțea capabilă:

— Țin foarte mult la Edward Ferrars, și-o să-mi facă întotdeauna plăcere să-l văd, dar în ceea ce privește restul familiei, îmi este cu totul indiferent dacă am să-i cunosc vreodată sau nu.

Doamna Dashwood zâmbi și nu mai spuse nimic. Marianne își ridică privirile uimită și Elinor avu impresia că ar fi fost poate mai bine să-și fi ținut gura.

După ce mai chibzuiră puțin, stabiliră, în cele din urmă, să accepte amândouă invitația. Doamna Jennings fu foarte bucuroasă când află acest lucru și le asigură că o să aibă grijă de ele și că o să se poarte așa cum se cuvine.

Dar ea nu fu singura care se bucură când află vestea.

Sir John fu încântat, căci pentru un bărbat, a cărui permanentă sursă de neliniște era groaza de a rămâne singur, racolarea a încă două persoane, care să rotunjească numărul familiei sale din Londra, însemna mare lucru.

Chiar și lady Middleton își dădu osteneala de a se arăta încântată, ceea ce necesita un efort neobișnuit din partea ei; iar cât despre domnișoarele Steele, și mai ales Lucy, ele nu fură în viața lor mai fericite ca atunci când aflară această veste.

Elinor se supuse planului care contravenea dorințelor ei cu mai puțină aversiune decât se așteptase. În ceea ce o privea, o interesa acum prea puțin dacă se ducea sau nu la Londra; și când își dădu seama cât de mult se bucura mama lor la ideea plecării și câtă voioșie exprimau ochii, vocea și comportarea surorii ei, care-și revenise acum la vioiciunea ei obișnuită și era încă și mai veselă decât de obicei, nu

se mai putu simți nemulțumită de motivul acestor manifestări și nici nu mai vru să se mai gândească la eventualele rezultate neplăcute ale călătoriei lor.

Bucuria Mariannei aproape că întrecea fericirea însăși, atât era de tulburată și de nerăbdătoare la gândul plecării. Faptul că trebuia să-și părăsească mama era singurul lucru care o mai potolea puțin; și când se despărțiră fu cât se poate de îndurerată. Nici tristețea mamei lor nu fu mai mică; și dintre ele trei se părea că doar Elinor nu considera eternă despărțirea.

Plecară în prima săptămână a lunii ianuarie. Familia Middleton urma să plece după câteva zile. Domnișoarele Steele își continuară șederea la Barton Park, urmând să pornească abia împreună cu restul familiei.

CAPITOLUL XXVI

Nici nu se urcase bine în trăsură alături de doamna Jennings și nici nu-și începuse bine călătoria spre Londra, sub protecția ei și ca invitată a doamnei Jennings, că Elinor și începu să se minuneze de situația în care se afla, ținând seama cât de puțin o cunoșteau ele pe această doamnă, cât de puțin potrivite erau în ceea ce privește vârsta și felul lor de a fi și cât de multe obiecții făcuse împotriva plecării lor cu numai câteva zile în urmă! Dar toate aceste obiecții fuseseră înlăturate și trecute cu vederea din pricina entuziasmului fericit al tinereții împărtășit în aceeași măsură de Marianne și de mama lor; și Elinor, în ciuda îndoielilor pe care le avea din când în când, privitoare la trăinicia sentimentelor lui Willoughby, nu putea să nu observe extazul așteptării fericite care umplea întru totul sufletul Mariannei și strălucea în ochii ei, fără să nu simtă cât de serbede erau în comparație cu propriile ei perspective, cât de tristă era starea ei de spirit și câtă solicitudine ar fi manifestat față de situația surorii ei, dacă ar fi avut și ea în vedere același obiectiv care s-o învioreze, aceeași posibilitate de a nutri speranțe.

Acum nu mai trebuia decât puțină, foarte puțină vreme, pentru a se vedea care sunt adevăratele intenții ale lui Willoughby; după toate probabilitățile, acesta se și afla la Londra. Nerăbdarea Mariannei de a pleca dovedea că e sigură că are să-l întâlnească acolo; și Elinor era hotărâtă să afle tot ce se poate despre caracterul lui, din propriile ei observații sau din ce va mai auzi de la alții;

și nu numai în felul acesta, ci urmărind cu deosebită atenție felul în care se va comporta față de sora ei, spre a se asigura cine este el cu adevărat și ce gânduri are, încă de la primele lor întâlniri. Dacă s-ar fi întâmplat ca rezultatul observațiilor ei să nu fie favorabil, era hotărâtă să-i deschidă cu orice preț ochii surorii ei;

și dacă va fi altfel, strădaniile ei urmau să fie de altă natură – în acest caz va trebui să încerce să evite orice comparație egoistă, să înlăture orice regret care ar putea-o face să nu se bucure pe deplin de fericirea Mariannei.

Călătoria dură trei zile și comportarea Mariannei în tot acest timp fu un fericit exemplu al amabilității și spiritului de tovărășie la care s-ar fi putut aștepta pe viitor doamna Jennings din partea ei. Nu scoase nicio vorbă mai tot drumul, cufundată în propriile ei gânduri, în afară de cazul când apărea vreun obiectiv pitoresc, care o făcea să scoată vreo exclamație de încântare, adresată exclusiv surorii ei. Spre a mai compensa această atitudine, Elinor își luă așadar numaidecât în primire funcția de reprezentantă a politeții pe care singură și-o atribuise, se purtă cu cea mai mare atenție față de doamna Jennings, stătu cu ea de vorbă, râse împreună cu ea și o ascultă pe cât îi stătu în

putință; iar doamna Jennings, pe de altă parte, le tratã pe amândouă cu o deosebită amabilitate, avu în permanență grijă ca ele să se simtă bine și să nu se plictisească și nu se necăji decât atunci când nu vroiau să aleagă singure ce să mănânce pe la hanuri, sau când nu reușea să afle de la ele dacă preferă somon în loc de cod sau rasol de pasăre în loc de cotlete de vițel. În cea de a treia zi, în jurul orei trei, ajunseră la Londra, fericite după o astfel de călătorie, că nu mai stau închise într-o trăsură și gata să se bucure de plăcerea unui foc bun.

Casa era frumoasă și bine mobilată; și cele două domnișoare intrară numaidecât în stăpânirea unei odăi foarte confortabile. Fusese camera Charlottei; deasupra poliței căminului mai atârna încă un peisaj lucrat chiar de ea din mătase colorată, ca dovadă că-și petrecuse cu folos șapte ani într-o școală bună din Londra.

Cum masa avea să fie gata abia la vreo două ore după sosirea lor, Elinor se hotărî să-și petreacă acest răgaz scriindu-i mamei ei și se așeză în acest scop la o măsuță.
Câteva minute mai târziu, Marianne făcu și ea la fel.

— Eu scriu acasă, îi spuse Elinor, nu crezi c-ar fi bine să-ți amâni scrisoarea cu două-trei zile?

— Dar nu mamei îi scriu, răspunse Marianne în grabă, ca și cum ar fi vrut să evite să i se mai pună vreo întrebare.

Elinor nu spuse nimic: îi trecu imediat prin minte însă că îi scrie probabil lui Willoughby; și concluzia pe care o trase numaidecât fu că trebuie să fie totuși logodiți, oricât de mult ar fi vrut ei să tăinuiască totul. Această convingere, deși nu pe de-a-ntregul satisfăcătoare, îi făcu plăcere, și-și continuă scrisoarea cu și mai mult zel. Marianne o termină pe a ei în câteva minute; nu părea să fie decât un bilețel; apoi îl împături, îl pecetlui și scrise foarte repede adresa pe el. Elinor avu impresia că distinge un W mare și Marianne nici nu terminase bine de scris că sună clopoțelul și când valetul își făcu apariția îl rugă să-i expedieze misiva printr-un curier. În felul acesta chestiunea fu imediat aranjată.

După care continuă să fie foarte bine dispusă; dar era în același timp și foarte agitată, ceea ce nu prea îi făcu plăcere surorii ei, iar această neliniște spori pe măsură ce se înserа. Abia dacă mai putu mânca ceva la masă, iar apoi, când se întoarseră în salon, părea că ascultă nerăbdătoare orice zgomot de trăsură.

Elinor fu cât se poate de mulțumită că doamna Jennings fiind foarte ocupată la ea în cameră nu putu observa cele ce se petreceau. Se aduse ceaiul și după ce
Marianne fu dezamăgită de mai multe ori de unele bătăi în ușa vecinilor, se auzi una puternică, ce nu mai putea fi confundată: cineva bătuse la ușa casei lor. Elinor era încredințată că valetul va anunța sosirea lui Willoughby, iar Marianne, ridicându-se în picioare, se îndreptă spre ușă. Domnea o tăcere deplină; nu mai putea fi suportată prea multe secunde; Marianne deschise ușa, făcu câțiva pași spre scară și după ce ascultă o vreme se reîntoarse în odaie, stăpânită de emoția ce i-ar fi produs-o, în mod firesc, convingerea că l-a auzit.

Prea emoționată să se mai poată stăpâni în clipa aceea, nu putu să nu exclame:

— O, Elinor, e Willoughby, e Willoughby, zău așa! și lăsă impresia

că e gata să se arunce în brațele acestuia când iată că-și făcu apariția colonelul Brandon.

Lovitura fu prea puternică să o poată suporta calmă, așa că părăsi imediat încăperea. Elinor fu și ea dezamăgită; în același timp însă considerația pe care o avea față de colonelul Brandon o făcu să-l primească cu căldură; și-i păru rău ca un bărbat care ținea atât de mult la sora ei să-și dea seama că ea nu încearcă decât mâhnire și dezamăgire, văzându-l. Înțelese numaidecât că lui nu-i scăpase atitudinea Mariannei; o urmări cu atâta uimire și preocupare, când părăsi odaia, încât cu greu reuși să se reculeagă și să se poarte cu politețea de rigoare.

— Sora dumitale nu se simte bine? întrebă el.

Elinor îi răspunse că într-adevăr așa e, și apoi vorbi de dureri de cap, de surmenaj, de deprimare și de tot ce-i mai trecu prin minte c-ar putea – în limitele decenței – să explice atitudinea surorii ei.

Brandon ascultă cu toată atenția, păru că-și revine și nu mai redeschise subiectul, ci începu să-i spună cât de mult se bucură să le vadă la Londra, punându-i obișnuitele întrebări despre cum călătoriseră și despre cei pe care-i lăsaseră în urmă.

Continuară să vorbească astfel, cu calm, niciunul din ei neavând prea mult interes pentru ceea ce discutau, amândoi abătuți, amândoi cu gândurile în altă parte.
Elinor ar fi vrut foarte mult să-l întrebe dacă Willoughby e la Londra, dar nu vru să-l necăjească, interesându-se de rivalul lui; și în cele din urmă, în lipsă de subiecte de discuție, îl întrebă dacă în vremea din urmă fusese tot timpul la Londra.

— Da, replică el, ușor încurcat, mai tot timpul; am fost o dată sau de două ori la Delaford pentru câteva zile, dar n-am mai putut trece pe la Barton.

Aceste cuvinte și felul în care le spuse îi aduseră imediat în minte lui Elinor toate amănuntele în legătură cu plecarea lui de acolo, toată neplăcerea pricinuită și bănuielile ce i le provocase doamnei Jennings; și se temu ca nu cumva întrebarea ei să fi trădat mai multă curiozitate față de acest subiect decât simțise de fapt.

Curând veni și doamna Jennings.

— Vai, domnule colonel, spuse ea cu obișnuita ei veselie gălăgioasă, mă bucur grozav să te văd – îmi pare rău că n-am putut veni mai repede – scuză-mă, te rog – dar a trebuit să mai arunc și eu o privire pe ici, pe colo și să mai aranjez câte ceva, căci n-am mai fost de multă vreme acasă și cred că știi că sunt întotdeauna o groază de mărunțișuri de pus la punct după ce ai fost plecată un timp; și-a trebuit să aranjez lucrurile cu Cartwright. Doamne, de la masă și până-acum am fost mai harnică decât o albină! Dar, ia spune-mi, domnule

colonel, cum ai făcut de ai aflat că voi sosi astăzi la Londra?

— Am avut plăcerea să aud acest lucru la domnul Palmer, unde am luat masa.

— Aa, așa ai aflat; și ce mai fac toți de-acolo? Ce mai face Charlotte? Garantez că trebuie să fi luat proporții serioase.

— Doamna Palmer arăta foarte bine și am fost rugat să vă spun că o veți vedea cu siguranță mâine.

— Sigur că da; așa mă gândeam și eu. Ei bine, domnule colonel, după cum vezi. Am adus cu mine două domnișoare – de fapt acum n-o vezi decât pe una dintre ele, dar mai este una pe undeva, pe aici. Și pe deasupra e vorba de prietena dumitale, domnișoara Marianne. Cred că n-are să-ți pară rău să auzi una ca asta. Nu prea știu cum o să te înțelegi cu domnul Willoughby… Ei, e grozav să fii tânăr și frumos. Știi, am fost și eu tânără odată, dar n-am fost frumoasă – ghinionul meu. Cu toate astea, am avut un bărbat foarte bun, așa că nu știu ce mai poate face în plus frumusețea. Vai, bietul de el! E mort de opt ani și mai bine. Dar, ia spune, domnule colonel, pe unde mi-ai umblat de când ne-am despărțit? Și cum îți mai merg treburile? Haide, haide, fără secrete între prieteni…

Colonelul răspunse la toate întrebările ei cu obișnuita lui blândețe, fără să-i dea însă vreun răspuns care să-i satisfacă curiozitatea. Elinor începu să pregătească ceaiul și Marianne fu obligată să-și facă apariția.

După sosirea ei, colonelul Brandon fu mai tăcut și mai gânditor decât până atunci și doamna Jennings nu-l putu convinge să rămână mai mult. În seara aceea nu mai avură niciun musafir și doamnele fură toate de acord să se culce devreme.

A doua zi, Marianne își revenise cu totul; părea fericită. Părea să fi uitat dezamăgirea ce-o încercase cu o seară în urmă în așteptarea a ceea ce avea să se întâmple în ziua aceea. Nu-și luaseră bine micul dejun că trăsura doamnei Palmer se și opri la ușa casei lor și-n câteva minute ea apăru râzând, în odaie: era atât de încântată să le vadă pe toate, încât era greu de spus dacă se bucură mai mult să-și revadă mama sau pe domnișoarele Dashwood. Era foarte mirată că veniseră la Londra, cu toate că se așteptase tot timpul la asta, era foarte supărată că acceptaseră invitația maică-si după ce-o refuzaseră pe a ei, cu toate că, pe de altă parte, nu le-ar fi iertat niciodată dacă n-ar fi venit.

— Domnul Palmer are să fie mai mult decât fericit să vă vadă, spuse ea. Ce credeți c-a zis când a aflat că veniți cu mama? Acum am uitat ce-a spus, dar era ceva foarte nostim!

După ce petrecură un ceas sau două la un taifas tihnit, după cum spunea mama ei sau, cu alte cuvinte, asistând la un fel de interogatoriu din partea doamnei Jennings în legătură cu toate cunoștințele lor, și la tot felul de râsete fără rost din partea doamnei

Palmer, aceasta din urmă propuse ca toate să o însoțească la niște cumpărături pe care trebuia să le facă în dimineața aceea, propunere ce fu repede acceptată de doamna Jennings și de Elinor, care și ele aveau de cumpărat câte ceva; Marianne, care refuză să meargă la început, fu până la urmă convinsă să le însoțească.

Oriunde se duseră fu, evident, cu ochii în patru. În
Bond Street, mai ales, unde aveau multe de târguit, era mereu cu privirile la pândă; în orice magazin intrară, mintea îi era în cu totul altă parte decât la ceea ce avea în fața ochilor, decât la ceea ce le interesa și le preocupa pe celelalte. Marianne fiind pretutindeni neliniștită și nemulțumită, Elinor nu putu obține nicio părere din partea surorii ei cu privire la vreun articol pe care vroia să-l cumpere; nimic nu-i făcea plăcere; era doar nerăbdătoare să se întoarcă acasă și cu greu își putea stăpâni enervarea ce-o resimțea față de plictisitoarea doamnă Palmer, care se simțea atrasă de tot ce era frumos, scump sau nou, care vroia să cumpere totul și nu se putea hotărî să ia nimic și-și irosea vremea, extaziată și în imposibilitatea de a se hotărî.

Dimineața se apropia de sfârșit când se întoarseră acasă; și nici nu intrară bine pe ușă că Marianne o zbughi nerăbdătoare în sus, pe scări; când Elinor o ajunse din urmă, tocmai se întorcea de la masă cu o față îndurerată, ce dovedea că Willoughby nu trecuse pe acolo.

— Nu mi s-a lăsat nicio scrisoare în timp ce eram în oraș? îl întrebă ea pe valetul care tocmai intra, aducând pachetele.

I se răspunse că nu, nu lăsase nimeni nicio scrisoare.

— Ești foarte sigur că n-am primit nicio scrisoare?
Ești sigur că niciun servitor, niciun curier n-a adus vreo scrisoare sau vreun bilețel?

Omul răspunse că nimeni nu adusese nimic.

— Cât mi se pare de curios! spuse ea, cu glas scăzut și dezamăgit, pe când se întorcea spre fereastră.

„Într-adevăr, foarte curios” , își spuse Elinor în sinea ei, privindu-și neliniștită sora. „Dacă n-ar fi știut că
Willoughby e la Londra, nu i-ar fi scris, cum a făcut-o, i-ar fi scris la Combe Magna; și dacă e la Londra, ce curios mi se pare că nici nu vine, nici nu scrie! Oh, scumpa mea mamă, nu faci de loc bine încuviințând o logodnă între fata ta care e atât de tânără și un bărbat pe care-l cunoști atât de puțin, o logodnă ce se desfășoară într-un mod atât de îndoielnic, atât de misterios! Tare aș mai vrea să-i pun câteva întrebări, dar cum are să-mi suporte amestecul?

După o oarecare chibzuială, hotărî că, dacă aparențele continuau să rămână la fel de neplăcute cum păreau a fi, îi va prezenta mamei ei, în termeni cât se poate de duri, necesitatea de a face o serioasă investigație în această privință.

Doamna Palmer și două doamne mai în vârstă, prietene intime ale doamnei Jennings, pe care le întâlnise și le invitase în cursul dimineții, luară masa cu ele.

Una dintre ele le părăsi curând după ce luară ceaiul, pentru că avea niște obligații în seara aceea și Elinor fu silită să le ajute să organizeze o partidă de wist. Marianne nu era de niciun folos în astfel de ocazii, pentru că nu vroia să învețe jocul; dar deși era așadar liberă să facă ce vroia, nu petrecu o seară mai plăcută decât Elinor, căci suferi tot timpul din pricina dezamăgirii și a neliniștii ce i-o producea așteptarea. Din când în când se străduia câteva minute să citească, dar repede arunca de o parte cartea și revenea la mai plăcuta îndeletnicire de a se plimba prin odaie încoace și încolo, oprindu-se pentru o clipă când ajungea în dreptul ferestrei, sperând să poată deslușì mult așteptata bătaie în ușă.

CAPITOLUL XXVII

— Dacă vremea asta senină o să mai dureze, spuse doamna Jennings când se întâlniră a doua zi dimineața la micul dejun, lui sir John n-are să-i convină să plece de la Barton săptămâna viitoare; e lucru trist pentr-un vânător să piardă bucuriile unei zile de vânătoare. Bieții oameni! îmi pare întotdeauna rău de ei, când totuși se întâmplă s-o piardă. Ei o pun atâta la inimă!

— Asta așa-i, exclamă Marianne veselă, îndreptându-se, în timp ce vorbea, spre fereastră, ca să poată observa starea vremii. La asta nu m-am gândit. O vreme ca asta are să-i facă pe mulți vânători să mai zăbovească la țară.

Acest prilej de aducere aminte avu efecte miraculoase;
îi readuse întreaga bună dispoziție.

— Pentru ei, vremea e într-adevăr foarte bună, continuă ea, pe când se așeza din nou la masă, cu o mină fericită. Cât de mult trebuie să se bucure de ea! Dar
(și aici neliniștea puse din nou stăpânire pe ea) nu ne putem aștepta să dureze prea mult. În această perioadă a anului, și după un asemenea șir de zile ploioase, fără îndoială că n-o să ne mai bucurăm prea mult de cer senin. În curând o să vină gerul și o să avem probabil un ger aprig. Poate că într-o zi, două; este imposibil ca vremea asta blândă să mai dureze mult timp – se poate întâmpla să înghețe chiar și la noapte, nu?

— În orice caz, spuse Elinor, încercând să o împiedice pe doamna Jennings să citească gândurile surorii ei la fel de bine ca și ea, cred că pe la sfârșitul săptămânii sir John și lady Middleton au să sosească la Londra.

— Sigur, draga mea, asta ți-o garantez. Mary știe întotdeauna să-și impună punctul de vedere.

„Are să scrie la Combe chiar astăzi” , presupuse Elinor în sinea ei.

Dar dacă scrisese într-adevăr, scrisoarea fu concepută și expediată pe furiș, căci deși fusese foarte atentă nu putuse observa nimic. Oricare ar fi fost adevărul, cu toate că Elinor nu era nici pe departe mulțumită de felul cum se desfășurau lucrurile, nu se simțea totuși prost, atâta timp cât Marianne era bine dispusă. Și Marianne era bine dispusă; era fericită că vremea e frumoasă și mai fericită încă în așteptarea gerului.

Își petrecură mai toată dimineața lăsând cărți de vizită pe la locuințele cunoștințelor doamnei Jennings, spre a le informa că se află la Londra; și Marianne își petrecea mai tot timpul observând dincotro bate vântul și toate transformările cerului închipuindu-și că se simte o schimbare în aer.

— Nu găsești că e mai frig decât era azi-dimineață,
Elinor? Mie mi se pare că deosebirea e foarte evidentă.
Abia dacă mai pot încălzi mâinile, chiar și în manșon.
Am impresia că ieri n-a fost așa. Parcă și norii se împrăștie; curând are să apară și soarele și o să avem o după-amiază senină.

Elinor era când amuzată, când îndurerată; dar Marianne persevera și nu vedea decât geruri care se pregăteau să vină, deducând acest lucru în fiecare seară, din strălucirea focului, și în fiecare dimineață, din starea atmosferei.

Domnișoarele Dashwood nu aveau motive să fie nemulțumite de stilul de viață al doamnei Jennings și de cunoștințele ei, și nici de comportarea ei față de ele, întotdeauna plină de amabilitate. Își conducea întreaga gospodărie conform unui plan foarte îngăduitor și, în afară de câteva dintre vechile ei cunoștințe din City la care, spre regretul ladyei Middleton, nu renunțase, nu era în vizită cu nimeni care să fi putut tulbura sentimentele tinerelor ei prietene. Mulțumită să constate că lucrurile stau mai bine decât se așteptase în această privință, Elinor era dispusă să fie mai înțelegătoare față de plictiseala petrecerilor la care luau parte în fiecare seară, fie acasă la ea, fie în altă parte și care, constând numai din jocuri de cărți, nu puteau de loc să o amuze.

Colonelul Brandon, care fusese poftit să treacă pe acolo oricând dorea, venea să le vadă aproape zilnic:
dorea să o privească pe Marianne și să stea de vorbă cu
Elinor, care adesea găsea mai multă plăcere în a conversa cu el, decât în celelalte amuzamente de peste zi, dar care, pe de altă parte, era foarte îngrijorată de interesul pe care el îl manifesta în continuare față de sora ei. Îi era teamă să nu se transforme într-un atașament foarte puternic. Îi părea rău pentru el să-l vadă cu câtă seriozitate se uita la Marianne și era evident că era încă și mai abătut decât la Barton.

Cam la o săptămână după sosirea lor, aflară cu certitudine că Willoughby fusese și el pe acolo. Într-o dimineață când se întoarseră acasă după plimbarea cu trăsura, îi găsiră cartea de vizită pe masă.

— Doamne, Dumnezeule! exclamă Marianne, a fost aici în timp ce noi eram plecate!

Elinor, care se bucura să știe că e la Londra, îndrăzni să-i spună:

— Fii sigură că mâine are să treacă din nou.

Dar Marianne păru că nici nu aude ce-i spune și, când doamna Jennings intră în odaie, dispăru cu prețioasa carte de vizită.

Acest eveniment, care îi ridică moralul lui Elinor, o făcu pe sora ei să devină tot atât de agitată ca și mai înainte, dacă nu chiar și mai mult. Din acea clipă nu mai avu liniște; nerăbdarea cu care-l aștepta să sosească la orice oră din zi, o făcu să nu mai fie bună de nimic. A doua

zi de dimineață, când toți ceilalți plecară, insistă să fie lăsată acasă.

Elinor era tulburată gândindu-se la ce s-ar putea întâmpla în Berkeley Street, în absenta lor; dar când se întoarse, nu fu nevoie s-o privească pe sora ei de două ori ca să-și dea seama că Willoughby nu le mai făcuse a doua vizită. Chiar atunci li se aduse un bilețel ce fu pus pe masă.

— Pentru mine! exclamă Marianne, grăbindu-se să-1ia.

— Nu, domnișoară, pentru stăpâna mea.

Dar Marianne, care nu era de loc convinsă, îl luă numaidecât.

— E într-adevăr pentru doamna Jennings; ce enervant!

— Aștepți o scrisoare? întrebă Elinor, nereușind să se mai abțină.

— Da, oarecum, într-o oarecare măsură…

Apoi, după o scurtă pauză, Elinor spuse:

— N-ai încredere în mine, Marianne.

— Vai, Elinor, să primesc acest reproș tocmai de la tine – tu care n-ai încredere în nimeni?

— Eu! îi răspunse Elinor, oarecum încurcată. Dar zău,
Marianne, eu n-am nimica de spus.

— Nici eu, răspunse Marianne cu energie; așa că situațiile noastre sunt asemănătoare. Niciuna dintre noi n-are nimic de spus; tu, pentru că ești comunicativă, iar eu pentru că nu ascund niciodată nimic.

Mâhnită de acuzația că este prea rezervată, de care nu se putea dezvinovăți, Elinor nu știa cum s-o facă pe
Marianne să-și deschidă sufletul în mai mare măsură.

Curând doamna Jennings își făcu apariția și după ce i se dădu biletul îl citi cu glas tare. Era de la lady
Middleton: o anunța că sosiseră în Conduit Street și că o roagă pe mama și pe verișoarele ei să treacă pe acolo în seara aceea. Din pricină că sir John era ocupat, iar ea suferea de o răceală serioasă, nu putuseră să treacă prin Berkeley Street. Invitația fu acceptată; dar când se apropie ora la care trebuiau să plece, necesar fiind ca din politețe față de doamna Jennings să o însoțească amândouă în această vizită, Elinor întâmpină oarecari dificultăți în a o convinge pe sora ei să meargă cu ele, pentru că ea încă nu-l văzuse pe Willoughby; așa că nu numai că nu vroia să se mai plictisească în vizită, dar mai ales nu era dispusă să riște ca el să treacă din nou pe acolo în absența lor.

În seara aceea Elinor descoperi că firea omului nu se modifică în mod esențial o dată cu schimbarea locuinței;
căci sir John abia se stabilise la Londra, că și izbutise să adune în casa lui vreo douăzeci de tineri și să-i distreze cu un bal. Acest lucru nu-i convenea, totuși, ladyei Middleton. La țară, o serată organizată pe nepregătite era foarte la locul ei; dar la Londra, unde reputația de

eleganță era mult mai importantă și mai greu de obținut, era un risc mult prea mare ca, pentru a face plăcere câtorva fete, să se afle că lady Middleton organizase un dans de numai opt sau nouă perechi, doar cu doi muzicanți și cu un simplu bufet rece.

Doamna și domnul Palmer erau și ei prezenți. Domnul
Palmer, pe care nu-l văzuseră de când veniseră la Londra, deoarece se dovedea foarte grijuliu în a nu da de loc impresia că-i acordă vreo atenție soacrei lui, din care pricină nici nu se apropie de ea, nu dădu niciun semn de recunoaștere la apariția lor. Le privi în treacăt, fără să pară că știe cine sunt și nu făcu decât s-o salute pe doamna Jennings dând din cap, din celălalt capăt al încăperii. Când intră, Marianne aruncă o privire de jur împrejur; era suficient, *el* nu era acolo – și se așeză la fel de puțin dispusă să se amuze ori să-i amuze pe ceilalți. După ce stătuseră împreună cam vreun ceas, domnul Palmer se îndreptă agale către domnișoarele Dashwood, pentru a-și exprima uimirea că le vede la Londra, deși colonelul Brandon fusese pentru prima dată informat de sosirea lor în casa lui și deși el însuși spusese ceva foarte nostim, atunci când aflase că urmează să vină.

— Credeam că sunteți amândouă în Devonshire, spuse el.

— Da? replică Elinor. – Și când vă întoarceți acolo?

— Nu știu.

Și cu asta conversația dintre ei luă sfârșit.

Niciodată în viața ei nu fusese Marianne atât de puțin dispusă să danseze ca în seara aceea și niciodată efortul n-o obosise atât de mult. Se plânse de acest lucru pe când se înapoiau în Berkeley Street.

— Ei, ei, cunoaștem prea bine motivul, spuse doamna
Jennings; dacă o anumită persoană, pe care n-am s-o numesc, s-ar fi aflat acolo, n-ai fi fost de loc obosită;
și, ca să spunem adevărul, n-a fost de loc frumos din partea lui să evite să te întâlnească, din moment ce a fost invitat.

— Invitat! exclamă Marianne.

— Așa mi-a spus fiica mea, lady Middleton, căci se pare că sir John l-a întâlnit pe undeva pe stradă azi dimineață.

Marianne nu mai scoase o vorbă, dar păru a fi primit o lovitură cumplită. În această situație, nerăbdătoare să facă ceva care ar fi putut să-i aducă vreo mângâiere surorii ei, Elinor se hotărî să-i scrie mamei lor a doua zi dimineață, sperând că, făcând-o să se teamă pentru sănătatea Mariannei, o va face să-i pună acele întrebări ce fuseseră amânate atâta; și fu încă și mai înclinată să-și pună planul în aplicare când a doua zi, după micul dejun, observă că Marianne trimite din nou un bilet lui Willoughby, căci nu-și putea închipui că scrie altei persoane.

Cam pe la prânz, doamna Jennings ieși singură în oraș cu niște

treburi și Elinor începu numaidecât să-și compună scrisoarea, în timp ce Marianne, prea neliniștită ca să facă ceva, prea tulburată ca să întrețină vreo conversație, se tot plimba de la o fereastră la alta sau se așeza lângă foc, pradă unei triste meditații. Elinor se străduí foarte serios să-și convingă mama, relatându-i tot ce se întâmplase; bănuiala ce-o avea despre nestatornicia lui Willoughby, îndemnând-o să-i ceară Mariannei, folosindu-se de orice rugăminți în care să invoce datoria sau dragostea, pentru ca Marianne să-i dezvăluie situația adevărată asupra relațiilor dintre ei.

Nici nu-și terminase bine scrisoarea, când o bătaie la ușă vesti un vizitator și fu anunțat colonelul Brandon.
Marianne, care-l văzuse de la fereastră și căreia îi displăcea societatea de orice fel, plecă din odaie înainte ca acesta să intre. Brandon părea mai grav ca de obicei; și deși își exprimă satisfacția că o găsește singură pe Elinor, de parcă ar fi avut să-i spună ceva între patru ochi, stătu un timp fără să scoată o vorbă. Convinsă că are să-i facă vreo comunicare care-o privea pe sora ei, Elinor aștepta cu nerăbdare să înceapă a vorbi. Nu era prima oară că avea această convingere; de mai multe ori până atunci, începând cu remarca „Sora dumitale nu prea arată bine astăzi” , sau „Sora dumitale pare cam abătută” , păruse a fi pe punctul fie de a-i dezvălui, fie de a o întreba ceva anume în legătură cu ea. După o pauză de câteva minute, el rupse tăcerea, întrebând-o, cu oarecare emoție, când avea s-o poată felicita pentru că are un cumnat. Elinor nu se așteptase la o astfel de întrebare și, neavând pregătit niciun răspuns, fu obligată să recurgă la expedientul simplu și foarte obișnuit de a întreba ce vrea să spună. El încercă să zâmbească, în timp ce-i răspundea:

— Toată lumea e la curent cu logodna surorii dumitale cu domnul Willoughby.

— Lumea nu poate fi la curent, replică Elinor, când nici familia ei nu știe nimic despre o asemenea logodnă.

Brandon păru uimit și spuse:

— Am să te rog să mă ierți, mi-e teamă că întrebarea mea a fost impertinentă; dar nu credeam că e vorba de un secret, când își scriu pe față și când toată lumea vorbește de căsătoria lor.

— Dar cum se poate? Pe cine ai putut auzi spunându-ți de una ca asta?

— Pe mulți; pe unii pe care dumneata nici nu-i cunoști, pe alții pe care-i cunoști foarte bine, doamna Jennings, doamna Palmer și familia Middleton. Și încă n-aș fi crezut-o, căci atunci când mintea nu prea este dispusă să se lase convinsă găsește întotdeauna ceva care să-i sprijine îndoielile, dacă n-aș fi văzut cu totul din întâmplare în mâna valetului care m-a poftit azi înăuntru un bilet scris de sora dumitale și

adresat domnului Willoughby. Am venit să mă interesez, dar eram convins încă înainte de a pune întrebarea. E totul stabilit definitiv? Este imposibil să…? Dar n-am niciun drept și n-aș putea avea nicio șansă de a izbuti. Scuză-mă, domnișoară Dashwood. Cred că am greșit, vorbind atât de mult, dar nici nu mai știu ce să mai fac și am avut întotdeauna cea mai mare încredere în înțelepciunea dumitale. Spune-mi că totul este hotărât, că orice încercare… pe scurt, că nu-mi rămâne altceva de făcut decât să-mi ascund sentimentele, dacă acest lucru îmi este cât de cât cu putință.

Aceste cuvinte – mărturisire directă a dragostei lui pentru sora sa – o mișcară foarte mult. Nu putu spune nimic pentru moment; și chiar când își mai reveni puțin, se gândi un timp la răspunsul cel mai potrivit pe care i
l-ar fi putut da. Adevărata stare de lucruri dintre Willoughby și sora ei îi era atât de puțin cunoscută, încât, străduindu-se să o explice, ar fi putut spune la fel de bine prea mult sau prea puțin. Totuși, cum era convinsă că dragostea Mariannei pentru Willoughby nu-i poate lăsa nicio șansă de izbândă colonelului Brandon, oricare ar fi fost deznodământul acelui sentiment, și dorind în același timp să nu-și expună comportarea la vreo critică, se gândi – după o oarecare chibzuință – că e mai prudent și mai puțin dureros să spună mai mult decât știe sau crede cu adevărat. Recunoscu, prin urmare, că deși n-a primit niciodată vreo încunoștințare chiar din partea lor despre situația dintre ei, n-avea nicio îndoială în ceea ce privește dragostea lor reciprocă și că nu este mirată să afle despre corespondența lor.

Colonelul ascultă cu atenție, fără să scoată o vorbă;
și când ea încetă de a mai vorbi se ridică numaidecât de pe scaun și după ce-i spuse foarte emoționat: „surorii dumitale îi doresc numai fericire; iar lui Willoughby să se străduiască să o merite” , își luă rămas bun și plecă.

Elinor încercă un sentiment foarte neplăcut, în urma acestei conversații și el nu-i diminuă de loc neliniștea ce-o simțea în alte privințe; dimpotrivă, rămase cu o tristă impresie despre nefericirea colonelului Brandon și nici măcar nu vru s-o știe alinată, fiind foarte nerăbdătoare să afle despre evenimentul ce trebuia să o confirme.

CAPITOLUL XXVIII

În următoarele trei sau patru zile nu se întâmplă nimic care să o determine pe Elinor să regrete ce făcuse, adresându-i-se mamei ei; căci Willoughby nu veni și nici nu scrise. Cam pe atunci trebuiau să o însoțească pe lady Middleton la o petrecere la care doamna Jennings nu putu participa, din pricină că fata ei cea mai mică nu se simțea prea bine și Marianne, care era foarte prost dispusă, căreia nu-i păsa de felul în care arată, fiindu-i la fel de indiferent dacă se duce sau nu se duce la petrecere, se pregăti să meargă într-acolo, fără să trădeze vreo speranță sau vreo bucurie. Stătu lângă focul din salon, până ce sosi lady Middleton, fără să se miște măcar o dată de pe scaun, sau să-și schimbe poziția, cufundată în propriile-i gânduri și nebăgând în seamă prezența surorii ei; și când în cele din urmă li se spuse că lady Middleton e cu trăsura la ușă, tresări, de parc-ar fi uitat că așteaptă pe cineva.

Sosiră la timp la destinație; și de îndată ce șirul de trăsuri din fața lor le permise, coborâră, urcară scările, își auziră numele anunțate de la un palier la celălalt cu glas foarte limpede și intrară într-o încăpere splendid luminată, plină de lume și în care era insuportabil de cald. După ce spuseră toate cele cuvenite, făcându-i o plecăciune stăpânei casei, se amestecară în mulțime împărtășind și ele căldura și dezagreabila situație în mod necesar sporite de sosirea lor. După un timp pe care-l petrecură spunând puțin și făcând și mai puțin, lady Middleton se așeză la masa de cărți, și cum Marianne nu se simțea ispitită să se miște prin salon, reușind să găsească niște scaune libere se așezară, și ea și Elinor, nu departe de masa de joc.

De abia se cuibăriseră, când Elinor îl observă, la câțiva metri de ele, pe Willoughby, conversând foarte serios cu o tânără extrem de elegantă. Curând, Willoughby o văzu că se uită la el, o salută numaidecât, cu o plecăciune, dar fără să încerce să stea de vorbă cu ea, sau să se apropie de Marianne, deși era imposibil să n-o fi văzut; apoi își continuă conversația cu aceeași doamnă. Elinor se întoarse fără să vrea spre Marianne, să vadă dacă situația poate rămâne neobservată de ea. Atunci îl zări și Marianne;
și fața îmbujorându-i-se de o neașteptată bucurie, s-ar fi îndreptat numaidecât spre el, dacă sora ei n-ar fi oprit-o cu un gest.

— Sfinte Dumnezeule! exclamă ea, e acolo, e acolo!
Oh, de ce nu se uită la mine? De ce nu-i pot vorbi?

— Te rog, liniștește-te; te rog frumos, îi spuse Elinor, și nu-ți da în vileag sentimentele față de toți cei de față.
Poate că încă nu te-a observat.

Dar asta n-o putea crede nici măcar ea; să fie liniștită în astfel de

momente nu numai că era ceva ce depășea puterile Mariannei, ci și dorințele ei. Ședea acolo, chinuită de nerăbdare, fapt care o schimbă foarte tare la față.

În cele din urmă se întoarse din nou spre ele și le privi pe amândouă; Marianne se ridică dintr-o dată și, pronunțându-i numele cu un glas afectuos, îi întinse mâna. El se apropie și adresându-i-se mai degrabă lui Elinor decât Mariannei, de parcă ar fi vrut să-i evite privirile și, hotărât să nu țină seama de atitudinea ei, se interesă, în grabă, de doamna Dashwood și le întrebă de când sunt la Londra. Elinor își pierdu prezența de spirit când îl auzi cum li se adresează și nu fu în stare să spună un singur cuvânt. Dar sora ei își exprimă sentimentele fără întârziere. Fața i se făcu roșie ca para focului și exclamă, cu o voce extrem de emoționată:

— Doamne sfinte, Willoughby! Dar ce înseamnă toate astea? N-ai primit scrisorile mele? Nu vrei să dai mâna cu mine?

Astfel interpelat nu putu să n-o facă; dar atingerea mâinii ei păru că i-e penibilă și nu i-o ținu decât o clipă, în tot acest timp era evident că încearcă să-și recapete stăpânirea de sine. Elinor îi privea cu atenție fața și observă că expresia ei se mai liniștește. După o pauză de o clipă, Willoughby vorbi cât se poate de calm:

— Am avut onoarea de a trece pe la casa din Berkeley
Street marțea trecută și am regretat foarte mult că n-am avut norocul de a vă găsi acasă nici pe dumneavoastră două și nici pe doamna Jennings. Sper că ați găsit cartea mea de vizită?

— Dar n-ai primit bilețelele mele? exclamă Marianne, în culmea neliniștii. Sunt sigură că trebuie să fie vreo greșeală la mijloc, o greșeală îngrozitoare. Ce pot să însemne toate astea? Spune-mi, Willoughby, pentru numele lui Dumnezeu, spune-mi, ce s-a întâmplat?

El nu-i dădu niciun răspuns: se înroși puțin și se simți ușor stânjenit, dar, când întâlni privirea tinerei domnișoare cu care stătuse de vorbă mai înainte, simți parcă nevoia unui efort imediat, își reveni din nou și, după ce spuse: „Da, am avut plăcerea să fiu informat că ați sosit la Londra, printr-un bilet pe care ați fost atât de bună să mi-l trimiteți” , se întoarse în grabă, cu o mică plecăciune și reveni lângă prietena lui.

Marianne, care acum se făcuse palidă ca moartea și care nu se mai putea ține pe picioare, se prăbuși pe scaun și Elinor, care se aștepta s-o vadă leșinând din clipă în clipă, încercă s-o ferească de privirile celorlalți, în timp ce căuta s-o readucă în simțiri cu apă de lavandă.

— Du-te la el, Elinor, exclamă ea, de îndată ce putu vorbi, și silește-l să vină aici. Spune-i că trebuie să-l mai văd o dată, că trebuie să-i vorbesc numaidecât. Nu mă pot liniști, n-am să am o clipă de tihnă până când nu se vor lămuri toate acestea… Trebuie să fie vreo neînțelegere la mijloc. Oh, du-te imediat la el…

— Cum am să pot face una ca asta? Nu, draga mea Marianne, trebuie să ai răbdare. Acesta nu e locul potrivit pentru explicații. Așteaptă până mâine.

Nu reuși totuși decât cu greu s-o împiedice să-l caute chiar ea și îi fu imposibil s-o convingă să-și stăpânească emoția, să aștepte, cel puțin, încercând să pară liniștită, până ce va reuși să-i vorbească între patru ochi, cu mai mult efect, căci Marianne nu înceta o clipă să-și exprime, cu glas scăzut, chinul sentimentelor ei, prin exclamații ce dovedeau cât este de nefericită. În scurtă vreme Elinor îi văzu pe Willoughby părăsind încăperea pe ușa ce dădea spre scară și, spunându-i Mariannei că a plecat, încercă s-o convingă că e cu totul imposibil să mai stea de vorbă cu el în seara aceea. Marianne o rugă numaidecât pe sora ei să o implore pe lady Middleton să le ducă acasă, deoarece era prea nenorociră ca să mai rămână acolo măcar o clipă.

Informată că Marianne nu se simte bine, lady Middleton, deși era tocmai în toiul unui *rober,* fu prea politicoasă pentru a face cea mai mică obiecție la dorința ei de a pleca numaidecât, și trecându-și cărțile unui prieten părăsiră petrecerea de îndată ce-și găsiră trăsura. Nimeni nu scoase un cuvânt, în timp ce se întorceau în Berkeley Street. Marianne se chinuia în tăcere, prea nefericită ca să poată măcar să plângă; și cum din fericire doamna Jennings nu se întorsese încă acasă, se duseră direct în camera lor și sărurile de amoniu o mai readuseră puțin în simțiri. Curând era dezbrăcată și culcată și cum părea dornică să fie singură, sora ei o părăsi așa că, în timp ce-o aștepta pe doamna Jennings să se întoarcă acasă, Elinor avu destul răgaz să se gândească la cele ce se petrecuseră.

Nu se putea îndoi de faptul că între Marianne și Willoughby existase vreun fel de logodnă și era la fel de limpede că acum Willoughby se plictisise de această legătură; căci orice speranță ar mai fi nutrit Marianne, ea, Elinor, nu putea atribui o asemenea purtare nici unui fel de greșeală sau neînțelegere. Nimic n-o putea explica decât o totală schimbare de sentimente. Și indignarea i-ar fi fost încă și mai mare, dacă n-ar fi observat cu ochii ei, la Willoughby, acea stânjeneală care părea o recunoaștere a faptului că știe că nu se poartă cum se cuvine și care o oprea să-l creadă. Atât de lipsit de scrupule încât să se fi jucat chiar de la început cu sentimentele surorii ei, fără vreun plan care să poată fi dezvăluit prin cercetări corespunzătoare. Probabil că absența îi slăbise afecțiunea, iar convenienţele sociale îl făcuseră poate să și-o înfrângă; dar nu se putea hotărî să creadă că la început el n-o iubise.

În privința Mariannei, Elinor nu era în stare să se gândească altfel decât cu cea mai mare îngrijorare la durerea ce trebuie să i-o fi provocat o întâlnire atât de nefericită și la chinurile încă și mai mari pe care aveau să i le pricinuiască ceea ce urma să se întâmple. Situația nefericită în care se găsea ea, Elinor, nu însemna nimic în comparație

cu cea a Mariannei; căci în timp ce ea îl putea stima pe Edward ca și până atunci, chiar dacă trebuiau să rămână despărțiți în viitor, putea găsi întotdeauna o alinare. Dar toate împrejurările care ar fi putut face răul să devină și mai cumplit păreau a se fi adunat laolaltă spre a spori nefericirea Mariannei, împingând-o până la o despărțire definitivă de Willoughby – o ruptură imediată și ireconciliabilă.

CAPITOLUL XXIX

În dimineața următoare, înainte ca femeia de serviciu să le fi aprins focul sau ca soarele să fi câștigat vreo putere asupra unei zile reci și posomorâte de iarnă, Marianne, numai pe jumătate îmbrăcată, stătea îngenuncheată, sprijinindu-se de pervazul uneia dintre ferestre, pentru a avea mai multă lumină și scria cât de repede îi permiteau lacrimile ce-i curgeau fără încetare pe obraji. În această poziție o zări Elinor când fu trezită din somn de agitația și suspinele Mariannei; și după ce-o observă câteva clipe, cu îngrijorare, dar fără să scoată vreo vorbă, o întrebă, cu toată blândețea:

— Marianne, pot să te întreb…

— Nu, Elinor, îi răspunse ea, nu mă întreba nimic;
în curând vei afla totul.

Calmul disperat cu care rosti aceste cuvinte nu dură decât atât cât le spuse, fiind imediat urmat de aceeași excesivă durere ce-o manifestase până atunci. Îi trebuiră câteva minute pentru a-și putea continua scrisoarea; și nenumăratele ei izbucniri de durere, care o sileau, la anumite intervale, să se întrerupă din scris, erau dovezi suficiente ale sentimentului ce-l încerca întrucât, mai mult ca sigur, îi scria pentru ultima dată lui Willoughby,

Elinor se manifestă cu toată atenția liniștită, lipsită de ostentație de care era în stare; ar fi încercat s-o mângâie și s-o liniștească și mai mult încă, dacă Marianne n-ar fi implorat-o, cu toată impetuozitatea unei irascibilități extreme, să nu-i mai vorbească pentru nimic în lume. În asemenea împrejurări era mai bine pentru amândouă să nu rămână împreună prea multă vreme; agitația sufletească a Mariannei nu numai că o făcu să părăsească odaia de îndată ce se îmbrăcă, ci, deoarece simțea pe de o parte nevoia singurătății și pe de altă parte aceea de a schimba mereu locul, colindă prin casă până la ora când trebuiau să ia micul dejun, evitând să fie văzută de cineva.

La masă nici nu mâncă și nici nu încercă măcar să o facă; și Elinor își dădu toată silința, nu să o îndemne să mănânce, și nu să o compătimească sau să pară că-i dă vreo importanță, ci doar să se străduiască s-o facă pe doamna Jennings să se preocupe numai de ea.

Cum micul dejun era una dintre mesele la care doamna
Jennings ținea cel mai mult, dură un timp considerabil;
tocmai mâncaseră și se așezau la masa de lucru, când
Marianne primi o scrisoare, pe care o luă nerăbdătoare din mâinile servitorului și, pălind cumplit, ieși imediat din odaie. Elinor, care după felul în care se manifestase
Marianne își dădu seama tot atât de bine ca și când ar fi văzut cine o scrisese că trebuie să fie de la Willoughby, simți dintr-o dată o

slăbiciune care cu greu îi permise să-și țină capul sus și începu să tremure toată, încât îi fu foarte teamă că va fi imposibil ca doamna Jennings să nu observe ceva. Bătrâna doamnă nu remarcă totuși decât că Marianne a primit o scrisoare de la Willoughby, ceea ce ei i se păru a fi o glumă foarte bună și pe care o tratã ca atare, și râzând își exprimă speranța că va fi pe placul Mariannei. Era prea ocupată tot măsurând lungimea firelor pentru carpeta de lână la care lucra, ca să mai poată observa suferința lui Elinor; și după ce Marianne dispăru, continuă să vorbească foarte liniștită, spunând:

— Pe cuvântul meu de onoare că n-am mai văzut în viața mea o fată care să fie îndrăgostită cu atâta disperare ca Marianne! Fetele mele nu erau nici pe departe atât de amorezate cum e ea, deși se prostiseră și ele destul; dar domnișoara Marianne s-a schimbat cu totul.
Sper din toată inima că el n-are s-o facă să mai aștepte mult, căci ți se face rău s-o vezi cum arată și cât e de pierită. Spune-mi, te rog, când au de gând să se căsătorească?

Deși nicicând Elinor nu fusese mai puțin dispusă să vorbească, se strădui să răspundă acelui atac și, încercând așadar să zâmbească, replică:

— Dar spuneți, doamnă, tot vorbind, ați ajuns să vă convingeți că sora mea e logodită cu domnul Willoughby?
Aveam impresia că nu faceți decât să glumiți, dar o întrebare atât de serioasă pare să se bazeze pe ceva mult mai profund; vă rog, prin urmare, să nu vă mai amăgiți.
Vă asigur că nimic nu m-ar surprinde mai mult decât să aflu că urmează să se căsătorească.

— Rușine, rușine să-ți fie, domnișoară Dashwood!
Cum poți vorbi în felul ăsta? Nu știm cu toții că trebuie să se căsătorească, fiindcă s-au îndrăgostit nebunește unul de altul din clipa în care s-au cunoscut? Nu i-am văzut în Devonshire împreună zi de zi, de dimineață până seara? Și crezi că nu știu că sora dumitale a venit cu mine, la Londra, anume ca să-și cumpere toaleta de mireasă? Haide, haide, n-ai să mă poți face să cred altceva. Socoți că dacă dumneata ești atât de isteață, ceilalți nu mai pot observa nimic? Dar crede-mă, n-ai nici a șansă, pentru că tot orașul vorbește de căsătoria asta. Eu le povestesc tuturor despre ea și Charlotte face la fel.

— Credeți-mă, doamnă, îi spuse Elinor cu toată gravitatea, că vă înșelați foarte tare. Și zău că faceți foarte rău răspândind o astfel de veste; și-o să vă dați seama că așa este, deși acum nu vreți să mă credeți.

Doamna Jennings râse din nou, dar Elinor nu se mai simți în stare să spună mai mult. Și fiind nerăbdătoare să afle și ea ce scrisese Willoughby, se grăbi să se întoarcă în camera lor. Când deschise ușa.

O văzu pe Marianne întinsă în pat, aproape sufocându-se de durere, cu o scrisoare în mână și altele două-trei împrăștiate lângă ea.
Elinor se apropie, fără să scoată o vorbă, și așezându-se pe pat, îi luă mâna, i-o sărută de mai multe ori cu duioșie și apoi izbucni într-un hohot de plâns, care, la început, fu aproape tot atât de violent ca și acela al Mariannei.
Deși nu era în stare să vorbească, Marianne păru că simte toată duioșia acestei comportări; și după ce suferiră împreună un timp, îi înmână lui Elinor toate scrisorile, apoi, îngropându-și fața în batistă, aproape că urlă de durere. Elinor, care știa că o astfel de suferință, oricât de greu i-ar fi venit altcuiva să o vadă, trebuia să fie lăsată să se desfășoare, rămase lângă ea, până când durerea Mariannei se mai liniști puțin, apoi, nerăbdătoare, luă scrisoarea lui Willoughby și citi cele ce urmează:

„Bond Street, ianuarie

Stimată domnișoară,

Am avut tocmai onoarea de a vă primi scrisoarea, pentru care vă asigur de sincera mea recunoștință. Îmi pare foarte rău că ceva din comportarea mea de aseară nu v-a fost pe plac; și deși nu reușesc de loc să-mi dau seama prin ce anume am putut, spre nefericirea mea, să vă jignesc, vă rog să mă iertați pentru un lucru pe care, vă asigur, l-am făcut absolut fără nicio intenție. N-o să mă gândesc niciodată decât cu cea mai mare plăcere și gratitudine la fostele mele legături de prietenie cu familia dumneavoastră, în Devonshire, și vreau să cred că ele nu vor avea de suferit din pricina vreunei greșeli sau neînțelegeri a acțiunilor mele. Am o sinceră stimă pentru întreaga dumneavoastră familie; dar dacă cumva s-a întâmplat să am nefericirea de a da impresia că am simțit mai mult decât în realitate sau mai mult decât am vrut să spun, am să-mi reproșez că nu mi-am ascuns mai bine considerația ce-o aveam față de dumneavoastră. Veți fi de acord că este imposibil să fi avut alte intenții, când veți afla că afecțiunea mea se îndreaptă de multă vreme spre altcineva și sper că peste câteva săptămâni doar, logodna mea va deveni un fapt împlinit. Cu mare regret mă supun dorinței dumneavoastră de a vă înapoia scrisorile pe care am avut cinstea să le primesc de la *dumneavoastră și șuvița de păr, pe care ați fost atât de mărinimoasă să mi-o oferiți.*

Rămân, stimată domnișoară,
al dumneavoastră supus și umil servitor,
John Willoughby”

Oricine își poate închipui indignarea cu care Elinor citi această scrisoare. Deși știa, încă dinainte de a-și arunca ochii pe ea, că trebuie să fie o dovadă a nestatorniciei lui și că ea confirma probabil definitiva lor despărțire, nu-și putea închipui un asemenea limbaj prin care să fie aduse la cunoștință asemenea lucruri; și nici nu și-l imagina

pe Willoughby în stare să se abată atât de mult de la aparența unor maniere delicate și onorabile – potrivite cu decența firească a unui gentleman – încât să trimită o scrisoare atât de nerușinată și lipsită de omenie, o scrisoare care, în loc să exprime dorința lui de a-și redobândi libertatea, manifestând în același timp și regretele lui, nu recunoștea niciun abuz de încredere, nega orice urmă de afecțiune; o scrisoare în care fiecare rând era o insultă și care dovedea că autorul ei este un ticălos înrăit.

Se uită un timp la această scrisoare cu uimire și indignare; apoi o mai citi o dată și încă o dată; dar sila ei față de omul care o scrisese creștea cu fiecare nouă lectură; sentimentele ce le încerca față de el erau atât de înverșunate, încât nu îndrăzni să i le împărtășească Mariannei, ca nu cumva s-o facă să sufere și mai mult încă, vorbindu-i despre ruperea logodnei lor nu ca despre o pierdere regretabilă pentru ea, ci ca de o scăpare de cel mai nefericit și iremediabil dintre toate relele din lume – o legătură pe viață cu un om lipsit de scrupule.

Tot reflectând la conținutul scrisorii, la concepția sufletului care o putuse dicta și probabil la mintea cu totul de nepătruns a unei persoane de neînțeles, care nu participase în vreun alt fel la legătura lor decât prin ceea ce îi dăruise lui inima Mariannei, Elinor uită de suferința prin care tocmai trecea sora ei, uită că mai avea în poală alte trei scrisori pe care nu le citise încă, uită cu desăvârșire de când se află în odaie, așa încât, atunci când auzi o trăsură oprindu-se la ușă, sări la fereastră să vadă cine poate veni atât de devreme; fu uimită să descopere trăsura doamnei Jennings, despre care știa că fusese comandată abia pentru ora unu. Hotărâtă să n-o părăsească pe Marianne, deși știa că, în acele clipe, nu-i putea aduce prea multă mângâiere, se grăbi să se ducă și să o roage pe doamna Jennings să o scuze că nu poate merge cu ea, deoarece sora ei nu se simte bine. Doamna Jennings o iertă numaidecât, arătându-și sincera și binevoitoarea îngrijorare pentru starea proastă a Mariannei. După ce o văzu plecând, Elinor se întoarse la Marianne, care tocmai încerca să se ridice din pat; ajunse la timp ca s-o împiedice să cadă jos, slăbită și ametită cum era din pricina unei îndelungate lipse de hrană și de odihnă; căci de zile întregi nu mai avusese poftă de mâncare și de multe nopți nu mai dormise ca lumea; și acum, când nu mai era susținută de febra așteptării, rezultatele se făceau simțite prin dureri de cap, printr-o slăbiciune de la stomac și o epuizare nervoasă generală. Un pahar cu vin, pe care Elinor i-l aduse imediat, o făcu să se simtă ceva mai bine și-n cele din urmă fu în stare să-și exprime recunoștința față de bunătatea surorii ei, spunându-i:

— Biata mea Elinor! Cât de mult te fac să suferi!

Sora ei replică:

— Ce n-aș da să pot totuși face ceva ca să te simți mai bine…

Aceste cuvinte, ca de fapt orice altceva ar fi spus sau ar fi făcut sora ei în acele clipe, fură prea mult pentru
Marianne care, chinuită cum era, nu-i putu spune decât
„O, Elinor, într-adevăr, sunt tare nefericită” , după care glasul i se pierdu în suspine.

Elinor nu mai putu suporta să asiste în tăcere la acest torent de durere nestăvilită.

— Stăpânește-te, dragă Marianne, exclamă ea, dacă nu vrei să te omori și să-i omori pe toți cei ce te iubesc.
Gândește-te la mama ta; gândește-te cât este de nefericită în timp ce suferi tu; trebuie să te stăpânești de dragul ei.

— Nu pot, nu pot, strigă Marianne. Lasă-mă, lasă-mă, dacă te necăjesc; lasă-mă, detestă-mă, uită de mine!
Dar nu mă mai chinui astfel. Oh, cât le vine de ușor să vorbească de stăpânire de sine acelora care n-au nicio supărare! Cât ești de fericită, Elinor, cât ești de fericită;
tu nu-ți poți închipui prin ce suferințe trec eu.

— Despre *mine* spui că sunt fericită, Marianne? Ah, dac-ai ști! Și chiar îți închipui că pot fi fericită, când te văd pe tine atât de nenorocită?

— Iartă-mă, iartă-mă te rog, spuse Marianne, înlănțuindu-i gâtul cu brațele; știu că suferi din pricina mea, știu ce inimă ai; dar, oricum, tu ești – trebuie să fii fericită; Edward te iubește – ce, ce anume poate înlătura o asemenea fericire?

— Multe, multe lucruri, răspunse solemn Elinor.

— Nu, nu, exclamă Marianne cu pasiune, nu, el te iubește pe tine și numai pe tine. E imposibil ca tu să ai vreo pricină de mâhnire.

— Nu pot simți nicio bucurie când te văd în starea în care te afli.

— Nici n-ai să mă vezi altfel. Nimic nu mă poate scăpa de această nefericire.

— Nu trebuie să vorbești în felul acesta, Marianne.
Nu ai nicio mângâiere? Nu ai oameni apropiați, care țin la tine? Este oare pierderea pe care-ai suferit-o atât de mare încât să nu poți fi consolată în niciun fel? Suferi mult acum, dar ia gândește-te cât ai fi suferit, dacă i-ai fi descoperit adevăratul caracter mai târziu, dacă logodna ta ar mai fi durat încă luni și luni în șir, cum s-ar fi putut întâmpla, până ce s-ar fi hotărât s-o rupă. Lovitura ar fi devenit încă și mai îngrozitoare cu fiecare zi ce-ar fi trecut și-n care tu ai fi continuat să crezi, din păcate, în statornicia lui.

— Vorbești de logodnă! exclamă Marianne. Dar n-am fost logodiți.

— N-ați fost logodiți?

— Nu, nu este atât de nedemn pe cât îl crezi. N-a rupt niciun jurământ de credință față de mine.

— Dar ți-a spus că te iubește.

— Da, nu, nu mi-a spus-o niciodată categoric. Așa mă lăsa să cred în fiecare zi, dar nu mi-a declarat-o direct niciodată. Uneori am crezut că mi-a spus că mă iubește, dar de fapt nu mi-a spus-o niciodată.

— Și totuși i-ai scris.

— Da. Putea fi ceva rău în asta, după toate cele ce se întâmplaseră? Dar nu mai sunt în stare să vorbesc.

Elinor nu mai spuse nimic și revenind la cele trei scrisori, care îi deșteptau acum o curiozitate și mai mare decât până atunci, le citi imediat. Prima, pe care sora ei i-o trimisese când sosiseră la Londra, suna în felul următor:

„Berkeley Street, ianuarie

Cât de uimit vei fi, Willoughby, când vei primi acest bilet; și cred că vei simți mai mult decât uimire, când vei afla că sunt la Londra. Prilejul de a veni încoace, deși în compania doamnei Jennings, a fost o ispită căreia nu ne-am putut împotrivi. Aș vrea să primești acest bilet la timp ca să mai poți trece pe aici în astă seară, dar nu te aștept neapărat. În orice caz, sper să te văd mâine. Acum îți spun la revedere.

MD.”

Al doilea bilet, ce fusese scris în dimineața de dinaintea seratei date de familia Middleton, cuprindea următoarele:

„Nu-ți pot spune cât am fost de dezamăgită că nu m-ai găsit acasă alaltăieri și nici cât am fost de uimită să nu primesc niciun răspuns la un bilet pe care ți l-am trimis acum mai bine de o săptămână. Așteptam vești de la tine și încă și mai mult, să te văd apărând la orice oră din zi.
Treci, te rog, cât mai repede și explică-mi motivul pentru care m-ai lăsat să aștept în zadar. Când vii, ai face bine să sosești mai devreme, pentru că în general plecăm în jurul orei unu. Aseară am fost la lady Middleton unde s-a și dansat. Mi s-a spus că erai poftit și tu. Ăsta să fie adevărul? Îmi închipui că trebuie să te fi schimbat mult, de când ne-am despărțit, dacă așa stau lucrurile și n-ai venit acolo. Dar nu cred că așa ceva poate fi adevărat și sper ca, foarte curând, să mă poți asigura personal că presupunerea aceea a mea nu e adevărată.

M.D.”

Ultima ei scrisoare către el spunea următoarele:

„Ce trebuie să-mi închipui, Willoughby, în urma purtării tale de aseară? Îți cer iarăși explicație. Eram pregătită să te întâlnesc cu plăcerea pe care despărțirea noastră ar fi fost firesc să o producă, cu familiaritatea care mi se părea foarte justificată, ținând seama de intimitatea ce-a existat între noi la Barton. Dar cum am fost respinsă! Am petrecut o noapte nefericită,

străduindu-mă să găsesc scuze unei comportări despre care cu greu aș putea spune că n-a fost jignitoare; dar deși n-am reușit încă să-ți găsesc circumstanțe atenuante pentru felul în care te-ai manifestat, sunt totuși gala să-ți ascult justificările. Poate că ai fost prost informat sau înșelat cu bună intenție, în ceva ce mă privește, care le-ar fi putut face să-ți formezi o proastă impresie despre mine.

Spune-mi despre ce este vorba; explică-mi motivele ce te-au determinat să te porți așa cum ai făcut-o și voi fi mulțumită să-ți explic totul. M-ar mâhni foarte mult să fiu obligată să-mi stric bunele păreri ce le am despre tine; dar dacă așa va trebui să se întâmple, dacă trebuie să aflu că nu ești ceea ce te-am crezut noi până acum, că sentimentele tale față de noi toate n-au fost sincere, că comportarea ta față de mine a fost doar minciună, spune-mi-o mai repede. În momentul de față mă aflu într-o stare de îngrozitoare nehotărâre; aș vrea să te știu nevinovat, dar mai bine să cunoaștem amândoi adevărul, decât să sufăr ca acum. Dacă sentimentele ce le ai față de mine nu mai sunt cele care au fost, trimite-mi, te rog, înapoi scrisorile și șuvița de păr pe care ți-am dat-o.

M.D.”

Gândindu-se la Willoughby, Elinor n-ar fi putut crede că asemenea scrisori, că niște scrisori atât de pline de afecțiune și de încredere, pot primi un astfel de răspuns. Dar condamnându-l, nu era, pe de altă parte, atât de orbită încât să nu-și dea seama că de fapt s-ar fi cuvenit să nu fi fost scrise de loc; suferea în tăcere, gândindu-se la imprudența care o împinsese pe Marianne să riște să dea niște dovezi de dragoste nesolicitate, nemotivate de vreo mărturie certă din partea lui Willoughby și foarte sever condamnate de cele ce se întâmplaseră; Marianne, observând că terminase de citit scrisorile, îi spuse că nu conținea nimic altceva decât ceea ce ar fi scris oricine într-o situație asemănătoare.

Și adăugă:

— M-am simțit la fel de solemn logodită cu el, de parcă am fi fost legați prin cel mai serios act oficial.

— Te cred, îi răspunse Elinor, numai că, din nefericire, el n-a încercat același sentiment.

— Ba da, Elinor, și el a simțit același lucru săptămâni la rând. Asta o știu foarte bine. Orice l-o fi făcut să se schimbe acum, i-am fost pe vremuri atât de dragă, cum și-o putea dori inima mea. Șuvița asta de păr, la care renunță acum cu atâta ușurință, i-am dat-o ca urmare a unor rugăminți ce-i izvorau din inimă. De i-ai fi văzut privirea, felul în care s-a purtat, de i-ai fi auzit glasul în clipa aceea! Ai uitat ultima seară pe care am petrecut-o împreună la Barton? Și dimineața în care ne-am despărțit? Când mi-a spus că s-ar putea întâmpla să treacă săptămâni, multe săptămâni până ce ne vom întâlni din nou –

mâhnirea lui de atunci – cum i-aș putea uita vreodată mâhnirea?

Câteva clipe nu mai putu spune nimic; dar când se mai liniști puțin, adăugă, cu glas mai ferm:

— Elinor, am fost tratată fără milă, dar nu de Willoughby.

— Dar de cine altcineva, dragă Marianne? De cine-ar fi putut fi instigat?

— De lumea întreagă, mai degrabă decât de propria lui inimă. Cred mai curând că toate cunoștințele mele s-au aliat să-l facă să-și formeze o proastă impresie despre mine, decât să-l cred capabil de atâta cruzime. Se prea poate ca femeia asta despre care-mi scrie – oricine o fi ea – sau toată lumea la urma urmei, în afară de scumpa mea mamă, de tine și de Edward, să fie atât de lipsită de inimă ca să mă vorbească, de rău. În afară de voi trei, există oare vreo altă ființă pe lumea asta pe care să n-o bănuiesc de răutate, mai degrabă decât pe Willoughby a cărui inimă o cunosc atât de bine?

Elinor nu vru să se certe, așa încât îi răspunse:

— Indiferent cine sunt oamenii care te vor fi dușmănit atât de tare, fă-i, surioară, să nu-și poată dobândi izbânda lor ticăloasă, văzând cu câtă noblețe îți ții capul sus convinsă fiind de propria ta nevinovăție și de bunele tale intenții. Mândria ce rezistă la o astfel de rea-voință este înțeleaptă și lăudabilă.

— Nu, nu, strigă Marianne. O nenorocire ca a mea este lipsită de mândrie. Nu-mi pasă dacă știe cineva că sunt nenorocită. N-au decât să se bucure cu toții văzându-mă chinuită. Elinor, Elinor, celor ce n-au de suferit le dă mâna să fie mândri și independenți, ei pot rezista jignirii, și pot răspunde umilinței, dar eu nu pot. Eu trebuie să simt, să fiu chinuită – și cei ce se pot bucura de asta n-au decât.

— Dar de dragul mamei și al meu…

— De dragul vostru aș face mai mult decât pentru mine însămi. Dar să par fericită, când sunt atât de nenorocită – oh, Doamne, cine-mi poate pretinde așa ceva?

Un timp nu mai scoase niciuna din ele vreo vorbă.
Elinor se plimba gânditoare de la cămin la fereastră, de la fereastră la cămin, fără să-și dea seama dacă se încălzește la foc sau dacă distinge ceva prin fereastră; iar
Marianne, așezată la picioarele patului, sprijinindu-și capul de una din coloanele lui, începu să citească din nou scrisoarea lui Willoughby și, cutremurându-se la fiecare propoziție, exclamă în cele din urmă:

— E prea de tot! Oh, Willoughby, Willoughby, pot oare rândurile astea să fie ale tale? Ești hain, hain, asta ești – nimic nu-ți poate spăla vina. Nimic nu-l poate dezvinovăți, Elinor. Ar fi trebuit oare să creadă numaidecât orice-ar fi auzit despre mine? N-ar fi trebuit să-mi spună și mie, să-mi dea posibilitatea să-i arăt că sunt nevinovată? *„Șuvița de păr*

(spuse, citind din scrisoare) *pe care ai fost atât de amabilă să mi-o oferi”* – oh, asta e de neiertat. Willoughby, unde-ți era inima când ai scris aceste cuvinte? Oh, câtă cruzime și obrăznicie! Poate avea oare vreo justificare, Elinor?

— Nu, Marianne, absolut niciuna.

— Și totuși femeia aia cine știe ce șiretlicuri o fi folosit! De când se tot gândește cum să procedeze, cum să pună totul la cale! Cine să fie oare? Cine poate fi? Despre care dintre cunoștințele lui feminine l-am auzit vorbind ca fiind tânără și atrăgătoare?… Oh, de niciuna, de niciuna… Mi-a vorbit numai și numai despre mine.

Se făcu din nou tăcere; Marianne era foarte agitată și în cele din urmă spuse:

— Elinor, trebuie să mă duc acasă. Trebuie să mă duc să o liniștesc pe mama. N-am putea pleca chiar mâine?

— Mâine, Marianne?

— Da. De ce să mai stau aici? N-am venit decât pentru Willoughby, și acum cui îi mai pasă de mine? Cine se mai uită la mine?

— Ar fi imposibil să plecăm mâine. Doamnei Jennings îi datorăm mult mai mult decât o comportare politicoasă; și până și cea mai banală politețe tot nu ne permite să plecăm atât de repede.

— Ei bine, atunci poate că peste două-trei zile; dar nu mai pot rămâne multă vreme aici; nu mai pot rămâne să îndur întrebările și comentariile acestor oameni. Familia Middleton și familia Palmer… cum am să le pot suporta compătimirea? Compătimirea unei femei de felul ladyei Middleton! Oh, ce-ar spune *el* de una ca asta?

Elinor o sfătui să se întindă din nou și Marianne o ascultă; dar nu-și putea găsi nicicum locul; și foarte agitată trupește și sufletește se mișca într-una, căutându-și altă poziție, până când, devenind tot mai nervoasă, Elinor abia o mai putu face să nu se scoale din pat și un timp se temu că va trebui să strige după ajutor. Până la urmă însă o convinse să se stropească cu două-trei picături de apă de lavandă, care se dovediră a fi de folos și, după aceea, până la sosirea doamnei Jennings, rămase în pat liniștită, fără să se miște.

CAPITOLUL XXX

Când se întoarse, doamna Jennings intră numaidecât în camera lor cu un aer de sinceră îngrijorare.

— Cum te mai simți, draga mea? o întrebă ea, plină de compătimire pe Marianne care întoarse capul, fără să încerce măcar să-i răspundă.

— Cum se simte, Elinor? Biata mititică! Arată foarte rău. Și nici nu-i de mirare. Da, e adevărat. Urmează să se însoare curând.. Un om de nimic! Nu-l mai pot suferi.

Am aflat despre asta acum o jumătate de oră, de la doamna Taylor, iar ei i-a spus-o o bună prietenă chiar de-a domnișoarei Grey, altfel, poți fi sigură, că nici n-aș fi putut crede una ca asta; și când am aflat, era cât pe-aci să leșin. Ei bine, am zis, dacă-i adevărat, tot ce pot să spun este că s-a purtat detestabil cu o domnișoară pe care o cunosc, și doresc din toată inima ca viitoarea lui nevastă să-i scoată sufletul. Și asta am s-o spun la toată lumea, fii sigură, draga mea. Nu-mi puteam imagina că există bărbați care să se poarte astfel; și dacă-l mai întâlnesc vreodată, am să-i trag o săpuneală cum n-a mai primit de mult. Dar, draga mea domnișoară Marianne, ai cu ce să te mângâi… nu e el singurul bărbat din lume cu care să merite să te; măriți; și drăguță cum ești, n-ai să fii lipsită de admiratori. Biata mititică! Acum n-am s-o mai deranjez; ar face bine să-și verse durerea plângând și să scape de ea, Din fericire, familiile Parry și Sanderson vin la noi astă-seară și asta o s-o mai amuze puțin.

Apoi plecă, ieșind din cameră în vârful picioarelor, de parcă și-ar fi închipuit că zgomotul poate spori nefericirea tinerei ei prietene.

Spre mirarea surorii ei, Marianne se hotărî să ia masa cu ele. Elinor o sfătui să rămână în camera lor. Dar nu, vroia să coboare, avea să suporte totul foarte bine și lumea n-avea să mai facă atâta caz de ea. Încântată că o vede o clipă călăuzită de o astfel de rațiune, deși nu prea-i venea să creadă că Marianne va putea face față întregii ceremonii de la masă, Elinor nu-i mai spuse nimic; și după ce-i aranjă pe cât putu rochia, în timp ce sora ei stătea întinsă în pat, când li se spuse că masa e gata, o ajută să coboare în sufragerie.

Odată ajunsă acolo, deși părea foarte nefericită, mâncă mai mult și fu mai calmă decât se așteptase Elinor. De-ar fi încercat să vorbească sau dacă și-ar fi dat seama pe jumătate măcar de atențiile bine intenționate, dar prost înțelese ale doamnei Jennings, nu și-ar fi putut păstra calmul; dar buzele ei nu rostiră nici măcar o silabă și faptul că era atât de cufundată în gânduri nu-i dădu posibilitatea să înțeleagă tot ce se petrece în jurul ei.

Elinor, care încercă să fie la înălțimea bunătății doamnei Jennings, deși efuziunile ei erau adesea supărătoare și uneori aproape ridicole,

își manifestă recunoștința răspunzând la amabilitățile la care sora ei nu era în stare să răspundă. Buna lor prietenă văzu că Marianne e nefericită și simți că trebuie să facă tot ce-i stă în putință ca ea să se simtă mai bine. Așadar, se purtă față de Marianne cu toată tandrețea, plină de îngăduința pe care o are un părinte față de copilul preferat în ultimele zile de vacanță. Marianne trebuia să ocupe cel mai bun loc lângă foc, să fie îndemnată să mănânce cele mai bune lucruri din casă și distrată relatându-i-se toate noutățile zilei. Dacă fața Mariannei n-ar fi fost pentru Elinor o stavilă în calea oricărei veselii, ar fi amuzat-o strădaniile doamnei Jennings de a vindeca o dezamăgire amoroasă prin dulciuri de tot felul, măsline și un foc bun. De îndată însă ce Marianne își dădu seama de intențiile doamnei Jennings, care exagerase, îndemnând-o să se înfrupte din toate de prea multe ori, nu mai putu suporta. Exprimându-și printr-o exclamație pripită nefericirea și făcându-i semn lui Elinor să n-o urmeze, se ridică și părăsi repede încăperea.

— Biata fetiță! exclamă doamna Jennings, de îndată ce plecase, cât de rău îmi face s-o văd atât de mâhnită!
Și ia uită-te, a plecat fără să-și fi băut vinul. Și n-a mâncat nici cireșile uscate! Vai, Doamne! Se pare că nimic n-o poate ajuta. Dacă aș ști că are vreo preferință pentru ceva, aș porunci să se cutreiere tot orașul pentru a-i îndeplini dorința. Vai, mi se pare cel mai ciudat lucru de pe lume, ca un bărbat să se poarte așa de urât cu o fată atât de drăguță! Dar, când de o parte sunt atâția bani, iar de alta de loc, atunci – Doamne, ai grijă de noi – bărbații nici nu mai țin seama de asemenea lucruri!.

— Înseamnă deci că domnișoara – Grey mi se pare că ați spus că se numește – e foarte bogată?

— Cincizeci de mii de lire, draga mea. Ai văzut-o vreodată? Se spune că e o fată elegantă, mondenă, dar nu frumoasă. Mi-o aduc foarte bine aminte pe mătușa ei,
Biddy Henshawe; s-a căsătorit cu un bărbat extrem de înstărit. Dar toți din familia ei au avere. Cincizeci de mii de lire! Și fără îndoială că vin tocmai la timp, căci se spune că Willoughby nu mai are un sfanț. Și nici nu-i de mirare! Când tot timpul se plimbă în trăsurică și merge la vânătoare! Ei, nici nu merită să mai vorbim; dar când un tânăr, orice-o fi el, vine și o face pe îndrăgostitul față de o fată drăguță și promite s-o ia în căsătorie, n-are voie să nu se țină de cuvânt, numai pentru că a sărăcit și pentru că o fată mai înstărită e gata să-l ia de bărbat, în cazul ăsta, de ce nu-și vinde caii, nu-și închiriază casa, nu-și concediază servitorii și nu ia numaidecât niște măsuri serioase? Garantez că domnișoara Marianne ar fi fost gata să-l aștepte până ce se mai îndreptau lucrurile. Dar în zilele noastre așa ceva nu mai merge; tinerii de-acum nu mai renunță la absolut niciun fel de plăcere.

— Știți cumva ce fel de fată e domnișoara Grey?
Se spune că e simpatică…

— N-am auzit vorbindu-se rău despre ea; ba, drept să-ți spun, nici n-am auzit pomenindu-se de ea; doar azi-dimineață doamna Taylor mi-a spus că, într-o zi, domnișoara Walker i-ar fi făcut o aluzie cum că, după câte are ea impresia, doamnei și domnului Ellison nu le-ar părea prea rău s-o mărite pe domnișoara Grey, căci ea și doamna Ellison nu s-au împăcat niciodată.

— Dar-cine sunt Ellisonii?

— Tutorii ei, draga mea. Dar acum e majoră și poate alege singură; însă ce mai alegere a făcut!… Dar uite, spuse ea, după o pauză de câteva clipe, biata dumitale surioară, îmi închipui, s-a dus în cameră la ea să jelească de una singură. N-am putea face oare chiar nimic s-o mai consolăm? Drăguța de ea, mi se pare o răutate să o lăsăm singură. Ei, o să avem noi curând grijă să poftim niște prieteni și asta o s-o mai distreze puțin. Ce să jucăm? Nu-i place wistul, după câte știu; dar nu există oare vreun joc de societate care să-i placă?

— Dragă doamnă Jennings, toate eforturile dumneavoastră amabile sunt de prisos. Cred că Marianne o să rămână la ea în cameră în seara asta. Dac-am să pot, am s-o conving să se culce devreme, căci sunt sigură că are nevoie de odihnă.

— Da, cred că așa o să fie cel mai bine pentru ea. Să spună ce vrea să mănânce și să se culce. Doamne! Nici nu-i de mirare că arată atât de rău de vreo două săptămâni încoace, căci presupun că povestea asta i-a stat pe suflet cam în tot timpul ăsta. Și-așa va să zică, scrisoarea pe care a primit-o astăzi i-a pus capăt! Biata fetiță!
Dac-aș fi avut vreo idee despre cum stau lucrurile, fii sigură că pentru nimic în lume n-aș fi făcut glume pe socoteala ei. Dar pe de altă parte, vezi, de unde era să ghicesc eu una ca asta? Eram convinsă că nu e decât o banală scrisoare de dragoste și, știi ce mult le place tinerilor să-i tachinezi cu de-alde astea. Oh, Doamne! Ce rău o să le mai pară fetelor mele și lui sir John când au să afle și ei povestea! Dacă nu mi-aș fi pierdut capul de tot, ar fi trebuit să trec prin Conduit Street, în drum spre casă, și să-i anunț și pe ei. Dar am să-i văd eu mâine.

— Presupun că nu-i necesar să-i atrageți atenția doamnei Palmer și lui sir John să nu pomenească de numele lui Willoughby sau să facă vreo cât de mică aluzie față de sora mea la cele ce s-au petrecut. Cred că buni la suflet, cum sunt, o să-și dea singuri seama că n-ar fi potrivit din partea lor să dea impresia, în prezența ei, că știu totul; și cu cât au să-mi vorbească și mie mai puțin despre acest subiect, cu atât au să-mi cruțe sentimentele, după cum cred că vă dați prea bine seama, scumpă doamnă.

— Doamne sfinte, sigur că da. Îmi dau seama. Cred că trebuie să-ți

vină foarte greu să auzi vorbindu-se despre asta; cât despre sora dumitale, pentru nimic în lume nu i-aș mai pomeni vreun cuvânt despre toată povestea. Ai văzut doar că n-am spus un singur cuvânt în legătură cu asta în tot timpul mesei. Și nici sir John sau fetele mele n-au s-o facă, căci sunt cu toții foarte atenți și grijulii;
mai ales dac-am să le mai și atrag atenția, cum și intenționez s-o fac. În ceea ce mă privește, cu cât o să vorbim mai puțin despre toată povestea asta, cred eu, cu atât are să fie mai bine, cu atât are să treacă și are să se uite mai repede. Și, pe urmă, la ce bun atâta vorbărie?

— În cazul de față nu poate face decât rău; poate și mai mult decât în alte cazuri asemănătoare, căci s-a petrecut în împrejurări, care, de dragul celor implicați în el, îl face nepotrivit să devină subiect de conversație publică.
Trebuie să recunosc un lucru despre domnul Willoughby
– el n-a rupt de fapt o logodnă care să fi existat între el și sora mea.

— Draga mea, nu încerca să-l aperi. N-a existat o logodnă între ei! După ce i-a arătat casa de la Allenham și după ce-au hotărât și odăile în care aveau să locuiască mai târziu!

De dragul surorii ei, Elinor nu mai insistă asupra subiectului; căci, deși Marianne ar fi putut pierde mult prin dezvăluirea adevărului, Willoughby n-ar fi avut decât foarte puțin de câștigat. Și, după ce amândouă tăcură un timp, doamna Jennings izbucni din nou, cu toată veselia ei firească:

— Ei, draga mea, să mai spui că nu-i adevărată zicala care ne învață că „Tot rău-i spre bine” , căci o să fie în avantajul colonelului Brandon. În sfârșit, o să pună mâna pe ea; da, are să reușească. Ascultă-mă pe mine ce-ți spun: zău dacă n-au să se căsătorească până la Sânziene. Doamne! Ce-o să mai râdă colonelul pe-nfundate, când o afla vestea! Sper că are să vină-n seara asta. Și are să fie, fără doar și poate, o partidă mult mai bună pentru sora dumitale. Două mii de lire pe an, fără vreo datorie sau alte angarale – în afară de fetița aceea din flori; oh, uitasem de ea; dar poate n-ar costa prea mult s-o dea la o meserie și atunci ce importanță mai are? Delaford este un locșor frumos, ascultă-mă ce-ți spun; exact ce numesc eu o așezare drăguță, de modă veche, cu tot confortul și dichisul; are o grădină întinsă, înconjurată de ziduri peste care se apleacă cei mai roditori pomi de prin ținut; și într-un colț este un dud grozav! Doamne, cum ne-am mai îndopat, Charlotte și cu mine, când am fost ultima dată acolo! Și pe urmă mai există și o hulubărie și câteva iazuri minunate cu pești și un canal foarte pitoresc, pe scurt, tot ce ți-ai putea dori; și pe deasupra mai e și aproape de biserică și la o depărtare de numai un sfert de milă de drumul mare; așa că nu te plictisești niciodată, căci nu e nevoie decât să te duci și să te așezi într-un boschet de tisă din spatele casei și poți vedea toate trăsurile care trec pe drum. Oh, e un loc

foarte frumos! Măcelăria e foarte aproape, în sat, iar casa parohială la o aruncătură de băț. După părerea mea, e de o mie de ori mai frumos decât Barton Park, unde trebuie să trimită după carne la o distanță de vreo trei mile și unde n-au alt vecin mai apropiat decât mama dumitale. Ei bine, am să-l încurajez pe colonel de îndată ce voi avea prilejul. Știi, vorba aceea:
cui pe cui se scoate. Numai de-am izbuti să i-l scoatem pe Willoughby din cap!

— De-am putea face asta, doamnă, spuse Elinor, o să ne descurcăm foarte bine, cu sau fără colonelul Brandon.

Și apoi, ridicându-se, se duse să vadă ce mai face Marianne. Pe care o găsi, după cum se aștepta, în camera ei, aplecându-se, tăcută și tristă, spre rămășițele focului din cămin, care-i luminaseră camera până la sosirea lui Elinor.

— Ai face mai bine să mă lași singură, fu tot ce-o auzi spunând pe sora ei.

— Am să te las, dac-ai să te culci, îi spuse Elinor,

Dar refuză s-o asculte la început, din pricina încăpățânării de moment a unei suferințe ce nu-și găsea alinare. Elinor reuși totuși să se facă ascultată, vorbindu-i cu seriozitate și blândețe în același timp; și înainte de a pleca o văzu punându-și pe pernă capul înfierbântat de durere și-o lăsă, așa cum spera, învăluită într-o pașnică odihnă.

Când se întoarse în salon, doamna Jennings i se alătură, intrând cu un pahar plin în mână.

— Draga mea, îi spuse ea, tocmai mi-am adus aminte că am în casă cel mai bun vin de Constantia ce s-a băut vreodată, așa că i-am adus un pahar surorii dumitale. Bietul meu bărbat! Cât de mult îi plăcea! Ori de câte ori avea o criză dureroasă de gută, spunea că-i face mai bine decât orice alt lucru de pe lume. Du-i-l, te rog, surorii dumitale.

— Scumpă doamnă Jennings, replică Elinor, zâmbind la gândul deosebirii dintre afecțiunile pentru care fusese recomandat, cât sunteți de bună! Dar pe Marianne am lăsat-o în pat aproape adormită, sper, și cum cred că nimic nu i-ar face mai bine decât să se odihnească, cu permisiunea dumneavoastră, am să beau eu vinul.

Deși doamna Jennings regretă că nu adusese băutura cu cinci minute mai devreme, fu mulțumită de compromis;
și în timp ce Elinor îl dădea pe gât, se gândi că deși efectele lui în ceea ce privește criza de gută o interesau prea puțin în acele clipe, putea să-i încerce puterea de a vindeca o inimă dezamăgită tot atât de bine asupra ei, cât și asupra surorii ei.

Pe când luau ceaiul, veni și colonelul Brandon; și după felul în care se uită în jur, să vadă dacă nu cumva Marianne este acolo, Elinor își dădu numaidecât seama că el nici nu se aștepta și nici nu dorea să o

vadă acolo și că, pe scurt, aflase motivul absenței ei. Doamnei Jennings nu-i trecură aceleași gânduri prin minte; căci, curând după ce el sosi, se apropie de masa unde Elinor pregătea ceaiul și-i șopti:

— Colonelul pare la fel de grav ca-ntotdeauna, după cum vezi; nu știe nimic despre cele întâmplate; te rog, spune-i tu, draga mea,

Curând după aceea el își trase un scaun lângă cel al lui Elinor și, cu un aer care-i confirma lui Elinor convingerea că e la curent cu totul, se interesă de sora ei.

— Marianne nu se simte bine, spuse Elinor. A avut o indispoziție toată ziua și am convins-o să se ducă la culcare.

— Atunci poate că, replică el șovăitor poate că ce-am auzit azi dimineață poate fi… o fi mai mult adevăr în cele ce-am auzit, decât credeam la început.

— Dar ce anume ai auzit?

— Că un domn, despre care aveam motive să cred…
mă rog, că un bărbat, despre care *știam* că este logodit
– dar ce să-ți mai spun? Dacă dumneata știi totul, ceea ce e mai mult ca sigur, sper să mă cruți…

— Te referi, spuse Elinor cu un calm silit, la căsătoria domnului Willoughby cu domnișoara Grey. Da, știm totul în această privință. Se pare că a fost o zi revelatoare pentru toată lumea întrucât și nouă ni s-a dezvăluit adevărul abia azi. Misterele domnului Willoughby sunt de nepătruns! Dar dumneata unde ai auzit noutatea?

— Într-un magazin din Pall Mall, unde aveam ceva treabă. Două doamne își așteptau trăsura și una dintre ele îi făcea celeilalte o relatare a căsătoriei proiectate, cu glas atât de răsunător și fără niciun fel de fereală, încât mi-a fost imposibil să nu aud totul. Ceea ce mi-a atras mai întâi atenția a fost numele de Willoughby, de John
Willoughby care-a fost repetat de mai multe ori; și din cele ce-au urmat am aflat că acum totul este definitiv stabilit cu privire la căsătoria lui cu domnișoara Grey – nu mai este vorba de niciun secret – că această căsătorie o să aibă loc în următoarele câteva săptămâni și s-au mai dat și-o mulțime de amănunte în legătură cu pregătirile și cu alte chestiuni. Îmi mai aduc aminte în mod special de un lucru, pentru că m-a ajutat să identific încă și mai bine persoana:
de îndată ce se va termina, ceremonia, urmează să plece la
Combe Magna, reședința lui din Somersetshire. Cât de mare mi-a fost mirarea! Dar e imposibil să vă descriu ce-am simțit. Interesându-mă cine este doamna cea comunicativă – pentru că am rămas în magazin până după plecarea lor – am aflat că este o oarecare doamnă Ellison și după informațiile primite ulterior, domnișoara
Grey e pupila ei.

— Într-adevăr! Dar ai mai aflat și că domnișoara

Grey are cincizeci de mii de lire? Explicația, dacă trebuie să-i dezlegăm misterul, nu poate fi găsită decât în acest amănunt.

— S-ar putea să fie așa, dar Willoughby e în stare – cel puțin eu cred că…

Se opri o clipă, apoi adăugă cu un glas ce părea plin de șovăială:

— Și sora dumitale… ea cum…

— A trecut prin clipe foarte grele. Dar nădăjduiesc ca suferința ei să fie pe cât de puternică, pe atât de scurtă.

A fost și mai este încă o lovitură cumplită. Cred că până ieri nici nu s-a îndoit măcar de dragostea lui; și poate că nici acum… dar eu sunt aproape convinsă că el n-a ținut niciodată cu adevărat la ea. A mințit-o tot timpul și în anumite privințe pare chiar a fi un om fără inimă.

— Ah, așa și este! spuse colonelul Brandon. Dar sora dumitale – dacam înțeles bine din cele ce mi-ai spus – nu are chiar aceeași impresie despre el.

— Îi cunoști doar firea și-ți poți da seama ce repede l-ar mai scuza, dac-ar putea-o face.

Colonelul nu răspunse și ceva mai târziu strângându-se ceștile de ceai și făcându-se pregătiri pentru jocul de cărți, subiectul, bineînțeles, nu mai putu fi abordat.

Doamna Jennings, care-i urmărise cu plăcere în timp ce stăteau de vorbă și care se aștepta să vadă efectul celor împărtășite de domnișoara Dashwood printr-o manifestare imediată de veselie din partea colonelului Brandon, care ar fi fost firească la un bărbat în floarea tinereții, a speranței și a fericirii, observă cu uimire că rămâne tot restul serii încă și mai grav, și mai gânditor decât de obicei.

CAPITOLUL XXXI

A doua zi, după o noapte în care dormi mai mult decât se așteptase, Marianne se deșteptă la fel de conștientă de suferința ei ca și atunci când se culcase.

Elinor o încurajă pe cât putu să-și descarce sufletul și înainte de a fi chemate la micul dejun analizaseră situația pe toate fețele, Elinor dovedind aceeași convingere fermă și dându-i aceleași sfaturi afectuoase, Marianne manifestând aceleași sentimente impetuoase și aceleași păreri contradictorii, ca și până atunci. Uneori îl considera pe Willoughby la fel de nefericit și de nevinovat precum era și ea, iar alteori, pierzând orice nădejde, deoarece își dădea seama că este imposibil să-l găsească nevinovat. Acum era absolut indiferentă la ce spune lumea, în clipa următoare vroia să se izoleze pentru totdeauna, ca apoi să se hotărască să reziste cu energie. Într-o singură privință era, totuși, egală în a se manifesta și anume, atunci când era cazul, să evite, pe cât posibil, prezența doamnei Jennings și îndurând-o printr-o tăcere încăpățânată atunci când n-avea încotro și trebuia s-o suporte. Își oțelise, în această privință, inima nevrând să creadă că doamna Jennings i-ar putea privi suferințele măcar cu un pic de compătimire.

— Nu, nu, este imposibil, spunea ea; doamna Jennings nu poate fi simțitoare. Amabilitatea ei nu vădește înțelegere, bunătatea ei nu înseamnă duioșie. Nu dorește altceva decât să aibă un subiect de bârfă; acum manifestă simpatie față de mine doar pentru că i-l ofer.

Elinor n-avusese nevoie de această dovadă pentru a-și da seama cât de nedreaptă este adesea sora ei în părerile ce și le face despre oameni, datorită irascibilității, importanței prea mari ce o dădea unei sensibilități profunde și farmecelor unei comportări alese. Ca și jumătate din oameni, dacă sunt jumătate din ei deștepți și buni, Marianne, care avea însușiri deosebite și un caracter deosebit, nu era nici rezonabilă și nici sinceră. Ea se aștepta ca și ceilalți să aibă aceleași păreri și simțăminte ca și ale ei și le judeca comportarea prin efectul imediat al acțiunilor lor asupra ei. Așa se face că după micul dejun, pe când cele două surori se aflau în camera lor, avu loc un incident care o făcu pe Marianne să aprecieze și mai puțin încă bunătatea doamnei Jennings; datorită propriei ei slăbiciuni, întâmplarea se dovedi a fi o nouă sursă de durere pentru Marianne, deși doamna Jennings nu acționă decât mânată de o extraordinară bunăvoință.

Cu o scrisoare în mâna întinsă și cu o față veselă și zâmbitoare, convinsă fiind că are să aducă mângâiere, ea intră în odaie, spunând:

— Ei, draga mea, ți-am adus ceva de care sunt sigură că-ți va face mult bine.

Marianne auzise îndeajuns. Într-o clipă, imaginația ei îi și punea în față o scrisoare de la Willoughby, plină de duioșie și de căință, o scrisoare care explica tot ce se întâmplase, o scrisoare foarte convingătoare și care-i dădea satisfacție deplină; avea să fie numaidecât urmată de Willoughby personal, care se va repezi nerăbdător în odaie pentru ca, aruncându-se la picioarele ei, prin privirile lui elocvente să întărească asigurările din scrisoarea sa. Visul unei clipe fu distrus de cea următoare. Avea acum sub ochi scrisul mamei sale, care până atunci fusese întotdeauna pentru ea numai și numai prilej de bucurie; după dezamăgirea pe care o simți, avu impresia că abia în clipa aceea începuse să sufere cu adevărat.

Niciun limbaj ce i-ar fi stat la îndemână în momentele ei de maximă elocință n-ar fi putut exprima lipsa de omenie a doamnei Jennings; nu i-o putea reproșa decât prin lacrimile ce-i șiroiau din ochi cu o îndârjire pătimașă;
reprosul însă nu fu înțeles ca atare de doamna Jennings, care după ce-și exprimă în toate felurile mila ce-o resimțea pentru biata fetiță, se retrase, nu fără a se referi din nou la scrisoare ca la un motiv de mângâiere. Dar, când fu destul de calmă pentru a o putea citi, scrisoarea nu prea-i aduse consolare. Numele lui Willoughby revenea prea des. Mama ei, care mai credea încă în logodna lor, și se bizuia mai mult ca oricând pe statornicia sentimentelor lui, fusese stârnită de rugămintea lui Elinor, de a o face pe Marianne să-și deschidă mai mult inima față de ele două; și întreaga scrisoare manifesta, atâta duioșie față de Marianne, atâta afecțiune față de Willoughby, și o convingere atât de profundă în fericirea ce-i aștepta împreună, încât plânse chinuită tot timpul cât o citi.

Simți din nou nerăbdarea de a se vedea acasă; mama ei îi era mai dragă ca oricând; mai dragă tocmai datorită excesului de încredere pe care greșit și-l manifesta față de
Willoughby și Marianne dorea imperios să plece acasă.
Elinor, care nu era nici ea în stare să-și dea seama dacă e mai bine pentru Marianne să rămână la Londra sau să se înapoieze la Barton, nu-i dădu niciun sfat, rugând-o doar să aibă răbdare până ce vor cunoaște dorințele mamei lor, și în cele din urmă sora ei își dădu consimțământul să aștepte până când le vor fi aflat.

Doamna Jennings le părăsi mai devreme decât de obicei; căci nu se simțea la îndemână să știe că familiile Middleton și Palmer nu sunt la fel de mâhnite ca și ea și refuzând-o categoric pe Elinor, care se oferise s-o însoțească, plecă, lăsându-le singure tot restul dimineții. Elinor, cu inima grea, dându-și seama de necazul pe care avea să-l pricinuiască și înțelegând, după scrisoarea ce-o primise
Marianne, cât de puțin izbutise s-o pregătească pe mama lor, se apucă să-i scrie, pentru a-i relata cele întâmplate rugând-o să-i comunice ce

urmează să facă ele; Marianne, care venise și ea în salon după plecarea doamnei Jennings, rămase neclintită la masa unde scria Elinor, urmărind mișcările peniței, foarte necăjită că sora ei trebuie să ducă la îndeplinire o sarcină atât de grea. Și încă și mai sincer necăjită gândindu-se la efectul ce-l va avea această veste asupra mamei ei.

Astfel se scurse cam un sfert de oră, când Marianne, ai cărei nervi nu mai puteau suporta un zgomot brusc, tresări speriată, auzind o bătaie în ușă.

— Cine poate fi? se întrebă Elinor. Și încă atât de devreme. Credeam că nu avem să ne mai temem de nimeni.

Marianne se duse la fereastră.

— E colonelul Brandon, spuse ea enervată. De el trebuie să ne temem întotdeauna.

— N-are să intre când o să afle că doamna Jennings nu este acasă.

— Nu mă bazez eu pe una ca asta, spuse ea grăbindu-se să se retragă în camera lor. Un om care n-are ce face cu timpul lui. Nu-și dă seama că-i deranjează pe ceilalți.

Presupunerea ei se dovedi a fi adevărată, deși se baza pe o eroare și-o nedreptate; căci colonelul Brandon intră în casă; și Elinor, care era sigură că venise îngrijorat fiind pentru Marianne și care îi citi această îngrijorare în expresia lui tulburată și tristă și în întrebarea scurtă, dar profund emoționată pe care i-o puse în legătură cu sănătatea surorii ei, o condamnă în gând pe Marianne pentru că îi acordă atât de puțină stimă.

După ce o salută îi spuse:

— Am întâlnit-o pe doamna Jennings în Bond Street:
ea m-a îndemnat să vin încoace și m-am consolat cu gândul că am să te găsesc numai pe dumneata, fiindcă țineam foarte mult să te întâlnesc singură. Scopul meu… dorința mea… singura mea dorință e de a sta de vorbă cu dumneata… Sper, cred că voi aduce mângâiere; nu, nu trebuie să folosesc cuvântul mângâiere… sau nu imediat… ci mai curând convingere, o convingere care să rămână în mintea surorii dumitale. Îmi vei permite să-mi arăt considerația ce-o am pentru ea, pentru dumneata, pentru mama dumitale, relatându-ți niște împrejurări, mânat fiind de o foarte sinceră afecțiune… de o dorință adevărată de a vă fi de folos… sper că nu greșesc – deși însuși faptul că mi-au trebuit atâtea ore ca să mă conving că am dreptate în ceea ce intenționez să fac – înseamnă că am motive să cred că nu mă înșel…

Se opri.

— Te înțeleg, îi spuse Elinor. Ai ceva să-mi spui despre domnul Willoughby, ceva care ne va ajuta să-i cunoaștem și mai bine caracterul. Vei face un act de adevărată prietenie față de Marianne, spunându-ne tot ce știi. Îți voi rămâne foarte îndatorată pentru orice

informație ce mi-ai putea-o da în această privință, iar recunoștința ei o vei dobândi cu timpul. Te rog, spune-mi tot ce știi. Te rog…

— Îți voi spune; ca să fiu scurt, în octombrie, când am plecat de la Barton… dar nu vei înțelege dacă îmi încep povestirea doar de atunci… trebuie să o încep mai dinainte. Ai să constați, domnișoară Dashwood, că sunt un foarte prost povestitor; nici nu știu bine de unde s-o iau.

Va trebui, cred, să-ți spun câteva cuvinte despre mine însumi și am s-o fac pe scurt. Nu prea sunt ispitit să spun multe despre un asemenea subiect, zise el, oftând din adâncul inimii.

Se opri o clipă să-și adune gândurile și apoi, suspinând din nou, continuă:

— Probabil că nu-ți mai aduci de loc aminte de o discuție (nu cred să-ți fi făcut vreo impresie)… de o conversație pe care am avut-o într-o seară la Barton Park… o seară în care se dansa… și-n care ți-am pomenit de o tânără pe care o cunoscusem eu odată și care semăna, într-o oarecare măsură, cu sora dumitale Marianne.

— Ba da, îi răspunse Elinor, îmi aduc aminte.

Colonelul păru încântat la auzul acestei confirmări și adăugă:

— Dacă nu cumva mă înșală nesiguranța și părtinirea unei amintiri pline de duioșie, între ele două există o puternică asemănare, fizică și spirituală. Avea aceeași inimă caldă, aceeași nerăbdare a imaginației și a minții.

Această tânără era una dintre rudele mele cele mai apropiate, orfană din copilărie, fiind în grija tatălui meu. Eram cam de aceeași vârstă și-am fost încă din primii ani de viață prieteni și camarazi de joacă. Nu pot să-mi amintesc să n-o fi iubit vreodată pe Eliza; și dragostea mea pentru ea, pe măsură ce creșteam, s-a dovedit a fi așa cum, poate că, judecându-mă după gravitatea mea tristă și sumbră de acum, nu ți-ai putea închipui că aș fi fost în stare s-o simt vreodată. A ei, pentru mine, cred că era tot atât de fierbinte ca dragostea surorii dumitale pentru Willoughby și a fost la fel de nefericită, deși din cu totul alte motive. La șaptesprezece ani am pierdut-o pentru totdeauna. S-a căsătorit, împotriva dorinței ei, cu fratele meu. Avea o avere mare și moșia familiei noastre era împovărată de datorii. Mă tem că asta e tot ce pot spune despre comportarea aceluia care i-a fost în același timp unchi și tutore. Fratele meu n-o merita; nici măcar n-o iubea. Am sperat că dragostea ei pentru mine o va ajuta să treacă prin toate situațiile grele, și un timp așa a și fost; dar până la urmă situația nenorocită în care se afla, căci se lovea de multă răutate, îi înfrânse curajul și deși îmi promisese că nimic… dar cât de prost îți mai istorisesc lucrurile! Nici nu ți-am pomenit cum s-a ajuns la toate acestea. Nu mai aveam decât câteva ore ca să fugim împreună în

Scoția. Dar trădarea sau prostia fetei de serviciu a verișoarei mele ne-a dat de gol. Am fost surghiunit în casa unei rude ce locuia foarte departe, iar ei nu i s-a îngăduit nicio libertate, nu i s-a dat voie să apară în societate, să se amuze în vreun fel oarecare, până ce tata nu și-a impus punctul de vedere. Mă încrezusem prea mult în curajul ei și lovitura pe care-am primit-o a fost foarte grea; dar dacă măcar căsătoria ei ar fi fost fericită, așa tânăr cum eram, m-aș fi împăcat cu situația în câteva luni sau cel puțin n-ar trebui să mă jeluiesc acum. Dar nu s-a întâmplat așa. Fratele meu nu ținea de loc la ea; plăcerile lui erau altfel decât s-ar fi cuvenit să fie și s-a purtat prost cu ea chiar de la început. Rezultatul acestei comportări, față de o minte atât de tânără, de vioaie și de lipsită de experiență ca aceea a doamnei Brandon, a fost cât se poate de firesc. La început s-a resemnat față de situația ei nenorocită, și-ar fi fost foarte bine dacă n-ar fi trebuit să-și înfrângă regretele pe care le avea când își aducea aminte de mine. Dar este oare de mirare că, alături de un bărbat care o provoca să fie necredincioasă și fără vreun prieten care s-o sfătuiască să fie cuminte (căci tatăl meu n-a mai trăit decât vreo câteva luni după căsătoria lor, iar eu eram cu regimentul în Indiile Orientale), este oare de mirare că a decăzut? Poate că dac-aș fi rămas în Anglia… dar gândul meu a fost să contribui la fericirea lor plecând pentru câțiva ani de lângă ea, în care scop mi-am și obținut mutarea. Lovitura pe care mi-a dat-o căsătoria ei, continuă el cu un glas foarte agitat, a fost o nimica toată, a fost un fleac față de ce-am simțit când am auzit despre divorțul ei, cam la vreo doi ani după aceea. Această lovitură m-a făcut să devin atât de mohorât… și chiar și-acum amintirea a ceea ce am suferit…

Nu mai putu scoate un singur cuvânt și, ridicându-se în grabă, se plimbă câteva minute prin odaie. Impresionată de cele ce auzise de la el și încă și mai mult de suferința lui, Elinor nu era în stare să vorbească. Brandon observă cât îi pare ei de rău și apropiindu-se, îi luă mâna, i-o strânse și i-o sărută cu un respect plin de recunoștință. După încă vreo câteva minute de tăcere, reuși să continue calm:

— Trecuseră trei ani de la acel nefericit eveniment, când m-am întors în Anglia. Prima mea grijă, după ce-am sosit, a fost, firește, să o caut; dar încercările mele de a o găsi fură tot atât de neizbutite pe cât erau de triste. N-am putut decât să dau de urma primului bărbat care o sedusese și aveam toate motivele să mă tem că îl părăsise doar spre a se cufunda și mai mult într-o viață de desfrâu. Pensia pe care o primea prin lege nu era pe potriva averii ei și nici nu era suficientă să o întrețină în mod confortabil; de la fratele meu am aflat că, în urmă cu câteva luni, transmisese unei alte persoane dreptul de a folosi această pensie. Fratele meu își închipuia, și cu cât calm, că risipa ei, mizeria de care fusese urmată, o obligaseră să dispună astfel de pensie, pentru a ieși din vreun impas. Până la urmă, însă, doar la șase

luni de la întoarcerea mea în Anglia, am reușit totuși s-o găsesc. Afecțiunea față de un fost servitor de-al meu, care avusese după aceea o soartă nefericită, m-a făcut să-l vizitez într-o casă mizeră unde era ținut închis pentru că era datornic; și-acolo, în aceeași casă, închisă din aceleași motive, am găsit-o pe nefericita mea cumnată. Era atât de schimbată, atât de ofilită, de istovită din pricina a tot felul de suferințe cumplite! Greu mi-a venit să cred că ființa nefericită și firavă din fața mea era ce mai rămăsese din fata sănătoasă, înfloritoare, fermecătoare pe care o iubisem odată la nebunie! Ce-am suferit când am văzut-o în halul în care se afla… dar n-am dreptul să te mai necăjesc descriindu-ți toate acestea… și așa te-am mâhnit prea mult… Că după toate aparentele era într-un stadiu foarte avansat de tuberculoză, a fost pentru mine, da, în situația în care se afla, a fost pentru mine cea mai mare mângâiere. Viața nu-i mai putea oferi nimic, decât răgazul să se pregătească mai bine de moarte. Am mutat-o într-o locuință foarte confortabilă, unde se bucura de o bună îngrijire; am vizitat-o zilnic cât a mai trăit; am fost alături de ea în ultimele clipe ale vieții.

Se opri din nou spre a-și mai reveni puțin; printr-o exclamație plină de duioșie, Elinor își manifestă mâhnirea ce-o simțea față de soarta nefericitei lui prietene.

— Sper, spuse el, că sora dumitale n-o să fie jignită de asemănarea pe care o găsesc între ea și biata mea rudă dezonorată. Soarta lor, norocul lor nu pot fi la fel. Dacă firea blândă a verișoarei mele ar fi fost apărată de o minte hotărâtă sau de o căsătorie fericită, ar fi putut deveni așa cum veți ajunge să o vedeți pe Marianne. Dar de ce ți-am spus toate acestea? S-ar părea că te-am necăjit degeaba.
Oh, domnișoară Dashwood… o poveste ca asta… neistorisită de paisprezece ani… e foarte greu de reprodus, crede-mă! Dar promit să fiu mai adunat, mai concis. Mi-a lăsat în grijă unicul ei copil, o fetiță, vlăstarul primei ei legături vinovate, care avea pe atunci vreo trei ani. Își iubea copila și a ținut-o întotdeauna alături de ea. Îmi încredința ceva valoros, ceva prețios și cu dragă inimă mi-aș fi îndeplinit îndatorirea față de fetiță, ocupându-mă chiar eu de educația ei, dacă situația mea și a ei mi-ar fi putut-o permite; dar eu n-aveam familie, n-aveam cămin, așa că micuța Eliza fu dată la un internat. Mă duceam s-o văd ori de câte ori îmi era cu putință; și după moartea fratelui meu (care a survenit acum cinci ani lăsându-mă moștenitorul averii familiei) m-a vizitat adesea la Delaford. Spuneam despre ea că este o rudă îndepărtată, dar îmi dau foarte bine seama că în general am fost bănuit că între noi există o legătură mult mai strânsă. Cu trei ani în urmă (tocmai împlinise paisprezece ani) am scos-o de la școală și-am dat-o în grija unei femei foarte respectabile, ce locuia în Dorsetshire, care se mai îngrijea de alte patru sau cinci fete cam de aceeași vârstă, și timp de doi ani am avut toate motivele să fiu mulțumit de felul în

care se aranjaseră lucrurile. Dar în februarie, anul trecut, sunt aproape douăsprezece luni de atunci, a dispărut dintr-o dată. La rugămintea ei insistentă îi dădusem voie (în mod cu totul imprudent, cum s-a dovedit mai târziu) să se ducă la Bath, împreună cu una dintre tinerele ei prietene, care-l însoțea acolo pe tatăl ei obligat să-și vadă de sănătate. Știam că este un om foarte cumsecade și aveam o părere bună și despre fata lui – o părere mai bună decât merita; căci, deși cunoștea desigur întreaga situație, n-a vrut să-mi spună absolut nimic, păstrând secretul cu încăpățânare și în mod cu totul nechibzuit. Tatăl ei era un om bine intenționat, dar nu prea isteț, așa că n-a putut să-mi dea nicio informație, fiindcă fusese obligat să stea mai mult în casă, în timp ce fetele hoinăreau prin tot orașul. Intrând în legătură cu cine le poftea inima; bătrânul încercă să mă convingă, fiind și el încredințat de ce îmi spune, că fiica lui n-are absolut niciun amestec în toată afacerea. Pe scurt, n-am putut afla nimic altceva decât că plecase, iar ce s-a mai întâmplat în următoarele opt luni a rămas doar de domeniul presupunerilor. Cred că oricine își poate închipui la ce m-am gândit, de ce m-am temut, și pe deasupra cât am suferit.

— Doamne, Dumnezeule, strigă Elinor, să fi fost oare…
să fi fost oare Willoughby?

— Primele știri pe care le-am avut de la Eliza le-am primit printr-o scrisoare pe care mi-a trimis-o chiar ea în octombrie, anul trecut. Mi-a fost adusă de la Delaford și mi-a fost înmânată chiar în dimineața când intenționam să mergem în excursie la Whitwell; de aceea am plecat atât de brusc și sunt sigur că plecarea mea trebuie să fi părut atunci curioasă la toată lumea, ba cred că unii au fost
chiar și jigniți. Presupun că domnul Willoughby, când mă critica din priviri pentru lipsa de politețe de care mă făceam vinovat, împiedicându-le excursia, nici nu visa că eram chemat ca să aduc alinare unei fete pe care o nenorocise; dar la ce-ar fi folosit, chiar dacar fi știut-o? Ar fi fost mai puțin vesel sau mai puțin fericit, când i-ar fi zâmbit sora dumitale? Nu. Căci el săvârșise ceva ce niciun bărbat cu simțire n-ar fi putut-o face. O abandonase pe fata de a cărei tinerețe și nevinovăție profitase, lăsând-o nespus de nefericită, fără să-i asigure o casă onorabilă, fără ajutor, fără prieteni, fără să-i spună unde plecase! O părăsise, promițându-i că se va întoarce; nici nu s-a întors, nici nu i-a scris, și nici nu i-a adus vreo mângâiere sau vreun ajutor.

— Dar asta le întrece pe toate! exclamă Elinor.

— Acum îți poți da seama ce fel de om este: un cheltuitor și-un desfrânat, mai rău chiar decât amândouă laolaltă.
Știind toate acestea, și știindu-le de-atâtea săptămâni, îți închipui ce trebuie să fi încercat, când mi-am dat seama că sora dumitale ține la el mai mult decât oricând și fiind încredințat că urmează să se mărite cu el: imaginează-ți ce trebuie să fi simțit, gândindu-mă cu îngrijorare la

întreaga dumitale familie. Când am trecut pe aici săptămâna trecută și te-am găsit singură, am venit hotărât să aflu care-i adevărul, deși nu eram prea hotărât ce voi face când îl voi ști. Cred că atunci atitudinea mea trebuie să ți se fi părut curioasă, dar acum ai s-o înțelegi. Să vă las pe toate să fiți înșelate, să o văd pe sora dumitale… dar ce puteam face? Nu puteam spera că amestecul meu ar fi putut avea vreo șansă de succes; și uneori mă gândeam că Willoughby s-ar mai putea îndrepta sub influența surorii dumitale. Dar acum, după ce s-a comportat în felul acesta rușinos, cine mai știe ce intenții o fi avut față de ea? Oricare i-ar fi fost însă gândurile, poate că acum domnișoara Marianne o să fie, și fără îndoială că va fi de aci înainte, mulțumită de întorsătura pe care au luat-o lucrurile, când are să se gândească la cele ce i s-au întâmplat bietei mele Eliza, când are să chibzuiască Ia situația nenorocită și fără de speranță a acestei biete copile, când are să și-o închipuie iubindu-l atât de mult, cum îl iubește și ea, făcându-și mereu reproșuri, care au s-o chinuie toată viața.
Cred că dacă are să se compare cu Eliza, asta are să-i fie de ajutor. Are să-și dea seama că suferințele ei nu înseamnă mare lucru; nu sunt rezultatul unei purtări nepotrivite din partea ei și n-o pot face de rușine. Dimpotrivă, cei ce-i sunt prieteni o vor aprecia și mai mult încă. Îngrijorarea pricinuită de suferințele ei și respectul pentru curajul ei în fața acestora vor spori atașamentul prietenilor ei. Dar în orice caz fac apel la discernământul dumitale, domnișoară Elinor, când va fi vorba să-i transmiți toate cele ce ți le-am spus. Sigur că dumneata știi cel mai bine ce efect vor avea; dacă n-aș fi crezut cu convingere și din toată inima că i-ar putea fi de vreun folos, că ar putea-o face să regrete mai puțin, n-aș fi îndrăznit să te supăr vorbindu-ți despre necazurile familiei mele, și făcându-te poate să crezi că am ținut în felul acesta să cresc în ochii voștri, în detrimentul altora.

Elinor îi mulțumi pentru tot ce aflase de la el cu profundă recunoștință, fiind asigurată că Marianne va avea într-adevăr de profitat când va afla cele ce-i istorisise colonelul Brandon.

— Ceea ce m-a îndurerat mai mult ca orice, spuse ea, a fost felul în care s-a străduit să-l găsească nevinovat, căci asta o face să sufere mai mult decât dacă ar fi încredințată de nemernicia lui. Acum, chiar dacă va suferi cumplit la început, sunt sigură că în curând are să se simtă mai bine.

Apoi, după o scurtă pauză, continuă:

— L-ai mai văzut vreodată pe domnul Willoughby, de când ai plecat de la Barton?

— Da, răspunse el grav. L-am mai văzut o dată. N-am putut evita o anumită întâlnire cu el.

Surprinsă de maniera lui, Elinor îl privi speriată, întrebând:

— Cum?! L-ai întâlnit ca să…

— Nu l-aș fi putut întâlni în niciun alt chip. Eliza îmi mărturisise, deși aproape împotriva voinței ei, numele iubitului; și când Willoughby veni la Londra, cam la două săptămâni după sosirea mea, ne-am dat întâlnire; el pentru a-și apăra comportarea, eu pentru a i-o pedepsi.
Niciunul dintre noi n-a fost rănit și de aceea vestea înfruntării noastre nu s-a mai răspândit.

Elinor oftă, gândindu-se că n-ar fi fost nevoie ca duelul să aibă loc; dar presupuse că nu este de condamnat când un bărbat și un soldat îl consideră necesar.

— Asta a fost nefericita asemănare dintre soarta mamei și a fiicei, spuse colonelul Brandon, după o pauză.
Prea puțin am reușit să-mi îndeplinesc misiunea.

— Și Eliza mai e la Londra?

— Nu, de îndată ce și-a revenit din lehuzie, căci atunci când am dat de urma ei tocmai trebuia să nască, am dus-o la țară împreună cu copilul ei și de atunci stă acolo.

Apoi, aducându-și aminte că o desparte probabil pe domnișoara Elinor de sora ei, își încheie vizita, primind din nou aceleași asigurări de recunoștință din partea ei și, părăsind-o, o lăsă pe Elinor cu inima plină de compasiune și respect față de el.

CAPITOLUL XXXII

Când, foarte curând după aceea, domnișoara Dashwood îi relată toate amănuntele acestei conversații surorii ei, efectul pe care-l avu asupra acesteia nu fu pe de-a-ntregul acela pe care Elinor sperase să-l vadă. Nu că Marianne n-ar fi dat crezare la tot ce i se povestise, căci ascultă întreaga relatare cu o atenție răbdătoare și supusă; nu făcu nicio obiecție și nicio remarcă, nu încercă să-i ia apărarea lui Willoughby și, prin lacrimile pe care le vărsă, dovedi că-și dă seama de vinovăția lui. Dar, deși această comportare o asigură pe Elinor că sora ei a fost, în sfârșit, convinsă de vinovăția lui Willoughby, deși observă cu satisfacție efectul vorbelor ei, prin aceea că ea nu-l mai evita pe colonelul Brandon, când trecea pe acolo, prin aceea că stătea de vorbă cu el, și chiar de bunăvoie, arătându-i un fel de respect plin de înțelegere, deși observă că este mai puțin irascibilă decât până atunci, nu o văzu însă mai puțin nefericită. Starea ei de spirit ajunse să capete un oarecare echilibru, dar acest echilibru se manifesta printr-o tristețe mohorâtă. Pierderea pe care o simți când își dădu seama de adevăratul caracter al lui Willoughby însemnă pentru ea o lovitură și mai puternică încă decât aceea ce-o primise atunci când văzuse că a pierdut dragostea lui. Felul în care el profitase de domnișoara Williams și cum o părăsise după aceea, nefericirea acelei biete fete și îndoielile ce le avea cu privire la intențiile pe care el ar fi putut să le aibă față de ea, Marianne, însemnau o povară atât de grea pentru mintea ei, încât nu îndrăznea să-i spună nici măcar lui Elinor tot ce simțea, și faptul că mocnea în tăcere meditând la supărările ei o îndurera pe sora ei mult mai mult decât dacă Marianne i-ar fi vorbit deschis despre ele, dacă ea i le-ar fi mărturisit ori de câte ori simțea nevoia.

Dacă ar fi să relatăm cele spuse și simțite de doamna Dashwood atunci când a primit scrisoarea lui Elinor și a răspuns la ea, ar însemna doar să repetăm cele spuse și simțite de fiicele ei; o dezamăgire aproape la fel de chinuitoare ca și aceea a Mariannei și o indignare încă și mai mare ca a lui Elinor. Primiră scrisori lungi, una după alta, prin care ea le arăta tot ce suferea și gândea, prin care-și exprima îngrijorarea plină de solicitudine față de Marianne și o implora să-și înfrunte cu curaj nenorocirea.

Profundă, într-adevăr, trebuie să fi fost durerea Mariannei, dacă mama ei o putea astfel îmbărbăta! Umilitoare și înjositoare trebuie să fi fost sursa acelor regrete, pe care dorea să nu le mai simtă Marianne!

Împotriva a tot ceea ce i-ar fi putut aduce mângâiere, doamna Dashwood hotărâse că ar fi fost mai bine pentru Marianne să fie, în acele momente, oriunde altundeva decât la Barton, unde tot ce i-ar fi căzut sub ochi i-ar fi adus aminte de trecut și ar fi

mâhnit-o peste măsură, făcându-l pe Willoughby să-i apară mereu în gând, așa cum îl văzuse acolo întotdeauna. Așa că, ea le recomandă fetelor ei să nu-și scurteze nici într-un caz vizita la Londra, a cărei durată, deși nimeni n-o stabilise cu precizie, urma, după impresia tuturor, să fie de cel puțin cinci-șase săptămâni. Acolo aveau să se bucure fără doar și poate de tot felul de îndeletniciri, de preocupări, de o societate pe care nu o puteau avea sau întâlni la Barton și care ar fi reușit, după cum spera, să o mai potolească din când în când pe Marianne, în așa fel încât să se mai intereseze și de alte lucruri și să se amuze cât de cât, chiar dacă ea respingea în momentul acela asemenea idee.

Doamna Dashwood își închipuia că primejdia de a-l reîntâlni pe Willoughby era tot atât de mică la Londra ca și la țară, căci Willoughby n-avea ce mai căuta în casele celor ce se considerau prietenii Mariannei. Așa că dacă nu se puteau întâlni intenționat, nu trebuiau să se lase expuși neglijenței de a se întâlni din întâmplare, dar șansa aceasta era mult mai mică în îmbulzeala din Londra, decât în sihăstria de la Barton, unde ar fi fost poate obligat să facă o vizită la Allenham, cu ocazia căsătoriei lui, pe care doamna Dashwood o considera acum foarte sigură, deși la început se gândise la ea doar ca la o simplă eventualitate.

Și mai avea încă un motiv de a dori ca fetele ei să rămână acolo; aflase, printr-o scrisoare pe care o primise de la fiul ei vitreg, că el și soția lui aveau să sosească la Londra cam pe la mijlocul lunii februarie și socotea că e bine ca ele să-și vadă din când în când fratele.

Marianne promisese să se lase călăuzită de părerile mamei ei, așa că li se supuse, fără împotrivire, deși ar fi vrut și s-ar fi așteptat la cu totul altceva, deși considera hotărârea mamei ei ca fiind cu totul greșită, bizuindu-se pe motive eronate; și deși, cerându-i să rămână în continuare la Londra, o lipsea de singurul lucru ce-i putea alina cu adevărat nefericirea, de duioșia mamei ei de care s-ar fi putut bucura direct și o condamna să vadă o societate și niște scene ce n-aveau să-i mai lase nici măcar o clipă de liniște.

O mângâia însă mult gândul că ceea ce trebuia să însemne un rău pentru ea avea să fie un bine pentru sora ei; iar Elinor, pe de altă parte, bănuind că n-are să-l poată evita cu totul pe Edward, se consola cu ideea că, deși prelungirea vizitei lor nu putea fi decât un prilej de nefericire pentru ea, îi va face Mariannei mai mult bine decât o întoarcere imediată în Devonshire.

Grija ei, de a o face pe sora sa să nu audă niciodată menționându-se numele lui Willoughby se dovedi într-adevăr a fi utilă. Deși fără să-și

dea seama de acest lucru, Marianne profită de pe urma ei, căci nici doamna
Jennings, nici sir John, și nici măcar doamna Palmer nu mai vorbiră despre el în prezența ei. Elinor ar fi vrut ca și ea să fie scutită de comentariile lor, dar acest lucru fu imposibil și fu obligată să asculte, zi de zi, indignarea tuturora.

Sir John nu putea crede posibil un asemenea lucru.
Un om despre care întotdeauna avusese motive să aibă o părere atât de bună! Un tânăr atât de simpatic! Nu credea să existe un călăreț mai îndrăzneț în întreaga Anglie! Era ceva cu totul inexplicabil! Din partea lui n-avea decât să se ducă la naiba! Pentru nimic în lume n-avea să-i mai adreseze vreo vorbă, oriunde s-ar fi întâmplat să-l întâlnească! Nu, nici măcar de-ar fi fost să fie împreună în hățișurile de pe lângă Barton și să trebuiască amândoi să aștepte două ore în șir. Ce individ ticălos! Ce câine mincinos! Și când te gândești că ultima dată când se întâlniseră se oferise să-i dăruiască unul dintre cățelușii lui, *Folly!* Dar cu asta s-a sfârșit totul!

În felul ei, doamna Palmer era la fel de supărată.
Era hotărâtă să înceteze numaidecât orice legături cu el și era foarte mulțumită că de fapt nici nu făcuse cunoștință cu el. Ce n-ar fi dat să fie Combe Magna mai departe de Cleveland; dar asta n-avea nicio importanță, căci oricum era mult prea departe ca să-i viziteze moșia; îl ura atât de mult, încât era hotărâtă să nu-i mai pomenească niciodată numele și avea să le spună tuturor cunoștințelor ei ce om de nimica este.

Doamna Palmer își arătă bunăvoința, încercând să afle cât mai multe amănunte în legătură cu apropiata căsătorie și să i le comunice lui Elinor. Curând fu în măsură să le spună cine avea să le construiască noua caleașcă, de ce pictor era făcut portretul domnului Willoughby și la ce magazin puteau fi văzute rochiile domnișoarei Grey.

Nepăsarea calmă și politicoasă a ladyei Middleton în această privință fu un fericit prilej de ușurare pentru starea de spirit în care se găsea Elinor, care era adesea foarte deprimată din pricina amabilității zgomotoase a celorlalți. Era un motiv de consolare pentru ea să știe că cel puțin una dintre persoanele din cercul lor de prieteni nu manifestă interes în această privință; era o mare mângâiere pentru ea să știe că există cel puțin cineva care, atunci când o întâlnește, nu manifestă vreun sentiment de curiozitate, căutând să afle amănunte, și nici îngrijorare pentru sănătatea surorii ei.

Orice însușire este uneori apreciată, ținând seama de condițiile de moment, mai mult decât merită cu adevărat;
și Elinor era uneori atât de obosită de condoleanțele prea amabile,

încât ajunsese să considere buna creștere a fi mai de folos decât bunătatea.

Lady Middleton își exprima ceea ce simțea pentru tot ce se întâmplase exclamând, o dată sau de două ori pe zi, dacă subiectul era luat în discuție: „Este de-a dreptul scandalos!" , fără a manifesta nici cea mai mică emoție și fără să-și mai aducă aminte un cuvânt despre întreaga chestiune; și după ce-și sprijinise în felul acesta demnitatea propriului ei sex și după ce criticase cu hotărâre defectele celuilalt, se consideră liberă să se îngrijească de propriile ei reuniuni și se hotărî, așadar (deși oarecum împotriva părerii lui sir John), că, deoarece doamna Willoughby va fi o femeie mondenă și în același timp bogată, ea, lady Middleton, îi va lăsa cartea ei de vizită, de îndată ce se va mărita.

Felul delicat, neostentativ în care se interesa colonelul Brandon n-o supăra niciodată pe Elinor. El își câștigase cu prisosință dreptul de a discuta cu intimitate despre dezamăgirea surorii ei, prin zelul prietenos cu care se străduise să i-o mai aline și stăteau întotdeauna de vorbă, încrezându-se unul în celălalt. Cea mai de seamă răsplată pentru penibilul efort ce-l făcuse în a-și dezvălui durerile trecute și umilințele prezente o primea când privirile pline de înțelegere ale Mariannei se opreau uneori asupra lui și când îi auzea glasul blând, ori de câte ori era obligată sau se simțea obligată să-i vorbească (deși acest lucru nu se întâmpla prea adesea). Aceste manifestări îl asigurau că eforturile lui o făcuseră să-l privească mai binevoitor și tot ele o făceau pe Elinor să spere că această bunăvoință va spori cu timpul; dar doamna Jennings, care nu cunoștea adevărata stare de lucruri, care știa numai că Brandon este la fel de grav ca de obicei, și că ea nu-l poate convinge nici să facă cererea în căsătorie și nici să-i încredințeze ei această misiune, începu, cam după vreo două zile, să creadă că nu se vor mai cununa pe la Sânziene. Ci tocmai la toamnă, iar după vreo săptămână să fie încredințată că nunta nici nu va mai avea loc. Buna înțelegere dintre colonel și Elinor părea mai degrabă să arate că onoarea de a deveni stăpâna dudului, a canalului și a boschetului de tisă îi va reveni *ei;* și câtăva vreme doamna Jennings încetă cu desăvârșire să se mai gândească la domnul Ferrars.

Cam pe la începutul lunii februarie, la vreo două săptămâni după ce Marianne primise scrisoarea lui Willoughby, Elinor avu penibila misiune de a-i aduce la cunoștință că s-a însurat. Avusese grijă să i se transmită vestea mai întâi ei, de îndată ce se află că s-a oficiat ceremonia, deoarece voia ca Marianne să nu afle de acest lucru de prin ziare, pe care le cerceta cu înfrigurare în fiecare dimineață.

Marianne primi vestea hotărâtă fiind să nu se tulbure;
nu făcu niciun comentariu în legătură cu ea și, la început, nu vărsă lacrimi; dar nu mult după aceea izbucni în plâns, fără să vrea, și tot

restul zilei fu într-o stare jalnică, asemănătoare cu aceea în care fusese atunci când aflase că evenimentul urma să aibă loc.

Tânăra pereche părăsi Londra curând după nuntă; și
Elinor speră că acum va reuși s-o convingă pe sora ei – care nu mai ieșise din casă de când primise lovitura – să iasă câte puțin în oraș, așa cum făcuse de atâtea ori, deoarece acum nu mai exista nicio primejdie să-i întâlnească pe vreunul din cei doi.

Cam pe atunci, cele două domnișoare Steele, care sosiseră de curând în casa verișoarei lor, în Bartlett's Buildings, Holborn, se prezentară din nou în fața rudelor lor mai nobile din Conduit și Berkeley Street și fură primite de toată lumea cu multă cordialitate.

Doar Elinor nu se bucură să le vadă. Prezența lor o făcea întotdeauna să sufere, și abia dacă putu să răspundă cu amabilitate la nemaipomenita bucurie manifestată de
Lucy, când află că mai este *încă* la Londra.

— Aș fi fost foarte dezamăgită să nu te *mai* fi întâlnit aici, spuse ea de mai multe ori, subliniind cât putu mai mult cuvântul *mai.* Dar știam eu că *am* să te întâlnesc.
Eram aproape sigură că n-o să pleci atât de repede din capitală, deși știi, cred, că la Barton *mi-ai spus* că nu intenționezi să rămâi mai mult de-o lună. Dar am socotit încă de pe atunci că ai să te răzgândești până la urmă.
Ar fi fost mare păcat să pleci înainte de a fi sosit fratele și sora dumitale. Și sunt încredințată că acum n-ai *niciun motiv* să te grăbești. Sunt grozav de bucuroasă că *nu te-ai ținut de cuvânt.*

Elinor o înțelese perfect și fu silită să facă apel la toată stăpânirea ei de sine pentru a-i da impresia că nu o înțelege.

— Ei, dragele mele, spuse doamna Jennings, cum ați călătorit?

— Nu cu diligența, vă asigur, replică domnișoara Steele cea mare, entuziasmându-se dintr-o dată; am venit cu trăsura tot drumul și pot să vă asigur că am fost însoțite de un domnișor foarte elegant. Preotul Davies tocmai venea la Londra și ne-am gândit că n-ar fi rău să venim și noi cu trăsura; și s-a purtat ca un domn și-a plătit cu zece-doisprezece șilingi mai mult decât noi.

— O, o, exclamă doamna Jennings; foarte drăguț, și sunt sigură, garantez chiar, că preotul nu e însurat.

— Asta-i acum, răspunse domnișoara Steele cea mare, râzând afectată și făcând-o pe mironosița. Toată lumea râde de mine în legătură cu preotul și nu știu de ce. Verișoarele mele spun că sunt sigure c-am făcut o cucerire; dar în ce mă privește, credeți-mă, vă rog, că ceasuri întregi nici nu mă gândesc la el. Doamne! „Ia uite-l venind pe curtezanul tău, Nancy" , îmi spuse verișoara mea mai zilele trecute, când îl văzu apropiindu-se de casă. „Curtezanul meu! i-am răspuns.

Nu știu la cine te referi. Preotul nu e curtezanul meu.”

— Ei, ei, astea-s vorbe, dar n-ai să ne duci tu cu ele.
Văd eu că preotul ți-e ursitul.

— Nu, zău că nu! replică domnișoara Steele afectând seriozitate. Și chiar te rog din suflet să-i contrazici pe aceia pe care ai să-i auzi vorbind despre așa ceva.

Doamna Jennings o asigură numaidecât că nici nu se gândește să facă una ca asta, obligând-o pe domnișoara
Steele să se simtă pe de-a-ntregul fericită.

— Presupun, domnișoară Dashwood, c-o să stați cu fratele și cu sora dumneavoastră, când vor sosi la Londra, spuse Lucy, reîncepându-și atacul, după ce-și încetase o vreme aluziile ostile.

— Nu, nu cred că vom sta la ei.

— Ba da, cred că așa veți face.

Elinor nu vru să-i facă pe plac, răspunzându-i din nou în contradictoriu.

— Ce bine că doamna Dashwood nu vă simte lipsa de atâta vreme!

— De-atâta vreme! interveni doamna Jennings. Dar vizita lor abia a început!

Lucy fu redusă la tăcere.

— Îmi pare rău că n-o putem vedea pe sora dumitale, domnișoară Dashwood, spuse domnișoara Steele cea mare.
Îmi pare rău că nu se simte bine.

Într-adevăr, Marianne ieșise din odaie la sosirea lor.

— Ești foarte drăguță. Surorii mele îi va părea tot atât de rău că n-a putut să vă vadă; dar în ultima vreme a suferit cumplit din pricina unor migrene, din cauza cărora nu se simte destul de bine pentru a vedea lume sau a face conversație.

— Vai, ce păcat! Bine, dar niște vechi prietene ca
Lucy și ca mine… *Pe noi* cred că ne-ar putea primi și n-am scoate un singur cuvânt.

Foarte politicoasă, Elinor îi refuză propunerea. S-ar putea ca sora ei să se fi culcat sau să fie în capot și deci n-ar putea coborî.

— Dacă-i vorba numai de asta, exclamă domnișoara
Steele, apoi ne putem duce noi s-o vedem.

Elinor simți că impertinența ei începe s-o scoată din răbdări; dar nu mai avu nevoie să facă eforturi pentru a se stăpâni, întrucât interveni dojana aspră a lui Lucy, care acum, ca și-n atâtea alte ocazii, deși nu putea îndulci maniera uneia dintre surori, sluji măcar la îmblânzirea comportării celeilalte.

CAPITOLUL XXXIII

După oarecare împotrivire, Marianne cedă rugăminților surorii ei și consimți să iasă într-o dimineață cu ea și cu doamna Jennings, pentru o jumătate de oră. Le puse însă o condiție: să nu facă nicio vizită și nu acceptă să le însoțească decât până la magazinul Gray, din Sackville Street, unde Elinor voia să schimbe niște bijuterii demodate de-ale mamei ei.

Când se opriră la ușa magazinului, doamna Jennings își aduse aminte că la celălalt capăt al străzii locuia o
doamnă căreia s-ar fi cuvenit să-i facă o vizită, și cum ea n-avea ce face în magazin, hotărâră ca în timp ce Elinor și Marianne aveau să-și rezolve treburile, ea va face vizita și apoi se va întoarce să le ia.

Când domnișoarele Dashwood urcară scările, constatară că în prăvălie era lume multă înaintea lor și că nu era niciun cunoscut cu care ar fi putut sta de vorbă, așa că fură obligate să aștepte. Tot ce puteau face era să se așeze la capătul mai puțin aglomerat al tejghelei; acolo era doar un singur domn și probabil că Elinor nădăjduia că acesta va fi destul de politicos să nu le facă să-l aștepte prea mult. Dar politețea lui se dovedi a fi întrecută de agerimea ochilor și de rafinamentul gusturilor. Tocmai își comanda o cutie în care urma să-și păstreze scobitoarea; și până când se hotărî asupra mărimii, formei și ornamentelor de pe ea – după ce examină și analiză timp de un sfert de oră fiecare dintre cutiile de scobitori din magazin, n-avu răgaz să le acorde celor două domnișoare prea multă atenție; nu făcu decât să le arunce vreo trei, patru priviri foarte îndrăznețe, făcând-o pe Elinor să-și întipărească în minte o figură cu totul ștearsă, o persoană cu desăvârșire neinteresantă, în ciuda faptului că era îmbrăcată după ultimul strigăt al modei.

Marianne fu cruțată de sentimentele supărătoare de dispreț și de silă stârnite de această cercetare impertinentă a trăsăturilor lor, de dovezile de îngâmfare și de proastă creștere, pur și simplu pentru motivul că nu fu de loc conștientă de prezența lui; căci ea se putea concentra asupra gândurilor ei și putea să nu-și dea seama de ce se petrece în jur, tot atât de bine în magazinul domnului Gray, ca și în propria ei odaie.

În cele din urmă domnul se hotărî. Cutia urma să fie montată în fildeș, aur și perle; și după ce gentilomul stabili ultima zi în care mai poate trăi fără să fi intrat în posesia cutiuței pentru scobitoare, își trase mănușile cu o grijă ce nu precupețea trecerea timpului și aruncându-le încă o privire domnișoarelor Dashwood, dar una ce părea mai degrabă a reclama admirația lor decât a și-o exprima pe a sa, ieși din magazin, cu aerul fericit al îngâmfării autentice și al unei

indiferențe afectate.

Elinor nu-și pierdu timpul în a-și arăta scopul pentru care venise și tocmai era pe punctul de a aranja lucrurile, când un alt domn se apropie de ea. Când își ridică ochii spre el, constată, cu oarecare surpriză, că este chiar fratele ei.

Afecțiunea și plăcerea cu care se întâlniră produse o foarte bună impresie în prăvălia domnului Gray. Lui John
Dashwood nu-i părea de loc rău să-și revadă surorile;
iar ele fură de-a dreptul bucuroase; se interesă respectuos și atent de mama lor.

Elinor află că el și cu Fanny sunt de două zile la
Londra.

— Am ținut foarte mult să trecem pe la voi ieri, spuse el, dar a fost imposibil, căci a trebuit să-l ducem pe Harry să vadă animalele sălbatice de la Exeter Exchange, iar restul zilei l-am petrecut în tovărășia doamnei Ferrars.
Lui Harry i-am făcut o plăcere grozavă. Azi dimineață aș fi trecut cu dragă inimă să vă văd, dac-aș fi putut găsi o jumătate de oră liberă, dar sunt întotdeauna atâtea de făcut, când sosești pentru prima dată la Londra! Am venit aici să-i comand lui Fanny o pecete. Dar cred că mâine o să putem negreșit să venim în Berkeley Street și să-i fim prezentați prietenei voastre, doamna Jennings. După câte am auzit e o femeie foarte bogată. Și pe urmă trebuie să mă prezentați și familiei Middleton. Fiind rudele mamei mele vitrege, voi fi fericit să-mi exprim considerația față de ei. După câte am înțeles, când sunt la țară, sunt niște vecini admirabili.

— Într-adevăr. Nici nu pot să-ți descriu atenția lor față de noi, amabilitatea lor care merge până la cele mai mici amănunte.

— Sunt nespus de bucuros să aud așa ceva, pe cuvântul meu. Nespus de bucuros. Dar așa se și cuvine să se poarte;
sunt oameni foarte bogați și vă sunt și rude; și este de așteptat să se poarte în așa fel încât să vă facă să vă simțiți cât mai bine. V-ați aranjat deci cum nu se poate mai confortabil în vilișoara voastră și nu mai aveți nevoie de nimic! Edward ne-a descris-o ca fiind într-adevăr fermecătoare: cea mai reușită căsuță, spunea, din câte i-a fost dat să vadă și i-a făcut impresia că vă simțiți, toate, foarte bine acolo. Ne-am bucurat din inimă să aflăm astfel de lucruri, crede-mă.

Elinor se simți puțin rușinată pentru fratele ei; și nu-i păru rău că sosirea servitorului doamnei Jennings, care veni să le spună că stăpâna lui le așteaptă la ușă, îi dădu prilejul să nu-i mai dea un răspuns.

Domnul Dashwood le însoți până jos, îi fu prezentat doamnei Jennings la ușa trăsurii și-și luă rămas bun, arătându-și din nou

speranța de a putea trece să le vadă a doua zi.

Veni să le viziteze, așa cum spusese. Sosi scuzând-o pe cumnata lor că n-a putut veni și ea, era însă atât de ocupată cu mama ei, încât într-adevăr n-avea niciun pic de răgaz să mai meargă undeva. Doamna Jennings, însă, îl asigură numaidecât că ea nu ține la politețuri de felul acesta, că sunt veri, sau cam așa ceva și că foarte curând împreună cu surorile lui o să treacă ea să-i facă o vizită soției lui. Comportarea lui față de ele fu foarte amabilă, deși fără exagerare, iar față de doamna Jennings de o atentă politețe; și când, curând după sosirea lui, apăru și colonelul Brandon, îl privi cu o curiozitate care părea a spune că nu vrea decât să-l știe bogat, pentru a se purta la fel de politicos și față de el.

După ce rămase cu ele vreo jumătate de oră, John Dashwood o rugă pe Elinor să facă o plimbare, să-l conducă până în Conduit Street și să-l prezinte lui sir John și ladyei Middleton. Vremea era foarte frumoasă, așa încât ea consimți bucuroasă. De îndată ce ieșiră din casă, își începu interogatoriul.

— Cine e colonelul Brandon? E un om avut?

— Da. Are proprietăți întinse în Dorsetshire.

— Îmi pare bine s-o aflu. Pare a fi un domn și cred,
Elinor, că te pot felicita pentru perspectiva unui aranjament de viitor foarte onorabil.

— Pe mine, frate? Ce vrei să spui cu asta?

— Te place. L-am observat cu atenție și sunt convins de acest lucru. Cam la ce sumă se ridică averea lui?

— Cam la două mii de lire pe an, cred.

— Două mii pe an! spuse el, apoi montându-se încetul cu încetul, adăugă, atingând o culme de entuziastă generozitate:

— Elinor, de dragul tău aș vrea din toată inima să fie de două ori mai bogat.

— Te cred, îi răspunse Elinor, dar sunt foarte sigură că domnul Brandon n-are nici cea mai mică dorință să se căsătorească cu mine.

— Greșești, Elinor. Greșești foarte mult. Dacă ți-ai da puțină osteneală, ai pune numaidecât mâna pe el. Poate că în momentul de față nu e foarte hotărât; faptul că nu prea ai avere l-ar putea reține; toți prietenii l-ar putea sfătui să nu facă pasul ăsta. Dar puțină încurajare și câteva mici atenții, din acelea la care femeile se pricep atât de bine, au să-l hotărască chiar și fără voia lui. N-ai avea niciun motiv să nu încerci. Nu se poate presupune c-ai putea fi împiedicată de vreo legătură anterioară în ceea ce te privește – cred că știi că o asemenea legătură este cu totul exclusă, obiecțiile sunt de neînlăturat – ești prea înțeleaptă să nu-ți dai seama de așa ceva. Trebuie să pui

mâna pe colonelul Brandon; am să mă port față de el în așa fel, încât să fie încântat de tine și de familia ta. E o partidă care va aduce negreșit bucurie tuturor. Pe scurt, e un lucru care, și aici începu să vorbească cu glas scăzut și până la urmă în șoaptă, dând multă importanță celor spuse, care va fi extrem de binevenit pentru toți. Dar apoi revenindu-și, adăugă:

— Adică, vreau să spun că toți prietenii tăi vor să te vadă într-adevăr bine căsătorită; mai ales Fanny, căci ea ține foarte mult la tine, crede-mă. Și pe urmă și mama ei, doamna Ferrars, o femeie foarte bună la suflet. Și ea ar fi foarte încântată; chiar vorbea despre asta mai zilele trecute.

Elinor nu catadicsi să-i răspundă.

— Ei bine, zău c-ar fi nemaipomenit, continuă el, ar fi nostim de tot ca Fanny să aibă un frate și eu o soră care să se căpătuiască în același timp. Și totuși nu e de loc imposibil.

— Urmează ca domnul Edward Ferrars să se căsătorească? întrebă Elinor pe un ton decis.

— Nu s-a stabilit nimic precis, dar se vorbește de așa ceva. Are o mama excelentă. Dacă însurătoarea va avea loc, doamna Ferrars este gata, cu toată generozitatea, să-i asigure un venit de o mie de lire pe an. Tânăra este onorabila domnișoară Morton, unica fiică a răposatului lord Morton, având o avere de treizeci de mii de lire. O partidă foarte recomandabilă, de ambele părți, și nu mă îndoiesc că nunta se va face la momentul potrivit. Pentru o mamă a renunța pentru totdeauna la o mie de lire pe an înseamnă mare lucru; dar doamna Ferrars este o fire nobilă. Să-ți mai dau un exemplu de cât este de mărinimoasă. Mai zilele trecute, de îndată ce-am sosit la Londra, dându-și seama că nu prea avem bani, i-a pus în mână lui Fanny două sute de lire. Și ne-au prins foarte bine, pentru că cheltuim enorm cât timp stăm la Londra.

Se opri o clipă, așteptând aprobarea și compătimirea ei;
iar ea îi răspunse cu un efort:

— Îmi închipui că atât la Londra cât și la țară faceți cheltuieli serioase, dar pe de altă parte aveți un venit mare.

— Nu chiar atât de mare, aș zice, pe cât își închipuie unii. Asta nu înseamnă c-aș putea să mă plâng; fără îndoială că e un venit îndestulător și cu timpul sper că va fi și mai mare. Preluarea izlazului de la Norland, care tocmai e în curs, ne seacă de bani. Și apoi, în ultima jumătate de an, am mai făcut o mică achiziție; am cumpărat ferma East Kingham, de care nu se poate să nu-ți aduci aminte, unde locuia bătrânul Gibson. Bucata aceea de pământ era atât de potrivită pentru mine din toate punctele de vedere, mai ales că era și vecină, cu proprietatea mea, încât m-am simțit obligat să o cumpăr. N-aș fi putut

avea conștiința liniștită dac-aș fi lăsat-o să cadă în mâini străine. Omul trebuie să plătească dacă vrea să aibă avantaje și m-a costat o sumă frumușică.

— Mai mult decât presupui că valorează cu adevărat?

— Nu, sper că nu. Aș fi putut-o revinde chiar a doua zi, cu mai mult decât am cumpărat-o; dar în ceea ce privește banii cu care am făcut investiția, s-ar fi putut să am mare ghinion, căci acțiunile aveau tocmai atunci un curs atât de scăzut, încât dacă nu s-ar fi întâmplat să am suma necesară în mâna bancherului meu ar fi trebuit să-mi vând tot stocul în pierdere.

Elinor nu se putu stăpâni să nu zâmbească.

— Și am mai avut și alte cheltuieli mari și inevitabile când ne-am mutat la Norland. După cum prea bine știi, onoratul nostru tată i-a lăsat mamei tale toate lucrurile de la Stanhill (și erau foarte valoroase, zău așa). Departe de mine gândul să mă plâng de ce-a făcut el; avea fără îndoială dreptul să dispună de averea lui cum a crezut că-i mai bine. Dar, din această pricină, am fost siliți să cumpărăm foarte multă rufărie, porțelanuri și altele asemenea în locul celor ce ni se luaseră. Presupun că-ți închipui, după toate cheltuielile astea, cât de departe suntem de a fi bogați și cât de binevenită este mărinimia doamnei Ferrars.

— Ei, sigur, spuse Elinor, dar sper că ajutați de generozitatea ei puteți duce totuși un trai confortabil.

— Da, cred că peste un an sau doi vom putea spune acest lucru, replică el grav; mai avem totuși o groază de lucruri de făcut. Nu s-a pus încă nicio piatră măcar la sera lui Fanny și grădina de flori e de abia schițată.

— Și unde-o să puneți sera?

— Pe movila din spatele casei. Am doborât toți nucii ăia bătrâni, ca să-i facem loc. Va alcătui o priveliște frumoasă din orice punct al parcului, iar grădina de flori va urca panta până la ea și va fi grozav de frumoasă. Am scos toți ciulinii care năpădiseră botul dealului.

Elinor își păstră pentru sine îngrijorarea și criticile și fu foarte mulțumită că Marianne nu e acolo ca să împărtășească și ea indignarea ei.

Și acum, după ce-i arătase destul de clar cât de sărac este și după ce scăpase de obligația de a cumpăra câte o
pereche de cercei pentru fiecare dintre surorile lui, în următoarea vizită ce urma să o facă în magazinul domnului Gray, se înveseli dintr-o dată și începu să o felicite pe
Elinor pentru că avea o prietenă ca doamna Jennings.

— Pare a fi o relație foarte prețioasă. Casa ei, stilul ei de viață, toate vădesc un venit foarte mare; și cunoștința voastră cu ea nu numai că

v-a fost de folos până acum, dar până la urmă se poate dovedi a fi foarte avantajoasă din punct de vedere material. Faptul că v-a invitat la Londra este un semn foarte bun pentru voi; arată într-adevăr atât de mult cât ține la voi, încât, după toate probabilitățile, n-o să vă uite când are să moară. Cu siguranță că de pe urma ei va rămâne o moștenire însemnată.

— Ba eu mă tem că dimpotrivă, mai nimic; n-are decât uzufructul proprietății, care va reveni copiilor ei.

— Dar cine-și poate închipui că își cheltuiește tot venitul? Puțini oameni cât de cât înțelepți ar face una ca asta; și va putea lăsa moștenire tot ce economisește.

— Și nu crezi că e mai probabil să lase această moștenire fiicelor ei decât nouă?

— Amândouă fetele ei sunt măritate extrem de bine, așa că nu văd de ce-ar fi nevoie să le mai lase vreo moștenire. În schimb, după părerea mea, prin faptul că are atâta grijă de voi, și că se poartă cu voi atât de amabil, aceasta vă dă dreptul să vă bucurați și pe viitor de considerația ei, lucru de care o femeie conștiincioasă ar trebui să țină seama. Nimic nu poate manifesta o mai mare bunăvoință decât felul în care se poartă ea și nu cred să facă toate astea fără să-și dea seama că această comportare a ei vă poate face să vă așteptați și la alte atitudini binevoitoare din partea sa.

— Dar noi, cele în cauză, nu ne așteptăm la nimic.
Zău, frățioare, grija pe care o ai pentru bunăstarea și prosperitatea noastră te duce cu gândul prea departe.

— Ei, da, spuse el, părând a se reculege, nu totul le
stă în putință oamenilor, ba chiar foarte puțin. Dar, draga
mea Elinor, ce i s-a întâmplat Mariannei? N-arată de loc bine, e palidă și a slăbit foarte mult. E cumva bolnavă?

— Nu se prea simte bine, a avut o depresiune nervoasă în ultimele câteva săptămâni.

— Îmi pare rău pentru ea. La vârsta ei, orice fel de boală distruge pentru totdeauna prospețimea! A ei a fost de scurtă durată. În septembrie, anul trecut, era cea mai frumoasă fată din câte-mi fusese dat să văd și cu mari șanse să atragă bărbații. Avea un gen de frumusețe extrem de ispititoare pentru reprezentanții sexului tare. Îmi aduc aminte că Fanny spunea adeseori că are să se căsătorească mai repede și mai bine decât tine; nu că n-ar ține grozav de mult la tine, dar așa i s-a părut ei. Și totuși, se va dovedi că s-a înșelat. Mă îndoiesc că în momentul de față, Marianne s-ar putea căsători cu un bărbat care să aibă un venit mai mare de cinci-șase sute de lire pe an, și înseamnă că am să mă păcălesc foarte tare dacă tu n-ai să te măriți mai bine. Dorsetshire! Nu prea cunosc bine ținutul, dar, dragă Elinor,

zău că mi-ar face mare plăcere să-l cunosc mai în amănunt, și cred că te pot asigura că Fanny și cu mine vom fi printre primii și cei mai încântați dintre oaspeții tăi.

Elinor încercă foarte serios să-l convingă că nu e de loc probabil ca ea să se mărite cu colonelul Brandon;
dar lui John Dashwood ideea îi plăcea prea mult ca să renunțe Ia ea și era foarte hotărât să încerce să stabilească o cunoștință mai apropiată cu acel domn și să ajute la promovarea căsătoriei lor, prin tot felul de atenții. Avea destule remușcări că n-a făcut nimic pentru surorile lui, pentru a dori ca alții să facă foarte multe; și o propunere în căsătorie din partea colonelului Brandon sau o moștenire de la doamna Jennings, erau mijloace de compensare a propriei lui neglijențe.

Avură norocul de a o găsi pe lady Middleton acasă, iar sir John se întoarse, înainte ca vizita lor să fi luat sfârșit. Politețea se revărsă din plin de ambele părți. Sir
John era dispus să simpatizeze pe oricine; și deși domnul
Dashwood nu părea a se pricepe foarte mult la cai, curând îl categorisi ca pe un tânăr foarte amabil, în timp ce lady
Middleton descoperi destulă eleganță în înfățișarea lui, pentru a se gândi că merită să intre în relații cu el; și domnul Dashwood plecă încântat de amândoi.

— Am să-i pot relata o mulțime de lucruri plăcute lui
Fanny, spuse el, în timp ce se întorceau. Lady Middleton e într-adevăr o femeie cât se poate de elegantă! O femeie pe care sunt sigur că Fanny ar vrea s-o cunoască. Doamna
Jennings este și ea o femeie extrem de binecrescută, dar nu tot atât de elegantă ca fiica ei. Cumnata ta nu trebuie să aibă vreun scrupul nici măcar în privința vizitei; căci noi nu știam decât că doamna Jennings este văduva unui om ce și-a agonisit averea în mod foarte dubios și Fanny, cât și doamna Ferrars, au avut o prejudecată categorică în sensul că nici ea și nici fiicele ei nu sunt genul de femei pe care Fanny să fi vrut să le aibă în societatea ei. Dar acum pot să-i spun despre amândouă numai lucruri care sunt în avantajul lor.

CAPITOLUL XXXIV

Soția domnului John Dashwood avu atâta încredere în puterea de discernământ a soțului ei, încât chiar a doua zi făcu câte o vizită atât doamnei Jennings, cât și fiicei ei; și încrederea îi fu răsplătită constatând că și prima, cea la care stăteau cumnatele ei, nu era de loc de disprețuit; iar cât privește lady Middleton, pe ea o consideră una dintre cele mai fermecătoare femei de pe lume.

Lady Middleton fu la fel de încântată de doamna Dashwood. Amândouă aveau un fel de egoism nesimțitor, care le atrăgea în mod reciproc și se apreciau una pe cealaltă pentru că se asemănau prin conformarea rigidă la aceleași insipide reguli de comportare în societate și printr-o lipsă generală de înțelegere.

Dar aceleași maniere care-i câștigară soției lui John Dashwood părerea bună a ladyei Middleton, nu fură de loc pe placul doamnei Jennings, căreia nu-i făcu decât impresia unei femei puțin cam mândre, cu un fel de a fi lipsit de cordialitate, care nu le întâmpină cu niciun pic de afecțiune pe surorile soțului ei, și aproape că nu avu ce să le spună, căci nu scoase o vorbă în cursul a cel puțin șapte minute și jumătate din sfertul de oră pe care-l acordă pentru vizita în Berkeley Street.

Deși nu puse nicio întrebare în sensul acesta, Elinor ar fi vrut foarte mult să știe dacă Edward se află și el la Londra; dar nimic n-ar fi putut-o face pe Fanny să-i pomenească de bunăvoie numele în prezența ei, până ce nu ar fi avut posibilitatea să-i spună că se hotărâse căsătoria lui cu domnișoara Morton sau până ce nu și-ar fi dat seama că cele pomenite de soțul ei în legătură cu intențiile colonelului Brandon sunt adevărate; pentru că ea încă îi considera atât de atașați unul de altul, încât oricât de mult te-ai fi străduit să-i desparți prin vorbă sau prin faptă, n-o puteai face. Dar foarte curând vestea pe care Fanny nu voise s-o transmită parveni din altă sursă. Nu mult după aceea Lucy veni să o facă pe Elinor să-și arate compătimirea față de ea, din pricină că nu-l poate vedea pe Edward, deși el sosise la Londra o dată cu doamna și cu domnul Dashwood. El nu îndrăznea să vină la Bartlett's Buildings ca nu cumva să fie descoperit; și deși erau amândoi nespus de nerăbdători să se vadă, pentru un moment nu puteau face nimic altceva decât să-și scrie.

Edward le informă chiar el de sosirea lui la Londra, foarte curând după aceea venind de două ori în Berkeley Street. De două ori, când se întoarseră de la treburile ce le avuseseră în oraș, îi găsiră cartea de vizită pe masă. Lui Elinor îi făcu plăcere să știe că trecuse să le vadă și încă și mai multă

plăcere că se întâmplase ca ele să nu fie acasă.

Familia Dashwood era atât de nemaipomenit de încântată de familia Middleton, încât, deși nu prea aveau obiceiul să dea nimic, se hotărâră să le ofere o masă;
și curând după ce făcură cunoștință îi invită pe Middletoni să mănânce cu ei în Harley Street, unde închiriaseră pentru trei luni o casă foarte frumoasă. Surorile lor și doamna Jennings fură invitate și ele și John Dashwood avu grijă să-l poftească și pe colonelul Brandon care, întotdeauna bucuros să fie în preajma domnișoarelor Dashwood, îi primi foarte politicoasa invitație cu oarecare surprindere, dar cu și mai mare plăcere. Urmau să facă cunoștință cu doamna Ferrars, dar Elinor nu putu afla dacă și fiii ei vor lua masa acolo. În orice caz prilejul de a o cunoaște o făcu să devină foarte interesată de această petrecere; căci deși acum o putea întâlni pe mama lui Edward fără să resimtă acea puternică neliniște pe care ar fi încercat-o în alte împrejurări, deși acum o putea cunoaște fără să-i pese absolut de loc de impresia ce avea să o producă asupră-i, dorința ei de a fi în preajma doamnei Ferrars, curiozitatea ei de a ști cum e, erau mai vii decât oricând.

Și interesul cu care aștepta nerăbdătoare întâlnirea spori curând după aceea mai degrabă ca intensitate, decât ca bucurie, când află că și domnișoarele Steele aveau să ia parte la petrecere.

Atât de mult îi intraseră pe sub piele ladyei Middleton, zelul cu care se comportau în prezența ei le făcuse să devină atât de agreabile, încât deși fără îndoială că Lucy nu era elegantă, iar sora ei nici măcar prea politicoasă, ea fu la fel de promptă, ca și sir John, în a le pofti să petreacă o săptămână sau două în Conduit Street, și se întâmplă ca de îndată ce domnișoarele Steele să afle de această invitație, să le convină de minune să-și înceapă vizita cu câteva zile înainte ca petrecerea din Harley Street să aibă loc.

Soția domnului John Dashwood n-ar fi dat nicio importanță pretențiilor lor de a fi luate în seamă ca fiind nepoatele gentilomului care timp de mulți ani avusese grija fratelui ei și fără îndoială că nu le-ar fi poftit la masa ei, dacă n-ar fi fost musafirele ladyei Middleton;
și Lucy, care de multă vreme dorea să facă personal cunoștință cu familia, pentru a le putea aprecia mai bine caracterele și dificultatea propriei ei situații și pentru a avea un prilej de a se strădui să le fie pe plac, arareori fusese mai fericită decât atunci când primi invitația doamnei Dashwood.

Efectul pe care aceasta îl avu asupra lui Elinor fu cu totul altul. Începu numaidecât să presupună că Edward, care locuia cu mama lui, trebuia să fie și el invitat, deoarece mama lui era poftită la o petrecere dată de sora lui; și să-l vadă pentru prima dată – după toate câte se

întâmplaseră – în tovărășia lui Lucy! Nici nu știa dacă avea să poată suporta această situație!

Aceste temeri nu se bizuiau, poate, numai pe rațiune și firește, de loc pe adevăr. Ele fură înlăturate, totuși, nu prin faptul că ea reuși să se reculeagă, ci prin bunăvoința lui Lucy, care crezu că avea să-i producă o grozavă dezamăgire când îi spusese că Edward nu va veni marți în
Harley Street, ba spera chiar să o facă să sufere și mai mult încă, încercând să o convingă că Edward se ține deoparte tocmai din pricina imensei afecțiuni față de ea,
Lucy, și pe care nu și-o putea ascunde când erau împreună.

Veni și importanta zi de marți, când cele două domnișoare aveau să facă cunoștință cu formidabila lor soacră.

— Fie-ți milă de mine, domnișoară Dashwood! spuse
Lucy, în timp ce urcau scările împreună, căci familia
Middleton sosi imediat după doamna Jennings, așa încât toți îl urmară pe servitor în același timp, n-am pe nimeni aici care să mă poată compătimi. Îți jur că abia mă mai pot ține pe picioare! Doamne sfinte! Peste o clipă am să dau ochii cu persoana de care depinde întreaga mea fericire, persoana care urmează să-mi fie mamă!

Elinor ar fi putut-o liniști imediat, sugerând posibilitatea că doamna pe care urmau să o vadă avea să devină mai degrabă mama domnișoarei Morton decât a ei; dar în loc de a face una ca asta, o asigură, și pe deasupra cu mare sinceritate, că într-adevăr îi este milă de ea, spre totala uimire a lui Lucy, care, deși nu se prea simțea nici ea la îndemână, spera să poată fi cel puțin obiectul unei nestăpânite invidii din partea lui Elinor.

Doamna Ferrars era o femeie mică de statură, slabă, dreaptă ca lumânarea, bățoasă chiar când voia să se poarte cu politețe și atât de serioasă ca înfățișare, încât îți dădea impresia că-i acră. N-avea pic de sânge în obraji și fața ei mică era lipsită de frumusețe și de expresie; dar o fericită contracție a frunții îi salva înfățișarea de rușinea de a fi insipidă, dându-i un puternic aer de mândrie și de răutate. Nu era o femeie care să vorbească mult, căci, spre deosebire de majoritatea oamenilor, cuvintele nu-i erau mai numeroase decât ideile; și dintre puținele silabe ce-i scăpară de pe buze, niciuna nu-i fu adresată domnișoarei
Dashwood, pe care o privi foarte hotărâtă s-o antipatizeze cu orice preț.

Acum, această comportare n-o mai putea face nefericită. Cu câteva luni în urmă, ar fi durut-o foarte mult;
dar în momentul acela doamna Ferrars nu-i mai putea provoca vreo suferință și faptul că se comporta mult mai amabil față de

domnișoarele Steele, anume ca s-o umilească și mai mult, nu făcu decât s-o amuze. Nu putea decât să zâmbească văzând politețea pe care atât mama cât și fiica i-o arătau însăși persoanei – căci mai ales către
Lucy se îndreptau atențiile lor – pe care dintre toți cei de față, dac-ar fi știut ele ce știa Elinor, ar fi ținut cel mai mult să o înjosească; în timp ce ea care n-avea nicio putere să le atragă, era evident neglijată de amândouă.
În timp ce zâmbea văzând amabilitatea lor atât de deplasată, nu putu să nu se gândească la meschinăria ridicolă din care provenea, și nici să nu remarce atențiile studiate cu care domnișoara Steele încerca să se facă plăcută, fără să nu le disprețuiască din adâncul inimii pe toate patru.

Lucy era peste măsură de încântată, dându-și seama
cât de mult caz se face de ea; iar domnișoara Steele cea mare n-avea nevoie decât să fie tachinată în legătură cu preotul Davis, pentru a fi întrutotul fericită.

Masa fu grandioasă, servitorii numeroși și totul dovedea tendința stăpânei spre ostentație și posibilitățile stăpânului de a o sprijini. În ciuda îmbunătățirilor și transformărilor ce le aduceau conacului și moșiei de la Norland, și în ciuda faptului că proprietarul ei fusese la un moment dat la un pas de a o vinde în pierdere, nimic nu dădea la iveală vreunul dintre simptomele acelei sărăcii pe care încercase să o sugereze prin relatările lui; sărăcia nu se manifestă decât în conversație, căci în această privință se putu observa o carență considerabilă. În ceea ce-l
privea, John Dashwood nu prea avea multe de spus, care să fi meritat a fi ascultate, iar soția lui încă și mai puține. Dar acest fapt nu era prea rușinos pentru ei, căci cam tot așa stăteau lucrurile și cu oaspeții lor de vază, care mai toți prezentau unul sau altul destule cusururi pentru a putea fi agreabili – lipsă de înțelepciune, firească sau dobândită, lipsă de eleganță, lipsă de vioiciune sau de temperament.

Când doamnele se retraseră în salon, după-masă, această sărăcie deveni și mai evidentă, căci domnii mai aduseseră totuși oarecare varietate în conversație – discutând despre politică, despre îngrădirea proprietăților și despre dresarea cailor; dar pe urmă totul se sfârși, așa că până când li se aduseră cafelele doamnele nu discutară decât despre un singur lucru și anume care dintre cei doi băieți era mai înalt: Harry Dashwood sau William, al doilea fiu al ladyei Middleton – care erau cam de aceeași vârstă.

Dacă băieții ar fi fost amândoi de față, această dispută s-ar fi putut rezolva foarte repede măsurându-i; dar cum numai Harry era acolo, amândouă taberele nu făceau decât să-și dea cu presupusul; și fiecare era îndreptățită să fie foarte sigură de părerea pe care-o avea și s-o tot

repete, de câte ori îi venea bine.

Taberele erau alcătuite după cum urmează:

Cele două mame, deși fiecare dintre ele era convinsă că băiatul ei este mai înalt, își susțineau politicos ideea că fiul celeilalte este mai înalt.

Fiecare din cele două bunici, nu mai puțin părtinitoare, dar mai sincere, îl susțineau cu tot atâta tărie pe propriul lor descendent.

Lucy, care nu știa cum să facă să se arate pe placul ambelor mame, socotea că amândoi băieții sunt remarcabil de înalți pentru vârsta lor și nu-și putea închipui că există nici cea mai mică diferență între ei; iar sora ei, cu și mai multă abilitate dădu cât de repede putu câștig de cauză și unuia și celuilalt.

După ce Elinor își manifestă impresia că William este mai înalt, afirmație prin care o jigni pe doamna Ferrars și încă și mai mult pe Fanny, nu crezu că este necesar să mai aducă alte argumente; iar Marianne, când i se ceru părerea, le jigni pe toate, declarându-le că nu-și poate exprima vreo opinie, deoarece nu se gândise niciodată la un asemenea lucru.

Înainte de a se muta de la Norland, Elinor pictase două panouri foarte drăguțe pentru cumnata ei, care, montate și aduse acasă de curând, împodobeau salonul unde tocmai se aflau; ele fură observate de John Dashwood când domnii intrară în odaie. Le luă numaidecât și i le dădu colonelului Brandon să le admire.

— Sunt făcute de sora mea cea mai mare, spuse el, și dumneata, ca om de gust ce ești, cred că ai să le apreciezi. Nu știu dac-ai mai avut prilejul să mai vezi și alte lucrări de-ale ei, dar în general se spune despre ea că desenează foarte bine.

Colonelul, deși pretinse că nu e de loc cunoscător în materie, admiră cu căldură panourile, așa cum ar fi admirat orice lucru pictat de domnișoara Dashwood; și curiozitatea celorlalți fiind firește, deșteptată, fură trecute din mână în mână, spre a fi examinate de toată lumea.
Doamna Ferrars, care nu știa că sunt opera lui Elinor, dori în mod special să se uite la ele; și după ce se bucurară de mărinimoasa apreciere a ladyei Middleton, îi fură înmânate de către Fanny mamei ei, având însă grijă să o informeze, în același timp, că sunt lucrate de domnișoara
Dashwood.

— Hm, spuse doamna Ferrars, foarte drăguțe și fără să se uite o clipă la ele, i le dădu înapoi fetei ei.

Poate, o clipă Fanny se gândi că mama ei prea fusese nepoliticoasă, căci, roșind puțin, spuse imediat.

— Sunt foarte drăguțe, mămico, nu?

Dar probabil o cuprinse teama că fusese prea politicoasă și prea încurajatoare, căci adăugă numaidecât:

— Nu crezi că au ceva din stilul în care pictează domnișoara Morton? Ea pictează într-adevăr încântător. Vai ce frumos este ultimul ei peisaj!

— Frumos într-adevăr! Dar ea face totul admirabil!

Asta Marianne n-o mai putu suporta; era tare nemulțumită de doamna Ferrars; și o laudă, atât de inoportună în favoarea altcuiva și în detrimentul lui Elinor, deși n-avea nici cea mai mică idee care era scopul principal al acestor aluzii, o provocă să spună imediat, cu multă aprindere:

— O admirație foarte ciudată! Care dintre noi are oare ceva de-a face cu domnișoara Morton? Cine dintre noi o cunoaște și cui îi pasă de ea? Noi la Elinor ne gândeam și despre ea vorbeam.

Și spunând aceste cuvinte luă panourile din mâinile cumnatei ei să le admire așa cum se cuvenea.

Doamna Ferrars păru extrem de mânioasă și îmbătoșându-se mai tare ca oricând rosti, drept răspuns, următoarea filipică:

— Domnișoara Morton este fiica lordului Morton.

Fanny păru și ea a fi foarte supărată, iar soțul ei era speriat la culme de îndrăzneala surorii lui. Lui Elinor îi făcu mai mult rău înflăcărarea Mariannei, decât cauza ce o produsese; dar privirile colonelului Brandon, ațintite asupra Mariannei, arătau că el nu remarcase decât ceea ce era în avantajul ei, inima ei afectuoasă, care nu putea suporta să-și vadă sora cât de cât desconsiderată.

Dar simțămintele tumultuoase ale Mariannei nu se mulțumiră doar cu atâta. Obrăznicia rece cu care se comportase doamna Ferrars față de sora ei, părea a prevesti greutăți și necazuri pentru Elinor, la care inima ei rănită nu se putea gândi decât cu groază; și mânată de o puternică pornire tandră și duioasă se îndreptă după o clipă spre scaunul surorii ei și cuprinzând-o cu mâna pe după gât și lipindu-și obrazul de al lui Elinor, îi spuse încet, dar cu multă pasiune:

— Dragă Elinor, draga mea, nu ține seama de ei. Nu-i
lăsa să te mâhnească.

Nu-i putu spune mai multe: era surescitată la maximum; și ascunzându-și fața după umărul lui Elinor, izbucni în lacrimi. Atrase astfel atenția celor de față care se îngrijorară aproape cu toții. Colonelul Brandon se ridică și veni lângă ele, aproape fără să-și dea seama de ce face. Doamna Jennings, cu o exclamație plină de înțeles: „Vai, biata mititică!" , îi dădu numaidecât sărurile ei; iar sir John fu atât de furios pe cel ce provocase această stare de nervi, încât se mută îndată lângă Lucy Steele și-i relată în șoaptă întreaga poveste nefericită a Mariannei.

Marianne reuși totuși să-și revină în câteva minute, îndeajuns pentru a pune capăt agitației produse și se așeză printre ceilalți; nu uită însă toată seara cele întâmplate.

— Biata Marianne! îi spuse cu glas scăzut fratele ei colonelului Brandon, de îndată ce putu sta de vorbă cu el, n-are o sănătate la fel de robustă ca cea a surorii ei…
e foarte nervoasă… n-are constituția lui Elinor; și nu trebuie să uităm că e foarte supărător pentru o domnișoară care a fost o frumusețe să-și dea seama că și-a pierdut nurii. Poate că n-ai să mă crezi, dar Marianne era într-adevăr splendidă acum câteva luni; tot atât de frumoasă ca Elinor. Dar după cum vezi, frumusețea ei s-a ofilit de tot.

CAPITOLUL XXXV

Elinor își satisfăcuse curiozitatea de a o vedea pe doamna Ferrars. Constatase la ea tot ce-ar fi putut face ca o legătură mai strânsă între cele două familii să nu fie de dorit. Îi observase îndeajuns mândria, meschinăria și evidenta pornire pe care o avea împotriva ei, pentru a-și da seama câte greutăți ar fi întâmpinat o eventuală logodnă cu Edward și cât de mult ar fi încercat să împiedice ea căsătoria lor, dacă el ar fi fost de fapt liber; și văzuse cam destule pentru a mulțumi Domnului că un obstacol și mai serios o împiedica să sufere din pricina acelora pe care le-ar fi putut ridica doamna Ferrars, că îi permitea să nu mai depindă de capriciile ei sau de solicitudinea ei. Sau dacă cel puțin nu putea ajunge să se bucure întrutotul că Edward e legat cu lanțuri de Lucy, se gândi că, dacă Lucy ar fi fost puțin mai agreabilă, ea, Elinor, ar fi trebuit să se bucure.

Fu foarte mirată când își dădu seama că Lucy este atât de încântată de felul politicos în care doamna Ferrars se purtase cu ea; că interesul și vanitatea o orbeau într-atâta, încât o făceau să creadă că atenția ce i se dăduse numai pentru că ea nu era Elinor, constituia de fapt un compliment pentru ea, Lucy, sau că o putea încuraja din pricina preferinței ce i se acordase, datorită faptului că doamna Ferrars nu cunoștea adevărata ei situație. Dar faptul că așa stăteau lucrurile fu proclamat nu numai de ochii lui Lucy în seara aceea, ci și de vorbele acesteia încă și mai categorice a doua zi dimineață; căci manifestându-și dorința față de lady Middleton, aceasta o adusese în Berkeley Street, unde Lucy spera că va avea prilejul să stea singură de vorbă cu Elinor și să-i spună cât este de fericită.

Se dovedi a avea noroc, căci nu mult după sosirea ei, doamna Jennings fu chemată de doamna Palmer așa că plecă numaidecât.

— Draga mea prietenă, exclamă Lucy, de îndată ce rămaseră între ele, am venit să-ți vorbesc de fericirea mea. Să poată oare exista ceva mai măgulitor decât felul în care s-a purtat ieri doamna Ferrars cu mine? Cât de binevoitoare a fost! Știi prea bine cât de teamă îmi era la gândul că trebuie s-o întâlnesc; dar chiar din clipa când i-am fost prezentată, s-a purtat cu atâta amabilitate, încât zău dacă nu mi-a făcut impresia că e topită după mine. Spune-mi, n-am dreptate? Ai fost de față doar; nu te-a izbit felul în care s-a comportat față de mine?

— A fost, într-adevăr,. Foarte politicoasă cu dumneata.

— Politicoasă?… N-ai remarcat nimic altceva decât politețe? Eu am văzut mult mai mult decât atât. Bunăvoința ei nu s-a manifestat față de nimeni mai mult decât față de mine!… Nici urmă de mândrie, de aroganță, și la fel și atitudinea cumnatei dumitale: plină de drăgălășenie și amabilitate!

Elinor ar fi vrut să vorbească despre altceva, dar
Lucy insista mereu să recunoască pe loc că are toate motivele să fie fericită, așa că domnișoara Dashwood trebui să-i cânte în strună.

— Fără îndoială, îi spuse ea, că dacă ele ar fi știut că ești logodită cu Edward, nimic n-ar fi fost mai măgulitor decât felul în care s-au purtat cu dumneata; dar cum nu acesta e cazul…

— Îmi închipuiam eu c-așa ai să-mi spui, replică Lucy repede, dar doamna Ferrars n-avea absolut niciun motiv să-și arate simpatia față de mine, dacă nu m-ar fi plăcut cu adevărat, și acest fapt înseamnă totul pentru mine.
Vorbele dumitale n-o să-mi poată micșora mulțumirea.
Sunt sigură că toate se vor termina cu bine, și că nu voi avea de întâmpinat niciun fel de greutate așa cum mă gândisem. Doamna Ferrars este încântătoare și la fel și cumnata dumitale. Sunt amândouă niște femei admirabile, zău așa!… Mă mir cum de nu mi-ai spus niciodată până acum cât este de simpatică doamna Dashwood!

Elinor nu-i putu da niciun răspuns și nici nu încercă s-o facă.

— Nu te simți bine, domnișoară Dashwood?… Pari abătută… nu prea vorbești; sunt sigură că ai ceva.

— Sunt mai sănătoasă ca oricând.

— Mă bucur din toată inima; dar zău că nu prea arăți bine. Mi-ar părea atât de rău să te știu bolnavă; pe dumneata, care ai fost cea mai mare mângâiere pentru mine!… Dumnezeu știe ce m-aș fi făcut fără prietenia dumitale!

Elinor încercă să-i răspundă cu politețe, nefiind însă prea sigură că va izbuti. Dar Lucy păru mulțumită, căci răspunse numaidecât:

— Sunt într-adevăr convinsă de sentimentele ce mi le porți și în afară de dragostea lui Edward, prietenia dumitale e cea mai mare mângâiere pe care o am. Bietul Edward! Dar de acum o s-avem cel puțin un avantaj, o să ne putem întâlni, și încă destul de des, căci lady Middleton este încântată de doamna Dashwood, așa că o să facem multe vizite în Harley Street, îmi închipui; pe de altă parte,
Edward își petrece jumătate din timp în casa surorii lui, și-n afară de asta lady Middleton și doamna Ferrars o să se viziteze și ele; iar doamna Ferrars și cumnata dumitale au fost amândouă atât de drăguțe încât să-mi spună, în repetate rânduri, că vor fi întotdeauna bucuroase să mă vadă. Sunt niște femei fermecătoare!… Sunt întru totul convinsă că dac-ai să-i spui cumnatei dumitale ce părere am despre ea, n-ai să reușești niciodată să exagerezi entuziasmul meu.

Dar Elinor nu vru s-o lase să spere că îi va transmite această apreciere cumnatei ei. Lucy continuă:

— Sunt convinsă că mi-aș fi dat imediat seama dacă nu i-aș fi plăcut doamnei Ferrars. De exemplu, dacă nu mi-ar fi făcut decât plecăciunea

de rigoare, fără să-mi mai adreseze vreun cuvânt, fără să mă mai bage în seamă și fără să-mi mai arunce vreo privire binevoitoare – știi ce vreau să spun – dacă aș fi fost tratată cu o asemenea răceală, aș fi renunțat disperată la toate. N-aș fi putut suporta o astfel de situație. Căci atunci când antipatizează pe cineva știu că e foarte violentă în manifestări.

Dar Elinor nu putu da vreun răspuns la această atitudine triumfătoare, pentru că ușa se deschise, servitorul îl anunță pe domnul Ferrars și Edward intră numaidecât.

Trecură printr-un moment de mare stânjeneală și acest lucru se putu observa pe fața fiecăruia dintre ei. Se fâstâciră cu toții; și Edward păru înclinat mai degrabă să plece din cameră decât să mai înainteze un singur pas.
O împrejurare, pe care ei ar fi fost foarte doritori să o evite, se abătuse asupra lor și încă sub forma cea mai neplăcută. Nu numai că se aflau toți trei laolaltă, dar erau împreună fără să poată profita de prezența vreunei alte persoane. Domnișoarele își reveniră cele dintâi. Lucy nu trebuia să-și arate încântarea: trebuia încă să păstreze aparența că logodna ei e secretă. Așadar nu-și putu manifesta afecțiunea decât prin priviri și după ce îi adresă doar câteva cuvinte, nu mai spuse nimic.

Elinor avea mai multe de făcut.

Rolul pe care trebuia să-l joace ea era mult mai greu;
și ținea atât de mult, de dragul lui și al ei, să-l joace așa cum trebuie, încât se sili să se stăpânească și după câteva momente de reculegere îi ură bun venit, cu o privire și cu o atitudine ce păreau aproape firești și aproape sincere;
și după ce se mai luptă puțin cu ea însăși, după ce mai făcu un efort, reuși să-și joace rolul încă și mai bine.
Nu voia ca prezența lui Lucy, și nici conștiința vreunei nedreptăți ce i s-ar fi făcut, s-o împiedice să-i spună cât
este de fericită să-l vadă și că regretase foarte mult că nu fusese acasă când trecuse prin Berkeley Street. Nu vru ca prezența lui Lucy să o facă să-i fie teamă să se poarte față de el cu acea atenție ce se cuvenea să o manifeste față de cineva care-i era prieten și aproape rudă, deși foarte curând observă că Lucy o supraveghea îndeaproape.

Comportarea ei îl mai liniști puțin pe Edward și-i dădu destul curaj să se așeze; cu toate acestea se simțea
și mai încurcat decât cele două domnișoare, așa cum era și de așteptat, deși cea mai mare parte dintre bărbați nu s-ar fi simțit atât de stânjeniți, căci inima lui nu era indiferentă ca cea a lui Lucy, și nici conștiința nu-i era la fel de curată ca cea a lui Elinor.

Cu un aer rezervat, dar foarte sigur, Lucy părea hotărâtă să nu-i ajute în niciun fel pe alții să se simtă la îndemână și nu vru să scoată o

vorbă; așa că aproape toată conversația fu susținută de Elinor, care fu nevoită să-i dea lui Edward toate informațiile privitoare la sănătatea mamei lor, la împrejurările în care veniseră la Londra și așa mai departe, ca răspuns la întrebările pe care Edward ar fi trebuit să i le pună, dar nu le pusese.

Dar strădaniile ei merseră încă și mai departe; căci curând după aceea se comportă cu atâta eroism încât se hotărî să-i lase singuri, sub pretextul că se duce să o aducă pe Marianne; o și făcu, cum nu se poate mai frumos, căci zăbovi pe palier vreo câteva minute, cu toată bărbăția de care se simțea în stare, înainte de a se duce la sora ei. De îndată ce-i comunică Mariannei vestea, extazul lui Edward trebui să ia sfârșit, căci bucuria Mariannei o făcu pe aceasta să se întoarcă în grabă în salon. Plăcerea ce o simți când îl văzu, fu pe potriva celorlalte sentimente ale ei, puternică în sine și manifestată fățiș. Îl întâmpină cu o mână întinsă care se cerea a fi strânsă și cu o voce ce exprima o dragoste de soră.

— Dragă Edward! exclamă ea, iată o clipă cu adevărat fericită! Prezența ta aici pare o răsplată pentru toate!

Edward încercă să răspundă așa cum se cuvenea la aceste amabilități, dar față de martorii prezenți nu îndrăzni să exprime nici jumătate din cele ce simțea. Se așezară din nou cu toții; și vreo câteva clipe nimeni nu scoase un cuvânt; timp în care Marianne se uită cu cea mai vădită duioșie când la Edward și când la Elinor, regretând doar faptul că plăcerea lor de a se revedea este oarecum împiedicată de prezența, de loc binevenită, a lui Lucy. Edward fu primul care vorbi și se miră de schimbarea ce-o putu observa în înfățișarea Mariannei, exprimându-și teama că poate Londra nu-i prea prieste.

— Ei, nu te gândi la mine! răspunse ea serios și energic, cu toate că ochii i se umplură de lacrimi, în timp ce vorbea. Nu te gândi la sănătatea mea. După cum vezi,
Elinor se simte bine. Și asta trebuie să fie de ajuns pentru amândoi.

Această observație nu era destinată a-i face pe Edward și pe Elinor să se simtă mai la îndemână, și nici să-i fie pe placul lui Lucy, care-i aruncă Mariannei o căutătură cu totul lipsită de bunăvoință.

— Îți place Londra? întrebă Edward, care voia cu orice preț să schimbe subiectul.

— De loc. M-am așteptat să aflu tot felul de distracții aici, dar n-am găsit niciuna. Singura consolare ce mi s-a oferit este să te văd pe tine, Edward; și slavă Domnului! Ești același dintotdeauna!

Se opri și nimeni nu mai spuse nimic.

— Cred, Elinor, adăugă ea curând după aceea, că ar trebui să-l rugăm pe Edward să ne însoțească la întoarcerea noastră la Barton. Probabil c-o să plecăm într-o săptămână, două. Și cred că Edward n-ar

avea nimic împotrivă să aibă grijă de noi pe drum.

Bietul Edward mormăi ceva, dar nimeni nu știu ce anume, nici măcar el. În schimb Marianne, care-i observă neliniștea, și care o atribui cu ușurință motivelor ce-i erau ei pe plac, fu pe deplin mulțumită și începu numaidecât să vorbească despre altceva.

— Vai, Edward, ce zi am mai petrecut ieri, în Harley
Street! Ce plictiseală, ce groaznică plictiseală! Dar trebuie să-ți spun eu multe în această privință pe care nu ți le pot spune acum.

Și dând astfel dovadă de o admirabilă discreție, amână pentru mai târziu. Când vor putea vorbi mai în taină, dezvăluirea faptului că rudele lor comune i se păreau mai dezagreabile ca oricând și că pe mama lui mai ales o găsea cu totul respingătoare.

— Dar de ce n-ai fost și tu acolo, Edward? De ce n-ai venit?

— Am fost reținut în altă parte.

— Reținut! Dar cum se poate una ca asta, când trebuia să te întâlnești cu persoane atât de apropiate?

— Poate că dumneata, domnișoară Marianne, exclamă
Lucy, care voia acum să se răzbune pe ea, crezi că tinerii nu se țin niciodată de cuvânt, dacă n-au chef, oricât de mici sau de mari le-ar fi obligațiile.

Elinor se supără, dar Marianne nu păru să-i simtă de loc înțepătura, căci replică foarte calm:

— Nu chiar așa; căci, la drept vorbind știu eu că pe
Edward conștiința nu l-a lăsat să vină în Harley Street.
Și el are, zău așa, cea mai delicată conștiință de pe lume;
cea mai scrupuloasă în a se ține de toate promisiunile, oricât ar fi ele de neînsemnate, și oricât de mult ar fi împotriva propriilor lui interese și bucurii. Este cel mai temător om din lume când este să facă pe cineva să sufere, să dezamăgească vreo speranță, cel mai puțin capabil de egoism, din oamenii ce mi-a fost dat să-i cunosc. Cum!
Nu vrei să accepți niciodată să fii lăudat? Atunci înseamnă că nu-mi ești prieten, căci toți cei ce-mi acceptă dragostea și stima, trebuie să se supună sincerelor mele aprecieri despre ei.

Se pare însă că, în cazul de față, laudele ei nu fură de loc pe placul a doi dintre cei ce o ascultau și atât de puțin plăcute lui Edward încât foarte curând el se ridică să plece.

— Pleci atât de repede! spuse Marianne, dragă Edward, dar nu se poate!

Și trăgându-l puțin deoparte, își arătă în șoaptă convingerea că Lucy n-o să mai rămână multă vreme. Dar nici acest stimulent nu avu vreun efect, căci Edward insistă să plece; Lucy, care ar fi rămas acolo chiar dacă vizita lui ar fi durat două ore, plecă și ea curând după aceea.

— De ce tot vine ea pe-aici? întrebă Marianne, după ce Lucy le părăsi. Nu și-a dat seama că noi abia așteptam s-o vedem plecată? Ce enervant pentru Edward!

— Dar de ce? Doar toate îi eram prietene și pe Lucy o cunoaște încă dinainte de a ne fi întâlnit pe noi. E firesc ca el să dorească s-o vadă și pe ea, ca și pe noi.

Marianne o privi țintă și spuse:

— Știi, Elinor, că nu pot suporta felul acesta de a vorbi. Dacă nu vrei decât să ți se contrazică afirmațiile, cum și cred că e cazul, ar trebui să-ți aduci aminte că eu sunt ultima ființă de pe lume care să fac așa ceva. Nu mă pot coborî până acolo încât să mi se smulgă prin viclenie asigurări de care nu este neapărată nevoie.

După care părăsi încăperea; și Elinor nu îndrăzni s-o urmeze și să-i spună mai multe, căci, deoarece îi promisese lui Lucy să păstreze taina n-avea posibilitatea să-i dea Mariannei informații care s-o convingă; și oricât de neplăcute ar fi putut fi urmările faptului că ea persistă într-o eroare, trebuia totuși să le accepte. Tot ce avea de sperat era ca Edward să n-o expună prea adesea și să nu se expună nici pe el la nefericita situație de a fi martorii cordialității prost plasate a Mariannei și nici la repetarea dureroaselor incidente ce avuseseră loc cu prilejul recentei lui vizite – și avea toate motivele să se aștepte la una ca asta.

CAPITOLUL XXXVI

La câteva zile după această întâlnire, ziarele anunțară că soția domnului Thomas Palmer dăduse naștere unui fiu și moștenitor; un paragraf foarte interesant și pe deplin satisfăcător, cel puțin pentru toate cunoștințele lor apropiate care știuseră de acest lucru dinainte.

Acest eveniment, de mare importanță pentru fericirea doamnei Jennings, produse un timp o schimbare în felul ei de a-și petrece vremea și influență, într-o măsură similară, îndeletnicirile tinerelor ei prietene; căci, deoarece dorea să fie alături de Charlotte cât mai mult cu putință, se ducea acolo în fiecare dimineață, de îndată ce se îmbrăca și nu se întorcea decât seara târziu; la insistențele familiei Middleton, domnișoarele Dashwood își petreceau timpul, de dimineață până seara, în Conduit Street. Dac-ar fi fost ca ele să țină seama de propriile lor plăceri, ar fi rămas mai degrabă, măcar dimineții, în casa doamnei Jennings; dar nu puteau să-și impună voința împotriva insistențelor tuturor. Așa că începură să petreacă ceasuri întregi în tovărășia ladyei Middleton și a celor două domnișoare Steele, care de fapt nu le prețuiau de loc societatea, deși se prefăceau foarte mult a o dori.

Domnișoarele Dashwood erau prea înțelepte ca să constituie o companie agreabilă pentru lady Middleton, iar prezența lor în casa ei era privită cu gelozie de cele două domnișoare, care aveau impresia că Elinor și
Marianne se introduc în domeniile lor, împărtășind amabilitatea pe care ele voiau s-o monopolizeze. Deși nicio comportare n-ar fi putut fi mai politicoasă decât aceea a ladyei Middleton față de Elinor și Marianne, ele nu-i erau de loc pe plac. Deoarece n-o lingușeau niciodată, nici pe ea și nici pe copiii ei, considera că nu pot fi bune la suflet și din cauză că le plăcea să citească, își închipuia că sunt ironice – neștiind probabil exact ce înseamnă acest cuvânt; dar asta n-avea nicio importanță. În orice caz însemna o critică și încă făcută cu ușurință.

Prezența lor se dovedi a nu-i fi la îndemână nici ladyei Middleton și nici lui Lucy. Stânjenea atât trândăvia celei dintâi cât și firea activă a celeilalte. Ladyei
Middleton îi era rușine să nu facă nimic în prezența lor, iar Lucy se temea că ele o vor disprețui pentru lingușelile pe care se mândrea să le rostească cu alte ocazii. Dintre ele trei, domnișoara Steele cea mare era cel mai puțin tulburată de prezența domnișoarelor Dashwood; și ele ar fi putut să ajungă la o deplină înțelegere cu ea. Dacă vreuna dintre ele i-ar fi făcut o amplă și amănunțită prezentare a întregii povești dintre Marianne și Willoughby, s-ar fi socotit din plin recompensată pentru sacrificiul pe care, datorită vizitei lor, îl făcea

cedând, după masă, locul cel mai bun de lângă foc. Dar această posibilitate nu-i fu acordată; căci deși adesea își manifesta, în prezența lui Elinor, compătimirea față de sora ei și deși făcu de mai multe ori aluzie la nestatornicia adoratorilor în prezența Mariannei, toate acestea n-avură niciun efect, în afară de o privire indiferentă din partea lui Elinor sau dezgustată din partea Mariannei. Chiar și un efort mai puțin complicat le-ar fi făcut să-și găsească o prietenă în ea: n-ar fi trebuit decât s-o tachineze în legătură cu preotul Davis. Dar ele țineau atât de puțin, mult mai puțin decât toți ceilalți, să fie amabile față de ea, încât dacă sir John nu lua masa acasă, și-ar fi putut petrece o zi întreagă fără să audă vreo altă aluzie amuzantă la acest subiect, decât cele pe care avea amabilitatea să și le acorde singură.

Dar toate aceste gelozii și nemulțumiri erau atât de puțin bănuite de doamna Jennings, încât ea își închipuia că e pur și simplu încântător pentru fete să fie împreună și în fiecare seară își felicita tinerele prietene că scăpaseră atâta vreme de tovărășia unei bătrâne proaste. Se ducea uneori cu ele la sir John și rămânea câteodată acasă împreună cu ele; dar oriunde s-ar fi aflat, se întorcea întotdeauna foarte bine dispusă, încântată și dându-și importanță, convinsă fiind că Charlotte se simte atât de bine pentru că este sub îngrijirea ei și era gata să facă o prezentare atât de exactă, de minuțioasă a sănătății fiicei ei, încât numai domnișoara Steele cea mare putea fi atât de curioasă încât să dorească să afle totul. Un singur lucru o supăra cu adevărat și de el se plângea în fiecare zi. Domnul Palmer susținea părerea, obișnuită printre bărbați, dar care nu i se potrivea unui tată, că toți bebelușii sunt la fel; și deși doamna Jennings putea foarte precis observa, în diferite ocazii, cea mai izbitoare asemănare între nepoțel și toate rudele lui de ambele părți, nu-l putea convinge în niciun chip pe tată de acest lucru; nu-l putea face să creadă că nu este exact la fel cu ceilalți copii de aceeași vârstă și nici să recunoască faptul că este cel mai grozav copil din lume.

Trebuie acum să facem o relatare a unei nenorociri ce se abătu, cam pe atunci, asupra lui Fanny Dashwood.
Întâmplarea făcu ca prima oară când domnișoarele Dashwood și doamna Jennings o vizitară în Harley Street, să mai treacă pe acolo și o altă cunoștință, împrejurare care aparent nu urma să-i asume vreun rău. Dar cum imaginația unora îi face să-și formeze păreri greșite despre modul nostru de comportare și să tragă concluzii din cele mai neînsemnate aparențe, fericirea omului rămâne întotdeauna, în oarecare măsură, la voia norocului. În cazul de față doamna care venise după cele două surori și-a lăsat imaginația să meargă atât de departe, încât să întreacă adevărul și probabilitatea și, auzind doar numele domnișoarelor Dashwood, înțelegând că sunt cumnatele doamnei Dashwood, își închipui numaidecât că ele locuiesc în Harley

Street; și această înțelegere greșită a situației făcu ca ele să fie, peste câteva zile, invitate, împreună cu fratele și cumnata lor, la o mică serată muzicală, ce urma să aibă loc în casa ei.

Rezultatul a fost că doamna Dashwood nu numai că s-a văzut obligată să se supună marelui inconvenient de a-și trimite trăsura după domnișoarele Dashwood, dar, ceea ce era încă și mai rău, silită să suporte neplăcerea de a face impresia că le acordă toată atenția; și cine știe dacă n-aveau să se aștepte să le mai scoată în lume și altădată? E adevărat, pe de altă parte, că avea puterea de a le dezamăgi. Dar asta nu era destul; căci atunci când oamenii sunt hotărâți să se poarte așa cum știu că nu trebuie, ei se simt jigniți când alții se așteaptă de la ei la ceva mai bun.

Marianne ajunsese, treptat, să se obișnuiască atât de mult să iasă în fiecare zi în lume, încât acum îi era indiferent dacă o face sau nu; se pregătea calm și mecanic pentru ocaziile mondene din fiecare seară, deși fără să se aștepte ca ele să-i aducă cea mai mică bucurie și de cele mai multe ori fără să știe, până în ultima clipă, unde urma să meargă.

Devenise atât de indiferentă la îmbrăcămintea și înfățișarea ei, încât în timpul pe care-l consacra toaletei nu-i acorda nici pe departe atâta atenție cât manifesta în această privință domnișoara Steele cea mare, în primele cinci minute ale ședерii lor împreună, după ce era gata. Nimic nu scăpa minuțioasei observații și curiozității domnișoarei Steele; ea le vedea pe toate și întreba despre toate; nu-și putea găsi liniștea până ce nu se interesa cât a costat fiecare dintre articolele de îmbrăcăminte ale Mariannei; ar fi putut ghici numărul rochiilor ei mai bine chiar decât Marianne; și nu-și pierduse nici măcar speranța de a afla, înainte de a se despărți, cât o costă spălatul rufelor pe săptămână și cât cheltuiește anual cu propria ei persoană. Și, pe deasupra, nerușinarea tuturor acestor investigații se încheia în general cu câte un compliment, care menit să mai împace lucrurile, era considerat de Marianne ca cel mai mare afront dintre toate; căci după ce era supusă la o minuțioasă cercetare a valorii și croielii rochiei ei, a culorii pantofilor și a coafurii, era aproape sigură că o să i se spună că „pe cuvânt de onoare, ești foarte elegantă și, după părerea mea, ai să faci nenumărate cuceriri”.

Cu asemenea încurajări fu și de astă dată trimisă să se urce în trăsura fratelui ei, în care se instalară la cinci minute după ce se oprise în fața casei, o punctualitate ce nu fu întrutotul pe placul cumnatei, pornită dinainte spre casa unde erau invitate sperând ca ele să întârzie producând astfel supărare fie ei, fie vizitiului.

În seara aceea nu se petrecu nimic remarcabil. Petrecerea, ca și alte serate muzicale, adunase un mare număr de persoane, cărora le plăcea cu adevărat muzica, și încă și mai multe, care nu aveau niciun pic de

gust; iar muzicanții erau, ca de obicei, după propria lor părere, cât și după aceea a prietenilor lor intimi, cei mai buni interpreți neprofesioniști din întreaga Anglie.

Cum Elinor n-avea o deosebită înclinație spre muzică și nici nu pretindea una ca asta, nu-și făcu niciun scrupul din a-și întoarce privirile de la pian, ori de câte ori avea chef și fără să fie impresionată nici de prezența unei harpe nici de cea a unui violoncel, își ațintea ochii, după cum simțea nevoia, asupra altor obiecte din încăpere. Și-așa, pe când se tot uita în jurul ei, descoperi într-un grup de tineri, chiar pe acela care le dăduse la magazinul Grey o lecție despre cutiile pentru scobitori. Curând după aceea constată că și el se uită la ea, vorbind cu multă familiaritate cu fratele ei; și tocmai se hotărâse să afle de la acesta cine este, când îi văzu pe amândoi îndreptându-se spre ea, și domnul Dashwood i-l prezentă:

— Domnul Robert Ferrars.

Tânărul i se adresă cu o politețe firească, răsucindu-și capul într-o plecăciune, care o făcu să-și dea seama, mai bine decât ar fi putut-o convinge cineva prin vorbe, că este exact filfizonul descris de Lucy. Ce fericire ar fi fost pentru ea dacă sentimentele ei pentru Edward ar fi depins mai puțin de propriile lui merite, decât de cele ale rudelor lui apropiate! Căci, altfel plecăciunea fratelui lui ar fi dat o lovitură de grație operației începute de acreala mamei și surorii lui. Dar în timp ce Elinor se minuna cât de deosebiți sunt cei doi frați, nu putu în niciun fel constata că goliciunea sufletească și îngâmfarea unuia ar fi putut-o face să uite modestia și adevărata valoare a celuilalt. Robert îi explică el însuși de ce erau atât de deosebiți, în decursul unei conversații de un sfert de oră; căci, vorbindu-i despre fratele lui, și jeluindu-se din pricina extraordinarei lui stângăcii, care era, după părerea sa, adevărata cauză care îl făcea să nu frecventeze societatea potrivită rangului lui social, el o atribui cu multă candoare și generozitate mult mai puțin unei deficiențe înnăscute, decât nenorocirii de a fi fost educat acasă; pe când el, care probabil că nu era cu adevărat și-n chip special mai înzestrat de la natură, era la fel de capabil ca oricine să se învârtă în lume, numai datorită faptului că fusese educat la o școală aristocratică.

— Pe cinstea mea, adăugă el, asta-i singura explicație, după părerea mea, și-așa îi spun și eu adeseori mamei, când își tot face griji în privința asta. „Dragă doamnă, îi zic întotdeauna, ar trebui să te mai liniștești. Acum răul nu mai poate fi remediat și l-ai făcut cu propria dumitale mână. De ce te-ai lăsat convinsă, împotriva voinței dumitale de sir Robert, unchiul meu, să-l educi pe Edward acasă în momentul cel mai critic al vieții sale? Dacă l-ai fi trimis la Westminster, ca pe mine, în loc să-l dai în grija domnului Pratt, toate astea nu s-ar fi întâmplat.”

în felul acesta consider eu întotdeauna problema și mama este întrutotul convinsă de greșeala pe care a făcut-o.

Elinor nu-l contrazise pentru că, oricare-ar fi fost, în general, aprecierile ei în legătură cu avantajele școlilor aristocratice, nu se putea gândi cu prea multă satisfacție la șederea lui în casa familiei Pratt.

Apoi Robert spuse din nou:

— Locuiți în Devonshire, într-o vilă de lângă Dawlish, dacă nu mă înșel…

Elinor îi explică unde se află de fapt casa lor și lui i se păru cam surprinzător ca cineva să locuiască în Devonshire fără să fie aproape de Dawlish. Dar își arătă profunda apreciere pentru genul de casă în care locuiesc.

— În ceea ce mă privește, spuse el, mie-mi plac grozav de mult vilele; sunt întotdeauna atât de elegante și-atât de confortabile… Și zău, dac-aș avea ceva bani în plus, mi-aș cumpăra o bucățică de pământ, nu prea departe de
Londra, și mi-aș construi și eu o vilișoară, unde aș putea veni singur cu trăsura, oricând mi-ar place și mi-aș putea aduce și niște prieteni să ne simțim bine. Îi sfătuiesc pe toți aceia care intenționează să-și facă o casă, să construiască vile. Mai zilele trecute prietenul meu, lordul Courtland, a trecut înadins pe la mine să-mi ceară sfatul și mi-a pus în față trei planuri diferite, alcătuite de Bonomi.
Trebuia să-mi dau cu părerea care e cel mai bun. „Dragul meu Courtland, i-am spus, aruncându-le numaidecât pe toate în foc, nu-l alege pe niciunul dintre ele și clădește-ți neapărat o vilișoară.” Și-mi închipui c-așa are să și facă. Unii oameni își închipuie că vilele nu oferă confort și nici spațiu, dar n-au de loc dreptate. Luna trecută am fost la prietenul meu Elliott, lângă Dartford. Lady Elliott ar fi vrut să dea o petrecere dansantă. „Dar cum să facem? Dragul meu Ferrars, spune-mi te rog cum să ne descurcăm?” îmi zise ea. În vilișoara asta nu există nici măcar o singură cameră în care să încapă zece perechi; și masa unde s-o mai aranjez?” Eu mi-am dat imediat seama că totul se poate rezolva foarte ușor, așa că i-am spus: „Draga mea lady Elliott, nu te neliniști. În sufragerie o să încapă ușor optsprezece perechi; în camera de zi se pot aranja mesele de joc; în bibliotecă o să se poată servi ceaiul și gustări și dă dispoziții ca supeul să se servească în salon. Lady Elliott a fost încântată de sugestie. Am măsurat împreună sufrageria și am constatat că în ea vor putea să încapă exact optsprezece perechi și întreaga petrecere a fost organizată întocmai după planul meu. Așa că, după cum vezi, de fapt, dacă oamenii știu cum să aranjeze lucrurile, poți beneficia de același confort într-o vilă ca și în cea mai spațioasă reședință

Elinor fu de acord cu tot ce-i spunea, căci nu considera că Robert merita complimentul de a i se aduce obiecții rezonabile.

Cum nici lui John Dashwood nu-i plăcea muzica mai mult decât surorii lui mai mari, avu și el prilejul să se gândească între timp la orice alt lucru; și în cursul serii îi trecu prin minte o idee, pe care i-o comunică soției lui, spre aprobare, de îndată ce ajunseră acasă. Greșita presupunere a doamnei Dennison că surorile lui stau la el, îi sugerase că ar fi de fapt un act de bună-cuviință din partea lor să le invite într-adevăr, atâta timp cât doamna
Jennings era ocupată cu fiica ei și pleca mai tot timpul de acasă. N-ar fi fost vorba de o cheltuială prea mare și nici de cine știe ce deranj; și ar fi însemnat o atenție pe care conștiința lui delicată i-o arăta ca fiind absolut necesară pentru a se putea elibera cu totul de promisiunea ce i-o făcuse tatălui lui. Fanny tresări speriată când îl auzi făcând această propunere.

— Nu prea văd cum le-am putea invita, spuse ea, fără să-i aducem o jignire ladyei Middleton, căci își petrec acolo mai tot timpul; altfel mi-ar face o deosebită plăcere să le primesc. Știi doar că sunt întotdeauna gata să-mi arăt atenția față de ele, așa cum am făcut-o și în seara asta, luându-le cu noi la petrecere. Dar sunt musafirele ladyei Middleton. Cum aș putea să le iau din casa ei?

Cu multă umilință, soțul ei îi spuse că el nu vede rațiunea acestei obiecții.

— Au petrecut o săptămână în Conduit Street și cred că lady Middleton nu s-ar supăra dacă ele ar veni să stea tot atâtea zile în casa unor rude atât de apropiate.

Fanny făcu o scurtă pauză, apoi, cu o energie reînnoită, spuse:

— Iubitul meu, le-aș pofti cu dragă inimă, dacă mi-ar sta în putință. Dar tocmai hotărâsem în sinea mea să le poftesc pe domnișoarele Steele să vină să petreacă vreo câteva zile cu noi. Sunt fete foarte binecrescute și cumsecade; și, deoarece unchiul lor a făcut atâtea pentru Edward, se cuvine să le dăm și noi puțină atenție. Știi, pe surorile tale le putem invita în alt an, dar s-ar putea ca domnișoarele Steele să nu mai fie la Londra. Sunt încredințată că au să-ți placă; de fapt, știu eu că îți și sunt pe plac și la fel îi sunt și mamei; și Harry ține atât de mult la ele!

Domnul Dashwood fu convins. Își dădu numaidecât seama cât este de necesar ca ei să le invite neîntârziat pe domnișoarele Steele; și își liniști conștiința prin hotărârea de a-și invita surorile în alt an, sperând totuși, cu multă șiretenie, că în anul următor nu va mai fi nevoie să le invite el, deoarece Elinor va veni la Londra ca soție a colonelului Brandon, iar Marianne ca invitata lor.

Bucurându-se că izbutise să scape și mândră de promptitudinea cu

care reușise să aranjeze totul, Fanny îi scrise a doua zi de dimineață lui Lucy, rugând-o să accepte să petreacă câteva zile în Harley Street, împreună cu sora ei, de îndată ce lady Middleton s-ar putea dispensa de prezența lor. Această invitație fu îndeajuns să o facă pe
Lucy să fie într-adevăr fericită și pe bună dreptate. Se părea că însăși doamna Dashwood lucrează în sprijinul intereselor ei întărindu-i speranțele și promovându-i intențiile! Un asemenea prilej de a fi alături de Edward și de familia lui slujea mai mult ca orice altceva propriilor ei interese; o astfel de invitație era o adevărată încântare pentru inima ei! Era un avantaj, pe care nu știa cum să-l accepte cu mai multă recunoștință sau mai grabnic;
și se constată foarte curând că vizita lor în casa ladyei
Middleton, care până atunci nu avusese o durată bine stabilită, fusese oricum încă de la început menită să se încheie peste două zile.

Când i se arătă lui Elinor scrisoarea, ceea ce se întâmplă la mai puțin de zece minute de la sosirea ei, Elinor avu pentru prima dată impresia că Lucy are oarecari temeiuri în speranțele ei; căci dovada aceasta de deosebită amabilitate, ce i se acorda la un timp atât de scurt după ce făcuse cunoștință cu familia lui Edward, părea să arate că bunăvoința față de ea nu provenea numai dintr-o atitudine răutăcioasă față de Elinor; și că, ajutată de timp și de propria ei iscusință, Lucy va reuși să-și vadă visul împlinit. Lingușelile ei reușiseră să subjuge mândria ladyei Middleton și izbutiseră să o facă să pătrundă în inima destul de rece a lui Fanny Dashwood; aceste rezultate îi deschideau o frumoasă perspectivă pentru altele și mai mari.

Domnișoarele Steele se mutară în Harley Street; și tot ce mai află Elinor referitor la influența exercitată de ele acolo, îi întări convingerea că Lucy va izbuti în intențiile ei. Sir John, care le vizită de mai multe ori, le făcu niște relatări uluitoare, arătând cât de mult se bucurau cele două surori de favoarea gazdelor lor. Doamna Dashwood nu se arătase niciodată până atunci a fi atât de încântată de vreo domnișoară cum era de ele; le dăruise fiecăreia câte un manual de croșetat scris de nu știu ce emigrant, îi spunea lui Lucy pe numele ei mic și nu știa dacă va putea vreodată să se despartă de ele.

CAPITOLUL XXXVII

După vreo două săptămâni de la naștere, doamna Palmer se simți atât de bine, încât mama ei consideră că nu mai este necesar să-i acorde tot timpul disponibil; și, mulțumindu-se s-o viziteze o dată sau de două ori pe zi, revenise acasă la ea, la propriile ei îndeletniciri.

Într-o dimineață, cam la trei sau patru zile după ce-și reluaseră viața obișnuită în Berkeley Street, când doamna
Jennings se întoarse acasă după vizita obișnuită ce i-o făcea Charlottei, intră în salonul în care se afla doar
Elinor, cu un asemenea aer de grabă și de importanță încât o făcu pe Elinor să creadă că-i va împărtăși o veste nemaipomenită, și nelăsându-i de loc timp să facă presupuneri în legătură cu ea, începu să-i spună fără întârziere:

— Doamne, Dumnezeule, dragă domnișoară Dashwood!
Ai auzit noutatea?

— Nu, doamnă. Ce s-a întâmplat?

— Ceva atât de ciudat! Dar am să-ți povestesc totul.
Când am ajuns acasă la Charlotte, am găsit-o foarte îngrijorată în legătură cu băiețelul. Era convinsă că e foarte bolnav: plângea, era agitat și toată pielea îi era acoperită cu bubulițe. Așa că m-am dus numaidecât să mă uit la el după care i-am spus: „Doamne, draga mea, n-are decât o erupție din pricină că-i ies dinții, n-ai de ce să te temi” , și îngrijitoarea copilului i-a spus la fel. Dar Charlotte nu, nu voia să ne creadă, așa că am trimis după domnul
Donovan care din fericire era acasă, tocmai se întorsese din Harley Street, așa că a venit numaidecât la noi și nici nu l-a văzut bine pe băiețel că a spus și el că nu-i vorba decât de același lucru de care spusesem și noi și atunci Charlotte s-a mai liniștit. Și-așa, când era pe punctul să plece, mi-a trecut prin cap să-l întreb, drept să-ți spun nici nu știu ce mi-a venit, dacă mai e ceva nou. Și atunci a zâmbit cu un aer ipocrit de mironosiță și și-a luat o înfățișare gravă lăsând să se înțeleagă că ar ști el ceva și până la urmă mi-a șoptit: „Cred că ar fi recomandabil pentru domnișoarele pe care le ai în grijă să nu le ajungă la urechi ceva neplăcut despre indispoziția cumnatei lor, să le spui că, după părerea mea, nu există motiv de mare îngrijorare; sper că doamna Dashwood o să-și revină.

— Cum, Fanny e bolnavă?

— Exact asta am întrebat și eu, draga mea. „Doamne sfinte, i-am spus, cum, s-a îmbolnăvit cumva doamna
Dashwood?”

Și-așa a ieșit totul la iveală; ca să nu mai lungim vorba, am putut afla următoarele: domnul Edward Ferrars, tânărul în legătură cu care

te luam adesea peste picior
(dar, după cum se dovedește acum, sunt grozav de încântată că n-aveam motive s-o fac), se pare că de mai bine de un an este logodit cu verișoara mea Lucy! Ei poftim, draga mea! Și nimeni n-a știut absolut nimic de toată povestea în afară de Nancy! Ți-ai fi putut închipui una ca asta? Nu e de mirare că se plac; dar ca între ei să existe o asemenea legătură și nimeni să n-o bănuiască!
Asta-i foarte curios. Nu mi s-a întâmplat niciodată să-i văd împreună, căci altfel mi-aș fi dat eu seama numaidecât.
Și-așa, totul s-a păstrat în mare taină, de frica doamnei
Ferrars, și nici ea și nici fratele sau cumnata dumitale n-au bănuit absolut nimic despre legătura dintre ei; până azi dimineață, când biata Nancy, care, după câte știi, e o ființă bine intenționată, dar nu e cine știe ce iscusită, i-a dat de gol. „Doamne, s-a gândit ea, toată lumea ține atât de mult la Lucy, sunt sigură că n-au să-i facă greutăți” , așa că s-a dus numaidecât la cumnata dumitale, care era singură și lucra la un covor, neavând habar de ce-avea să urmeze – căci tocmai îi spusese, cu vreo cinci minute în urmă, fratelui dumitale, că are de gând să pună la cale o căsătorie între Edward și fiica nu știu cărui lord. Așa că-ți închipui cât a fost de lovită în mândria și vanitatea ei. A făcut numaidecât o criză de isterie, țipând atât de tare, încât a fost auzită de fratele dumitale, care era jos, în camera lui, gândindu-se ce să-i scrie administratorului său de la țară. Acesta a urcat în fugă scările și a avut loc o scenă îngrozitoare, căci între timp Lucy sosise și ea, fără să-i treacă măcar prin gând ce se petrecea. Biata mititică! Tare mi-e milă de ea. Și, după părerea mea, au tratat-o cum nu se poate mai rău; căci cumnata dumitale, care devenise întruchiparea furiei, a certat-o cumplit și a făcut-o pe biata Lucy să lesine. Nancy căzuse în genunchi și plângea amarnic; și fratele dumitale se tot plimba prin odaie și spunea că nu știe ce să facă. Doamna Dashwood le spuse să nu mai rămână o clipă în casa ei; și fratele dumitale trebui să cadă și el în genunchi pentru a o convinge să le mai lase pe cele două fete să stea până ce-și vor fi făcut bagajele. Apoi Fanny făcu o nouă criză de isterie și el se sperie atât de tare, încât trimise numaidecât după domnul Donovan și domnul Donovan găsi casa în această groaznică agitație. Trăsura era la ușă, așteptând să le ia pe bietele mele verișoare și ele tocmai urcau în ea, când el ieși din casă; biata Lucy, mi-a spus el, era într-așa un hal, că abia se mai putea ține pe picioare, iar cât despre Nancy, nici ea nu era mult mai bine. Drept să-ți spun, cumnata dumitale mă scoate din sărite; și sper, din toată inima, că cei doi tineri se vor căsători, împotriva voinței ei. Doamne, ce lovitură o să mai fie pentru domnul Edward, când o să audă de asta! Să-și vadă iubita tratată cu atâta dispreț!
Căci, după câte-am auzit, ține foarte mult la ea, după cum e și firesc.

Și nici n-o să mă mir dacă o să facă un scandal monstru – și la fel crede și domnul Donovan. Noi doi am stat multă vreme de vorbă despre toate astea; și e foarte bine că s-a dus din nou în Harley Street, să fie acolo când o să afle și doamna Ferrars întreaga poveste, căci au trimis după ea, de îndată ce verișoarele mele au plecat de-acolo, întrucât cumnata dumitale era sigură că și mamă ei are să facă o criză de nervi; și-n ceea ce mă privește, n-are decât. Nu mi-e milă de niciuna din ele. Nu trebuie să se facă atâta caz de avere și noblețe. Nu există niciun motiv pentru care domnul Edward și Lucy n-ar trebui să se căsătorească; căci sunt sigură că doamna Ferrars și-ar putea permite să fie generoasă cu fiul ei și deși Lucy n-are aproape nimic, ea e unul dintre rarii oameni care știu să se descurce cu foarte puțin; și cred că dacă doamna Ferrars i-ar da nu mai mult de cinci sute de lire pe an, ea ar face față la fel de onorabil ca alții cu opt sute. Cât de confortabil ar mai putea trăi într-o vilișoară ca a voastră – sau poate ceva mai mare – cu două slujnice și doi valeți; sunt convinsă că eu le-aș putea găsi o fată-n casă, căci Betty a mea are o soră care nu e angajată și care-ar fi exact ce le trebuie.

După ce spuse toate acestea, doamna Jennings se opri; și cum Elinor avusese destul timp să-și adune gândurile, fu în stare să-i dea un răspuns și să facă comentariile cerute în mod firesc de subiectul respectiv. Fericită să constate că nu este bănuită a avea vreun interes deosebit în această problemă, că doamna Jennings (așa cum sperase adeseori în ultima vreme) încetase să-și mai închipuie că ea ține cât de cât la Edward, și fericită mai ales că Marianne nu era de față, reuși cu multă ușurință să vorbească despre tot ce se întâmplase fără să se simtă stânjenită și să-și exprime părerile despre comportarea tuturor celor în cauză – pe cât i se păru – fără părtinire.

Nu-și putea încă da seama ce avea să însemne cu adevărat pentru ea evenimentul; încercă, totuși, în mod serios, să nu se mai gândească la altceva, decât la eventualitatea ca totul să se termine cu o căsătorie între
Edward și Lucy. Era nerăbdătoare să afle, ce urma să spună și să facă doamna Ferrars, deși nu prea avea îndoieli în această privință; și era încă și mai nerăbdătoare să afle cum o să se comporte Edward în această împrejurare. Simțea multă compătimire pentru el; pentru Lucy foarte puțină și trebui chiar să se străduiască din răsputeri ca să-i fie cât de cât milă de ea; în legătură cu ceilalți n-avea nici cea mai mică părere de rău.

Deoarece doamna Jennings nu mai putea vorbi acum despre nimic altceva, Elinor își dădu curând seama că va fi neapărată nevoie să o pregătească pe Marianne să poată și ea lua parte la discuții. N-avea nicio clipă de pierdut pentru a-i spulbera iluziile deșarte, pentru a-i dezvălui adevărata situație și pentru a o determina, prin eforturi, să-i asculte pe ceilalți vorbind despre întreaga poveste fără să trădeze vreo mâhnire în legătură cu sora ei sau vreun resentiment față de Edward.

Misiunea lui Elinor era penibilă. Trebuia să-i răpească surorii ei ceea ce Elinor socotea a fi principala consolare a Mariannei – trebuia să-i dea amănunte despre Edward care – se temea ea – aveau să o facă pe Marianne să-și piardă definitiv părerea bună despre el și să o facă pe sora ei – datorită asemănării ce exista între situațiile lor – să încerce din nou toată dezamăgirea pe care o simțise înainte. Dar oricât de greu de dus la îndeplinire ar fi fost o asemenea sarcină, n-avea încotro, așa că Elinor se grăbi să o îndeplinească.

Relatarea ei fu simplă și clară; și deși n-o putu face fără oarecare emoție, nu și-o însoți nici cu vreo agitație violentă și nici cu vreo izbucnire de durere. Acestea veniră mai degrabă din partea interlocutoarei, căci Marianne fu îngrozită când află totul și plânse amarnic. Elinor trebuia să-i consoleze pe ceilalți și când era vorba de propria ei suferință, nu numai de a lor. Fu gata să ofere toată alinarea pe care o puteau aduce asigurările că ea este foarte liniștită și încercă de a-l dezvinovăți pe Edward de orice altă acuzație, în afară de aceea de a fi fost imprudent.

Dar un timp Marianne nu vru să accepte niciuna, nici cealaltă. Edward i se părea a fi un al doilea Willoughby; și dacă recunoștea, așa cum Elinor trebuia s-o facă, că-l iubise din toată inima, atunci nu putea să simtă mai puțin decât simțise ea pentru Willoughby. Cât despre Lucy Steele, o considera a fi total dezagreabilă și cu desăvârșire incapabilă de a-l face pe un om cât de cât rațional să se atașeze de ea, așa că la început nu izbuti s-o determine să creadă că el putuse avea vreun sentiment de afecțiune față de Lucy și încă și mai greu, să-l ierte. Nu putea admite ca această afecțiune să fi fost firească și Elinor o lăsă să se convingă de acest adevăr, prin singurul lucru care putea avea acest dar și anume o bună cunoaștere a oamenilor.

Nu apucase să-i vorbească decât despre logodna lui și despre durata acesteia, că Marianne își dădu drumul simțămintelor ei și Elinor nu-i mai putu da niciun amănunt: un timp, nu putu face altceva decât să-i potolească suferința, să-i alunge spaima și să lupte împotriva resentimentelor ei. Prima întrebare pe care-o puse și care îi permise lui Elinor să-i mai dea și alte amănunte, fu următoarea:

— Și de când știi tu toate acestea, Elinor? Ți-a scris cumva Edward?

— Știu adevărul de patru luni. Când Lucy a venit la

Barton, anul trecut, în noiembrie, mi-a vorbit de logodna lor, rugându-mă să-i păstrez secretul. Auzind aceste cuvinte, ochii Mariannei exprimară o surprindere căreia buzele ei nu puteau să-i dea glas. După o tăcere pricinuită de marea ei uimire, exclamă:

— Patru luni! Știi de această logodnă de patru luni?

Elinor încuviință.

— Cum adică, aveai această povară pe suflet, în timp ce căutai să-mi alini mie mâhnirea? Și eu care ți-am reproșat că tu ești fericită!

— Nu era atunci momentul cel mai prielnic ca tu să afli cât de tristă eram.

— Patru luni! exclamă din nou Marianne. Și-ai fost atât de calmă, de voioasă! Cine ți-a dat puteri?

— Sentimentul că-mi fac datoria. Promisiunea pe care i-o făcusem lui Lucy nu-mi îngăduia să-i dezvălui secretul. Aveam deci obligația față de ea să evit să fac vreo aluzie la faptul că eu cunosc adevărul. Și, pe de altă parte, aveam obligația față de familia mea și de prieteni să nu-i fac să manifeste față de mine o grijă, la care mi-ar fi fost greu să răspund.

Marianne păru din cale afară de impresionată.

— Am vrut adeseori să nu te mai fac pe tine și pe mama să mai nutriți speranțe deșarte, adăugă Elinor, și o dată sau de două ori am încercat chiar s-o fac; dar n-aș fi izbutit niciodată să vă conving fără să dezvălui taina ce mi se încredințase.

— Patru luni! Și-l iubeai totuși!

— Da. Dar nu-l iubeam numai pe el; gândindu-mă la cei ce-mi erau dragi, am fost bucuroasă să-i cruț de neplăcerea de a afla prin ce trec eu. Acum pot gândi și vorbi despre toate cu foarte puțină emoție. Nu voiam ca voi să suferiți din pricina mea; căci te asigur că nici eu nu mai sunt atât de chinuită. Am multe lucruri care mă susțin. Sunt conștientă că dezamăgirea provocată nu este rezultatul propriei mele imprudențe și am suportat-o, pe cât am putut, fără să le-o mai împărtășesc și altora. Conduita lui Edward nu mi se pare cu totul vinovată. Aș vrea să-l știu fericit; și sunt atât de sigură că el își va face întotdeauna datoria, încât, deși poate că acum mai nutrește vreun regret, în cele din urmă va reuși totuși să fie fericit. Lucy nu-i lipsită de înțelepciune și aceasta este o temelie pe care se pot clădi tot felul de lucruri bune. Și la urma urmelor, Marianne, dacă trecem cu vederea tot ce este fermecător în ideea unui atașament unic și constant și tot ceea ce se poate spune despre faptul că fericirea cuiva depinde numai și numai de o anumită persoană, această idee nu este menită, nu se cuvine, nu e posibil să fie adevărată. Edward se va căsători cu Lucy; el se vă căsători cu o femeie superioară multora de același sex cu ea ca înfățișare și inteligență; iar timpul și obișnuința îl

vor învăța să uite că a considerat vreodată o femeie ca fiindu-i superioară ei.

— Dacă acesta este felul tău de a gândi, spuse Marianne, dacă pierderea a ceea ce îți este mai drag o poți compensa atât de ușor cu altceva, atunci curajul tău, stăpânirea ta sunt poate mai puțin surprinzătoare. Le pot pricepe mai ușor.

— Te înțeleg. Tu, Marianne, îți închipui că n-am suferit vreodată prea mult. Timp de patru luni, draga mea, toată această situație mi-a împovărat sufletul, fără să am vreo posibilitate să mă destăinui cuiva, știind că dacă v-aș fi dezvăluit adevărul, tu și mama ați fi fost cât se poate de nefericite, oricât aș fi încercat să vă explic situația. Adevărul mi-a fost împărtășit – într-un fel mi-a fost băgat pe gât chiar de către persoana a cărei logodnă anterioară cu Edward îmi distrugea toate perspectivele – mi-a fost împărtășit, după cum mi s-a părut, cu un aer triumfător. Am fost, prin urmare, silită să mă lupt cu suspiciunile acestei persoane străduindu-mă să par indiferentă tocmai când eram profund interesată; și asta nu s-a întâmplat numai o dată; a trebuit să-i ascult în nenumărate rânduri vorbele pline de speranță și izbucnirile ei victorioase. Știam că sunt pentru totdeauna despărțită de Edward, fără să aflu măcar de o singură împrejurare care să mă facă să doresc mai puțin dragostea lui. Nimic nu mi l-a arătat a fi nevrednic; și nimic nu mi-a dovedit că ar fi indiferent față de mine. A trebuit să înfrunt purtarea răuvoitoare a surorii lui, atitudinea insolentă a mamei lui; și dragostea mea mi-a adus numai suferințe și niciun fel de bucurie. Și toate acestea s-au petrecut într-un timp când, după cum știi bine, am mai avut de suferit și de pe urma unei alte nenorociri. Cred că acum îți dai seama, dacă îți închipui că sunt și eu capabilă de vreun sentiment, că am suferit cu adevărat. Calmul sufletesc pe care am reușit să mi-l impun în analizarea acestei situații, consolarea dispusă s-o primesc, nu sunt decât rezultatul unei străduanii constante și chinuitoare; n-au venit de la sine; la început n-au însemnat o mângâiere pentru mine. Nu, Marianne. Atunci, dacă n-aș fi fost obligată, printr-un legământ, să tac, poate că nimic nu m-ar fi putut reține pe de-a-ntregul să arăt tuturor cât sunt de nefericită, nici măcar conștiința datoriei mele față de oamenii cei mai apropiați mie.

Marianne se simți tare rușinată.

— Oh, Elinor, exclamă ea, m-ai făcut să-mi fie de-a pururi silă de mine. Cât de crudă am fost cu tine! Cu tine, care-ai fost singura mea consolare, care-ai suportat, alături de mine, întreaga-mi nefericire, care păreai că nu suferi decât pentru mine! Asta mi-e recunoștința? Nu te pot oare răsplăti în niciun alt fel? Pentru că meritele tale îmi depășeau puterea de înțelegere am încercat să le nesocotesc.

Aceste destăinuiri fură urmate de cele mai duioase mângâieri.

Starea de spirit în care se afla Marianne îi permise lui Elinor, cu multă ușurință, să o facă să-i promită cele ce voia; și la rugămintea ei, Marianne îi promise să nu manifeste niciodată nici cea mai mică urmă de amărăciune când va discuta cele întâmplate cu ceilalți;
să o întâlnească pe Lucy fără să arate că-i displace și mai mult încă, să-l vadă chiar și pe Edward, de s-ar întâmpla să-l întâlnească vreodată, fără să se comporte față de el mai puțin cordial decât de obicei. Acestea însemnau concesii serioase din partea Mariannei; dar atunci când ea își dădea seama că jignise pe cineva, nicio compensație nu i se părea prea greu de acordat.

Se ținu admirabil de promisiunea pe care o făcuse de a fi discretă. Ascultă tot ceea ce avu doamna Jennings de spus în legătură cu subiectul, fără să se schimbe câtuși de puțin la față, fu cu totul de acord cu ea, și de trei ori spuse chiar: „Da, doamnă” . Ascultă cum o laudă pe Lucy, fără să facă altceva decât să se miște de pe un scaun pe altul; și când doamna Jennings vorbi despre afecțiunea lui Edward, nu făcu altceva decât să înghită nodul ce i se punea în gât. Aceste progrese către eroism, manifestate de sora ei, o făcu pe Elinor să poată suporta și ea mai bine orice.

Dimineața zilei următoare le făcu să treacă printr-o nouă încercare, căci fratele lor veni cu o înfățișare foarte gravă să discute toată povestea aceea îngrozitoare și să le dea vești despre soția lui.

— Cred e-ați auzit, spuse el, foarte solemn, de îndată ce se așeză, de extraordinara descoperire ce s-a făcut ieri, sub acoperământul nostru.

Toate dădură din cap. Arătând că știu cum stau lucrurile; momentul li se păru prea înfricoșător ca să mai poată vorbi.

— Cumnata voastră, continuă el, a suferit îngrozitor;
și doamna Ferrars la fel. Pe scurt, a fost o scenă mai mult decât neplăcută pentru toată lumea, dar vreau să sper că furtuna se va potoli fără să ne fi doborât pe vreunul. Biata Fanny! A făcut o criză de nervi, care a ținut-o toată ziua. Dar nu vreau să vă alarmez din cale afară. Donovan spune că n-avem motive serioase de îngrijorare. Are o constituție robustă și o fire hotărâtă care poate înfrunta orice încercare. A suportat totul cu o tărie extraordinară! Spune că niciodată n-o să-și mai facă o bună impresie despre cineva; și nici nu-i de mirare, când te gândești cum a fost înșelată! Să ai de-a face cu atâta nerecunoștință, când ai manifestat o atare bunătate, când ai arătat atâta încredere! Numai inima ei mărinimoasă a făcut-o să le poftească pe cele două domnișoare în casa noastră; pur și simplu pentru că Fanny considera că merită să li se acorde oarecare atenție, că erau niște fete de treabă și binecrescute și că-i vor fi niște tovarășe plăcute; căci, de-ar fi fost altfel, amândoi am fi dorit foarte mult să te fi invitat pe tine și pe

Marianne să stați la noi, în timpul în care buna voastră prietenă era ocupată cu fiica ei. Și uite care ne-a fost răsplata! „Ce n-aș da, spune biata Fanny, afectuoasă cum o știți, să le fi poftit mai degrabă pe surorile tale decât pe ele."

Aici se opri, ca să primească mulțumiri; și o dată ce acest lucru se făcu, continuă:

— Nici nu se poate descrie ce-a suferit doamna Ferrars când Fanny i-a adus la cunoștință vestea. Era oare posibil ca tot timpul cât ea, cu dragoste profundă plănuise o căsătorie cum nu se poate mai potrivită pentru frate-său, acesta să fi fost logodit în secret cu altcineva?
Ea n-ar fi putut niciodată bănui una ca asta! Dac-a avut cândva vreo suspiciune, apoi această suspiciune era îndreptată împotriva unei cu totul alte persoane. Din partea asta, spunea ea, eram convinsă că pot fi în siguranță. Era tare chinuită. Ne-am consultat însă cu toții asupra a ceea ce trebuie făcut și, în cele din urmă, ea hotărî să-l cheme pe Edward. Băiatul veni. Dar îmi vine greu să vă povestesc ce-a urmat. Tot ceea ce doamna Ferrars a putut spune spre a-l face să rupă logodna, ajutată de asemenea, după cum prea bine vă puteți închipui, de argumentele mele, și de rugămințile lui Fanny, nu fu de niciun folos. Datoria, dragostea față de familia sa, toate acestea fură desconsiderate. Niciodată până atunci nu mi l-aș fi putut închipui pe Edward să fie atât de încăpățânat, atât de nesimțitor. Mama lui își arătă foarte mărinimoasele ei intenții în caz că ar fi acceptat să se însoare cu domnișoara Morton, îi spuse că-i va dărui moșia din Norfolk, care, fiind scutită de impozite, aduce un venit bun de o mie de lire pe an; când văzu că situația devine disperată, se oferi chiar să-i asigure un venit de o mie două sute de lire; și dacă avea să se opună, dacă urma să persiste în acea josnică legătură a lui, îi descrise sărăcia inevitabilă la care se expune printr-o astfel de căsătorie. Declară că o să-i dea cele două mii de lire care erau ale lui și că n-o să mai aibă de-a face cu el în viața ei; și va merge atât de departe în a nu-l ajuta în niciun chip, încât, dac-ar fi vrut să încerce vreo profesiune oarecare, pentru a-și mai rotunji veniturile, ea va face tot ce-i va sta în putință să-l împiedice să avanseze.

La care, Marianne, indignată la culme, bătu din palme și strigă:

— Doamne sfinte! E oare cu putință?

— Ai dreptate, Marianne, să te miri de o încăpățânare, care a putut rezista la astfel de argumente, replică fratele ei. Exclamația ta este cât se poate de firească.

Marianne era cât pe-aci să-i răspundă, dar își aduse aminte de promisiunea ce-o făcuse și se abținu.

— Dar, continuă fratele lor, în zadar a fost rugat.
Edward a vorbit foarte puțin, dar a fost foarte hotărât în ceea ce a

spus. Nimic nu l-ar putea convinge să renunțe la logodnă. Avea să-și țină cuvântul, oricât de mult l-ar fi costat.

— Atunci, spuse doamna Jennings, cu sinceritate, fără niciun ascunziș, și nemaiputându-se abține, s-a comportat ca un om cinstit! Să mă iertați, domnule Dashwood, dar dac-ar fi făcut altfel, l-aș fi considerat un ticălos. Sunt și eu, oarecum, ca și dumneata, interesată în această problemă, deoarece Lucy Steele îmi este verișoară; și după părerea mea nu este altă fată mai bună pe lumea asta și niciuna care să merite în mai mare măsură un soț bun.

John Dashwood fu foarte uimit; dar era calm din fire, și nu era în stare să reacționeze la o astfel de provocare, și nici nu era dispus să jignească pe nimeni, mai ales o persoană avută. Așa că răspunse fără cel mai mic resentiment:

— N-aș vrea câtuși de puțin să vorbesc nerespectuos de vreuna dintre rudele dumneavoastră, doamnă. Domnișoara Lucy Steele este, cred, o tânără plină de virtuți, dar, știți, în cazul de față, legătura este cu totul imposibilă. Și să se fi logodit în secret cu un tânăr, care era dat în grija unchiului ei, mai cu seamă că era fiul unei femei atât de bogate cum este doamna Ferrars, este oarecum neobișnuit. Pe scurt, nu vreau să fac considerații în legătură cu comportarea unei persoane la care țineți, doamnă Jennings. Cu toții îi dorim numai fericire; iar comportarea doamnei Ferrars a fost tot timpul aceea pe care ar fi adoptat-o într-o astfel de împrejurare orice mamă bună, conștiincioasă. A fost demnă și generoasă. Edward și-a ales singur soarta și tare mi-e teamă că nu va fi prea bună.

Marianne oftă, arătându-și și ea temerile, în felul acesta; inima lui Elinor se strânse gândindu-se la ce trebuia să fi simțit Edward în timp ce înfrunta amenințările mamei lui, pentru o femeie care nu-i putea răsplăti jertfa.

— Ei bine, domnule, întrebă doamna Jennings, și cum s-au terminat lucrurile?

— Îmi pare rău că trebuie să vă spun, doamnă, printr-o ruptură cât se poate de nefericită; mama lui Edward nu mai vrea să mai aibă niciodată de-a face cu el. Ieri a plecat din casa ei, dar nu știu unde s-a dus sau dacă mai este încă în oraș; căci noi firește, nu ne putem interesa.

— Bietul tânăr! Și ce-o să se aleagă de el?

— Chiar așa, doamnă! Ce-o să se aleagă de el! Mai bine să nu ne mai gândim. Născut cu perspective atât de frumoase! Ce bogăție îl aștepta! Nici nu pot concepe o situație mai jalnică. Cum are să poată trăi un om din dobânda ce i-o aduce suma de două mii de lire! Și când îți aduci aminte că, de nu s-ar fi comportat ca un nebun, în trei luni ar fi putut avea asigurat un venit de două mii cinci sute de lire pe an

(căci domnișoara Morton este posesoarea a treizeci de mii de lire), apoi atunci nici nu-mi pot închipui o mai mare nenorocire. Tuturor ne pare rău de el; și cu atât mai mult, cu cât ne este cu totul imposibil să-l ajutăm.

— Bietul tânăr! exclamă doamna Jennings. L-aș primi cu dragă inimă în casa mea, să-i dau hrană și adăpost și i-aș și spune-o dacă aș ști unde se află. Nu se cuvine să trăiască pe cheltuiala lui, prin camere mobilate și prin cârciumi.

Elinor îi mulțumi din suflet în sinea ei, pentru bunătatea pe care o dovedea față de Edward, deși nu putu să nu zâmbească de felul în care și-o manifestă.

— De s-ar fi purtat față de el însuși cum erau dispuși să se poarte toți prietenii lui față de el, spuse John
Dashwood, acum ar fi fost în situația în care s-ar fi cuvenit să fie și n-ar fi avut nevoie de nimic; dar așa cum stau lucrurile, nimeni nu-l poate ajuta. Și mai e ceva, care tocmai i se pregătește, cel mai rău dintre toate – mama lui s-a hotărât, în mod firesc, să-i dăruiască numaidecât moșia care i s-ar fi cuvenit de drept lui Edward, fratelui său Robert. Azi dimineață, când am plecat, tocmai stătea de vorbă cu avocatul și discuta această problemă.

— Ei, spuse doamna Jennings, asta-i răzbunarea ei.
Fiecare are felul lui de a fi. Eu una nu cred că m-aș fi purtat așa – să-i fi acordat independență unuia dintre fiii mei, numai pentru că celălalt m-a necăjit.

Marianne se ridică și începu să se plimbe prin odaie.

— Poate să existe oare ceva care să deștepte mai multă invidie într-un bărbat, continuă John, decât să-l
vadă pe fratele lui mai mic devenind posesorul unei moșii care-ar fi putut fi a lui? Bietul Edward! Îmi pare sincer rău pentru el!

Peste alte câteva minute, timp în care mai dădu drumul la câteva izbucniri de același fel, vizita lui luă sfârșit și după ce le asigură pe surorile lui de mai multe ori că indispoziția lui Fanny nu este cu adevărat periculoasă, și că, prin urmare, nu trebuie să se neliniștească prea mult din pricina ei, plecă, lăsându-le pe cele trei femei să aibă, de data aceasta, absolut aceleași păreri cel puțin în ceea ce privește comportarea doamnei Ferrars, a familiei Dashwood și a lui Edward.

Indignarea Mariannei izbucni de îndată ce el părăsi încăperea; și cum vehemența ei nu-i permise nici lui
Elinor să fie rezervată, iar doamna Jennings putea să se manifeste după bunul ei plac, ele începură să critice foarte violent cealaltă tabără.

CAPITOLUL XXXVIII

Doamna Jennings aprecie cu multă căldură comportarea lui Edward, dar adevăratul ei merit nu fu înțeles decât de Elinor și Marianne. Numai ele își dădeau seama cât de măruntă era ispita pentru care el se dovedise a fi un fiu neascultător și în afară de conștiința că își face datoria, cât de mică îi era mângâierea când știa că trebuie să renunțe la rude și la avere. Elinor fu mândră pentru integritatea de care dădea dovadă, iar Marianne îi iertă toate greșelile din compătimire față de felul cum fusese pedepsit. Dar deși încrederea dintre ele fusese restabilită prin această dezvăluire publică, nici uneia nu-i făcea plăcere să abordeze subiectul când erau singure. Elinor îl evita din principiu, deoarece îi plăcea să i se implânte și mai adânc în inimă – prin asigurările prea ferme și înflăcărate ale Mariannei – credința că Edward o mai iubește încă. Iar Mariannei, pe de altă parte, îi cam pieri curajul, încercând să vorbească despre un subiect care o făcea întotdeauna să rămână mai nemulțumită ca oricând de ea însăși, prin comparația ce era astfel silită să o facă între comportarea lui Elinor și a ei.

Simțea întreaga vigoare a acelei comparații; dar nu așa cum ar fi sperat sora ei, obligând-o și pe ea să se stăpânească; îi deștepta mereu durerea ce i-o aduceau reproșurile neîncetate ce și le făcea, regreta amarnic că nu se stăpânise până atunci; dar nu-i aducea decât chinul pocăinței, nu și speranța într-o îndreptare. Spiritul îi era încă atât de slăbit, încât mai credea și acum că i-e imposibil să facă vreun efort în acest sens, așa că mai rău se descuraja.

Două sau trei zile după aceea nu mai aflară nicio noutate din Harley Street sau Bartlett's Buildings. Dar deși cunoșteau atâtea despre această problemă, încât doamna Jennings ar fi fost și așa destul de ocupată în a răspândi mai departe ceea ce știa, fără să încerce să mai afle și altele, ea se hotărâse, încă de la început, să facă o vizită de consolare verișoarelor ei și cu această ocazie să mai afle și alte amănunte; nu putuse încă să treacă pe la ele, numai din pricină că se întâmplase să aibă mai mulți oaspeți decât de obicei.

A treia zi după ce aflaseră toată povestea, vremea era atât de frumoasă, o duminică însorită, încât mulți locuitori ai Londrei fură atrași spre parcul Kensington, deși se aflau abia în a doua săptămână a lunii martie. Doamna
Jennings și Elinor fură și ele printre cei care se duseră la plimbare; dar Marianne, care aflase că doamna și domnul Willoughby se întorseseră la Londra și trăia tot timpul cu teama să nu-i întâlnească, preferă să rămână acasă, decât să se aventureze într-un loc atât de frecventat.

O cunoștință intimă de-a doamnei Jennings li se alătură de îndată ce

intrară în parc, și lui Elinor nu-i păru de loc rău de această întâlnire, căci, în timp ce prietena se întreținea cu doamna Jennings, ea putea reflecta în liniște. Nu-i văzu nici pe soții Willoughby și nici pe Edward și-un timp nu observă nimic vesel sau trist care să o poată interesa în vreun fel oarecare. Dar în cele din urmă se trezi cu oarecare uimire acostată de domnișoara
Nancy Steele, care, deși părea oarecum rușinată, manifestă marea bucurie de a le fi întâlnit și fiind încurajată de amabilitatea deosebită a doamnei Jennings, își părăsi, pentru un timp, grupul cu care venise și li se alătură. Doamna Jennings îi șopti numaidecât lui Elinor:

— Draga mea, smulge cât mai multe amănunte de la ea. Are să-ți spună tot, dac-o întrebi. După cum vezi, eu n-o pot lăsa singură pe doamna Clarke.

Din fericire pentru curiozitatea doamnei Jennings și aceea a lui Elinor, ea spuse totul fără să fie întrebată, căci altfel, Elinor n-ar fi aflat nimic.

— Sunt cum nu se poate mai bucuroasă să te întâlnesc, spuse domnișoara Steele, luând-o pe Elinor cu familiaritate de braț, căci dintre toți oamenii din lumea asta, pe dumneata țineam cel mai mult să te văd. Și apoi cu glas mai scăzut: presupun că doamna Jennings a aflat tot. E supărată?

— Cred că pe voi nu-i supărată de loc.

— Asta-i bine. Dar lady Middleton e supărată?

— Nu văd de ce ar fi.

— Sunt grozav de bucuroasă. Doamne, Dumnezeule!
Prin ce-am trecut! Niciodată n-am mai văzut-o pe Lucy atât de furioasă. La început mi-a jurat că-n viața ei n-are să-mi mai aranjeze vreo pălărie nouă și nici n-are să mai facă nimic altceva pentru mine, cât oi trăi; dar acum a început să mai vină de-acasă și suntem la fel de bune prietene cum eram și pân-acu. Uite, ea mi-a făcut aseară funda asta la pălărie și mi-a pus pana în ea. Ei haide, și dumneata ai de gând să-ți râzi de mine… Dar de ce să nu port și eu funde roz? Nu-mi pasă dacă rozul este culoarea favorită a preotului. Îți spun drept, în ceea ce mă privește, n-aș fi știut niciodată că lui îi place mai mult decât oricare altă culoare, de nu s-ar fi întâmplat s-o spună. Verișoarele mele m-au necăjit atâta din cauza asta! Zău, îți spun drept, câteodată nici nu mai știu cum să apar în fața lor.

Începuse să vorbească despre ceva ce n-o interesa de loc pe Elinor, așa încât curând consideră că e mai bine să revină la primul subiect.

— Ei bine, domnișoară Dashwood, spuse ea cu glas triumfător, oamenii pot spune ce poftesc despre faptul că domnul Ferrars a declarat că nu vrea s-o ia pe Lucy, fiindcă asta nu-i adevărat, s-o știi de la mine; și e rușinos să răspândești știri atât de răuvoitoare. Știi,

orice-ar fi gândit Lucy în această privință, nu era treaba altor oameni să afirme categoric acest lucru.

— Te asigur, îi spuse Elinor, că n-am auzit încă pe nimeni să fi făcut vreo astfel de aluzie.

— Oh, chiar n-ai auzit? Ba s-a spus, și încă de mai multe persoane, asta o știu eu prea bine; căci domnișoara Godby i-a spus domnișoarei Sparks, că niciun om cu mintea întreagă nu se poate aștepta ca domnul Ferrars să renunțe la o femeie ca domnișoara Morton, cu o avere de treizeci de mii de lire, pentru Lucy Steele, care n-are niciun franc. Asta o știu chiar de la domnișoara Sparks.

Și-n afară de asta, chiar vărul meu Richard ne-a zis că, atunci când o fi la o adică, tare i-e teamă că domnul Ferrars o s-o lase baltă; și cum Edward n-a trecut pe la noi trei zile în șir, nici eu n-am mai știut ce să cred și în sinea mea sunt convinsă că Lucy socotea și ea că l-a pierdut; căci am plecat din casa fratelui dumitale miercuri, și n-am mai văzut nici urmă de Edward joi, vineri, și sâmbătă, așa că nu mai știam ce s-a întâmplat cu el. O dată Lucy s-a gândit să-i scrie, dar pe-urmă n-a mai făcut-o din mândrie. Azi dimineață, însă, veni, tocmai când ne întorceam de la biserică; și pe-urmă a spus tot ce se-ntâmplase, cum că a fost chemat miercuri în Harley Street și că l-au luat la rost mama lui și toți ceilalți, și cum declarase în fața tuturor că el n-o iubește decât pe Lucy și că n-are să se-nsoare cu altcineva decât cu Lucy. Și cum că fusese atât de necăjit de cele ce se petrecuseră, încât de îndată ce-a ieșit din casa mamei lui, s-a suit pe cal și s-a dus undeva, la țară; și cum că a stat toată ziua de joi și cea de vineri la un han, ca să-i mai treacă năduful. Și cum că, după ce s-a tot gândit la întreaga situație, a spus că i se părea că acum, când nu mai are nicio avere, absolut nimic, n-ar fi de loc frumos din partea lui s-o țină pe Lucy legată de el, căci ar fi spre paguba ei fiindcă el n-are nimic decât două mii de lire și nicio speranță să mai obțină altceva; și dacă o să-mbrace haine preoțești, așa cum îl bătea gândul s-o facă, nu putea să ajungă decât diacon și cum ar fi putut ei trăi numai cu-atât? Nu putea îndura gândul ca Lucy s-o ducă atât de prost, așa că o rugă fierbinte, dacă ea dorește s-o facă, să rupă numaidecât logodna și să-l lase pe el să se descurce cum poate. L-am auzit spunând toate acestea foarte limpede. Și vorbea că vrea să se retragă spre binele ei și ținând seama de interesele ei, și nu de-ale lui. Jur pe ce am eu mai sfânt că n-a spus un singur cuvânt cum că s-ar fi săturat de ea sau că ar vrea să se însoare cu domnișoara Morton, sau altceva de felul ăsta. Dar, poți fi convinsă că Lucy n-a ținut seama de vorbele lui și i-a spus numaidecât (folosind o mulțime de vorbe drăgăstoase ca iubitule și scumpule, ei, știi dumneata, tot felul de cuvinte d-astea – o, așa ceva nu se prea poate repeta) – i-a spus pe dată că n-are nici cea mai mică intenție, să rupă logodna, căci poate trăi alături de el cu o nimica toată și că oricât de

puțin ar avea, i-ar place să fie alături de el sau cam așa ceva. Și-atunci el a fost grozav de fericit și-au mai vorbit un timp despre ce-ar trebui ei să facă, și-au căzut la-nvoială ca el să se hirotonisească de îndată și că or să mai trebuiască să aștepte cu căsătoria, până ce el o să capete o parohie. Și tocmai în clipa aia n-am mai putut auzi nimic, fiindcă verișoara mea m-a strigat de jos să-mi spună că doamna Richardson venise cu trăsura să o ia pe una dintre noi la parcul Kensington; așa că am fost silită să intru în odaie și să-i întrerup, s-o întreb pe Lucy dacă n-ar dori să meargă ea, dar nu voia să-l lase singur pe Edward, așa că am dat o fugă până sus, să-mi pun o pereche de ciorapi de mătase și-am ieșit în oraș cu familia Richardson.

— Nu înțeleg cum spuneai că i-ai întrerupt, spuse
Elinor, erați doar toți în aceeași încăpere, nu?

— A, nu. Nu eram. Ei! domnișoară Dashwood, ce-ți închipui dumneata că oamenii se giugiulesc când mai este cineva de față? Vai, ce rușine! Te credeam mai înțeleaptă. (Și râse afectat.) Nu, nu; se-nchiseseră în salon și tot ce-am auzit, am auzit ascultând la ușă.

— Cum! exclamă Elinor. Mi-ai repetat tot ce-ai aflat dumneata ascultând la ușă? Îmi pare rău că n-am știut de asta mai dinainte, căci fi sigură că nu te-aș fi lăsat să-mi reproduci amănuntele unei conversații despre care nu s-ar fi cuvenit să știi nici dumneata. Cum de te-ai purtat așa de incorect cu sora dumitale?

— Ia uită-te! Dar cine se supără pentru așa ceva?
N-am făcut decât să stau la ușă și-am auzit ce-am putut.
Și sunt sigură că Lucy ar fi făcut la fel dacă ar fi fost vorba de mine; acu un an sau doi, când Martha Sharpe și cu mine aveam atâtea secrete împreună n-a șovăit o clipă să se ascundă într-un dulap din perete sau în spatele paravanului de la cămin anume ca s-audă ce spunem.

Elinor încercă să vorbească despre altceva; dar domnișoara Steele nu putea lăsa să treacă nici două minute fără să se descarce de ce avea pe suflet.

— Edward se gândește să plece la Oxford, spuse ea, dar acum locuiește în Pall Mall la nr.X. Ce mamă rea mai are, nu? Iar fratele și cumnata dumitale n-au fost nici ei prea drăguți! Dar n-am să-i vorbesc de rău în fața dumitale; și-n orice caz ne-au trimis acasă cu trăsura lor, un lucru la care nu m-am așteptat. Iar în ce mă privește, îmi era tare teamă că soția fratelui dumitale are să ne ceară înapoi coșulețele de lucru ce ni le dăduse cu câteva zile mai înainte; dar n-a mai spus nimic de ele și-am avut eu grijă să fac să nu mai dea cu ochii de mine. Edward spune că are treburi la Oxford, așa c-o să fie silit să se ducă un timp acolo; și după aceea, de-ndată ce are să dea peste vreun episcop, are să fie și el hirotonisit. Mă întreb unde are să-și găsească un post!

Doamne sfinte! (la care începu să chicotească). Pot să fac prinsoare că știu ce-or să spună verișoarele mele, când or să audă de asta. Or să-mi spună să-i scriu preotului, ca să obțină pentru Edward postul de diacon, în noua lui parohie. Sunt convinsă că asta au să-mi spună;
dar n-aș face una ca asta pentru nimic în lume. „Haide, haide, am să le spun numaidecât, mă mir cum de v-ați putut gândi la așa ceva. Auzi vorbă, să-i scriu eu preotului!”

— Mă rog, spuse Elinor, e oricum o consolare să fii pregătit pentru ce-i mai rău. Ai răspunsul gata.

Domnișoara Steele avea să-i mai spună și altele în legătură cu același subiect, dar fu nevoită să-l schimbe, deoarece tocmai se apropia grupul ei.

— O, uite-i și pe Richardsoni. Aveam o groază de lucruri să-ți mai spun, dar trebuie să mă întorc la ei. Te asigur că sunt oameni foarte subțiri. El câștigă enorm de mulți bani și au și trăsura lor. N-am avut timp să stau de vorbă cu doamna Jennings, dar spune-i, te rog, că sunt grozav de fericită că nu e supărată pe noi, și nici lady
Middleton și dacă cumva s-o întâmpla ca dumneata și sora dumitale să plecați și dacă n-ar avea cine să-i țină tovărășie, are să ne facă o deosebită plăcere să venim să stăm cu ea, oricât o dori. Îmi închipui că lady Middleton n-o să ne mai poftească în sezonul ăsta. La revedere;
îmi pare rău că n-am întâlnit-o și pe domnișoara Marianne. Transmite-i, te rog, complimente. O, dar îmi pare că azi ai îmbrăcat rochia dumitale de muslin cu picățele. Mă mir cum de nu ți-a fost frică să nu se rupă.

Și manifestându-și această îngrijorare se despărțiră;
căci nu mai avu vreme decât să-și ia rămas bun de la doamna Jennings, înainte de a fi rechemată de doamna
Richardson; iar Elinor avea acuma destule informații la care să poată chibzui un timp, deși nu aflase mare lucru în plus față de ceea ce prevăzuse și de ce-i trecuse prin minte.

Căsătoria lui Edward cu Lucy fusese tot atât de ferm hotărâtă, iar momentul când avea să aibă loc tot atât de nesigur, așa cum se gândise ea că se va întâmpla: totul depindea, precum se și așteptase, de reușita lui în a-și găsi un post, ceea ce părea, în momentul acela, a fi ceva aproape imposibil.

De îndată ce se înapoiară la trăsură, doamna Jennings fu nerăbdătoare să afle noutățile; dar cum Elinor dorea să răspândească cât mai puține vești, care fuseseră atât de necinstit obținute, se mărgini să repete pe scurt câteva amănunte nesemnificative, despre care era sigură că
Lucy, ar fi vrut și ea să fie aflate spre avantajul ei. Nu-i vorbi decât de faptul că ei nu rupseseră logodna și de ceea ce aveau de gând să

întreprindă în vederea acestui scop;
și toate acestea o făcură pe doamna Jennings să facă următoarea observație cât se poate de firească:

— Să aștepte până ce și-o găsi o parohie! Ei, atunci știm cu toții cum se vor termina toate acestea: au să aștepte un an, și văzând că nu iese nimica bun din asta, au să accepte un post de diacon cu cincizeci de lire pe an, și-au să se descurce cu ele și cu dobânda de la cele două mii de lire și puținul pe care-o să i-l poată da lui Lucy domnul Steele și domnul Pratt. Și pe urmă o să aibă câte un copil în fiecare an și Domnul să-i țină în pază! Cât au să mai sufere din pricina sărăciei! Trebuie să mă gândesc cu ce-i pot ajuta să-și mobileze casa. Și eu care mă gândeam mai zilele trecute la două slujnice și doi valeți. Nu, nu, o să le trebuiască o fată voinică, care să le facă toată treaba. În situația actuală, sora lui Betty n-are să poată face față.

A doua zi de dimineață, Elinor primi, prin curier, o scrisoare chiar de la Lucy. Suna astfel:

„Bartlett's Buildings, martie.

Sper, dragă domnișoară Dashwood, că-mi vei ierta îndrăzneala de a-ți scrie; dar știu că prietenia ce-mi porți o să te facă să te bucuri când ai să afli vești bune despre mine și despre dragul meu Edward, după toate necazurile prin care-am trecut în ultima vreme, așa că n-am să mă mai scuz, ci am să continui prin a-ți spune că, slavă Domnului, deși am suferit îngrozitor, suntem amândoi foarte bine și fericiți, așa cum trebuie să fim, bucurându-ne unul de dragostea celuilalt. Am trecut prin grele încercări, am fost foarte persecutați, dar, pe de altă parte, ne-am dat, cu recunoștință, seama că avem și mulți prieteni, dumneata nefiind ultima dintre ei; de bunăvoința lor am să-mi amintesc întotdeauna cu recunoștință, cum o s-o facă și Edward, căruia i-am spus despre asta. Sunt sigură că are să te bucure să afli, și cred că la fel și pe doamna Jennings, că ieri după-amiază am petrecut două ore fericite împreună cu el: n-a vrut de loc să se gândească la eventualitatea unei despărțiri, deși eu am insistat, căci credeam că am datoria să o fac, l-am îndemnat să renunțe la mine, deoarece asta ar fi fost mult mai prudent pentru el și m-aș fi despărțit de el chiar atunci, pentru totdeauna, dacă ar fi vrut să consimtă; dar mi-a spus că n-are s-o facă niciodată, că nu ține seama de mânia mamei lui, atâta timp cât are dragostea mea; perspectivele noastre nu sunt, firește, prea surâzătoare, dar n-avem alta de făcut decât de așteptat, sperând că toate se vor aranja cu bine; foarte curând are să fie hirotonisit și dacă cumva ai să ai ocazia să-l recomanzi cuiva care are o parohie liberă sunt sigură că n-ai să ne dai uitării; și cred că și scumpa doamnă Jennings are să puie o vorbă bună pentru noi pe lângă sir John sau domnul Palmer sau oricare altul dintre prietenii dumneaei, care ne-ar putea da o mână de ajutor. Biata Nancy a fost foarte vinovată pentru ce-a făcut, dar ea nu ne-a vrut decât binele, așa că nu mai am nimic de spus; sper că doamnei Jennings

nu-i va veni prea greu să treacă pe la noi, dacă are cumva, în vreuna dintre dimineți, drum pe aici; ar face o faptă bună și verișoarele mele ar fi mândre s-o cunoască. Foaia de hârtie pe care o am în față îmi aduce aminte că trebuie să închei și rugându-te să-i transmiți salutări respectuoase și pline de recunoștință, atât ei, cât și lui sir John, ladyei Middleton și dragilor lor copilași, când s-o întâmpla să-i întâlnești, și toată dragostea mea domnișoarei Marianne, rămân a dumitale etc., etc."

De îndată ce Elinor o citi, făcu ceea ce crezu ea că ar fi vrut de fapt Lucy să facă, și anume o puse în mâinile doamnei Jennings, care o citi cu glas tare, exprimându-și satisfacția și laudele.

— Bravo ei! Și ce frumos scrie, zău așa! A făcut exact ce s-ar fi cuvenit, să-l dezlege de obligația logodnei, dacă s-ar fi arătat dornic. La asta mă și așteptam de la
Lucy. Biata fetiță! Ce n-aș da să-i pot face rost lui
Edward de o parohie. Uite, îmi spune scumpa doamnă
Jennings. Este cea mai bună fată pe care am cunoscut-o vreodată. Bravo ei, pe cuvântul meu. Propoziția aceea e exprimată foarte frumos. Da, da, sigur c-am să mă duc să-i fac o vizită. Și cu câtă atenție se gândește la fiecare dintre noi!… Îți mulțumesc, draga mea, că mi-ai arătat-o și mie. Este o scrisoare cum nu se poate mai izbutită și-i face multă cinste minții și inimii acestei fete.

CAPITOLUL XXXIX

Cele două domnișoare Dashwood erau acum de vreo două luni la Londra și nerăbdarea Mariannei de a pleca sporea pe zi ce trecea. Suspina după aerul, după libertatea, după liniștea de la țară, și-și închipuia că, dacă există vreun loc care să-i aducă mulțumire, atunci acela este numai Barton. Elinor nu era nici ea mai puțin nerăbdătoare să plece și dacă nu se grăbea chiar atât de mult să pornească pe dată, asta era numai din cauză că era conștientă de greutățile unei călătorii atât de lungi, pe care Marianne nu le putea înțelege. Începu, totuși, să se gândească în mod serios că vor trebui să o întreprindă și îi și vorbise de această dorință amabilei lor gazde, care li se împotrivi cu toată elocința bunăvoinței sale, când le fu sugerat un plan care, deși le mai întârzia cu câteva săptămâni plecarea acasă, i se păru lui Elinor mai convenabil decât oricare altul. Familia Palmer urma să plece la Cleveland, cam pe la sfârșitul lui martie, pentru sărbătoarea Paștelui, și doamna Jennings și cele două prietene ale ei, primiră o foarte călduroasă invitație din partea Charlottei să meargă cu ea. Invitația în sine nu ar fi fost suficientă pentru firea delicată și rezervată a lui Elinor; dar însuși domnul Palmer insistă cu atâta politețe sinceră, ceea ce, ținând seama și de faptul că el își schimbase mult comportarea față de ele, de când se aflase de nefericirea Mariannei, o făcu pe Elinor să accepte cu plăcere invitația.

Când o informă totuși pe Marianne, de cele ce făcuse, răspunsul pe care-l primi din partea ei nu fu de loc de bun augur.

— Cleveland! exclamă ea foarte agitată. Nu, nu mă pot duce la Cleveland.

— Uiți, îi răspunse Elinor cu blândețe, că așezarea conacului nu este în vecinătatea…

— Dar e în Somersetshire. Nu mă pot duce în Somersetshire. Acolo, unde așteptasem cu atâta nerăbdare să mă duc; nu, Elinor, nu mă poți determina să merg acolo.

Elinor nu vru să o convingă că este mai bine să-și înfrângă astfel de sentimente; se strădui doar să le contracareze, acționând asupra altora și-i prezentă ședederea lor la Cleveland ca pe o măsură care-ar putea să stabilească mai repede și mai comod decât orice alt plan și poate că și fără o mai mare întârziere, momentul reîntoarcerii lor la scumpa lor mamă, pe care voiau atât de mult să o revadă. De la Cleveland, care se afla la câteva mile de Bristol, distanța până la Barton putea fi parcursă în cel mult o zi, dar o zi bună de drum; și era ușor ca servitorul mamei lor să le însoțească la întoarcere, și cum la Cleveland nu era vorba să rămână mai mult de o săptămână, asta însemna că puteau ajunge acasă cam peste vreo trei săptămâni. Și cum dragostea Mariannei

pentru mama ei era sinceră, ea avea negreșit să triumfe, fără prea mari dificultăți, asupra relelor pe care și le imaginase fata la început.

Doamna Jennings, care nu se săturase de loc de invitatele ei, insistă foarte mult ca ele să se întoarcă cu ea înapoi de la Cleveland. Elinor îi spuse că-i rămâne recunoscătoare pentru atenție, dar că nu-și puteau schimba planul; primind în curând și aprobarea mamei lor, puseră la punct pe cât se putea, toate amănuntele privitoare la reîntoarcerea lor și Marianne se simți oarecum alinată numărând orele ce-o mai despărțeau de Barton.

— Oh, colonele, nu știu ce-o să ne facem noi doi, dumneata și cu mine, fără domnișoarele Dashwood, i se adresă doamna Jennings cu ocazia primei vizite a lui
Brandon, după stabilirea plecării fetelor – căci sunt foarte decise ca de la familia Palmer să se ducă mai departe acasă la ele. Și cât de părăsiți o să ne simțim când am să mă întorc acasă! Doamne! O să stăm și-o să ne uităm cu gura căscată unul la altul ca două pisici adormite.

Poate că doamna Jennings spera ca, prezentându-i în felul acesta viguros viitorul lor plictis, să-l provoace să facă acea cerere în căsătorie care să-i permită să scape de această neplăcere; curând după aceea avu un motiv temeinic să-și închipuie că reușise; căci, atunci când
Elinor se dusese la fereastră să măsoare dimensiunile unei schițe pe care voia să i-o facă prietenei ei, el o urmă, cu un aer foarte semnificativ și stătu de vorbă cu ea mai multe minute. Nu-i scăpă nici efectul pe care convorbirea o avu asupra lui Elinor; căci deși doamna Jennings era o femeie prea respectabilă ca să tragă cu urechea și ca să nu audă își schimbase chiar scaunul, mutându-se pe unul aproape de pianul la care cânta Marianne, nu putu să nu observe că Elinor se schimbase la față, era agitată și prea preocupată de cele ce îi spunea el, ca să mai fie atentă la ce face. O altă confirmare a speranțelor ei o avu în intervalul în care Marianne trecea de la o lecție la alta, când câteva cuvinte rostite de colonel îi ajunseră în mod inevitabil la ureche, cuvinte prin care părea că-și cere scuze pentru starea proastă a casei. Asta făcea ca întreaga chestiune să nu mai ridice îndoieli. Ea se miră doar că el considera necesar să facă o asemenea prezentare a casei, dar presupuse că trebuie să fie o chestiune de etichetă. Nu putu auzi ce răspunse Elinor, dar judecă, după mișcarea buzelor ei, că ea nu considera acest lucru ca reprezentând un impediment; și în fundul inimii ei doamna Jennings o lăudă pentru că era atât de cinstită. Apoi mai vorbiră câteva minute fără ca ea să mai prindă vreo silabă, când o altă fericită pauză în execuția Mariannei îi aduse la ureche aceste cuvinte, rostite de vocea calmă a colonelului:

— Mi-e teamă că n-o să se poată foarte curând.

Uimită și prost impresionată de un fel de a vorbi care nu semăna de loc cu acela al unui îndrăgostit, era cât pe-aci să strige: „Doamne, dar ce-ar putea s-o împiedice?” , dar stăpânindu-și dorința, se mărgini doar să exclame în sinea ei: „Asta-i foarte curios! Sper că nu așteaptă să îmbătrânească”.

Dar această întârziere din partea colonelului nu păru s-o jignească sau s-o umilească de loc pe frumoasa lui interlocutoare; căci, curând după aceea, când ei își întrerupseră convorbirea și fiecare se duse într-altă parte a încăperii, doamna Jennings o auzi foarte clar pe Elinor spunând, pe un glas ce dovedea că vorbește din adâncul inimii:

— Îți rămân veșnic îndatorată.

Doamna Jennings fu încântată de recunoștința ce o manifesta, întrebându-se doar, cum putea colonelul, să-și ia rămas bun de la ele, așa cum o și făcu numaidecât după aceea, cu cel mai deplin sânge rece și să plece fără să-i dea vreun răspuns! Nu și-ar fi închipuit că vechiul ei prieten poate fi un pețitor atât de indiferent.

De fapt, între ei avusese loc doar următoarea convorbire:

— Am auzit, îi spuse el, cu multă compătimire, de nedreptatea pe care prietenul dumitale, domnul Ferrars, a suferit-o din partea familiei lui; căci, dacă înțeleg bine cum stau lucrurile, a fost alungat definitiv de ei, din pricină că n-a vrut să rupă logodna cu o tânără plină de calități. Sunt oare bine informat? E adevărat?

Elinor îi spuse că da.

— Este îngrozitoare cruzimea, cruzimea cu totul greșită, replică el, cu multă aprindere, de a despărți sau de a încerca să desparți doi tineri ce țin de multă vreme unul la altul. Doamna Ferrars nu-și dă seama ce-ar putea face – până unde l-ar putea împinge pe fiul ei. L-am văzut pe domnul Ferrars de două sau de trei ori în Harley Street și-mi place foarte mult. Nu este un tânăr cu care să te poți împrieteni într-un timp scurt, dar l-am cunoscut îndeajuns ca să-i doresc binele, numai de dragul lui, iar ca prieten al dumitale, i-l doresc încă și mai mult. După câte am înțeles, vrea să intre în rândul clerului. Nu vrei să fii atât de drăguță și să-i spui că parohia de la Delaford, care tocmai este vacantă, după câte am fost informat printr-o scrisoare pe care-am primit-o astăzi prin poștă, este a lui, dacă crede că merită s-o accepte? Dar cred că, în nefericitele împrejurări în care se află acum, ar fi o prostie să mă îndoiesc că ar putea-o refuza; îmi pare rău doar că nu este mai avantajoasă. Este o parohie, dar una foarte mică; cred că ultimul paroh nu avea un venit mai mare de două sute lire pe an; și deși probabil că situația s-ar mai putea ameliora, nu cred însă că în așa măsură încât să-i aducă un venit mai frumușel. În orice caz, îmi face mare plăcere să i-o ofer așa cum se prezintă. Asigură-l te rog de acest lucru.

Uimirea lui Elinor, când află de propunerea colonelului, cu greu ar fi întrecut-o pe cea pe care ar fi simțit-o dacă Brandon ar fi cerut-o în căsătorie. Postul, pe care îl considerase nesperat pentru Edward, cu două zile în urmă, îi stătea la dispoziție, permițându-i astfel să se însoare; și tocmai ea, din toți muritorii trebuia să i-l acorde! Se simți foarte emoționată și această emoție fu atribuită de doamna Jennings unei cauze cu totul diferite; dar orice sentimente minore, mai puțin pure, mai puțin plăcute, puteau contribui la emoția pe care o încerca, stima ei pentru bunăvoința generală și recunoștința pentru prietenia deosebită ce-o avea față de ea – ambele constituind cauzele acestui gest al colonelului Brandon – fură puternic simțite și exprimate cu multă căldură. Ea îi mulțumi pentru propunere din toată inima, îi vorbi despre firea lui Edward și despre principiile lui, lăudându-le așa cum știa că merită; și-i promise că-i va transmite cu plăcere oferta, dacă Brandon voia într-adevăr să lase pe altcineva să îndeplinească o misiune atât de plăcută. Dar în același timp nu putu să nu-i treacă prin minte că nimeni n-ar fi putut-o face atât de bine ca el însuși. Era o sarcină de care, pe scurt, ar fi fost foarte bucuroasă să fie cruțată, nevoind să-l facă pe Edward să sufere devenindu-i obligat ei; dar colonelul Brandon, din aceleași motive de delicatețe sufletească, refuzând să facă el însuși acest lucru, părea atât de doritor ca propunerea să fie sugerată neapărat, de ea, încât Elinor nu vru, în niciun caz să se mai opună. După câte știa Edward mai era încă la Londra și-i aflase, din fericire, adresa de la domnișoara Steele. Putea așadar să-și ia însărcinarea de a-l informa în cursul zilei. După ce toate acestea fură stabilite, colonelul Brandon începu să vorbească despre propriul lui avantaj de a-și asigura un vecin atât de respectabil și de agreabil și abia atunci menționă, cu părere de rău, că locuința este mică și nu prea grozavă; un rău pe care, după cum presupusese doamna Jennings ea nu-l considera prea mare.

— Cred că ei nu pot face vreo obiecție, spuse ea, oricât de mică ar fi casa, căci va fi pe măsura familiei și a veniturilor lor.

La aceste vorbe colonelul fu surprins să afle că ea se gândește că domnul Ferrars se va căsători, ca urmare a situației pe care el i-o oferea; căci el presupunea că este imposibil ca parohia Delaford să-i ofere un venit care să-l poată face pe un om obișnuit cu un anumit stil de viață să îndrăznească să-și întemeieze un cămin și îi împărtăși lui Elinor acest gând al său.

— Micuța casă parohială îi poate asigura domnului
Ferrars doar o viață confortabilă de holtei, dar nu și condițiile necesare pentru a se însura. Din păcate mă văd silit să spun că nu-l pot ajuta mai mult; protecția ce i-o pot acorda se limitează aici. Dacă însă, prin vreo întâmplare neprevăzută îl voi mai putea ajuta cu ceva, însemnează că va trebui să-mi schimb impresia pe care o am despre el,

dacă n-am să fiu tot atât de prompt în a-i fi util atunci, precum o doresc în momentul de față. E foarte adevărat că ceea ce fac pentru el acum nu înseamnă mai nimica, deoarece îl face să se apropie atât de puțin de ceea ce trebuie să fie pentru el obiectivul principal, singurul țel al fericirii lui. Din păcate căsătoria lui nu poate avea loc decât în viitorul îndepărtat sau cel puțin mă tem că n-o să poată avea loc prea curând.

Aceasta fu propoziționea care, prost înțeleasă da doamna Jennings, îi jigni, și pe bună dreptate, sentimentele ei delicate; dar, după această relatare a celor ce s-au petrecut de fapt între colonelul Brandon și Elinor, pe când stăteau la fereastră, recunoștința exprimată de fată când se despărțiră, ar fi putut în general părea a fi la fel de justificată în căldura ei și la fel de frumos exprimată de parcă ar fi fost urmarea unei cereri în căsătorie.

CAPITOLUL XL

— Ei, domnișoară Dashwood, îi spuse doamna Jennings zâmbind cu mult subînțeles de îndată ce Brandon plecase, n-am să te întreb ce ți-a spus colonelul; căci, deși pe onoarea mea c-am încercat sa nu ascult ce vorbiți, n-am putut să nu aud destule ca să înțeleg ce voia, și te asigur că în viața mea n-am fost mai bucuroasă și-ți doresc din toată inima să fii fericită.

— Vă mulțumesc, doamnă, spuse Elinor. Sunt într-adevăr fericită și-mi dau prea bine seama de bunătatea colonelului Brandon. Nu sunt mulți aceia care ar acționa așa cum a făcut-o el. Puțini oameni au o inimă atât de simțitoare ca a lui! N-am fost mai mirată în viața mea.

— Doamne, draga mea, dar ești foarte modestă. Pe mine nu mă miră câtuși de puțin; căci în ultima vreme m-am gândit adeseori că e foarte probabil să se întâmple așa ceva.

— Ați făcut această apreciere cunoscând foarte bine bunăvoința colonelului față de toată lumea, dar n-ați putut prevedea, cred, că se va ivi prilejul atât de curând.

— Prilejul! repetă doamna Jennings. Ei, în privința asta, atunci când un bărbat s-a hotărât la un asemenea pas, găsește el cumva, mai devreme sau mai târziu un prilej. Ei bine, draga mea, îți doresc din nou mult noroc;
și dacă a fost vreodată o pereche fericită în lumea asta, atunci cred că în curând o să știu unde să o caut.

— Deci, presupun că vreți să le faceți o vizită la Delaford, spuse Elinor, cu o umbră de zâmbet.

— Ei, draga mea, să fii sigură că așa am să fac; iar cât privește cele ce ți-a spus cum că locuința ar fi proastă, nu prea știu ce-a urmărit colonelul cu asta, căci rar mi-a fost dat să văd o casă mai bună.

— Spunea că ar necesita reparații.

— Ei, și din a cui vină, mă rog? De ce n-o repară?
Cine altul decât el ar trebui să se ocupe de asta?

Fură întrerupte de servitorul care intră spre a le anunța că trăsura așteaptă la ușă; iar doamna Jennings se pregăti numaidecât de plecare și-i spuse:

— Ei bine, draga mea, trebuie să plec înainte de a fi spus măcar jumătate din ce-mi stătea pe suflet. Dar o să putem, de altfel, să mai vorbim despre chestiunea asta diseară, căci vom fi singure. Nu-ți cer să vii cu mine, căci îmi închipui că mintea ți-e prea preocupată de cele întâmplate ca să ai chef să vezi lume; și pe deasupra, îmi închipui c-abia aștepți să-i povestești totul surorii dumitale.

Marianne ieșise din odaie înainte ca ele să fi început conversația.

— Sigur, doamnă, am să-i spun Mariannei, dar pentru moment n-aș mai vrea să mai pomenesc despre acest lucru nimănui altcuiva.

— Aa, bine, spuse doamna Jennings cam dezamăgită.
Atunci probabil că nu dorești s-o încunoștințez nici măcar pe Lucy despre asta, căci astăzi aveam de gând să mă duc până în Holborn.

— Nu, doamnă, nici măcar pe Lucy, vă rog. O amânare de o zi n-are nicio importanță; și până ce nu-i voi fi scris domnului Ferrars, cred că nu s-ar cuveni să pomenim vreo vorbă altcuiva. Și-am să-i scriu numaidecât.
Este important ca el să nu piardă timp de loc, căci fără îndoială că va avea o groază de lucruri de făcut în legătură cu hirotonisirea lui.

La început aceste vorbe o uimiră nespus pe doamna
Jennings. Nu putu înțelege imediat de ce domnul Ferrars trebuia pus atât de repede la curent. După câteva minute de gândire, totuși, îi veni în minte o idee grozavă și exclamă:

— Aha, înțeleg. Domnul Ferrars este omul cu pricina.
Ei, cu atât mai bine pentru el. Ei, sigur, atunci trebuie hirotonisit cât se poate de repede; și-mi pare bine să aflu că lucrurile au ajuns atât de departe între voi. Dar, draga mea, nu depășește acest lucru obligațiile tale?
N-ar fi cazul să-i scrie de fapt colonelul? Nici nu încape îndoială că el s-ar cuveni s-o facă.

Elinor nu prea înțelese ce vrea doamna Jennings să exprime în primele propoziții și nici nu crezu că merită să-i mai pună vreo întrebare în această privință, așa că nu răspunse decât la ultimele ei cuvinte.

— Colonelul Brandon este un om atât de delicat, încât a ținut ca domnul Ferrars să fie anunțat de oricine altcineva în afară de el.

— Așa că ești silită dumneata s-o faci. Ei bine, asta-i o delicatețe cam ciudată! Oricum, n-am să te deranjez
(văzuse că Elinor tocmai se pregătește să scrie). Îți cunoști mai bine interesele. Așa că la revedere, draga mea.
N-am mai auzit ceva care să-mi facă atâta plăcere, de când a născut Charlotte a mea.

Și plecă, dar se întoarse din nou peste o clipă:

— Tocmai mi-am adus aminte de sora lui Betty, draga mea. Mi-ar părea grozav de bine să-i fac rost de-o stăpână atât de cumsecade. Dar zău că nu știu dac-ar fi bună de cameristă. E foarte pricepută la treburile gospodărești și lucrează foarte bine cu acul. Ei, dar o să te gândești la toate astea pe îndelete.

— Sigur, doamnă, replică Elinor, neauzind prea bine ce-i spune și fiind mai preocupată să rămână singură decât să înțeleagă despre ce e vorba.

Cum să înceapă – cum să se exprime în biletul pe care avea să i-l trimită lui Edward – asta era ceea ce o interesa pentru un moment. Situația deosebită dintre ei făcea să-i vină foarte greu să facă un lucru care pentru oricine altcineva ar fi fost o nimica toată; dar ei îi era în egală măsură teamă să spună prea mult sau prea puțin și pierdu multă vreme chibzuind, cu pana în mână, aplecată deasupra hârtiei, până când fu întreruptă de sosirea lui Edward personal.

O întâlnise pe doamna Jennings la ușă, în drum spre trăsură pe când venea să-și lase cartea de vizită de rămas bun; și doamna Jennings, scuzându-se că nu se întoarce chiar ea, îl obligase să intre, spunându-i că Elinor este sus și că dorește să-i vorbească într-o problemă foarte importantă.

Elinor tocmai se felicita – în ciuda faptului că nu prea știa ce să pună pe hârtie – pentru că, oricât de greu i-ar fi fost să se exprime așa cum se cuvine printr-o scrisoare, era în orice caz preferabil decât să-i anunțe vestea prin viu grai, când vizitatorul intră silind-o astfel să facă tocmai acest mare efort. Fu foarte uimită și nedumerită să-l vadă apărând dintr-o dată. Nu-l mai întâlnise de când se răspândise vestea logodnei lui și deci de când el aflase că ea e la curent. Ținând seama de faptul că Elinor se gândise atât la ce trebuia să-i scrie și ce trebuia să-i comunice, se simți foarte prost câteva minute. Și el părea foarte tulburat; se așezară amândoi cât se poate de stânjeniți. Edward nu-și putea aduce aminte, dacă-și ceruse scuze pentru că intrase în odaie fără să fie anunțat; dar, hotărând că e mai bine să fie în siguranță, o rugă să-l ierte, cu multă ceremonie de îndată ce putu spune ceva, după care se așeză pe scaun.

— Mi-a spus doamna Jennings, zise el, că dorești să-mi vorbești, sau cel puțin așa am înțeles eu la ea – căci altfel nu te-aș fi deranjat în chipul acesta; deși, pe de altă parte, mi-ar fi părut foarte foarte rău să plec din Londra fără să te văd pe tine și pe sora ta; mai ales că probabil va mai trece o bună bucată de vreme – nu prea pot spera să am plăcerea de a vă revedea foarte curând. Plec mâine la Oxford.

— N-ai fi plecat, totuși, zise Elinor, revenindu-și și hotărâtă să scape cât mai repede de ceea ce o înspăimânta atât de tare – fără să primești din partea noastră toate urările de bine, chiar dacă n-am fi putut să ți le transmitem personal. Doamna Jennings avea perfectă dreptate în ceea ce ți-a spus. Am să-ți comunic ceva foarte important; și tocmai mă pregăteam să o fac printr-o scrisoare. Mi s-a încredințat o misiune cât se poate de plăcută. (Pe când vorbea respira ceva mai repede decât de obicei.) Colonelul Brandon, care a plecat doar de vreo zece minute, m-a rugat să te informez că deoarece a aflat de dorința ta de a te hirotonisi, are marea plăcere de a-ți oferi parohia de la Delaford, care tocmai este vacantă; singura lui părere de rău este că nu e mai rentabilă. Dă-mi voie să te felicit că ai un prieten atât de respectabil și

de înțelept și să mă alătur și eu regretelor lui că parohia nu aduce un venit mai mare de două sute de lire pe an, pentru că altfel ți-ar oferi posibilități mai bune – nefiind doar un simplu aranjament temporar numai pentru dumneata – adică, în două vorbe, ți-ar putea permite să-ți vezi împlinite toate dorințele de fericire.

Întrucât Edward nu putu exprima singur ce simțea nu ne putem aștepta să aflăm de la nimeni altcineva, înfățișarea lui trăda toată uimirea pe care nu se putea să n-o stârnească o veste atât de neașteptată, care nici prin gând nu-i trecuse, dar de rostit nu rosti decât aceste două cuvinte:

— Colonelul Brandon!

— Da, continuă Elinor, prinzând mai mult curaj mai ales că trecuse ceea ce fusese mai greu; colonelul Brandon s-a gândit să-ți dea parohia, drept mărturie a îngrijorării lui stârnite de cele ce s-au întâmplat în ultima vreme – de situația crudă în care te-a adus comportarea de neiertat a familiei tale. Sunt sigură că această îngrijorare o împărtășesc toți prietenii tăi, printre care Marianne și cu mine. Colonelul vrea să-ți dea astfel și o dovadă a deosebitei stime ce ți-o poartă pentru caracterul tău în general și a deplinei sale aprobări pentru comportarea ta în împrejurarea de față.

— Colonelul Brandon să-mi dea mie o slujbă! E oare cu putință?

— Lipsa de înțelegere a propriilor tale rude te face să te miri când găsești prietenie în altă parte.

— Ba nu, replică Edward, devenind dintr-o dată lucid;
nu sunt de loc surprins să o găsesc la tine; căci îmi dau prea bine seama că toate acestea ți le datorez ție, bunătății tale. O simt și aș exprima-o, dac-aș putea – dar, după cum știi, nu sunt un bun orator.

— Te înșeli cumplit. Te asigur că le datorezi în întregime, sau cel puțin aproape în întregime, propriilor tale merite și înțelegerii colonelului Brandon pentru ele.

Eu n-am a avut niciun amestec în treaba asta. Nici măcar n-am știut, până nu i-am aflat intențiile, că parohia este vacantă; și nici nu mi-ar fi putut trece prin minte că are posibilitatea să ofere cuiva o asemenea situație. Ca prieten al meu, al familiei mele, s-ar putea probabil, o pot chiar și afirma, că i-a făcut încă și mai mare plăcere să ți-o acorde; dar, pe cuvântul meu, nu datorezi nimic intervențiilor mele.

Adevărul o obligă să-și recunoască un mic merit în această privință; dar, pe de altă parte, era atât de puțin doritoare să apară ca binefăcătoarea lui Edward, încât șovăi s-o recunoască; ceea ce contribui probabil să întărească acea bănuială pe care Edward tocmai și-o formase în mintea lui. Câteva clipe rămase cufundat în gânduri, după ce Elinor încetase de a mai vorbi, în cele din urmă, spuse, de parc-ar fi făcut un mare efort:

— Colonelul Brandon pare a fi un om foarte respectabil și cu multe merite. Întotdeauna am auzit vorbindu-se de el în felul acesta și știu că fratele tău îl prețuiește foarte mult. Este, fără îndoială, un om înțelept și care se comportă ca un adevărat gentleman.

— Într-adevăr, îi răspunse Elinor, cred că, dacă ai să-l cunoști mai bine, ai să constați că este exact așa cum ai auzit vorbindu-se de el și întrucât veți fi vecini foarte apropiați (căci după câte am înțeles casa parohială se află chiar lângă conac) este foarte important ca el să fie într-adevăr așa cum a fost zugrăvit.

Edward nu-i răspunse, dar când ea își întoarse capul, îi aruncă o privire atât de serioasă, atât de gravă, atât de tristă, de parc-ar fi vrut să spună c-ar fi dorit ca distanța dintre casa parohială și conac să fie mult mai mare.

— După câte știu, colonelul Brandon locuiește în strada
St. James, spuse el curând după aceea, sculându-se de pe scaun.

Elinor îi dădu numărul de la casă.

— Atunci trebuie să mă grăbesc, să-i aduc acele mulțumiri pe care nu-mi permiți să ți le ofer ție; să-l asigur că m-a făcut un om extrem de fericit.

Elinor nu încercă să-l mai rețină și se despărțiră:
din partea ei cu o asigurare – dată cu toată seriozitatea – că-i urează să se bucure tot timpul de fericire, indiferent de soarta schimbătoare care s-ar putea abate asupra lui;
iar din partea lui mai degrabă cu o încercare de a-i răspunde cu aceeași bunăvoință decât cu putința de a o exprima.

„Când îl voi revedea, își spuse Elinor în timp ce ușa se închidea în urma lui, o să-l întâlnesc în calitate de soț al lui Lucy.”

Și făcând această plăcută anticipare se așeză să se mai gândească la trecut, să-și aducă aminte de vorbele lui Edward și să se străduiască să-i înțeleagă toate simțămintele și să reflecteze, firește, la propria ei nemulțumire.

Când doamna Jennings sosi acasă, deși se întorcea de la persoane pe care nu le mai văzuse până atunci și despre care ar fi avut, așadar, o mulțime de lucruri de povestit, mintea îi era până într-atâta preocupată de importantul secret pe care-l deținea, și care o interesa mai mult decât orice, încât reveni la el, de îndată ce Elinor își făcu apariția.

— Ei bine, draga mea, exclamă ea, ți l-am trimis pe tânărul în cauză. N-am făcut bine? Și presupun că n-ai întâmpinat greutăți prea mari – a fost dispus să-ți accepte propunerea, nu?

— Nu, doamnă; era greu de presupus să refuze.

— Ei, și când va fi gata? Căci se pare că totul nu depinde decât de

asta.

— Drept să vă spun, răspunse Elinor, cunosc atât de puține lucruri despre toate aceste forme, încât nu pot face nici măcar o presupunere în legătură cu perioada de timp și pregătirile necesare, dar îmi închipui că va putea îmbrăca haina preoțească în vreo două, trei luni.

— Două, trei luni! exclamă doamna Jennings. Doamne sfinte, draga mea, și vorbești cu atâta calm! Poate oare colonelul să mai aștepte atâta amar de vreme? Doamne,
Dumnezeule! Eu una, zău că n-aș putea avea atâta răbdare. Și deși oricui i-ar face plăcere să se poarte amabil cu bietul domn Ferrars, nu cred că merită să-l așteptați două sau trei luni. Cred că o să puteți găsi pe altcineva care să vă facă treaba, cineva care este gata hirotonisit.

— Dragă doamnă Jennings, spuse Elinor, dar cum vă puteți gândi la una ca asta? Păi, singurul scop al colonelului Brandon este să-i fie de folos domnului
Ferrars.

— Doamne sfinte, draga mea, doar nu vrei să mă convingi că Brandon te ia de nevastă numai ca să-i poată plăti zece lire domnului Ferrars!

Aceste cuvinte puseră capăt neînțelegerii; avu loc numaidecât o explicație, care le amuză foarte mult pe amândouă pentru un moment, și care nu le făcu pe niciuna din ele mai puțin fericite; căci doamna Jennings schimbă o satisfacție de un fel cu alta nouă de altfel,
fără însă a renunța la perspectiva primei bucurii.

— Ei, da, casa parohială este cam mică, spuse ea, după ce trecu prima izbucnire de uimire și satisfacție, și tare mă tem că este într-adevăr într-o stare cam proastă;
dar să-l aud pe un om scuzându-se, după cum mi s-a părut, pentru o casă care, pe câte știu, are cinci camere la parter și, pe lângă asta, pare-mi-se că menajera de acolo mi-a spus că poate găzdui peste noapte cincisprezece persoane, și să se scuze tocmai față de dumneata care ai fost deprinsă cu vila Barton! Părea de-a dreptul ridicol. Însă, draga mea, trebuie să insistăm și să-l convingem pe colonel să repare cumva casa parohială pentru a o face confortabilă înainte ca Lucy să se stabilească acolo.

— Dar colonelul Brandon spunea că nu prea crede că venitul care-l va avea le va ajunge pentru a se căsători.

— Colonelul e un găgăuță, draga mea; pentru că venitul lui este de o mie de lire pe an își închipuie că nimeni nu se mai poate însura dacă dispune de o sumă mai mică. Ascultă-mă pe mine ce-ți spun: dac-am să mai trăiesc pân-atunci, am să fac o vizită la casa parohială de la Delaford înainte de căderea frunzelor și cred că-ți închipui că n-am să mă duc dacă Lucy n-are să fie acolo.

Elinor îi împărtăși întru totul părerea că e puțin probabil ca ei să mai întârzie nunta.

CAPITOLUL XLI

După ce Edward îi mulțumise colonelului Brandon se duse să-i destăinuiască lui Lucy fericirea lui; și până să sosească la Bartlett's Buildings ajunsese într-o asemenea stare de exaltare, încât, a doua zi când doamna Jennings trecu pe la Lucy să o felicite, aceasta o încredință că nicicând nu-l mai văzuse pe Edward atât de bine dispus.

În orice caz ea cel puțin era extrem de fericită și de veselă și ca și doamna Jennings își manifestă deplina bucurie și speranță că înainte de venirea toamnei vor putea petrece cu toții zile agreabile în casa parohială din
Delaford. Și-n același timp își arătă și ea deplina recunoștință pe care o avea Edward față de Elinor, și vorbi despre prietenia pe care le-o arătase Elinor, cu o căldură plină de gratitudine. Lucy era gata să recunoască toate obligațiile lor față de Elinor și declară pe față că nicio strădanie prezentă sau viitoare din partea domnișoarei
Dashwood în favoarea lor n-o va mai uimi vreodată, căci Lucy o considera capabilă să facă orice îi stătea în putință pentru cei pe care îi prețuia cu adevărat. Cât despre colonelul Brandon, nu numai că era gata să-l
venereze ca pe un sfânt, dar mai mult decât atât era pur și simplu gata să-l trateze ca atare în toate treburile lumești; era doritoare ca dările plătite de el bisericii să crească la maximum; și se hotărî în sinea ei să se folosească, atunci când avea să se instaleze la Delaford, cât mai mult de servitorii lui, de trăsura lui, de vacile și de păsările lui.

Se scursese un răstimp de o săptămână de când John
Dashwood trecuse prin Berkeley Street, și cum de atunci nu se mai interesaseră de starea sănătății soției lui decât o dată, prin cineva, Elinor începu să-și dea seama c-ar fi necesar să-i facă o vizită. Pe de altă parte nu numai că n-avea niciun chef să îndeplinească această obligație, dar nici nu se bucura de vreun sprijin sau încurajare din partea celorlalte femei din casă. Marianne, nu numai că refuza cu desăvârșire să se ducă, dar și insista să-și împiedice sora să treacă pe la cumnata lor; deși doamna Jennings îi ținea întotdeauna trăsura la dispoziția lui Elinor, o detesta atât de mult pe soția lui John Dashwood, încât nici măcar curiozitatea ei de a o vedea cum arată după ultima descoperire ce-o făcuse, și nici dorința ei puternică de a o jigni, luându-i partea lui Edward, nu-i putură învinge aversiunea față de societatea ei. Ca urmare, Elinor porni de una singură să-i facă o vizită, pe care nimeni n-o putea detesta mai mult, riscând să fie obligată să rămână între patru ochi cu o femeie pe care n-avea motive s-o simpatizeze.

I se spuse că doamna Dashwood nu poate primi:
dar înainte ca trăsura să întoarcă, se întâmplă ca soțul ei tocmai să

iasă din casă. Se arătă foarte bucuros să o întâlnească pe Elinor, îi spuse că tocmai venea la ele, în Berkeley Street, și asigurând-o că Fanny va fi foarte încântată să o vadă, o pofti să intre.

Urcară până în salon. Dar acolo nu era nimeni.

— Probabil că Fanny e în camera ei, spuse el, am să mă duc să o chem numaidecât, căci sunt sigur că nu va avea nici cea mai mică obiecție să te vadă. Nici vorbă de așa ceva, crede-mă. Acum, mai ales nu mai poate avea…
Și oricum, tu și Marianne ați fost întotdeauna favoritele ei. Dar Marianne de ce n-a vrut să vină?

Elinor încercă să o scuze cum putu.

— Nu-mi pare rău să te văd singură, replică el, căci am o mulțime de lucruri să-ți spun. O fi oare adevărată povestea cu parohia colonelului Brandon? I-a dat-o într-adevăr lui Edward? Am aflat despre asta ieri, din întâmplare, și veneam la voi tocmai să mă mai interesez în legătură cu acest lucru.

— E foarte adevărat. Colonelul Brandon i-a dat lui
Edward parohia Delaford.

— Nu zău? Ei bine, asta mă surprinde peste măsură!
Între ei nu există doar nicio legătură de rudenie, nici măcar nu se cunosc prea bine! Și nici nu știi cât costă o parohie în ziua de azi!… Și asta ce venit aduce?

— Cam vreo două sute de lire pe an.

— Foarte frumos. Pe o astfel de parohie – presupunând că fostul paroh era bătrân și bicisnic și în consecință e foarte probabil să o elibereze curând – ar fi putut căpăta, cred, cam o mie patru sute de lire. Și cum se face că n-a aranjat această problemă înainte de moartea preotului de acolo? Acum, ar fi într-adevăr prea târziu s-o mai vândă, dar un om atât de chibzuit cum este colonelul
Brandon! Mă mir că este așa de nesocotit într-o chestiune de un interes atât de banal și de firesc! Ei, sunt convins că mai în toate firile omenești există multă inconsecvență. Dacă stau bine și mă gândesc totuși, îmi închipui că situația trebuie să fie următoarea: Edward urmează să dețină parohia până când persoana căreia colonelul i-a vândut-o de fapt o să împlinească vârsta care să-i permită să o ia în primire. Da, da, așa trebuie să stea lucrurile, poți să fii sigură.

Elinor îl contrazise însă categoric; și spunându-i că ea însăși îi transmisese lui Edward oferta colonelului
Brandon și că prin urmare cunoaște prea bine termenii în care i-a fost făcută, îl determină să-i dea crezare.

— Este de-a dreptul uluitor! exclamă el, după ce o ascultă. Care-ar putea fi oare scopul colonelului?

— Unul cât se poate de simplu, acela de a-i fi de folos domnului

Ferrars.

— Mă rog, mă rog, oricum ar fi colonelul Brandon,
Edward este un om foarte norocos. Te rog totuși să nu-i pomenești lui Fanny despre toate acestea; căci deși i-am adus la cunoștință noutatea și o suportă foarte bine, nu i-ar plăcea să se vorbească prea mult de acest lucru.

Lui Elinor îi veni destul de greu, când îl auzi, să nu facă observația că, după părerea ei, Fanny n-avea de ce să se necăjească auzind că fratele ei a dobândit un venit care nu i-ar putea sărăci nici pe ea și nici pe fiul ei.

— Doamna Ferrars, adăugă el, coborându-și glasul la un ton care să se potrivească unui subiect de o atare importanță, n-a aflat încă nimic în această privință; și cred că cel mai bun lucru ar fi să-i ascundem realitatea cât mai mult timp cu putință. În orice caz va auzi cum stau lucrurile când va avea loc căsătoria.

— Dar la ce toate aceste precauții? Deși nu se poate presupune ca doamna Ferrars să aibă o satisfacție cât de mică știind că fiul ei câștigă destul pentru a se întreține, căci asta nici nu intră în discuție, de ce totuși, ținând seama de felul în care s-a comportat în ultima vreme, să ne închipuim că o mai poate afecta în vreun fel? A terminat-o cu fiul ei – l-a alungat pentru totdeauna și i-a făcut și pe aceia asupra cărora are vreo oarecare influență să-i alunge și ei. Fără îndoială că, după ce a procedat în felul acesta, nimeni nu-și poate imagina să fie în stare să se necăjească sau să se bucure din pricina lui: n-o mai poate interesa nimic din ceea ce i se întâmplă lui Edward. Bănuiesc că nu e atât de slabă încât să renunțe la mângâierea ce ți-o aduce un copil și să păstreze, totuși, grijile unui părinte!

— Eh. Elinor, spuse John, judecata ta e foarte sănătoasă, dar nu cunoști de loc firea omenească. Crede-mă pe mine, când va avea loc nefericita căsătorie a lui Edward, mama lui va fi la fel de afectată ca și cum nu l-ar fi dezmoștenit niciodată; așadar orice împrejurare care poate apropia acest îngrozitor eveniment, trebuie să-i fie tăinuită cât mai mult cu putință. Doamna Ferrars nu poate uita că Edward este fiul ei.

— Mă uimești: cred că între timp acest amănunt i-a ieșit complet din minte.

— O nedreptățești la culme. Doamna Ferrars este una dintre cele mai afectuoase mame din lume.

Elinor nu mai spuse nimic.

— Acum ne gândim, spuse domnul Dashwood, după o scurtă pauză, să-l căsătorim pe Robert cu domnișoara
Morton.

Zâmbind la auzul tonului grav și teribil de important al fratelui ei,

Elinor îi replică liniștită:

— Presupun că domnișoara n-are nicio preferință de manifestat în această afacere.

— Preferință! Ce vrei să spui cu asta?

— Vreau doar să spun că, după cele ce-mi relatai, s-ar părea că domnișoarei Morton trebuie să-i fie indiferent dacă se căsătorește cu Edward sau cu Robert.

— Sigur, nu poate fi nicio deosebire; căci acum Robert este acela care va fi considerat, din toate punctele de vedere, băiatul cel mai mare; și, oricum, amândoi sunt niște tineri foarte plăcuți: n-aș putea spune că unul îi este superior celuilalt.

Elinor tăcu și pentru un timp nici John nu mai scoase o vorbă. Reflecțiile lui se încheiară astfel:

— De un lucru te pot asigura, draga mea surioară, spuse el luându-i afectuos mâna și vorbind pe un glas foarte scăzut; și am s-o fac, pentru că o să te bucure cu siguranță. Am motive serioase să cred, pentru că dacă n-aș cunoaște lucrurile din sursa cea mai autorizată nici nu le-aș repeta – ba chiar ar fi o greșeală să spun vreo vorbă – dar le știu din sursa cea mai autorizată – nu c-aș fi auzit-o chiar pe doamna Ferrars spunând aceste cuvinte, dar fiica ei a auzit-o și de la ea am aflat – că, pe scurt, orice obiecțiuni ar putea exista împotriva unei anumite legături – unei *anumite legături,* înțelegi tu ce vreau să zic – n-ar fi supărat-o nici pe jumătate, cât o supără cea în cauză. Mi-a făcut grozav de multă plăcere să aflu că doamna Ferrars vede situația într-o asemenea lumină; știi, ăsta e un lucru foarte plăcut. „Nici n-ar fi suferit vreo comparație, spunea ea, ar fi fost răul cel mai mic din două." Și acum ar fi bucuroasă să nu se pregătească pentru ce-i mai trist. Oricum însă, toate astea sunt excluse, nu mai merită să ne mai gândim la ele sau să le mai pomenim. Iar în ceea ce privește vreun atașament, după cum știi, n-ar mai putea exista: totul a trecut. Dar m-am gândit să-ți relatez totuși aceste amănunte pentru că știam câtă plăcere îți pot face. Nu că ai avea vreun motiv să regreți, draga mea Elinor; nu încape îndoială că-ți merge foarte bine – la fel de bine sau poate mai bine, dacă ținem seama de toate. A mai fost pe la tine colonelul Brandon?

Elinor auzise îndeajuns, dacă nu ca să-i mulțumească vanitatea și să-i crească propria importanță, cel puțin s-o calce pe nervi și să-i umple gândurile; așa că fu încântată să fie cruțată de necesitatea de a da un răspuns și de primejdia de a mai auzi și altceva de la fratele ei, datorită intrării în salon a domnului Robert Ferrars. După ce stătu câteva clipe la taifas cu ei, John Dashwood, aducându-și aminte că Fanny, nu fusese încă informată de prezența surorii lui acolo, părăsi odaia, ducându-se s-o caute; și Elinor avu prilejul să-l cunoască mai

bine pe Robert. Care, prin veselia lui lipsită de griji, prin fericita mulțumire de sine ce-o manifesta, prin felul său de a se comporta, bucurându-se pe de altă parte și de împărțirea atât de nedreaptă a dragostei și generozității mamei lui ce-l prejudicia pe fratele său surghiunit – dragoste și generozitate ce și le câștigase printr-o viață desfrânată, în pofida integrității morale a fratelui său – prin toate acestea nu făcea decât să confirme părerea cât se poate de nefavorabilă pe care ajunsese să și-o formeze în inima și-n mintea ei.

Nici nu erau încă singuri de două minute, când Robert începu să vorbească despre Edward; căci și el auzise de acea parohie și îi puse o mulțime de întrebări. Elinor repetă toate detaliile ce i le dăduse și lui John, impresionându-l altfel decât pe cumnatul lui, dar tot atât de vizibil.

Râse cu multă poftă. Ideea de a-l vedea pe Edward preot și de a-l ști că trăiește într-o căsuță parohială, îl amuză peste măsură; și când și-l mai imagină și îmbrăcat în veșminte albe, citind rugăciuni și anunțând căsătoria dintre John Smith și Mary Brown, nu putu concepe nimic mai caraghios.

Pe când Elinor aștepta în tăcere și cu o țeapănă gravitate sfârșitul acestor aiureli, ea nu putu să nu-și atintească asupra lui o privire ce exprima întregul dispreț deșteptat de ele. Dar această privire avu un efect foarte bun, căci Elinor se simți mai ușurată cu toate că el nu reușise să-i prindă tâlcul. Fu adus de la glumă la seriozitate nu din pricina vreunui reproș de-al ei, ci datorită propriei lui înțelepciuni.

— O putem noi trata ca pe o glumă, spuse el, în cele din urmă, revenindu-și din râsul afectat, care prelungise în mod considerabil momentul de veselie; dar, pe cinstea mea. E o chestiune cât se poate de gravă. Bietul Edward!

E ruinat pentru totdeauna. Îmi pare foarte rău pentru el, căci știu că este o ființă cu o inimă de aur – la fel de bine intenționat ca oricare alt om de pe lume. Să nu-l

judeci, domnișoară Dashwood, după puținele cunoștințe pe care le ai despre el. Bietul Edward! Felul lui de a se purta nu este, fără îndoială, prea fericit. Dar nu suntem născuți toți cu aceleași însușiri, cu aceeași abilitate. Bietul băiat! Să-l știi într-un cerc de străini! E destul de jalnic; dar, pe cinstea mea, cred că are o inimă la fel de bună ca oricare alta din acest regat; și declar și afirm că n-am fost nicicând în viața mea mai șocat decât atunci când a izbucnit toată povestea asta. Nu-mi venea să cred.

Mama a fost prima care mi-a adus vestea; și, simțindu-mă dator să acționez cu hotărâre, i-am spus numaidecât:

– „Dragă doamnă, nu știu ce ai de gând să faci în această împrejurare, dar, în ceea ce mă privește, trebuie să mărturisesc că dacă Edward se căsătorește cu această femeie, eu unul nu mai vreau să-l văd în ochi.”

Asta-i ce i-am spus atunci. Am fost într-adevăr nemaipomenit de șocat. Bietul Edward! Și-a făcut-o cu mâna lui și fără posibilitate de a mai scăpa, s-a izgonit singur din orice societate onorabilă! Dar, după cum i-am spus mamei, nu sunt de loc surprins de cele ce-a făcut. Genul de educație pe care l-a căpătat nu putea duce decât la una ca asta.
Biata mama, era pe jumătate înnebunită.

— Ați văzut-o vreodată pe domnișoara respectivă?

— Da, o dată, pe când stătea în casa surorii mele, s-a întâmplat să trec pe aici vreo zece minute; dar am văzut-o destul să-mi formez o părere: o simplă provincială stângace, lipsită de stil sau de eleganță și nici măcar frumoasă. Mi-o aduc aminte perfect. Exact genul de fată pe care mi-l închipui capabil să sucească mințile bietului Edward. M-am oferit imediat, de îndată ce mama mi-a relatat situația, să stau personal de vorbă cu el și să-l conving să renunțe la acea partidă; dar am constatat că era prea târziu să mai pot face ceva; căci, din nefericire, n-am prea fost pe acasă chiar în vremea aceea și n-am știut nimic de toată povestea decât după ce s-a produs ruptura și când, știi, nu m-am mai putut amesteca. Dar, dac-aș fi fost informat cu câteva ceasuri mai devreme, cred că aș fi reușit să fac ceva. Fără îndoială că i-aș fi prezentat lui Edward situația într-o lumină foarte puternică. „Dragă băiete, i-aș fi spus, gândește-te la cele ce faci. Ești pe cale să închei o legătură cât se poate de rușinoasă, o legătură pe care familia ta o dezaprobă în mod unanim.” Ce să mai vorbim, nu-mi pot închipui că n-aș fi putut eu găsi vreun mijloc să-l conving; dar acum e prea târziu, mult prea târziu. Cred că e pe jumătate mort de foame, asta-i aproape sigur; e cu siguranță mort de foame.

Tocmai stabilise acest lucru fără să-și piardă cumpătul, când intrarea lui Fanny în salon puse capăt subiectului. Dar deși ea nu vorbea niciodată despre acest lucru în afara familiei, Elinor își dădu seama de influența pe care întreaga situație o avusese asupra spiritului lui Fanny din expresia ei stânjenită și încurcată când își făcu apariția și datorită faptului că încercă să se poarte cu cordialitate față de ea. Fanny merse chiar atât de departe încât să-și arate părerea de rău când află că Elinor și sora ei aveau să plece curând din Londra, deoarece dorise să le vadă mai des; o strădanie în care soțul ei, care-o însoțise în cameră și care-i sorbea cu nesaț fiecare vorbă, păru a distinge numai afecțiune și grație.

CAPITOLUL XLII

O altă scurtă vizită în Harley Street, în cursul căreia Elinor fu felicitată de fratele ei că aveau să călătorească atât de departe, spre Barton, fără să cheltuiască niciun ban, fiind apoi urmate, la Cleveland, după o zi, două de colonelul Brandon, strânse relațiile pe care fratele și cele două surori le întreținură la Londra; și o vagă invitație din partea lui Fanny ca ele să treacă pe la Norland, oricând s-o întâmpla să aibă drum pe acolo, ceea ce era cât se poate de puțin probabil, cât și o asigurare mai călduroasă, deși mai puțin publică din partea lui John față de Elinor, despre promptitudinea cu care avea el să vină să o vadă la Delaford – asta era cam tot la ce se limitau viitoarele lor distracții în provincie.

Fu un prilej de amuzament pentru ea să observe că toți prietenii ei păreau hotărâți să o trimită la Delaford, un loc unde, dintre atâtea altele, ar fi vrut acum cel mai puțin să se ducă, sau să stea; căci nu numai că era considerat drept viitorul ei cămin de către fratele ei și de către doamna Jennings, dar chiar și Lucy, când se despărțiră, insistă foarte mult să o viziteze acolo.

Cândva, pe la începutul lui aprilie, destul de devreme, în cursul dimineții, cele două grupuri din Hanover Square și din Berkeley Street își părăsiră casele și porniră spre locul de întâlnire stabilit. Aveau să călătorească mai bine de două zile, pentru că trebuia să se țină seama de confortul Charlottei și al copilului; domnul Palmer, ce urma
să călătorească mai rapid împreună cu colonelul Brandon, trebuia să vină și el la Cleveland curând după sosirea lor.

Oricât de puține fuseseră orele tihnite pe care Marianne le petrecuse la Londra, și oricât de dornică ar fi fost ea să părăsească orașul, nu putu, când sosi momentul, să-și ia rămas bun fără să simtă o profundă durere, de la casa în care trăise ultimele ei momente de speranță și încredere în Willoughby, ce se stinseseră cu totul între timp. Și nici nu putea părăsi, fără să verse multe lacrimi, orașul unde rămânea Willoughby, ocupat cu alte angajamente și alte proiecte, la care ea nu putea fi părtașă.

Satisfacția lui Elinor, în momentul plecării, fu mult mai concretă. Ea nu avea un asemenea obiect asupra căruia să stăruie și să-și fixeze gândurile, nu lăsa în urma ei pe nimeni de care să regrete o clipă măcar că se desparte; era bucuroasă să știe că s-a eliberat de prietenia chinuitoare a lui Lucy; era recunoscătoare că-și poate duce sora înapoi fără să-l fi zărit pe Willoughby, de la căsătoria lui; și aștepta cu nerăbdare și speranță ceea ce ar putea face câteva luni de tihnă, la Barton, spre a-i reda Mariannei liniștea sufletească și spre a i-o consolida pe a ei.

Călătoria decurse fără greutăți. A doua zi ajunseră în comitatul Somerset, îndrăgit, dar interzis Mariannei, iar în dimineața celei de a treia zile ajunseră la Cleveland.

Conacul de la Cleveland era spațios, modern, așezat pe o pajiște în pantă. Nu avea un parc, dar terenurile ce-i aparțineau erau destul de întinse; și, ca orice alt loc, de aceeași importanță, își avea și el aleile lui cu arbuști și boschete și nu departe, poteca de plimbare prin pădure;
un drum din pietriș neted, șerpuind în jurul unei plantații, te aducea până în fața casei; pajiștea era împodobită de câțiva copaci; clădirea era străjuită de brazi, de frasini de munte și de salcâmi, alcătuind laolaltă o perdea deasă din care, ici-colo, se înălțau plopi înalți de Lombardia;
dincolo de ea erau atenansele.

Marianne intră în casă cu inima plină de emoția ce i-o dădea conștiința faptului că se afla la numai optzeci de mile depărtare de Barton și la mai puțin de treizeci de Combe Magna; și nici nu stătuse zece minute între pereții acestei case, în timp ce toată lumea era aferată, ajutând-o pe Charlotte să-și arate copilul, menajerei, – că o părăsi din nou, și strecurându-se printre tufișurile șerpuitoare, care tocmai începeau să fie în plină splendoare, ajunse pe o culme mai îndepărtată; din templul grecesc aflat acolo, privirile ei, străbătură o largă întindere deschisă spre sud-est, apoi se opriră pe șirul cel mai înalt de coline ce se vedeau în zare, închipuindu-și că de pe culmile lor s-ar putea vedea Combe Magna.

În astfel de momente de profundă, nemăsurată tristețe, se bucura plângând amarnic că se află la Cleveland; și pe când se întorcea spre casă pe un alt drum, simțind toate privilegiile fericite ale libertății din sânul naturii, unde puteai umbla de colo-colo, bucurându-te slobod și pe deplin de singurătate, ea hotărî să-și petreacă aproape fiecare ceas al fiecărei zile, cât avea să rămână în tovărășia
Palmerilor, răsfățându-se cu astfel de hoinăreli solitare.

Se reîntoarse tocmai la timp să se alăture celorlalți, care plecau de acasă să facă o excursie de recunoaștere a locurilor; restul zilei fu petrecut în mod plăcut, plimbându-se cu toții prin grădina de zarzavaturi, examinând florile de pe ziduri și ascultându-l pe grădinarul care se plângea de mălură și alte stricăciuni, zăbovind prin seră, unde pierderea plantelor favorite ale Charlottei, expuse în mod cu totul neînțelept și mușcate de gerul ce mai stăruia încă, o făcu pe doamna Palmer să râdă, vizitând curtea de păsări, unde, speranțele dezamăgite ale fetei ce le îngrijea, din pricina găinilor ce-și părăseau cuibarele sau a celor furate de vulpe, sau a morții fulgerătoare a unor pui abia ieșiți din găoace, în care-și pusese mari.
speranțe – îi prilejuiră Charlottei noi surse de veselie.

Dimineața era frumoasă și senină și Marianne, în planul ce și-l făcuse de a sta mai mult pe afară nu pusese la socoteală niciun fel de schimbare a vremii, în timpul ședерii lor la Cleveland. Nu mică-i fu surpriza, prin urmare, când fu împiedicată să mai iasă după masă, din pricina unei ploi ce începuse să cadă cu temei. Sperase ca pe la asfințit să poată face o plimbare până la templul grecesc și poate chiar să viziteze domeniul și o simplă seară rece sau umedă n-ar fi reușit să o facă să renunțe la intențiile ei. Dar nici măcar ea nu mai putea considera o ploaie deasă și așezată drept vreme frumoasă sau potrivită pentru plimbare.

Societatea lor era destul de restrânsă și orele treceau liniștite unele după altele. Doamna Palmer era ocupată cu băiețelul ei, iar doamna Jennings lucra la un covor:
stăteau de vorbă despre prietenii pe care-i lăsaseră în urma lor; făceau planuri pentru activitatea mondenă a ladyei Middleton și se întrebau dacă domnul Palmer și colonelul Brandon vor călători mai departe de Reading în seara aceea. Oricât de puțin interesată era Elinor de cele ce se discutau, intră și ea în vorbă, iar Marianne, care știa întotdeauna să-și găsească drumul spre bibliotecă, în orice casă, oricât de mult ar fi fost aceasta evitată de membrii familiei, reuși în curând să-și facă rost de o carte.

Doamna Palmer se strădui din răsputeri să le facă să se simtă cât mai bine prin tot ceea ce putea realiza o bună dispoziție constantă și prietenoasă. Felul ei sincer și inimos de a fi, compensau lipsa de stăpânire de sine și de eleganță care o făceau adesea să nu se conformeze pe deplin normelor etichetei; bunătatea chipului ei, sporită și mai mult de frumusețea acestuia, era de-a dreptul cuceritoare; felul ei aiurit de a fi, deși evident, nu era respingător pentru că nu dovedea nicio umbră de înfumurare; Elinor i-ar fi putut ierta totul, în afară de râs.

Cei doi domni sosiră a doua zi la ora mesei ce fusese întârziată din pricina lor, îmbogățind în mod agreabil societatea și adăugind o variație binevenită la conversația lor, care fusese redusă considerabil din pricina unei lungi dimineți în care ploaia nu mai contenise.

Elinor îl întâlnise atât de rar pe domnul Palmer, și-n puținul timp în care-l văzuse el se purtase atât de inconsecvent față de ea și de sora ei, încât nu-și putea închipui cum se va manifesta în mijlocul familiei lui. Constată totuși că se comportă ca un adevărat gentleman față de toți musafirii lui, fiind doar când și când oarecum bădăran cu soția și cu soacra lui; își dădu seama că poate fi un om de lume plăcut și că ceea ce îl împiedica să fie întotdeauna astfel era doar faptul că se considera superior oamenilor în general, așa cum se simțea față de doamna Jennings și de Charlotte. În ceea ce privește restul felului său de a fi și obiceiurile, nu se distingeau, după câte putu constata Elinor, prin

nimic deosebit de cele ale celorlalți bărbați de aceeași vârstă. Mânca frumos și nu era prea punctual; ținea la băiețelul lui deși pretindea că nu-i dă nicio atenție; își pierdea diminețile jucând biliard, în loc să se țină de treburi. În orice caz în general îi plăcu mult mai mult decât se așteptase și în fundul sufletului ei nu-i părea rău că nu-l poate simpatiza și mai mult; nu regretă când, observându-i epicurianismul, egoismul și îngâmfarea, își aduse cu mulțumire aminte de firea generoasă a lui Edward, de gusturile lui simple și de felul său neîncrezător de a fi.

Despre Edward, sau cel puțin despre o parte din preocupările lui, căpătă vești de la colonelul Brandon, care fusese de curând în Dorsetshire și care, tratând-o deopotrivă drept prietenă dezinteresată a domnului Ferrars și amabila lui confidentă, îi vorbi pe larg despre casa parohială de la Delaford, îi descrise cusururile acesteia și-i spuse ce intenționează să facă spre a le înlătura. Comportarea lui față de ea în această privință, cât și în toate celelalte privințe, plăcerea lui vădită de a o întâlni, după o absență de numai zece zile, dorința lui de a sta de vorbă cu ea, și respectul ce-l arăta față de părerile ei, puteau fi prea bine o dovadă a acelui atașament de care era convinsă doamna Jennings și poate că Elinor însăși ar fi putut bănui una ca asta, dacă n-ar fi știut, încă de la început, că Marianne este de fapt favorita lui. Dar așa cum stăteau lucrurile, o astfel de idee nici nu-i trecuse prin cap, decât atunci când i-o sugerase doamna
Jennings; și Elinor era convinsă că este o mai fină observatoare decât doamna Jennings: ea îi urmărea privirile, pe când doamna Jennings se gândea numai la comportarea lui; și în timp ce îngrijorarea și solicitudinea lui față de Marianne, care având dureri de gât și de cap, simțea apropierea unei răceli grave, trecură cu totul neobservate de doamna Jennings, din pricină că nu erau exprimate și prin cuvinte, ea, Elinor, putu descoperi în ele sentimentele vii și spaima exagerată a unui îndrăgostit.

În cea de-a treia și cea de-a patra zi a șederii lor acolo, spre amurg, două plimbări încântătoare nu numai pe pietrișul uscat de pe aleile dintre boschete, dar pe întreg cuprinsul proprietății, chiar și în cele mai îndepărtate colțuri ale ei, unde natura era mai sălbatică decât în rest, unde copacii erau mai bătrâni și iarba mai lungă și mai umedă, plimbări cu a căror ocazie Marianne făcuse marea imprudență de a rămâne cu ciorapii și pantofii uzi, o făcuseră să se aleagă cu o răceală atât de zdravănă, încât deși două-trei zile nu-i dădu importanță, tratând-o cu indiferență, până la urmă, din pricina simptomelor tot mai evidente, fu observată de toată lumea și Marianne însăși trebui să o bage în seamă. Cu toții o sfătuiră ce să facă și ca de obicei refuză să ia în considerație recomandările lor. Deși avea febră, se simțea toropită și o dureau toate mădularele, deși tușea și o ustura în gât,

odihna sănătoasă de peste noapte avea s-o vindece pe de-a-ntregul; cu greu reuși Elinor s-o convingă, când se duse la culcare, să încerce unul sau două dintre cele mai simple remedii.

CAPITOLUL XLIII

A doua zi dimineața, Marianne se sculă la ora obișnuită; răspunse la toate întrebările, spunând că se simte mai bine și intenționă chiar s-o dovedească, încercând să se ocupe de îndeletnicirile ei obișnuite. Dar o zi pe care și-o petrecu stând și tremurând lângă foc, în mână cu o carte pe care n-o putu citi, sau zăcând istovită pe sofa, nu te prea lăsa să-ți închipui că se simte mai bine; și când, în cele din urmă, tot mai indispusă se duse devreme la culcare, colonelul Brandon nu fu surprins decât de calmul surorii ei, care deși nu se dezlipise de ea toată ziua, îngrijind-o, în ciuda împotrivirilor Mariannei și care o obligă în seara aceea să ia medicamentele necesare, se încrezu, întocmai ca și sora ei cea mai mică, în eficacitatea neîndoielnică a somnului, și nu se arătă din cale afară de alarmată.

Dar fură amândouă amăgite în această speranță a lor, de o noapte foarte agitată, în care Marianne se dovedi a avea febră; iar a doua zi, când Marianne, deși insistase să se scoale, mărturisi că nu este în stare să se ridice în capul oaselor și rămase de bunăvoie în pat, Elinor se grăbi să țină seama de sfatul pe care i-l dăduse doamna Jennings și trimise după doctorul domnului Palmer.

Acesta veni, o examină pe pacientă și deși o încurajă pe domnișoara Dashwood cea mare, asigurând-o că sora ei își va reveni în decurs de câteva zile, totuși, referindu-se la boala ei ca la ceva molipsitor, lăsând să-i scape printre buze cuvântul „infecție” , o sperie numaidecât pe doamna Palmer, din pricina copilașului ei. Doamna Jennings, care încă de la început își dăduse părerea că boala
Mariannei e mai serioasă decât își închipuise Elinor, arboră un aer foarte grav când află și părerea domnului
Harris și confirmând temerile și precauția Charlottei, insistă asupra necesității ca ea să plece imediat cu băiețelul; domnul Palmer, deși pretindea că temerile lor n-au niciun temei, constată că nu se poate împotrivi îngrijorării și pisălogelii soției lui. Se hotărî așadar ca ea să plece; și cam la o oră după sosirea domnului
Harris, porni, împreună cu băiețelul și îngrijitoarea acestuia, spre casa unei rude apropiate de-a domnului Palmer, care locuia la câteva mile, de cealaltă parte a orășelului Bath, unde în urma rugăminților repetate ale soției lui promise că va veni și el într-o zi-două; și unde doamna Palmer ținea aproape tot atât de mult să fie însoțită de mama ei. Dar doamna Jennings, cu o desăvârșită bunătate a inimii, care o făcu pe Elinor să o iubească cu adevărat, declară că e ferm hotărâtă să nu se miște de la Cleveland, atâta timp cât Marianne va fi bolnavă, străduindu-se, printr-o îngrijire atentă, să țină locul mamei de lângă care o luase; și Elinor constată că doamna Jennings este, în toate împrejurările, un ajutor zelos și foarte energic, doritoare să împartă cu

ea toată oboseala și adesea de real folos, datorită faptului că avea o mai mare experiență în această privință.

Biata Marianne, lâncezind istovită și abătută din pricina bolii, și simțindu-se prost, în general, nu mai putea spera că se va face bine până a doua zi; și gândul la ce-ar fi putut aduce ziua de mâine de n-ar fi fost ghinionul să se îmbolnăvească, o făcu să se simtă încă și mai rău;
căci în acea zi ele urmau să-și fi început călătoria spre casă și, însoțite de un servitor de-al doamnei Jennings, trebuiau să-i facă mamei lor o surpriză în dimineața următoare. Puținele cuvinte pe care le rosti exprimau toate profunda ei părere de rău pentru această inevitabilă întârziere; deși Elinor încercă să o mai îmbărbăteze și să o facă să creadă – în momentul acela credea chiar și ea – că amânarea nu va fi decât de scurtă durată.

Ziua următoare nu aduse mai nicio schimbare în starea pacientei; era sigur că nu se simțea mai bine dar, în afară de faptul că nu se putea observa vreo ameliorare, nu părea să se simtă mai prost. Apoi grupul de la Cleveland se restrânse și mai mult căci domnul Palmer, deși nu prea era doritor să plece, pe de o parte din bunăvoință și omenie, iar pe de alta din cauză că nu voia să pară că se lăsase speriat de soția lui, fu în cele din urmă convins de colonelul Brandon să-și țină promisiunea de a o urma; în timp ce domnul Palmer se pregătea să plece, colonelul, făcând un efort și mai mare, începu să spună că ar trebui să plece și el. Dar, de astă dată, amabilitatea doamnei Jennings interveni într-un chip cât se poate de nimerit; căci să-l lase pe colonel să plece, când iubita lui era atât de neliniștită din pricina bolii surorii sale, ar fi însemnat, după părerea ei, să-i lipsească pe amândoi de orice mângâiere; și spunându-i, prin urmare, neîntârziat că șederea lui la Cleveland îi este necesară, că are nevoie de el ca să joace pichet, în serile în care Elinor era sus împreună cu sora ei și așa mai departe, insistă atât de mult să rămână încât el, care prin acceptarea propunerii doamnei Jennings nu făcea decât să-și împlinească cea mai mare dorință a inimii lui, nu mai putu nici măcar să pretindă că obiectează în vreun fel; mai ales că rugămintea bătrânei doamne fu călduros susținută de domnul Palmer, care părea că se simte și el mai liniștit lăsând în urma lui o persoană atât de capabilă la caz de nevoie.

Firește că Mariannei nu i se spuse nimic despre toate aceste aranjamente. Ea nu știa că, datorită ei, proprietarii domeniului Cleveland plecaseră, cam la șapte zile după ce sosiseră acolo. Nu fu câtuși de puțin mirată să n-o vadă de loc pe doamna Palmer; și cum nici n-o preocupa persoana acesteia nu-i pomeni niciodată numele.

Trecură două zile de când plecase domnul Palmer;
și starea sănătății ei continuă, cu mici variații, să rămână aceeași. Domnul Harris, care venea să o vadă în fiecare zi, mai vorbea încă, cu

destul curaj, de o însănătoșire rapidă; iar Elinor era și ea la fel de optimistă; dar speranțele celorlalți nu erau nici pe departe prea încurajatoare. Doamna Jennings ajunsese, încă de la început, la concluzia că Marianne nu se va mai însănătoși; iar colonelul Brandon, care de obicei nu juca alt rol decât să asculte prevestirile doamnei Jennings, nu avea tăria să se împotrivească influenței acestora. Încerca singur să se convingă că temerile lui n-au niciun temei, și ele păreau într-adevăr absurde atunci când stătea de vorbă cu doctorul; dar zi de zi, în nenumăratele ore când rămânea absolut singur, era chinuit de gânduri sumbre; și nu era în stare să scape de obsesia că n-o s-o mai vadă pe
Marianne.

În dimineața celei de-a treia zile, presimțirile negre ale celor doi fură izgonite aproape cu totul; căci când sosi domnul Harris, declară că starea pacientei lui este incomparabil mai bună. Pulsul îi era mai puternic și toate simptomele erau mai favorabile decât cu ocazia vizitei anterioare. Elinor, ale cărei speranțe frumoase erau astfel confirmate, era foarte veselă și se bucura pentru că în scrisorile ce le trimisese mamei ei ținuse seama de propriile-i păreri mai degrabă decât de cele ale doamnei Jennings și se referise la motivul ce le mai reținuse la Cleveland ca la o ușoară indispoziție; mersese chiar atât de departe încât să precizeze și ziua când Marianne va fi în stare să călătorească.

Dar ziua nu se termină atât de bine pe cât începuse.
Spre seară Mariannei i se făcu iarăși rău. Se simți mai moale, mai agitată și mai chinuită decât până atunci. Încă optimistă, sora ei era dispusă să pună schimbarea pur și simplu pe seama faptului că se obosise stând în capul oaselor, pe când i se făcea patul; și după ce-i administră cu grijă tonicele prescrise, observă, cu satisfacție, că în cele din urmă ațipește; nădăjdui că somnul își va aduce efectele binefăcătoare. Deși nu petrecu o noapte atât de liniștită pe cât ar fi dorit Elinor, în schimb dormi mult; și pentru că voia să observe chiar ea rezultatul, se hotărî să o vegheze tot timpul. Doamna Jennings, care nu știa de schimbarea ce survenise în starea pacientei, se dusese la culcare neobișnuit de devreme; iar camerista ei, care era una dintre principalele îngrijitoare ale Mariannei, se odihnea și ea în camera menajerei, așa că Elinor rămase singură cu sora ei.

Somnul acesteia deveni tot mai agitat; și Elinor, care o urmărea tot timpul cu o atenție neostenită, care o vedea cum se tot întorcea de pe o parte pe alta și auzea cum îi scapă foarte des printre buze gemete de durere, aproape că se gândea că n-ar fi rău să o scoale din acea toropeală chinuitoare, când Marianne, deșteptată de vreun zgomot întâmplător din casă, tresări și se ridică în grabă, țipând într-un delir al febrei:

— Mama nu vine?

— Încă nu, îi răspunse Elinor, ascunzându-și groaza și ajutându-și sora să se culce la loc; dar nădăjduiesc că are să ajungă curând. Știi, de aici și până la Barton, e drum lung…

— Dar nu trebuia să vină prin Londra, strigă Marianne cu aceeași grabă. N-am s-o mai văd niciodată, dacă trece pe la Londra.

Elinor își dădu speriată seama că soră-sa aiurează și, încercând s-o liniștească, îi luă, îngrijorată, pulsul. Era mai slab și mai iute ca oricând. Și pentru că Marianne încă mai vorbea fără șir despre mama ei, se sperie atât de tare, încât se hotărî să trimită de îndată după domnul Harris și să expedieze pe cineva la Barton, după mama ei. De îndată ce stabili ce are de făcut se gândi să se consulte cu colonelul Brandon, asupra celui mai nimerit mijloc de a-și anunța mama și după ce o chemă pe femeia de serviciu, rugând-o să rămână în locul ei, lângă Marianne, se grăbi să coboare în salon, unde știa că, în general, colonelul poate fi găsit chiar și la o oră mult mai târzie.

Nu mai era timp de șovăit. Îi spuse de îndată care-i sunt temerile și ce greutăți întâmpină. Colonelul n-avea nici curajul și nici încrederea care să-l facă să încerce a i le îndepărta: o ascultă cu o deznădejde mută; cât despre greutățile cărora trebuia să le facă față Elinor, le găsi repede rezolvarea; căci cu o promptitudine care părea că nu mai are nevoie de explicații și plănuind cum să-i fie de folos, se oferi chiar el să se ducă să o aducă pe doamna Dashwood. Obiecțiile lui Elinor fură ușor date la o parte. Îi mulțumi în cuvinte puține, dar pline de o fierbinte recunoștință; și pe când colonelul se duse să-și trimită repede servitorul după domnul Harris și să poruncească să i se pregătească de îndată caii, Elinor îi scrise câteva rânduri mamei ei.

Mângâierea de a avea în momentul acela un prieten de felul colonelului Brandon, un asemenea om care s-o întovărășească pe mama lor, era mare; o, cât de recunoscătoare îi era pentru toate acestea! Un prieten a cărui judecată ar putea-o călăuzi pe mama ei, a cărui prezență avea cu siguranță să-i aducă ușurare, și a cărui prietenie ar putea-o alina! Dacă șocul unei astfel de chemări urgente putea fi cât de cât micșorat de ceva, apoi acest lucru nu l-ar fi putut realiza decât prezența lui, comportarea lui și ajutorul ce i-l putea da.

Oricare i-ar fi fost simțămintele, el acționă între timp cu toată fermitatea unei minți ordonate, făcu toate aranjamentele necesare în cea mai mare grabă și își calculă cu cea mai mare precizie momentul în care i-ar fi putut aștepta Elinor întoarcerea. Nu pierdu nicio clipă, nu zăbovi în niciun fel. Caii sosiră încă înainte ca ei să-i aștepte; și strângându-i doar mâna cu un aer grav, după ce-i adresă câteva cuvinte pe un ton prea scăzut ca Elinor să-l poată auzi, se grăbi să se urce în trăsură. Era aproape miezul nopții și Elinor se întoarse în

camera în care se afla sora ei ca să-l aștepte pe doctor și s-o vegheze până dimineața. Fu o noapte la fel de chinuită pentru amândouă. Orele se scurgeau una după alta aducându-i Mariannei o suferință ce n-o lăsa să doarmă, făcând-o să delireze, iar lui Elinor o îngrijorare cumplită ce dură până la sosirea domnului Harris. Temerile ei, o dată stârnite, îi zdrobiră încrederea ce o susținuse până atunci; iar servitoarea care stătea și ea împreună cu Elinor, căci aceasta nu voise să o cheme pe doamna Jennings, nu făcu decât s-o chinuiască și mai tare, făcând aluzie la cele ce-i trecuseră mereu prin minte stăpânei ei.

Gândurile Mariannei se legau încă, din când în când, de mama ei; și ori de câte ori îi pomenea numele, un fior o străbătea pe Elinor; nenorocită că nu poate aduce o alinare imediată, își închipuia că în curând orice ușurare ar putea deveni zadarnică și că totul fusese amânat prea mult; și-o imagină pe biata ei mamă sosind prea târziu ca să-și mai vadă fiica iubită sau s-o mai poată găsi cu mintea întreagă.

Era tocmai pe punctul de a trimite din nou după domnul Harris sau dacă el nu putea veni, după alt om competent, când acesta sosi, dar nu înainte de ora cinci. Părerea lui însă îi scuză într-o oarecare măsură întârzierea;
căci deși recunoscu o schimbare în rău la pacienta sa
– întru totul neașteptată și foarte neplăcută – își exprimă credința că nu poate fi vorba de o primejdie adevărată și sugeră un alt tratament ce ar fi putut aduce o ameliorare, manifestând o încredere care-i fu comunicată în mai mică măsură și lui Elinor. Promise să treacă din nou pe acolo după vreo trei-patru ore și când le părăsi, atât pacienta, cât și atenta ei îngrijitoare erau mai liniștite ca până atunci.

A doua zi dimineață doamna Jennings află de cele întâmplate cu multă îngrijorare și le făcu multe reproșuri pentru faptul că nu fusese și ea chemată în ajutor.
Temerile ce le avusese până atunci, care-i fuseseră acum confirmate atât de categoric de cele întâmplate, o făcură să nu mai pună de loc la îndoială tristul deznodământ;
și deși încercă să o consoleze pe Elinor, convingerea bătrânei doamne despre primejdia în care se găsea Marianne nu-i îngădui să-i ofere lui Elinor mângâierea speranței. Era într-adevăr mâhnită până în adâncul sufletului. Declinul rapid, moartea timpurie a unei fete atât de tinere și de încântătoare ca Marianne ar fi impresionat și o persoană mai puțin preocupată de binele ei. Dar doamna Jennings avea cu totul alte motive să o compătimească. Timp de trei luni Marianne îi fusese tovarășă, se mai afla încă în grija ei și toată lumea știa că tânăra fată fusese din greu lovită de soartă și că era adânc nefericită. Mai era și martora suferinței surorii ei, pe care o simpatiza în mod cu totul deosebit, iar cât despre mama lor, durerea ce o simțea doamna Jennings față de ea, când se gândea că Marianne înseamnă probabil

pentru doamna Dashwood ceea ce Charlotte însemna pentru ea, compătimirea ei pentru suferințele mamei, izvorau de-a dreptul din inimă.

Domnul Harris fu foarte punctual când reveni să-și examineze pacienta; dar din păcate nu avu prilejul decât să-și vadă înșelate speranțele ce și le pusese în vizita lui anterioară. Doctoriile ce le prescrisese dăduseră greș; temperatura nu scăzuse de loc; iar Marianne, care era mai liniștită, dar foarte schimbată, părea extrem de toropită. Elinor, care sesiză într-o clipă temerea doctorului și chiar mai mult decât ceea ce simțea el, propuse ca să se mai ceară și sfaturile altcuiva. Domnul Harris nu consideră însă necesar acest lucru: mai avea ceva de încercat, un nou tratament, despre al cărui rezultat era la fel de încrezător cum se arătase a fi și față de cel de până atunci; așa că vizita lui se încheie cu asigurări încurajatoare, pe care Elinor le auzi, dar nu le mai putu crede. Era calmă, în afară de clipele când se gândea la mama ei; dar aproape că deznădăjduise; și rămase așa, pradă descurajării până la prânz, abia dezlipindu-se de patul unde zăcea sora ei, cu gândurile rătăcindu-i de la o imagine dureroasă, de la un prieten în suferință, la altul; o tortura cumplit conversația doamnei Jennings, care nu se dădea de loc îndărăt să atribuie gravitatea și puterea acestei crize nenumăratelor săptămâni de indispoziție anterioară, produse de deziluzia pe care o încercase Marianne. Elinor, își dădea și ea seama că această presupunere este foarte adevărată și acest lucru fu o nouă sursă de suferință pentru gândurile ei.

Pe la prânz însă începu, dar cu multă precauție, cu groaza de a nu mai încerca o nouă dezamăgire – care un timp o făcu să nu se destăinuiască nici măcar prietenei ei – să-și închipuie și să spere că poate percepe o foarte ușoară ameliorare a pulsului surorii ei; așteptă, îl luă încă o dată și încă o dată; și-n cele din urmă, stăpânită de o agitație pe care și-o putu ascunde sub un calm aparent, mult mai greu decât își tăinuise suferința ei de până atunci, îndrăzni să-i împărtășească și doamnei Jennings speranțele ce le avea. Deși uitându-se la Marianne fu silită să recunoască o ameliorare temporară, doamna Jennings încercă să n-o lase pe tânăra ei prietenă să se mângâie cu ideea că aceasta va fi de durată; iar Elinor căutând să nu se mai lase înșelată de speranțe, își spuse și ea că nu mai trebuie să nădăjduiască. Era însă prea târziu. Speranța pusese stăpânire pe ea; și îmboldită de o nerăbdare care făcea să i se strângă inima, se aplecă asupra surorii ei ca să observe – nici ea nu știa ce. Trecu o jumătate de oră și cu toate acestea simptomul favorabil nu dispăruse încă. Dimpotrivă, mai apărură și altele care să-l confirme. Respirația Mariannei, pielea și buzele ei, toate îi dădeau lui Elinor impresia a fi semne de ameliorare; iar Marianne își aținti asupra ei o privire lucidă,

deși toropită. Acum era în egală măsură copleșită când de îngrijorare, când de speranță și nu avu o clipă de liniște. Până ce nu sosi domnul Harris, la ora patru, când, asigurările și felicitările lui cu privire la însănătoșirea surorii ei, care întrecuse până și așteptările sale, îi dădură încredere, îi aduseră consolare și lacrimi de bucurie în ochi.

Marianne se simțea mai bine în toate privințele; și el declară că se află fără doar și poate în afara oricărei primejdii. Doamna Jennings, mulțumită de parțiala justificare a sumbrelor ei preziceri, dovedită de spaima simțită până nu de mult, își permise să se încreadă în aprecierea lui și recunoscu, cu sinceră bucurie și curând cu o veselie lipsită de orice urmă de îndoieli, probabilitatea unei însănătoșiri complete.

Dar Elinor nu putea fi veselă. Bucuria ei era de cu totul altă natură și ducea la ceva cu totul diferit de voioșie. Gândul că Marianne revenise la viață, la sănătate, la cei apropiați și la mama ei care-o iubea nebunește, îi umplea inima de un sentiment de deplină ușurare și de caldă recunoștință; dar nu-i prilejui manifestări exterioare de bucurie, nici prin vorbe și nici prin zâmbete. În fundul sufletului ei Elinor simțea o mulțumire tăcută și profundă.

Cu mici întreruperi continuă să stea la căpătâiul surorii ei întreaga după-amiază; potolindu-i temerile, satisfăcându-i toate dorințele spiritului ei istovit, oferindu-i ajutorul ei în toate privințele și urmărindu-i fiecare răsuflare. Firește că, uneori, se mai gândea la posibilitatea vreunei reveniri a bolii, ceea ce o făcea din nou să-și dea seama ce însemnează să fii îngrijorat; dar când observă, după ce o examină cu și mai multă atenție, că toate simptomele unei însănătoșiri se făceau în continuare simțite, când, pe la șase, o văzu pe Marianne căzând într-un somn profund și liniștit, și, după toate aparențele, odihnitor, toate îndoielile ei fură înlăturate.

Se apropia acum momentul când s-ar fi putut înapoia colonelul Brandon. Elinor spera ca, pe la zece sau în orice caz nu mult mai târziu, mama ei să nu mai trăiască sub îngrozitoarea încordare pe care trebuia s-o încerce probabil în drumul ei spre Cleveland. Și pe urmă și colonelul! Nici el nu era probabil mai puțin de compătimit! Oh, cât de încet mai trecea timpul ce-i împiedica să afle vestea cea bună!

Pe la șapte, lăsând-o pe Marianne într-un somn dulce, coborî în salon să ia ceaiul împreună cu doamna Jennings. La micul dejun nu putuse mânca cine știe ce din pricina temerilor ei, iar la prânz de bucurie; așa că gustarea pe care urma s-o ia în starea de mulțumire în care se afla, era foarte binevenită. După ce băură ceaiul, doamna Jennings ar fi vrut să o convingă să se odihnească puțin, înainte de sosirea mamei ei, lăsând-o pe ea să-i ia locul la căpătâiul Mariannei; dar Elinor nu simțea oboseala, nu era în stare să doarmă în clipele

acelea și nu putea fi ținută departe de sora ei, dacă acest lucru nu era absolut necesar. Așa că, după ce doamna Jennings o însoți până sus, în camera bolnavei, să se convingă și ea că totul merge bine, o lăsă acolo pe Elinor, cu îndeletnicirea și gândurile ei, iar ea se retrase în propria-i cameră să scrie niște scrisori și apoi să se culce.

Noaptea fu rece și furtunoasă. Vântul sufla în jurul casei și ploaia răpăia în ferestre; dar Elinor, fericită în sinea ei, nu ținea seama de ce se petrece afară: Marianne continua să doarmă în ciuda rafalelor puternice; cât despre călători, ei aveau să fie din plin răsplătiți pentru neplăcerile prin care treceau acum.

Orologiul bătu ora opt. De-ar fi fost zece, Elinor ar fi fost convinsă în clipa aceea că aude o trăsură apropiindu-se de casă; iar convingerea ei că auzise totuși așa ceva fu atât de puternică, încât, în ciuda faptului că ar fi fost aproape imposibil ca ei să fi și sosit se duse până în cămăruța de toaletă de lângă odaia în care se afla, și deschise un oblon ca să se convingă care este adevărul. Își dădu numaidecât seama că auzul n-o înșelase. Observă numaidecât felinarele pâlpâind ale unei trăsuri. La lumina lor neclară avu impresia că distinge că e trasă de patru cai și această constatare, ce dovedea îngrijorarea extremă a bietei ei mame, explica într-o oarecare măsură faptul că sosiseră atât de repede.

Nicicând până atunci nu-i venise lui Elinor mai greu decât în clipa aceea să fie calmă. Fiind încredințată de sentimentele pe care trebuie să le încerce mama ei, pe când trăsura urma să oprească la ușă – îndoielile, groaza, disperarea ei poate – și gândindu-se la ce avea ea să-i spună – era imposibil, să fie calmă fiind conștientă de toate acestea. N-avea altceva mai bun de făcut decât să se grăbească; așa că, zăbovind în odaie doar până ce o putu lăsa în locu-i pe camerista doamnei Jennings, se grăbi să coboare.

Agitația pe care o auzi în vestibul, pe când trecea printr-un culoar interior, o asigură că musafirii intraseră în casă. Se repezi spre salon, intră – și-l văzu doar pe Willoughby.

CAPITOLUL XLIV

Tresărind îngrozita la vederea lui, Elinor nu făcu decât să se supună primei porniri a sufletului ei, dând să părăsească imediat încăperea; și pusese mâna pe clanță, dar se opri acolo pentru că el înaintă repede și, pe un glas care îi poruncea mai degrabă decât o ruga, îi spuse:

— Domnișoară Dashwood, te implor să rămâi o jumătate de oră… măcar zece minute…

— Nu, domnule, îi răspunse ea hotărâtă. N-am să rămân. Dumneata nu poți avea vreo treabă cu mine. Presupun că servitorii au uitat să te informeze că domnul
Palmer nu este acasă.

— Chiar dacă mi-ar fi spus, strigă el cu vehemență, că domnul Palmer și toate rudele lui s-au dus la naiba, și tot nu m-ar fi făcut să mă întorc de la ușă. Am treabă cu dumneata și numai cu dumneata.

— Cu mine! exclamă ea în culmea uimirii, ei bine, domnule, spune repede ce ai de spus, și dacă se poate, fii, te rog, mai puțin violent.

— Atunci ia loc și vom face precum zici.

Elinor ezită; nu știa ce să facă. Se gândi că bravul colonel Brandon ar putea da peste el, acolo. Dar îi promisese să-l asculte. Și voia să audă ce spune nu numai pentru că-și dăduse cuvântul, dar și pentru că îi stârnise curiozitatea. Așadar, după o clipă în care își adună gândurile, ajungând la concluzia că prudența îi cerea să se grăbească și că încuviințarea ei nu putea decât să ajute la asta, se îndreptă fără o vorbă către un scaun și se așeză. Willoughby se așeză lângă ea și un timp niciunul nu scoase o vorbă.

— Spune repede ce ai de spus, domnule, te rog, zise
Elinor nerăbdătoare. Nu am timp de pierdut.

Willoughby ședea într-o atitudine de profundă meditație și nu păru s-o audă.

— Sora dumitale, spuse el dintr-o dată, e în afară de orice pericol. Am aflat acest lucru de la servitor. Domnul fie lăudat! Dar e adevărat? E sigur?

Elinor nu vru să-i răspundă. El repetă întrebarea, cu și mai multă insistență.

— Pentru numele lui Dumnezeu, este sau nu este în afară de pericol?

— Sperăm că este.

Willoughby se ridică și se plimbă prin odaie.

— Dac-aș fi știut-o cu o jumătate de oră în urmă…
dar acuma, de vreme ce tot sunt aici, spuse el vorbind cu o vioiciune silită, pe când se întorcea la scaunul de pe care se ridicase, ce

importanță mai are? Măcar o dată, domnișoară Dashwood… chiar de-o fi poate ultima dată… să am de ce mă bucura… Spune-mi sincer, îi zise el, pe când obrajii i se împurpurară și mai tare, mă crezi un ticălos sau un zevzec?

Elinor îl privi și mai uimită. Începu să creadă că se află sub influența băuturii; ciudățenia acestei vizite și a comportării lui nu părea să aibă altă explicație; având așadar această impresie se ridică numaidecât și spuse:

— Domnule Willoughby, te sfătuiesc să te întorci la
Combe Magna. Nu am răgaz să mai stau cu dumneata.
Orice ai avea să-mi spui, mâine vei fi mai liniștit și o să mă poți lămuri mai bine.

— Te înțeleg, replică el cu un zâmbet foarte expresiv și pe un glas cât se poate de calm; da, sunt beat! Jumătatea de litru de porto, pe care l-am băut după friptura de vacă de la Marlborough, a fost suficientă ca să mă dea peste cap.

— La Marlborough! strigă Elinor, înțelegând tot mai puțin cele ce-i spunea.

— Da. Am plecat din Londra azi dimineață la opt și de atunci singurele zece minute în care am coborât din trăsură au fost cele pe care le-am petrecut la Marlborough, când am luat o gustare.

Seriozitatea comportării sale și privirea lui, de loc tulbure, ațintită asupra ei în timp ce-i vorbea, o convinseră pe Elinor că orice altă nebunie de neiertat l-ar fi putut aduce la Cleveland, nu pornise într-acolo într-un moment de beție, așa încât, după o clipă de gândire, îi spuse:

— Domnule Willoughby, s-ar cuveni să simți, eu o simt în orice caz, că, după toate cele întâmplate, sosirea dumitale aici, în felul acesta, și insistența cu care ai vrut să stai de vorbă cu mine, necesită scuze deosebite. Ce înseamnă de fapt întreaga dumitale comportare?

— Înseamnă, spuse el, energic și grav, că vreau să te fac, dacă pot, să mă urăști ceva mai puțin decât în momentul de față. Vreau să-ți dau un fel de explicație, să mă scuz oarecum pentru cele întâmplate; vreau să-mi descarc sufletul față de dumneata și convingându-te că, deși am fost întotdeauna un dobitoc, n-am fost întotdeauna și un ticălos, doresc să fiu într-o oarecare măsură iertat de Ma… de sora dumitale.

— Acesta este motivul adevărat pentru care ai venit?

— Acesta este, pe cuvântul meu, răspunse el, cu o căldură care i-l reaminti dintr-o dată pe fostul Willoughby, și care o făcu, în pofida ei, să-l considere sincer.

— Dacă ai venit numai pentru asta, poți fi mulțumit de pe acuma; căci Marianne te iartă, te-a iertat de mult.

— M-a iertat? exclamă el cu aceeași intensitate. Atunci înseamnă că m-a iertat înainte de a se fi cuvenit s-o facă. Dar o să mă ierte din nou, având motive mai temeinice. Vrei să m-asculți acum?

Elinor încuviință, dând din cap.

— Nu știu, spuse el, după ce se lăsă o clipă de tăcere între ei, în care timp ea îl așteptă să vorbească, iar el rămase cufundat în gânduri, cum ți-ai explicat dumneata comportarea mea față de sora dumitale, sau ce motiv diabolic i-ai putut atribui. Poate că n-ai să fii în stare să-ți formezi o părere mai bună despre mine – merită totuși să mă supun și acestei grele încercări – dar o să afli totul. Când am început să mă împrietenesc cu familia dumitale, n-am avut altă intenție și nici alt scop decât să-mi petrec timpul în mod plăcut, cât voi fi obligat să rămân în Devonshire, într-un mod mult mai plăcut decât până atunci. Persoana încântătoare a surorii dumitale, cât și manierele ei interesante, nu puteau să nu-mi placă;
și comportarea ei față de mine aproape de la început a fost de așa natură… e uimitor când mă gândesc la felul ei de a fi și la cum era ea, încât inima mea n-a rămas nesimțitoare! Dar, trebuie să mărturisesc că, la început, n-a făcut decât să-mi flateze orgoliul. Prea puțin preocupat de fericirea ei, gândindu-mă numai la propriul meu amuzament, lăsându-mă pradă unor simțăminte pe care mă obișnuisem să mi le permit, m-am străduit, pe cât îmi stătea în putință, să-i plac cât mai mult, fără să am însă intenția de a răspunde afecțiunii ei.

În clipa aceea, aruncându-i o privire mânioasă și plină de dispreț, Elinor îl opri, spunându-i:

— Nu cred că mai merită, domnule Willoughby, ca dumneata să-ți continui relatarea sau ca eu să te ascult.
Un asemenea început nu mai poate fi urmat de nimic.
Nu mă mai chinui, obligându-mă să aud restul poveștii.

— Insist să-mi dai ascultare până la capăt, replică el.
N-am avut niciodată o avere prea mare și am fost întotdeauna foarte risipitor, obișnuit să mă învârt în cercul unor oameni mai înstăriți decât mine. Fiecare an ce s-a scurs după ce am devenit major sau chiar și mai înainte, cred, n-a făcut decât să-mi sporească datoriile; și deși moartea bătrânei mele verișoare, doamna Smith, urma să mă scape de ele, evenimentul acela fiind nesigur și poate foarte îndepărtat, aveam intenția să-mi reabilitez situația, căsătorindu-mă cu o femeie bogată. Nu mă puteam așadar gândi în mod serios la o legătură cu sora dumitale; și dând dovadă de meschinărie, de un egoism și de o cruzime pe care nici măcar privirea indignată și disprețuitoare a dumitale, domnișoară Dashwood, n-o pot vreodată dezaproba îndeajuns – acționam în așa fel încât să-i cuceresc dragostea, fără să

mă gândesc însă să răspund acestui sentiment. Un singur lucru pot spune în apărarea mea: chiar și atunci, în starea aceea îngrozitoare de orgoliu egoist, nu știam ce suferință aveam să provoc, pentru că atunci nu știam ce înseamnă să iubești. Dar am știut-o vreodată? Acest lucru se poate prea bine pune la îndoială, căci, dac-aș fi iubit cu adevărat, aș fi putut oare să-mi sacrific sentimentele îngâmfării și setei de bani? Sau mai mult decât atât, le-aș fi putut oare sacrifica pe ale ei?
Dar am făcut-o. Pentru a evita o oarecare sărăcie, pe care dragostea și prezența ei alături de mine ar fi lipsit-o de orice neplăceri, am pierdut, ajungând la bogăție, toate bucuriile pe care mi le-ar fi putut aduce banii.

— Va să zică, spuse Elinor, oarecum îmblânzită, te-ai simțit la un moment dat atașat de ea?

— Să fi fost orb la astfel de farmece, să fi rezistat unei asemenea duioșii! Există oare vreun bărbat pe pământul ăsta care ar fi putut să o facă? Da, încetul cu încetul, mi-am dat seama că încep să țin sincer la Marianne; și cele mai fericite ceasuri din viața mea sunt acelea petrecute alături de ea, când simțeam că intențiile mele sunt onorabile, iar sentimentele fără prihană. Dar chiar și atunci, când eram pe deplin hotărât să-i cer mâna, mi-am permis, așa cum nu s-ar fi cuvenit s-o fac, să amân de la o zi la alta momentul, nedorind să mă logodesc, atâta timp cât situația în care mă găseam era atât de încurcată. N-am să argumentez în această privință și nici n-am să mă opresc pentru ca dumneata să-mi vorbești pe larg despre absurditatea – ea să nu zicem mai rău – de a-mi face scrupule pentru că nu mi-am legat credința acolo unde-mi angajasem onoarea. S-a dovedit că am fost un nătâng viclean, având mare grijă să găsesc un prilej favorabil de a deveni pentru totdeauna un om nenorocit și vrednic de dispreț. În cele din urmă m-am hotărât, totuși; m-am decis, ca de îndată ce voi avea ocazia să fiu singur cu ea, să-i explic atenția pe care i-o acordasem mereu și s-o asigur deschis de afecțiunea de care mă străduisem atât de mult să dau dovadă. Dar între timp – în decursul câtorva ore ce aveau să mai treacă până când urma să am ocazia de a-i vorbi între patru ochi – s-a petrecut ceva… a avut loc o întâmplare nefericită care avea să-mi zdruncine hotărârea și o dată cu ea și fericirea. S-a făcut o descoperire – și aici ezită plecând ochii în jos. Doamna Smith fusese într-un fel sau altul informată, de vreo rudă îndepărtată, îmi închipui, care avea tot interesul să mă facă să-mi pierd orice trecere pe lângă bătrâna mea verișoară, despre o intrigă amoroasă, o legătură… dar cred că nu mai este cazul să mă explic, adăugă el, privind-o cu ochii întrebători și cu o față și mai aprinsă încă, intimitatea dumitale cu… probabil că ai aflat de mult despre întreaga poveste.

— Da, am aflat, replică Elinor, roșind și ea la rândul ei și

împietrindu-și inima din nou, așa încât să nu mai simtă nicio milă față de el, am auzit totul; și trebuie să-ți mărturisesc că nu știu ce explicație ai putea aduce pentru a te dezvinovăți de această poveste îngrozitoare.

— Nu uita, strigă Willoughby, cine a fost acela care ți-a prezentat-o. Să fi fost oare imparțial? Recunosc că ar fi trebuit să respect situația și reputația domnișoarei respective. Nu intenționez să mă justific, dar, pe de altă parte, nu te pot lăsa să presupui că n-am nimica de spus…
că din pricină că a avut de suferit nu i se mai poate reproșa nimic și din pricină că eu am fost desfrânat, ea trebuie să fie neapărat o sfântă. Dacă ardoarea ei pătimașă, slăbiciunea minții ei… dar nu vreau să mă apăr. Dragostea ce mi-a dovedit-o trebuia să mă facă să mă port mai frumos; și adesea mă gândesc, făcându-mi reproșuri, la duioșia ei care, pentru scurtă vreme, ar fi putut să mă aducă pe calea cea bună. Ce n-aș da, ce n-aș da ca lucrurile astea să nu se fi întâmplat cu adevărat! Dar eu nu i-am făcut rău numai ei; am făcut rău și cuiva, a cărei dragoste pentru mine (pot s-o spun oare?) n-a fost mai puțin profundă decât a Elizei; și a cărei minte… este infinit superioară!

— Și cu toate acestea, indiferența dumitale față de fata aceea nenorocită – și trebuie să-ți spun acest lucru oricât de neplăcut mi-ar fi să discut un asemenea subiect
– indiferența dumitale nu înseamnă o scuză pentru cruzimea cu care ai abandonat-o. Să nu te simți scuzat – cruzimea dumitale iresponsabilă, atât de evidentă, nu poate fi scuzată de vreo slăbiciune oarecare, de vreo deficiență a minții ei. Trebuie să fi știut că pe când dumneata te distrai în Devonshire, făcându-ți alte planuri, întotdeauna vesel și fericit, ea era redusă la cea mai cumplită sărăcie.

— Dar pe cuvântul meu că n-am știut-o, replică cu înflăcărare Willoughby. Nu mi-am adus aminte că omisesem să-i las adresa; și dac-ar fi avut puțin cap ar fi știut cum s-o afle.

— Ei bine, domnule, și ce-a spus doamna Smith?

— M-a acuzat numaidecât pentru fapta mea și îți poți da seama de încurcătura în care mă aflam. Puritatea vieții ei, concepțiile ei rigide, faptul că nu cunoștea lumea – toate erau împotriva mea. Nu-mi puteam nega fapta și în zadar am încercat să-i atenuez gravitatea. Presupun că se îndoia încă mai de demult de moralitatea comportării mele în general și mai era, pe deasupra, nemulțumită de puțina atenție și de timpul prea scurt pe care i-l acordasem cu ocazia acelei vizite.

Pe scurt, totul s-a terminat cu o ruptură definitivă.
M-aș fi putut salva într-un singur fel. Mânată de o înaltă moralitate, biata femeie se arătă dispusă să uite trecutul cu condiția să mă însor cu Eliza. Dar asta n-o puteam face, așa că am fost literalmente izgonit

din casa și din inima ei. Noaptea ce a urmat acestei întâmplări – trebuia să plec a doua zi de dimineață – mi-am petrecut-o meditând la ceea ce aveam să fac în viitor. În sufletul meu s-a dat o luptă aprigă, dar de scurtă durată. Afecțiunea ce-o simțeam față de Marianne, convingerea mea fermă că și ea mă iubește… toate acestea n-au fost suficiente pentru a înlătura groaza mea de sărăcie, n-au putut să învingă falsele idei despre necesitatea bogăției, spre care eram înclinat de la natură și pe care le încurajase societatea de oameni avuți în care mă învârtisem. Aveam motive să cred că actuala mea soție se va căsători cu mine, dacă mă voi hotărî să-i cer mâna, și am ajuns să mă conving că nu-mi rămâne nicio altă cale înțeleaptă de urmat. Trebuia însă să fac față unei situații extrem de dificile, înainte de a pleca din Devonshire: fusesem poftit să cinez cu dumneavoastră chiar în ziua aceea; era, așadar, nevoie de o scuză care să-mi permită să nu mă țin de cuvânt. Dar a trebuit să dezbat îndelung hotărârea dacă urma să-mi cer iertare în scris sau prin viu grai. Simțeam că ar fi îngrozitor să o mai văd pe Marianne;
și mă îndoiam chiar că dacă o voi revedea voi mai putea să mă țin de hotărârea pe care o luasem. În această privință însă, așa cum au dovedit-o și cele ce s-au petrecut, mi-am subevaluat capacitatea mea spirituală; căci m-am dus, am văzut-o, mi-am dat seama cât este de nefericită și-am părăsit-o așa nenorocită cum era… am părăsit-o sperând să n-o mai văd niciodată.

— Dar de ce-ai mai trecut pe la noi, domnule Willoughby? întrebă Elinor cu reproș; un bilețel te-ar fi scos din încurcătură. De ce era necesar să ne mai vizitezi?

— Era necesar pentru propria mea mândrie. Nu puteam suporta să plec din ținut într-un fel care să vă facă pe dumneavoastră sau pe cei din împrejurimi să bănuiți ceva din cele petrecute între doamna Smith și mine, așa că m-am hotărât să trec pe la vilă, în drum spre Honiton. Dar imaginea pe care mi-a oferit-o scumpa dumitale soră, a fost într-adevăr înspăimântătoare; și ce e mai rău e că am găsit-o și singură. Erați toate plecate nu știu unde. Abia cu o seară înainte o părăsisem atât de deplin, atât de ferm hotărât în sinea mea să mă comport așa cum se cuvine! Doar câteva ceasuri să mai fi trecut și am fi fost definitiv logodiți; îmi aduc aminte cât de vesel și de fericit mai eram, pe când mă întorceam de la vilă la Allenham, mulțumit de mine însumi, încântat de toată lumea! Dar în ultima noastră întrevedere m-am apropiat de ea cu un sentiment de vinovăție, care aproape că mi-a răpit puterea de a mă preface. N-am să uit niciodată mâhnirea ei, dezamăgirea ei, profundul ei regret când i-am spus că sunt constrâns să părăsesc așa, dintr-o dată, comitatul Devonshire – și pe deasupra nădejdea, încrederea ce și-o punea în mine! Oh, Doamne, ce nemernic lipsit de inimă am mai fost!

Tăcură amândoi câteva clipe. Elinor vorbi cea dintâi.

— I-ai spus că ai să te întorci în curând?

— Nu știu ce i-am spus, replică el enervat; fără îndoială că mai puțin decât ar fi trebuit să-i spun ținând seama de trecut și probabil mai multe decât cele confirmate de viitor. Nici nu mă mai pot gândi la scena aceea. E imposibil! Și apoi a mai venit și scumpa dumitale mamă să mă mai chinuiască în continuare, cu toată bunătatea și încrederea ei față de mine. Doamne, Dumnezeule! A fost într-adevăr un chin! Mă simțeam îngrozitor. Nici nu-ți închipui dumneata, domnișoară Dashwood, ce mângâiere înseamnă pentru mine să mă gândesc la nefericirea ce-am încercat-o. Îmi datorez mie însumi o astfel de răzbunare pentru nechibzuința prostească și ticăloasă a propriei mele inimi, potrivit căreia toate suferințele mele trecute nu înseamnă pentru mine acum decât triumf și încântare. Ei bine, am plecat, am părăsit tot ceea ce îmi era drag și m-am dus la cei cărora le eram, în cel mai bun caz, indiferent. În timpul călătoriei mele la Londra – am mers cu propriii mei cai, prin urmare a fost lungă, n-am avut pe nimeni cu cine să vorbesc; gândurile mi-erau atât de vesele, totul era atât de ademenitor când mă gândeam la ce mă așteaptă! Iar, pe de altă parte, când îmi întorceam privirile înapoi, spre Barton, aveam în fața ochilor o imagine atât de mângâietoare!
Oh, a fost o călătorie binecuvântată!

Se opri.

— Ei bine, domnule, spuse Elinor care, deși îl compătimea, abia aștepta să-l vadă plecat, și asta-i totul?

— Totul? Nu, ai uitat ce s-a întâmplat la Londra?
Scrisoarea aceea ticăloasă? Nu ți-a arătat-o?

— Da, am văzut întreaga corespondență.

— Când am primit primul bilet de la ea (și l-am primit numaidecât, căci am fost tot timpul la Londra) nici n-am cuvinte să spun prin ce-am trecut – ca să folosesc o expresie atât de curentă; sau ca să vorbesc mai simplu, poate prea simplu pentru a mai stârni vreo emoție, am încercat un sentiment foarte, foarte dureros. Fiecare rând, fiecare cuvânt a fost pentru mine – ca să folosesc o metaforă de mult banalizată și pe care scumpa autoare a scrisorilor mi-ar interzice-o dacă ar fi aici – un pumnal înfipt în inima mea. Și, uzând de un limbaj asemănător, aș spune că sosirea Mariannei la Londra a căzut asupra mea ca o lovitură de trăsnet! Trăsnete și pumnale! Ce reproșuri mi-ar mai fi făcut! Gusturile ei, părerile ei, cred că i le cunosc mai bine decât pe ale mele și sunt convins că îmi sunt mai dragi.

Inima lui Elinor, care în decursul acestei extraordinare conversații trecuse adesea de la un sentiment la altul, se îmblânzi din nou; cu toate acestea consideră că este de datoria ei să-l facă pe Willoughby să

renunțe la asemenea idei ca cele exprimate mai în urmă.

— Asta nu-i drept, domnule Willoughby. Adu-ți aminte că ești căsătorit. Relatează, te rog, doar ceea ce potrivit conștiinței dumitale socotești că este necesar să aud eu.

— Asigurându-mă că îi sunt încă la fel de drag ca în trecut, că în ciuda nenumăratelor săptămâni de despărțire sentimentele ei nu se schimbaseră și că avea aceeași deplină încredere în statornicia mea, bilețelul Mariannei mi-a deșteptat remușcări cumplite. Spun că mi-a deșteptat, pentru că timpul și faptul că trăiam în Londra, ocupațiile și desfrâul, mi le mai potoliseră într-o oarecare măsură;
mă transformasem într-un ticălos înrăit, considerând că-mi este indiferentă și preferând să-mi închipui că și eu i-am devenit cu siguranță indiferent; gândindu-mă la atașamentul dintre noi ca la o poveste neserioasă, lipsită de importanță, dând din umeri spre a-mi dovedi că așa stau lucrurile, încercând să reduc la tăcere reproșurile ce mi le făceam, să-mi înfrâng scrupulele, spunându-mi uneori în sinea mea că voi fi tare bucuros să aflu că s-a măritat bine. Dar biletul primit de la ea m-a făcut să mă cunosc mai bine. Mi-am dat seama că îmi este mult mai dragă decât orice altă femeie de pe lume și că mă port cu ea într-un chip scandalos. Dar tocmai atunci se stabilise totul între domnișoara Gray și mine. Nu mai puteam da înapoi. Tot ceea ce puteam face era să vă evit pe amândouă. Nu i-am răspuns Mariannei, încercând astfel să o fac să nu-mi mai dea atenție și să nu mă mai caute; și un timp am fost chiar foarte hotărât nici să nu trec măcar prin Berkeley Street; dar până la urmă, chibzuind că e mai înțelept să las impresia că sunt doar o cunoștință obișnuită, oarecare, într-o dimineață, după ce v-am văzut plecând, și știindu-mă astfel în siguranță, mi-am lăsat cartea de vizită.

— Ai așteptat să ne vezi plecând!

— Exact precum spui. Ai fi uimită dacă ai afla de câte ori v-am supravegheat și cât de des mi s-a întâmplat să fiu pe punctul de a vă întâlni. De multe ori a trebuit să intru în vreun magazin, spre a evita să fiu zărit de voi, în timp ce treceați cu trăsura. Deoarece locuiam în Bond Street, rar dacă trecea vreo zi în care să nu dau cu ochii de vreuna din voi. Și numai o atenție permanentă din partea mea, o dorință fermă și neabătută de a nu mă lăsa văzut de voi ne-a făcut să nu ne întâlnim atâta vreme. I-am evitat cât am putut pe Middletoni și nu numai pe ei, dar pe toți aceia care se puteau dovedi a fi cunoștințe comune. Neștiind însă că Middletonii sunt la Londra, cred că am dat din greșeală peste sir John chiar în ziua sosirii lui, adică a doua zi după ce trecusem eu pe la doamna Jennings. M-a poftit să vin în seara aceea la o petrecere, o serată dansantă acasă la el. De nu mi-ar fi spus, încercând în felul acesta să-i accept invitația, că veniți, dumneata și sora dumitale, nu mi-ar fi fost de loc teamă să mă aflu în preajma lui.

A doua zi de dimineață am primit un alt bilet de la Marianne; se mai arăta încă afectuoasă, sinceră, candidă și încrezătoare, tot ce mă putea face să-mi urăsc propria comportare. Nu i-am putut răspunde. Am încercat, dar n-am fost în stare să aștern pe hârtie măcar o singură propoziție. Dar cred că n-a existat clipă în ziua aceea în care să nu mă gândesc la ea. Dacă mă poți compătimi, domnișoară Dashwood, compătimește-mă pentru situația în care mă aflam atunci. Gândindu-mă numai la sora dumitale, cu inima plină de dragoste pentru ea, eram silit să o fac pe fericitul îndrăgostit față de o altă femeie! Acele trei-patru săptămâni au fost îngrozitoare. Ei bine, nu mai trebuie să-ți spun că, în cele din urmă, v-am întâlnit totuși fără să vreau și cât de frumos m-am mai comportat! Ce seară chinuitoare a fost! De o parte Marianne, frumoasă ca un înger și spunându-mi Willoughby pe un asemenea ton! Vai, Doamne! Cum mi-a întins mâna, cerându-mi o explicație, cu ochii ei fermecători ațintiți asupra feței mele plini de o căldură atât de grăitoare! Iar de cealaltă parte Sophie, geloasă ca dracul, privind la tot ceea ce… Dar, nu mai are nicio importanță, a trecut acum. Ce mai seară! Am fugit de voi toți cât de repede am putut, dar nu înainte de a zări fața dulce a Mariannei palidă ca moartea. Aceea a fost ultima, ultima dată când mi-a fost dat s-o mai văd; felul în care mi-a apărut pentru ultima oară? N-am să uit niciodată! Dar când m-am gândit la ea astăzi, crezând că e pe moarte, am fost oarecum consolat socotind că știam exact cum avea să le apară acelora ce aveau să fie ultimii care o mai văd în viață. Am avut-o mereu în față, am avut-o tot timpul în fața ochilor mei, cât am călătorit; avea aceeași înfățișare și culoare.

Urmă o scurtă pauză în care amândoi căzură pe gânduri. Willoughby fu primul ce reveni la realitate și rupse tăcerea spunând:

— Ei, atunci să mă grăbesc și să plec. Ești sigură că sora dumitale e mai bine, că e în afară de pericol?

— Suntem încredințați de asta.

— Și biata voastră mamă, care, o iubește la nebunie pe Marianne!

— Dar despre scrisoare, domnule Willoughby, despre propria dumitale scrisoare nu ai nimica de spus?

— Da, da, mai ales despre scrisoarea aceea. Știi, a doua zi, sora dumitale mi-a scris din nou. Ai văzut ce mi-a spus. Luam micul dejun în casa familiei Ellison și scrisoarea ei mi-a fost adusă împreună cu altele. Sophie s-a întâmplat să dea cu ochii de ea înainte de a o vedea eu; și forma ei, eleganța hârtiei, scrisul de pe ea i-au trezit numaidecât bănuielile. Auzise foarte vag despre o legătură de a mea cu o domnișoară din Devonshire și ceea ce se întâmplase chiar sub ochii ei cu o seară înainte îi dăduse posibilitatea să remarce cine este tânăra și toate adunate la un loc o făcuseră să devină și mai geloasă încă.

Așadar, arborând aerul jucăuș ce te încântă la femeia pe care o iubești, deschise neîntârziat scrisoarea și-i citi conținutul. Fu răsplătită așa cum trebuie pentru nerușinarea ei. Citi ceea ce avea să o facă nefericită. I-aș fi putut suporta nefericirea, dar trebuia neapărat să-i potolesc mânia, răutatea. Ei, și ce părere ai, pe scurt, despre stilul epistolar al soției mele? Un stil delicat, duios, cu adevărat feminin, nu-i așa?

— Stilul soției dumitale! Dar scrisoarea era scrisă chiar de mâna dumitale.

— Da, dar n-am avut altceva de făcut decât să copiez în mod docil un șir de propoziții sub care mi-a fost rușine să mă iscălesc. Originalul a fost opera ei – fericite gânduri sugerate chiar de ea, într-un stil atât de dulce!

Dar ce puteam face? Eram logodiți, totul era pregătit, ziua nunții fixată – dar vorbesc ca un prost. Totul era pregătit, ziua fixată! Vorbind cinstit, aveam nevoie de banii ei și în situația în care mă aflam trebuia să fac orice să evit o ruptură. Și la urma urmelor, ce importanță mai avea pentru reputația mea în ochii Mariannei și ai celor din jurul ei felul în care îmi era formulat răspunsul? Nu aveam decât un singur scop. Trebuia să mă dovedesc un ticălos și dacă o făceam cu eleganță sau cu mojicie asta nu mai conta. „Și-au pierdut pentru totdeauna orice iluzie ar mai fi putut avea despre mine, mi-am spus. Voi fi pentru totdeauna izgonit din societatea lor; mă consideră un om lipsit de scrupule; scrisoarea nu va face altceva decât să mă socotească și un nemernic.” Astfel cugetam pe când, cu un fel de nepăsare disperată, copiam cuvintele soției mele, despărțindu-mă de tot ce-mi mai rămăsese de la Marianne. Am fost silit să-i dau cele trei bilețele ce mi le trimisese – din nefericire erau toate trei în portvizitul meu, căci altfel aș fi negat că le mai am și le-aș fi păstrat cu sfințenie. A trebuit să le scot la iveală și n-am putut nici măcar să le sărut. Iar șuvița ei de păr – pe aceea o purtasem întotdeauna asupra mea, în același portvizit care fu scotocit acum de doamna respectivă cu aceeași agresivitate zâmbitoare – acea scumpă șuviță, totul, până și ultima amintire îmi fu smulsă de ea.

— Greșești foarte mult domnule Willoughby; ești foarte vinovat, spuse Elinor pe când, fără să vrea, vocea îi trăda o emoție plină de compătimire; n-ar trebui să vorbești în felul acesta nici de doamna Willoughby și nici de sora mea. Singur ți-ai ales soarta. Nimeni nu te-a silit s-o faci. Îi datorezi soției dumitale cel puțin politețe și respect. Probabil că ține la dumneata, căci altfel nu te-ar fi luat de bărbat. Dacă vorbești despre ea cu atât de puțină amabilitate și cu dispreț nu-i aduci nicio compensație Mariannei; și nici nu cred că-ți ușurezi în vreun fel conștiința.

— Să nu-mi vorbești de soția mea, spuse el oftând din greu; nu

merită să-ți fie milă de ea. Știa că nu țin la ea, atunci când m-am însurat. Ei bine, ne-am căsătorit și ne-am dus la Combe Magna să fim fericiți și apoi ne-am întors la Londra să petrecem. Și acum nu ți-e milă de mine, domnișoară Dashwood? Sau ți-am spus degeaba toate astea? Nu sunt oare – cât de cât – mai puțin vinovat în ochii dumitale decât până acum? N-am fost întotdeauna rău intenționat. N-am reușit să-mi spăl nici măcar o părticică de vină?

— Te-ai dezvinovățit, firește, într-o oarecare, într-o foarte mică măsură. Te-ai dovedit a fi, în general, ceva mai puțin vinovat de cum te credeam eu. Inima dumitale s-a dovedit a fi mai puțin înrăită, mai puțin haină. Dar nu știu, zău dacă știu, cum ai fi putut aduce mai multă suferință decât ai izbutit să pricinuiești.

— Ai să vrei să-i împărtășești și surorii dumitale, când se va face bine, cele ce ți-am spus? Permite-mi să apar mai puțin vinovat și în ochii ei, ca și în ai dumitale.
Mi-ai spus că m-a și iertat. Dă-mi voie să-mi închipui că dacă are să știe mai bine ce-i în inima mea și care-s sentimentele mele de acum are să mă ierte mai spontan, mai firesc și cu mai multă înțelegere. Vorbește-i, te rog, despre nefericirea și căința mea; asigur-o de statornicia sentimentelor mele și, dacă vrei, spune-i te rog că în momentul de față îmi este mai dragă ca oricând.

— Am să-i spun tot ceea ce este necesar să-ți explice comportarea. Dar nu mi-ai pomenit încă de motivul anume care te-a făcut să vii acum și nici de felul în care ai aflat despre boala ei.

— Aseară, în foaierul teatrului Drury Lane, m-am întâlnit cu sir John Middleton; și când m-a văzut, mi-a vorbit, pentru prima dată în ultimele două luni. Constatasem, fără uimire sau resentiment, că de când m-am însurat se face că nu mă mai cunoaște. Dar în clipa aceea, bun la suflet, cinstit și prostuț cum este, plin de indignare împotriva mea și de îngrijorare față de sora dumitale, n-a putut rezista ispitei de a-mi spune ceea ce știa că ar fi trebuit să mă necăjească profund, deși probabil se temea că totuși vorbele lui n-au să aibă niciun efect asupra mea. Așa că, mi-a spus foarte pe șleau că Marianne Dashwood este la Cleveland pe patul de moarte din cauza unei infecții foarte grave; o scrisoare pe care o primise în dimineața aceea de la doamna Jennings arăta că este amenințată de un pericol iminent, că Palmerii părăsiseră conacul înspăimântați; și-așa mai departe. Am fost prea izbit de această veste ca să mai pozez în nesimțitor, chiar și în ochii unui om atât de puțin perspicace ca sir John. I s-a îmblânzit inima când m-a văzut suferind și reaua-voință pe care o simțea față de mine a dispărut până într-atâta, încât, atunci când ne-am despărțit, mi-a strâns chiar și mâna, amintindu-mi de o veche promisiune ce mi-o făcuse, de a-mi da un câine de vânătoare. Prin ce-am trecut când am auzit că sora dumitale este pe moarte și mai ales că are să se prăpădească

socotindu-mă cel mai mare ticălos de pe lume, disprețuindu-mă și urându-mă în ultimele clipe ale vieții ei! Cum aș fi putut oare ști ce intenții îngrozitoare mi se vor fi atribuit? Știam că există în orice caz o *anumită* persoană care mă putea înfățișa ca fiind în stare de orice. Au fost niște clipe oribile pentru mine! M-am hotărât repede și azi-dimineață la opt eram în trăsură. Acum știi totul.

Elinor nu-i răspunse. Tăcută, se gândea la răul ireparabil, pe care o independență prea devreme câștigată, – ce avusese drept consecințe firești o predispoziție spre trândăvie, desfrâu și lux – i-l adusese minții, caracterului și fericirii unui bărbat care, pe lângă faptul că era atrăgător și înzestrat, mai era și sincer și cinstit din fire, sensibil și afectuos. Lumea îl făcuse să devină risipitor și înfumurat – risipa și înfumurarea îl transformaseră într-un om împietrit și egoist. Înfumurarea, ce-și căuta victorii vinovate în detrimentul altora, îl implicase într-o sinceră legătură de dragoste pe când risipa sau cel puțin vlăstarul ei, nevoia, ceruse sacrificarea acestei iubiri. Fiecare înclinație greșită, mânându-l spre rău, îl mânase în același timp spre pedeapsă. Dragostea de care se rupsese, neținând seama de onoare, de sentimente, de propriile lui interese de fericire, îi stăpânea acum – când nu și-o mai putea permite – fiecare gând; și legătura de dragul căreia și, fără să aibă vreun scrupul, adusese nefericirea surorii ei, se dovedea a fi pentru el un izvor de suferință din care nu mai avea într-adevăr nicio scăpare. La capătul a câtorva minute Willoughby o făcu pe Elinor să-și revină din reveria ei, trezindu-se el însuși dintr-una cel puțin la fel de dureroasă; se sculă, tresărind și gata de plecare îi spuse:

— N-are rost să mai rămân; trebuie să mă duc.

— Te întorci la Londra?

— Nu, la Combe Magna. Am treabă acolo; mă întorc în capitală într-o zi sau două. La revedere.

Îi întinse mâna, iar Elinor nu se simți în stare să nu i-o dea pe a ei. Willoughby i-o strânse cu multă afecțiune.

— Sper că ai despre mine o părere ceva mai bună decât înainte, nu? spuse el, lăsându-i mâna și sprijinindu-se de polița căminului, de parc-ar fi uitat că trebuie să plece.

Elinor îl asigură că are dreptate, că-l iartă, că-i pare rău de el și că nu-i dorește decât binele, c-ar vrea chiar să-l știe mulțumit – și-i dădu câteva sfaturi blânde de cum ar trebui să se poarte pentru a deveni mai fericit. Dar răspunsul lui nu fu prea încurajator:

— Cât despre asta, spuse el, trebuie să-mi duc crucea prin lume cum voi putea. Pentru mine fericirea conjugală este exclusă. Dacă totuși mi se îngăduie să sper că dumneata și ai dumitale vă interesați de soarta și de faptele mele, acest lucru ar fi un mijloc – ar putea fi o pavăză – cel puțin aș avea un țel în viață. Fără îndoială că pe Marianne am

pierdut-o pentru totdeauna. Dacă vreo întâmplare fericită mi-ar reda libertatea…

Elinor îl opri cu un reproș.

— Bine, spuse el, atunci încă o dată la revedere. Acum plec să aștept cu groază să se producă un anumit eveniment.

— La ce te referi?

— La căsătoria surorii dumitale.

— Te înșeli foarte tare. N-o poți pierde în mai mare măsură decât ai pierdut-o.

— Dar o va câștiga altcineva. Și dacă acel altcineva va fi persoana pe care, dintre toate celelalte o prețuiesc cel mai puțin… dar n-am să mai rămân spre a nu pierde compătimirea dumitale îngăduitoare, dovedindu-mă mai puțin iertător tocmai cu cei pe care i-am rănit cel mai rău. Rămâi cu bine și… Domnul să te aibă în pază!

Și cu aceste cuvinte ieși din odaie aproape în fugă.

CAPITOLUL XLV

Câtva timp după ce Willoughby o părăsise și chiar după ce zgomotul făcut de trăsura lui se pierdu în depărtare, Elinor rămase mult prea apăsată de o mulțime de gânduri – ce se băteau cap în cap, dar care aveau cu toatele drept rezultat doar o profundă tristețe – ca să-și mai poată măcar aduce aminte de sora ei.

Willoughby, pe care cu o jumătate de oră în urmă îl urâse, considerându-l cel mai nemernic dintre oameni,
Willoughby, în ciuda tuturor cusururilor lui, îi deștepta o puternică compătimire pentru suferința pe care i-o provocau chiar ele. Ajunsese astfel să privească despărțirea lui definitivă de familia ei cu un sentiment de duioșie, de regret, care – după cum recunoscu ea curând în sinea ei – era mai degrabă pe măsura dorințelor decât pe cea a meritelor lui. Era conștientă că influența pe care o exercita asupra minții ei era mult sporită de împrejurări ce nu trebuiau să aibă, de fapt, vreo greutate, de marele lui farmec personal, de felul lui de a fi – deschis, afectuos și înflăcărat – care nu însemnau merite în sine și de dragostea lui încă fierbinte pentru Marianne, din păcate însă o iubire vinovată. Dar ea își dădu seama de cum stau cu adevărat lucrurile cu mult înainte de a se fi eliberat de influența lui.

Când în cele din urmă se reîntoarse la Marianne care încă mai dormea, constată că tocmai este pe punctul de a se deștepta, refăcută, așa cum sperase ea, de un somn atât de lung și de binefăcător. Elinor avea inima plină. Trecutul, prezentul și viitorul, vizita lui Willoughby, faptul că Marianne era în afara oricărei primejdii și sosirea mamei ei ce trebuia să se producă atât de curând, toate acestea îi aduseră o agitație spirituală, care înlătură orice urmă de oboseală, făcând-o doar să se teamă că se va da de gol față de sora ei. Dar nu prea avu timp ca teama să pună stăpânire pe ea, căci la mai puțin de jumătate de oră de la plecarea lui Willoughby, zgomotul unei alte trăsuri o făcu să coboare iar scările. Dornică s-o cruțe pe mama ei chiar și de o singură clipă inutilă de încordare chinuitoare, se repezi în vestibul și ajunse la ușa din față pentru a o primi și a o sprijini tocmai când aceasta intra în casă.

Doamna Dashwood, a cărei spaimă, în timp ce se apropiau de casă, aproape că o convinsese că Marianne nu mai era în viață, nu mai putu nici măcar să întrebe de ea, și nici să-i spună vreo vorbă lui Elinor; dar aceasta, fără să mai aștepte salutări sau întrebări îi dădu pe dată vestea cea bună; iar mama ei, prinzând-o din zbor cu obișnuitul ei optimism, fu într-o clipă tot atât de copleșită de fericire pe cât fusese mai înainte de înspăimântată. Intră în salon, sprijinită pe de o parte de fiica ei, iar pe de alta de prietenul lor; și o dată acolo, vărsând lacrimi de bucurie, și încă incapabilă de a rosti vreo vorbă, o îmbrățișă pe

Elinor de nenumărate ori, întorcându-se din când în când către colonelul Brandon, spre a-i strânge mâna, aruncându-i priviri pline de recunoștință și care dovedeau că este încredințată că și el e fericit. Colonelul îi împărtășea sentimentele, dar într-o tăcere încă și mai adâncă decât a ei.

De îndată ce doamna Dashwood își mai reveni puțin, prima ei dorință fu să o vadă pe Marianne și peste două minute era alături de iubita ei copilă, care-i devenise încă și mai dragă pentru că n-o văzuse de atâta vreme, pentru că avusese atâta de suferit și pentru că fusese în pericol, încântarea pe care o încercă Elinor când își dădu seama cât sunt ele de emoționate să se revadă, nu fu umbrită decât de teama că Mariannei o să-i piară somnul; dar doamna Dashwood știa să fie calmă; și chiar și prudentă când era în joc viața unui copil; și Marianne, mulțumită să știe că mama ei este lângă ea și conștientă de faptul că este prea slăbită să susțină o conversație, se supuse de bunăvoie tăcerii și liniștei prescrise de toate îngrijitoarele ei. Doamna Dashwood ținu cu tot dinadinsul s-o vegheze toată noaptea; iar Elinor, ascultând de rugămințile mamei ei, se duse la culcare. Dar odihna ce părea a fi cerută de o noapte albă și de multe ceasuri de istovitoare îngrijorare, întârzie să vină din pricina stării ei agitate. Willoughby, „bietul Willoughby” , așa cum își permitea acum să-i spună, îi revenea neîncetat în minte: n-ar fi trebuit pentru nimic în lume să accepte să-l asculte dezvinovățindu-se; și când se acuza, când își dădea dreptate pentru că-l
judecase atât de aspru până atunci. Dar gândul că-i promisese să-i relateze surorii ei ce aflase de la el constituia un chin permanent, îi era groază să facă acest lucru, îi era groază de efectul pe care l-ar putea avea asupra Mariannei: se îndoia că, după o asemenea explicație, ar mai putea fi fericită cu altul; și o clipă i-ar fi plăcut să-l știe pe Willoughby văduv. Dar apoi, aducându-și aminte de Brandon, își reproșă acest gând, dându-și seama că sora ei ar trebui să răsplătească suferințele și statornicia colonelului mult mai mult decât pe ale rivalului său și dori orice altceva mai degrabă decât moartea doamnei Willoughby.

Șocul pe care ar fi trebuit să-l producă asupra doamnei
Dashwood misiunea colonelului Brandon la Barton fusese mult atenuat de teama pe care o simțise mama fetelor.
Era atât de neliniștită cu privire la starea Mariannei, încât se hotărâse să pornească înspre Cleveland chiar în ziua aceea, fără să mai aștepte alte vești și făcuse atâtea pregătiri în vederea plecării încă dinaintea sosirii colonelului, încât, când el veni, doamna și domnul Carey tocmai trebuiau să treacă pe acolo să o ia pe Margaret la ei, deoarece doamna Dashwood nu voia s-o ducă într-un loc unde ar fi putut exista pericol de molipsire.

Pe zi ce trecea, Marianne se simțea tot mai bine; iar veselia optimistă a înfățișării și vorbelor doamnei Dashwood dovedea că este, așa cum o și afirma în nenumărate rânduri, una dintre cele mai fericite ființe din lume. Elinor nu-i putea asculta această declarație și vedea dovezile adevărului ei fără să se întrebe uneori dacă mama ei își mai aduce vreodată aminte de Edward. Dar, încrezându-se în seninătatea cu care Elinor îi înfățișase într-o scrisoare dezamăgirea suferită de ea, doamna Dashwood fu luată pe sus de exuberanța bucuriei ei, așa încât nu se mai gândi la nimic altceva, decât la ceea ce i-ar fi putut-o spori. Soarta i-o redase pe Marianne, smulgând-o din ghearele unei primejdii la care contribuise și ea, după câte începea să-și dea seama, datorită faptului că în mod greșit încurajase acea nefericită idilă a Mariannei cu Willoughby; iar însănătoșirea fetei mai însemna pentru ea și un alt izvor de bucurie, la care Elinor nu se gândise. Dar el îi fu împărtășit lui Elinor de îndată ce se ivi ocazia ca ele să poată sta de vorbă între patru ochi.

— Iată-ne în sfârșit și singure. Draga mea Elinor, tu încă nu știi cât de profundă este fericirea mea. Colonelul
Brandon o iubește pe Marianne. Mi-a spus-o chiar el.

Fiica ei, simțindu-se pe rând impresionată, întâi în mod plăcut, apoi în mod neplăcut, fiind mai întâi uimită și pe urmă câtuși de puțin mirată, o ascultă atentă, fără să scoată vreo vorbă.

— Să nu fi știut cât de puțin semeni cu mine, scumpa mea Elinor, m-aș fi mirat foarte tare văzând cât ești de liniștită. Dacă m-aș fi hotărât să mă gândesc la vreun avantaj posibil pentru familia mea, aș fi ajuns la concluzia că lucrul cel mai de dorit pentru noi ar fi o căsătorie între colonelul Brandon și una din voi; și cred că de fapt Marianne va fi cea mai fericită ca soție a lui.

Elinor aproape că ar fi vrut s-o întrebe ce motive are să gândească una ca asta, pentru că era sigură că n-ar fi putut avea niciunul, dacă ar fi fost să țină seama cu nepărtinire de vârsta, firea și sentimentele lor; dar mama lor era întotdeauna furată de imaginație în orice privință;
așa că în loc s-o mai întrebe ceva, nu mai ținu seama de atitudinea mamei ei și zâmbi.

— Brandon mi s-a destăinuit pe de-a-ntregul ieri, în timpul călătoriei. Totul s-a pornit pe neașteptate, fără nicio intenție. După cum cred că-ți închipui, eu nu puteam vorbi despre altceva decât despre copila mea, iar el nu și-a putut ascunde tristețea; mi-am dat seama că suferă la fel de mult ca și mine; iar el, gândindu-se poate că așa cum se prezintă astăzi lucrurile în lume, o simplă prietenie n-ar justifica o compătimire atât de fierbinte; sau mai degrabă, fără să se mai gândească de loc, dând, presupun, drumul unor sentimente pe care nu Ie mai putea ține în frâu, îmi aduse la cunoștință dragostea lui

statornică, serioasă și sinceră pentru Marianne. S-a îndrăgostit de ea, dragă Elinor, de cum a văzut-o.

Dar în acest moment al relatării Elinor recunoscu nu limbajul și declarațiile colonelului, ci înfloriturile firești aduse de fantezia activă a mamei ei, care înfrumusețea după cum simțea nevoia tot ce-i era pe plac.

— Afecțiunea lui pentru ea depășind cu mult orice ar fi putut Willoughby să simtă sau să pretindă că simte, fiind mai caldă, mai sinceră și mai statornică, oricum am vrea să-i spunem, nu l-a părăsit nici când a aflat de sentimentul nefericit pe care Marianne l-a manifestat pentru acel tânăr netrebnic! O dragoste lipsită de orice egoism ce nu era încurajată de nicio speranță. S-ar fi încumetat chiar să o știe fericită cu un alt bărbat! Ce suflet nobil!
Ce caracter sincer și deschis! Nimeni nu se poate înșela în privința *lui!*

— Toată lumea știe, replică Elinor, că domnul Brandon este un om extraordinar.

— Sunt convinsă că așa și este, îi spuse mama ei, cu multă seriozitate, căci, după ce-am fost astfel încercată de soartă, aș fi ultima care să încurajeze o asemenea iubire sau care să se bucure măcar la vederea unui astfel de sentiment. Dar faptul că a venit să mă aducă, în condițiile în care a făcut-o, dovedind o prietenie atât de promptă, de plină de zel, e o dovadă suficientă vă avem de-a face cu un om cu totul deosebit.

— Dar caracterul lui, îi răspunse Elinor, nu poate fi judecat numai după această faptă bună la care l-ar fi îndemnat dragostea lui pentru Marianne, chiar dacă n-ar mai fi să ținem seama că era și un gest de omenie. Doamna
Jennings și Middletonii îl cunosc bine de multă vreme și-l
iubesc și-l respectă cu toții; și chiar și eu, pot spune, că-l cunosc foarte bine, deși nu de prea multă vreme; și-l
stimez și-l prețuiesc atât de mult, încât, dacă Marianne poate fi fericită cu el, mă voi grăbi, întocmai ca și tine, să consider această legătură, ca fiind pentru noi cea mai mare binecuvântare din lume. Dar ce răspuns i-ai dat?
I-ai încurajat speranțele?

— Oh, iubita mea! Pe atunci nu-i puteam vorbi de speranțe nici lui și nici mie. S-ar fi putut ca în clipa aceea
Marianne să fie pe moarte. Dar el nu mi-a cerut să-i dau speranțe sau să-l încurajez. Nu mi s-a adresat ca unui părinte, ci mi-a făcut o destăinuire involuntară a unui sentiment irezistibil ca unei prietene de la care așteaptă o consolare. Dar, e foarte adevărat că după un timp – la început nu i-am putut da nicio speranță, căci eram prea copleșită – i-am spus că, dacă Marianne va trăi, așa cum nădăjduiam că se va-

ntâmpla, voi fi cât se poate de fericită să-i ajut să se căsătorească; și de când am ajuns, de când mi-am dat seama că din fericire primejdia a trecut, i-am spus-o cu și mai multă tărie, l-am încurajat pe cât am putut. Timpul, i-am spus, are să facă totul. Inima
Mariannei n-are să tânjească la nesfârșit după un om de teapa lui Willoughby. Fără îndoială că meritele pe care le are Brandon o să-i câștige dragostea Mariannei.

— Dac-ar fi însă să judecăm după starea de spirit a colonelului, nu s-ar putea spune c-ai reușit să-l faci prea optimist.

— Nu. El crede că iubirea Mariannei are rădăcini prea adânci, ca să-i treacă în scurt timp; și chiar presupunând că inima ei ar fi liberă, e prea puțin încrezător în forțele lui, ca să mai poată crede că ar fi vreodată în stare s-o facă să simtă ceva pentru el, ținând seama de deosebirea de vârstă și de temperament dintre ei. Dar în această privință se înșeală. El e mai în vârstă decât ea doar atât încât acest lucru să însemne un avantaj: să-l facă să aibă o fire statornică și principii stabile; și sunt sigură că și temperamentul lui este tocmai potrivit pentru a o face fericită pe sora ta. Înfățișarea și manierele lui îl avantajează și ele. Dar să nu-ți închipui că sunt orbită de părtinire: fără îndoială că nu e la fel de frumos ca Willoughby;
pe de altă parte însă chipul lui are ceva mult mai plăcut.
Nu știu dacă-ți aduci aminte că în ochii lui Willoughby era întotdeauna ceva ce mi-a displăcut.

Elinor nu-și putu aminti de una ca asta; dar fără să aștepte vreo încuviințare din partea fetei ei, doamna Dashwood continuă:

— Și comportarea lui, a colonelului vreau să zic, nu numai că-mi este mai pe plac decât mi-a fost vreodată a lui Willoughby, dar dovedește ceva care știu prea bine că are să stabilească o legătură mai solidă între Marianne și el. Bunătatea lui, atenția sinceră pe care o arată față de semenii lui și simplitatea-i bărbătească, atât de firească, e mult mai potrivită cu adevăratul ei temperament decât vioiciunea, adesea artificială și adesea deplasată, a celuilalt. Sunt încredințată că, dacă s-ar fi dovedit că Willoughby este într-adevăr un om cumsecade, cum nu s-a arătat a fi, cu toate acestea Marianne n-ar fi fost niciodată la fel de fericită cu el cum va fi cu domnul Brandon.

Se opri. Fiica ei nu putu fi cu totul de acord cu ea, dar nu-și exprimă cu glas tare părerea, așa încât nu aduse nicio jignire.

— La Delaford nu va fi prea departe de mine, adăugă doamna Dashwood, chiar dac-am să rămân la Barton;
dar după toate probabilitățile – căci după câte am auzit satul e mare – nu mă îndoiesc că trebuie să existe pe aproape vreo căsuță sau vilișoară care să ne convină tot atât de mult ca actuala noastră locuință.

Biata Elinor!… Avea din nou de înfruntat perspectiva de a ajunge la Delaford!… Dar ea avea o fire hotărâtă.

— Și pe urmă când te gândești și cât e de bogat!… Căci, știi, când ajungi la vârsta mea, toată lumea ține seama de *asta;*…și deși eu nu știu și nici nu vreau să știu exact ce avere are. Sunt sigură că e destul de frumușică.

Tocmai atunci fură întrerupte de intrarea unei alte persoane; și Elinor se retrase pentru a chibzui în liniște la toate, pentru a-i ura succes prietenului ei și totuși nu fără a simți o strângere de inimă pentru Willoughby.

CAPITOLUL XLVI

Boala Mariannei, deși prin natura ei nu putea să n-o slăbească, durase destul de puțin pentru a nu-i întârzia însănătoșirea; iar tinerețea, vigoarea ei firească și ajutorul oferit de prezența mamei sale, o făcură să-și revină atât de lin încât să-i permită ca, la patru zile de la sosirea doamnei Dashwood, să se poată muta în budoarul doamnei Palmer. Și o dată instalată acolo, colonelul Brandon fu poftit s-o viziteze, chiar la insistențele Mariannei, care ardea – de nerăbdare să-i exprime caldele ei mulțumiri pentru că îi adusese mama.

După părerea lui Elinor, emoția pe care el o manifestă când intră în odaie și văzu cât de mult se schimbase și-i luă mâna palidă pe care Marianne i-o întinse numaidecât, izvora probabil și din altceva decât din dragostea ce-o simțea pentru ea sau din faptul că își dădea seama că ceilalți sunt conștienți de sentimentele lui; curând Elinor descoperi în ochii lui triști și în felul în care se schimba la față în timp ce o privea pe sora ei, că el își aduce probabil aminte de multe scene nefericite din trecut, amintiri sugerate desigur de acea asemănare dintre Marianne și Eliza, despre care el îi pomenise și care devenise acum, fără-ndoială și mai izbitoare, din pricina ochilor duși în fundul capului, a pielii de o culoare bolnăvicioasă, a felului în care stătea sprijinindu-se pe spate, din cauza slăbiciunii, cât și din pricina căldurii cu care-și arăta recunoștința față de el.

Doamna Dashwood, care și ea era la fel de atentă ca și Elinor la cele ce se petreceau, având însă cu totul altceva în minte și așadar căutând să descopere cu totul altceva, nu văzu nimic în purtarea colonelului decât ceea ce îi sugerau cele mai simple și mai evidente senzații, iar vorbele și acțiunile Mariannei – ajunse ea să se convingă – lăsau să se întrevadă ceva mai mult decât simpla gratitudine.

După alte două-trei zile, deoarece Marianne își revenea vizibil pe zi ce trecea, doamna Dashwood, îndemnată atât de propriile ei dorințe, cât și de acelea ale fiicei ei, începu să vorbească de plecarea la Barton. De hotărârile ei depindeau măsurile ce trebuiau să le ia cei doi prieteni ai lor: doamna Jennings nu putea pleca de la Cleveland atâta timp cât doamna Dashwood și fiicele ei mai erau încă acolo; și foarte curând, după ce fu rugat de toată lumea, colonelul fu convins să-și considere șederea acolo ca fiind la fel de certă, dacă nu și la fel de indispensabilă. Pe de altă parte, la insistențele lui și ale doamnei Jennings, doamna Dashwood acceptă să se folosească de trăsura colonelului în drumul lor de întoarcere, pentru ca fiica ei bolnavă să călătorească mai confortabil; iar domnul Brandon, la invitația ce-i fu adresată de către doamna Dashwood și chiar și de doamna Jennings, a cărei fire binevoitoare și activă o făcea să fie săritoare și prietenoasă nu numai în ceea ce o privea, ci și în numele altora, se oferi cu plăcere

să treacă peste vreo câteva săptămâni pe la vilă să le facă o vizită, cu ocazia căreia avea să-și ia înapoi trăsura.

Sosi și ziua despărțirii, când trebuiau să plece de la Cleveland. Marianne își luă rămas bun de la doamna Jennings cu manifestări deosebite și îndelungi de profundă recunoștință – o recunoștință respectuoasă și însoțită de nenumărate urări de bine, care păreau să izvorască din străfundul inimii ei, dintr-o tainică pocăință pentru lipsa de atenție ce-o dovedise față de ea în trecut; îi spuse la revedere colonelului Brandon cu o cordialitate prietenească. El o ajută, cu multă grijă, să se urce în trăsură, arătându-se parcă doritor ca ea să ocupe cel puțin jumătate din aceasta. Apoi intrară doamna Dashwood și Elinor, iar colonelul și doamna Jennings rămaseră singuri să mai vorbească despre prietenele ce tocmai plecaseră,. Și să simtă cât sunt de triști, până când doamna Jennings fu chemată în trăsura ei, să se mai consoleze puțin de pierderea celor două tinere prietene ale ei, pălăvrăgind cu camerista și numaidecât după aceea colonelul Brandon porni de unul singur spre Delaford.

Doamna Dashwood și fetele ei călătoriră două zile, iar Marianne le suportă fără să dea semne de oboseală prea mare. Tot ce putea realiza afecțiunea cea mai zeloasă și grija cea mai plină de solicitudine pentru a o face să se simtă bine constitui preocuparea fiecăreia dintre cele două grijulii însoțitoare ale Mariannei și amândouă fură răsplătite prin faptul că ea călători comod și liniștit.

Seninătatea surorii ei îi oferi o deosebită satisfacție lui Elinor. După ce o văzuse pe Marianne suferind neîncetat săptămâni de-a rândul, cu sufletul chinuit de durere, neavând nici curajul să se destăinuie și nici bărbăția să ascundă totul, Elinor observă acum, cu o bucurie pe care nimeni altul nu o putea împărtăși, o evidentă liniște sufletească, liniște care fiind, după cum nădăjduia ea, rezultatul unor meditații profunde, aveau cu siguranță s-o aducă în cele din urmă la mulțumire și voioșie.

Pe când se apropiau de Barton însă, și dădură peste peisaje în care fiecare câmpie și fiecare copac îi aduceau aminte de ceva deosebit și dureros, Marianne deveni tăcută și gânditoare și întorcându-și fața ca ele să n-o poată vedea, rămase cu privirea ațintită la cele ce i se perindau pe dinaintea ochilor. Dar Elinor nici nu se miră și nici nu-i găsi vreo vină pentru această atitudine; și când, ajutând-o să coboare din trăsură, Elinor observă că Marianne plânsese, acest lucru i se păru o emoție foarte firească ce nu putea în niciun caz să deștepte un sentiment mai puțin tandru decât compătimirea, iar faptul că încercase să-și ascundă lacrimile era doar spre lauda ei. În întreaga sa comportare de după aceea, Elinor remarcă tendința unei minți ce devenise conștientă că trebuie să se stăpânească; fiindcă, nici nu intrară bine în salonașul lor, că Marianne se uită de jur împrejur cu un

aer dârz, de parcă ar fi fost ferm hotărâtă să se obișnuiască de îndată cu toate obiectele ce i-ar fi putut aduce aminte de Willoughby. Nu vorbi decât puțin, dar toate cuvintele pe care le rosti erau menite să stârnească voioșie; și deși uneori îi scăpa câte un suspin, era întotdeauna compensat de zâmbet. După-masă vru să-și încerce pianul. Se duse până la el, dar notele pe care i se opriră ochii mai întâi erau ale unei opere de care-i făcuse rost Willoughby și care conținea câteva dintre duetele lor favorite, având numele lui, scris cu propria-i mână, pe prima foaie. Asta era prea mult. Clătină din cap, puse notele deoparte și după ce-și plimbă câteva minute degetele pe clape, se plânse că simte o slăbiciune în degete și închise capacul declarând, totuși, cu tărie, că în viitor va exersa foarte mult.

Ziua următoare nu aduse vreo modificare acestor simptome favorabile. Dimpotrivă, cu mintea și trupul întărite deopotrivă de odihnă, se comportă și vorbi cu mai multă vioiciune autentică spunând că abia așteaptă întoarcerea lui Margaret și discutând despre neprețuita unitate a familiei ce va fi astfel restabilită, despre obiceiurile lor comune și despre buna dispoziție a societății lor, ca despre singura fericire pe care merita să o dorești.

— Când vremea se va liniști și după ce o să-mi revin în puteri, spuse ea, o să facem împreună plimbări lungi în fiecare zi. O să mergem până la ferma de la marginea dunei și-o să vedem cum le mai merge copiilor; o să ne ducem până la noile plantații ale lui sir John de la Barton
Cross și de la Abbeyland, să vizităm deseori vechile ruine ale mânăstirii și-o să încercăm să dăm de urma vechilor fundații până unde ni s-a spus că ajungeau pe vremuri. Sunt încredințată că vom fi fericite. Sunt convinsă că ne vom petrece vara în deplină mulțumire. Nu vreau să mă scol niciodată mai târziu de ora șase și de atunci și până la cină am să-mi împart tot timpul între muzică și lectură. Mi-am făcut eu un plan al meu și sunt hotărâtă să încep un studiu serios. Cunosc prea bine biblioteca noastră ca să mai pot recurge la ea pentru altceva decât ca să mă amuz. Dar la Barton Park sunt o mulțime de lucrări ce merită să fie citite, și mai sunt și altele, mai moderne pe care știu că le-aș putea împrumuta de la colonelul Brandon. Citind chiar numai șase ore pe zi, voi câștiga în decurs de un an o educație care simt că-mi lipsește în momentul de față.

Elinor își prețui sora pentru un plan atât de nobil, deși zâmbi în sinea ei când își dădu seama de fantezia-i nesățioasă, aceeași care o împinsese până la extrema unei indolențe trândave și a unei nemulțumiri egoiste și care acum făcea să pară excesiv un plan privitor la îndeletniciri atât de raționale și la o stăpânire de sine atât de lăudabilă. Zâmbetul i se transformă totuși în suspin când își aduse aminte că nu-și îndeplinise încă făgăduiala ce i-o făcuse lui

Willoughby și-i era teamă că ceea ce trebuia să-i comunice ar putea tulbura din nou starea de spirit a Mariannei, distrugând, cel puțin pentru un timp, această frumoasă perspectivă de pașnică activitate. Dorind, așadar, să mai amâne acel ceas nefast, se hotărî să aștepte până ce sora ei se va mai înzdrăveni. Dar n-avu încotro și curând trebui să-și încalce hotărârea.

Marianne era acasă de vreo două-trei zile, înainte ca vremea să fi devenit destul de frumoasă ca să-i permită unei convalescente să se aventureze în aer liber. Dar în cele din urmă avură parte de o dimineață blândă, plăcută, o dimineață ce-ar fi putut ispiti dorințele fiicei și-ar fi putut îndreptăți încrederea mamei; așa că Marianne, sprijinindu-se de brațul lui Elinor, începu să se plimbe pe aleea din fața casei atâta timp cât o putea face fără să obosească.

Cele două surori porniră încetișor, așa cum o cerea sănătatea șubredă a Mariannei, care nu se mai plimbase de când fusese bolnavă; și nu se îndepărtaseră decât atât cât să poată vedea pe de-a-ntregul dealul din spatele casei lor, când, cu ochii ațintiți asupra lui, Marianne se opri și spuse calm:

— Uite-acolo, chiar acolo, zise ea, arătând cu mâna, pe movila aceea, acolo am căzut, și-acolo l-am văzut prima dată pe Willoughby.

Vocea i se stinse când îi rosti numele, dar revenindu-și numaidecât, adăugă:

— Sunt mulțumită să constat că pot privi fără să mă întristez spre locul acela. Să mai discutăm oare subiectul,
Elinor? spuse ea, ezitând. Sau poate ar fi o greșeală?
Sper că acum pot vorbi despre asta așa cum se cuvine.

Elinor o îndemnă cu multă duioșie să-și deschidă inima.

— Cât privește părerile de rău, zise Marianne, nu prea mai simt așa ceva în legătură cu el. N-am de gând să-ți vorbesc despre sentimentele ce le-am avut pentru el, ci despre ceea ce simt eu acum. În momentul de față, dac-aș fi sigură într-o anumită privință, dacă mi s-ar permite să gândesc că n-a jucat *întotdeauna* teatru, că nu m-a înșelat *întotdeauna,* dar mai presus de toate dac-aș fi încredințată că n-a fost niciodată chiar atât de ticălos cum m-a făcut uneori imaginația mea să mă tem că este, după ce-am aflat de povestea nefericită a acelei fete…

Se opri. Elinor se bucură auzindu-i cuvintele și-i spuse:

— Dac-ai fi încredințată de acest lucru, ai impresia că te-ai simți mai liniștită.

— Da. Liniștea mea sufletească este de două ori tulburată de această situație; căci nu numai că este îngrozitor să bănuiești de asemenea intenții pe cineva, care-a însemnat ce-a însemnat pentru mine, dar cum apar eu în propriii mei ochi? într-o situație ca a mea, ce altceva decât o afecțiune rușinos de nestăpânită m-a putut expune la…

— Bine, dar atunci, o întrebă sora ei, cum îți explici comportarea lui?

— Atunci l-aș socoti – oh, și cu câtă bucurie – l-aș socoti doar frivol, din cale-afară de frivol.

Elinor nu mai spuse nimic. În sinea ei se dădea o luptă: ce era mai bine să facă: să-i spună povestea chiar atunci sau s-o amâne pe când Marianne se va fi înzdrăvenit; și câteva minute merseră în tăcere.

În cele din urmă, Marianne spuse, oftând:

— Nu-i doresc prea mult bine din moment ce-aș vrea ca gândurile lui tainice să nu fie mai puțin plăcute decât ale mele. Va avea destul de suferit în cazul acesta.

— Îți compari oare comportarea cu a lui?

— Nu. O compar cu ce-ar fi trebuit să fie; o compar cu a ta, Elinor.

— Dar situațiile noastre nu se aseamănă câtuși de puțin.

— Ba s-au asemănat mai mult decât purtarea noastră.

Draga mea Elinor, nu apăra, din bunătate, ceea ce știu că judecata ta condamnă cu siguranță. Boala mi-a dat prilejul să reflectez. Mi-a dat răgazul și calmul necesar pentru o serioasă reculegere. Cu mult înainte de a-mi fi revenit îndeajuns pentru a putea vorbi, eram perfect capabilă să reflectez. M-am gândit la trecut; și propria mea comportare de la începutul cunoștinței noastre cu el, nu m-a făcut să constat decât un șir de imprudențe față de mine însămi și de mici răutăți față de alții. Mi-am dat seama că propriile mele simțăminte mi-au adus suferințe și că lipsa mea de tărie sufletească față de el era cât pe-aci să mă bage în groapă. Știam prea bine că boala mea mi-o datoresc mie însămi, din pricina unei neglijențe pe care am manifestat-o față de propria-mi sănătate și care, încă de pe atunci, mi-am dat seama că este greșită. Dac-aș fi murit, ar fi însemnat sinucidere. N-am fost conștientă de pericolul în care m-am aflat, decât după ce-am scăpat de el; dar mă mir cum de mi-am mai revenit, încercând sentimentele pe care mi le-au provocat aceste reflecții… mă mir cum de însăși dorința mea de a trăi pentru a avea timp să-mi răscumpăr greșelile în fața lui Dumnezeu și a voastră, a tuturor, nu m-a ucis pe dată. Și dac-aș fi murit câtă suferință ți-aș fi provocat ție, îngrijitoarea mea, prietena mea, sora mea! Tu, care-ai văzut tot egoismul meu fără astâmpăr din ultima vreme; tu care știai de tot zbuciumul inimii mele! Cum aș fi rămas oare în amintirea ta?

Și-apoi mama! Cum ai fi putut s-o consolezi! Nici nu găsesc cuvinte să-mi exprim oroarea pe care o am față de mine însămi. Ori de câte ori îmi îndreptam gândurile spre trecut, nu vedeam decât vreo datorie neglijată sau vreo slăbiciune căreia mă lăsasem pradă. Mi se părea că i-am rănit pe toți. N-am răsplătit decât cu un dispreț lipsit de orice urmă de recunoștință bunătatea, nesfârșita bunătate a doamnei

Jennings. Am fost insolentă și nedreaptă cu familiile Middleton, Palmer și Steele, și chiar cu oricare dintre cunoștințele noastre obișnuite; inima îmi era împietrită, nu le mai recunoștea meritele și mă iritau până și atențiile lor. Lui John, ba și lui Fanny chiar, până și lor, le-am dat mai puțin decât le datoram, chiar dacă nu meritau prea mult. Dar tu, tu mai presus de toată lumea, mai presus chiar și decât mama, ai fost nedreptățită de mine. Eu și numai eu știam ce-i în inima ta și cât suferi; și în ce măsură m-a influențat acest lucru?… Nu m-a dus la niciun fel de compătimire care să-ți fie de folos ție sau mie. Îți aveam exemplul în față; dar la ce mi-a slujit? Am ținut seama oare mai mult de tine și de tihna ta? Ți-am imitat eu stăpânirea ta de sine sau ți-am micșorat oare obligațiile luând parte la acele îndeletniciri de generală complezență sau de deosebită gratitudine pe care a trebuit de atunci să le duci la bun sfârșit de una singură? Nu, nici măcar atunci când te știam nefericită și cu atât mai puțin când te credeam că te simți în largul tău; n-am făcut niciun efort pe calea datoriei sau a prieteniei, permițând durerii să sălășluiască doar în sufletul meu, regretând numai *acea* inimă care mă nedreptățise și mă părăsise și lăsându-te pe tine – față de care pretindeam că am o nesfârșită afecțiune – să fii nefericită din pricina mea.

Dar aici încetă șuvoiul de reproșuri ce și le făcea;
iar Elinor, nerăbdătoare s-o aline, deși prea cinstită pentru a o măguli, îi aduse pe dată laudele și sprijinul atât de mult meritate de sinceritatea și de pocăința Mariannei.
Aceasta o strânse de braț și răspunse:

— Ești foarte bună. Viitorul o va dovedi. M-am gândit eu la un plan al meu, și dac-am să mă pot ține de el am să reușesc să-mi stăpânesc sentimentele și să-mi schimb în bine caracterul. N-am să le mai las să-i supere pe alții și nici să mă mai chinuie pe mine. De aici înainte n-am să trăiesc decât pentru familia mea. Tu, mama și Margaret veți fi de azi înainte întregul meu univers; o să-mi împart dragostea numai între voi. N-am să mai doresc niciodată câtuși de puțin să mă îndepărtez de voi sau de căminul meu: și dac-am să mai apar vreodată în societate, apoi atunci am s-o fac numai ca să vă arăt că sunt mai smerită, că inima mea e mai bună și că pot face față cum se cuvine îndatoririlor mondene, obligațiilor minore pe care ni le impune viața, cu amabilitate și răbdare. Iar în ceea ce-l privește pe Willoughby, cred că n-ar avea niciun rost să pretind că-l voi uita curând sau că-l voi uita vreodată. Amintirea ce i-o port n-o să poată fi înlăturată de vreo schimbare a situației și nici a părerilor mele. Dar va fi ținută în frâu, dominată de credință, de rațiune, de o activitate asiduă. Se opri și adăugă cu un glas mai scăzut:

— Dac-aș putea măcar ști ce-i în inima lui, mi-ar fi mult mai ușor să suport totul.

Elinor, care de câtva timp tot chibzuia dacă ar fi potrivit sau nu să îndrăznească să-i relateze spusele lui
Willoughby chiar atunci, îi auzi vorbele, fără însă ca acest lucru să o ajute să ia în sfârșit o hotărâre; și dându-și seama că dacă reflecția nu e de niciun folos, curajul trebuie să facă totul, se pomeni deodată că începe să-i spună adevărul.

Reuși să-i relateze faptele cu destulă dibăcie, după părerea ei; o pregăti cu multă precauție pe nerăbdătoarea ei ascultătoare; îi povesti simplu și cinstit punctele principale pe care își întemeiase Willoughby scuzele; recunoscu toată căința lui drept sinceră și nu atenuă decât declarațiile sale că ar mai iubi-o și acum pe Marianne.
Marianne nu scoase o singură vorbă. Tremura, iar privirile îi erau ațintite în pământ. Buzele îi păliră încă și mai tare decât când era bolnavă. Inima ei era chinuită de mii de întrebări, dar nu îndrăzni să rostească niciuna. Sorbea toate cuvintele lui Elinor cu nesaț, cu răsuflarea întretăiată de emoție; fără să-și dea seama, mâna ei o strânse pe aceea a surorii sale, iar lacrimile îi șiroiră pe obraji.

Fiindu-i teamă că sora ei prea se obosise, Elinor o conduse spre casă; și până ce ajunseră la ușa vilei lor, dându-și prea bine seama cât de curioasă trebuie să fie
Marianne, deși aceasta nu-i puse nici măcar o singură întrebare, Elinor nu-i vorbi decât de Willoughby și despre conversația ce-o avusese cu el; și-i relată cu o atentă minuțiozitate fiecare detaliu referitor la înfățișarea lui și la cuvintele ce i le adresase, bineînțeles în măsura în care-și putea permite să-i dea amănunte, fără a stârni vreo primejdie. De îndată ce intrară în casă, Marianne o părăsi și se retrase sus, în camera ei, după ce o sărută cu recunoștință și după ce rosti doar câteva cuvinte, pe care abia le putu articula printre lacrimi:

— Spune-i și mamei.

Elinor nici nu vru măcar să încerce să tulbure singurătatea pe care sora ei o căuta acum pe bună dreptate; și cu gândurile preocupate de a-i prevedea rezultatul și hotărâtă să reia subiectul, dacă cumva s-ar fi întâmplat ca Marianne să nu-l redeschidă, se îndreptă spre salonaș spre a duce la îndeplinire rugămintea pe care Marianne i-o adresase la despărțire.

CAPITOLUL XLVII

Doamna Dashwood nu asculta fără emoție apărarea ce i se aduse fostului ei favorit. Se bucură să știe că poate fi absolvit de o parte din acuzațiile ce i se aduseseră; îi păru rău pentru el; ar fi vrut să-l știe fericit. Dar nu mai putu avea pentru el sentimentele din trecut. Nimic nu i-l mai putea aduce înapoi Mariannei, cu o reputație nepătată și o credință neclintită. Nimic nu putea șterge suferințele ce i le pricinuise Mariannei și nici atitudinea lui vinovată față de Eliza. Nimic nu putea așadar să o facă pe doamna Dashwood să aibă aceeași stimă ce i-o purtase și nici să-i atingă în vreun fel oarecare interesele colonelului Brandon.

Dacă, la fel ca și Elinor, doamna Dashwood ar fi auzit întreaga poveste chiar de la Willoughby, dac-ar fi fost martora tulburării lui profunde și-ar fi fost influențată de înfățișarea și comportarea lui – este foarte probabil că l-ar fi compătimit mai mult. Dar Elinor n-avea nici puterea, nici dorința să stârnească asemenea sentimente în inima interlocutoarelor ei, printr-o amănunțită relatare, aceleași sentimente pe care le încercase ea când îl ascultase. Meditația o făcuse să judece calm și îi temperase propriile ei păreri despre meritele lui Willoughby; așa că nu dorea altceva decât să prezinte pur și simplu realitatea și să dea în vileag adevăratele lui trăsături de caracter, fără ca vreo subliniere duioasă să permită fanteziei să facă tot felul de presupuneri.

În aceeași seară, pe când erau împreună toate trei,
Marianne începu să vorbească din nou despre el din proprie inițiativă. Dar faptul că un timp rămăsese cufundată într-o meditație agitată, neliniștită, că i se îmbujoraseră obrajii, pe când vorbea și că vocea îi era nesigură, toate acestea dovedeau limpede că n-o făcea fără efort.

— Aș vrea să vă asigur pe amândouă, spuse ea, că văd lucrurile așa cum ați dori voi să le văd.

Doamna Dashwood ar fi întrerupt-o imediat, încercând să o calmeze cu manifestări de duioșie, dacă Elinor, care voia cu adevărat să afle părerea sinceră a surorii ei, nu ar fi îndemnat-o cu un semn nerăbdător să tacă. Marianne continuă încet:

— Cele ce mi-au fost împărtășite de Elinor azi dimineață au fost o mare mângâiere pentru mine; am auzit-o spunându-mi exact ceea ce aș fi vrut să aflu.

Vocea i se stinse câteva momente, dar revenindu-și adăugă, mai calmă decât până atunci:

— Acum sunt pe deplin mulțumită și nu mai doresc nimic altceva. N-aș fi putut fi niciodată fericită alături de el dacă aș fi aflat toate acestea, așa cum era normal să se întâmple, mai curând sau mai târziu. N-aș mai fi avut nici încredere, nici stimă pentru el.

— Știu, știu că așa este, strigă mama ei. Să fi fost fericită alături de un bărbat atât de desfrânat! Alături de cineva care-a tulburat liniștea celui mai drag dintre prietenii noștri, celui mai bun dintre oameni! Nu – nu i-ar fi stat în fire Mariannei să fie fericită cu un asemenea bărbat! Conștiința ei, conștiința ei atât de sensibilă ar fi simțit tot ce-ar fi trebuit să simtă cea a soțului ei.

Marianne oftă și repetă:

— Nu mai vreau nimic altceva.

— Privești chestiunea, zise Elinor, exact cum trebuie să fie ea considerată de o minte înțeleaptă și sănătoasă;
și îndrăznesc să spun că îți dai seama, la fel de bine ca și mine, că nu numai în această împrejurare, dar și în multe altele, ai motive suficiente să fii convinsă că mariajul tău ți-ar fi adus negreșit multe bucluciuri și dezamăgiri ce nu pot fi puse la îndoială, în care ai fi fost prea puțin sprijinită de o afecțiune care, din partea lui, s-ar fi dovedit mult mai puțin solidă. Dacă te-ai fi căsătorit cu el, ai fi fost întotdeauna săracă. El singur recunoaște că e un risipitor și întreaga-i comportare demonstrează că jertfa de sine este un cuvânt pe care nici nu-l înțelege. Pretențiile lui pe de o parte și pe de alta lipsa ta de experiență, într-o căsnicie întemeiată pe un venit mic, foarte mic, n-ar fi făcut decât să ducă la supărări, care n-ar fi fost mai puțin dureroase pentru tine, cu atât mai mult cu cât ți-ar fi fost cu totul necunoscute și neașteptate. Știu că sentimentul tău de onoare și cinste te-ar fi făcut, când ți-ai fi dat seama de cum stau lucrurile, să încerci să fii cât se poate mai econoamă; și, poate că dacă cumpătarea s-ar fi mărginit numai la bunăstarea ta, ți s-ar fi permis să o practici – dar mai departe… și-n ce măsură ar fi reușit doar propria ta administrare, împinsă la maximum, să împiedice ruina ce-ar fi început încă înainte de căsătoria ta? Dincolo de aceasta, oricât de rațională ar fi fost strădania ta de a-i restrânge costisitoarele plăceri, n-ar trebui oare să ne temem că, în loc să convingi un om atât de egoist să consimtă la așa ceva, ai fi reușit doar să ai mai puțină influență asupra inimii lui și să-l faci să regrete legătura care l-a implicat în asemenea dificultăți?

Buzele Mariannei tremurară și repetă cuvântul „egoist”
pe un ton ce spunea: „Crezi într-adevăr că așa este?.”

— Întreaga lui comportare, replică Elinor, de la începutul și până la sfârșitul idilei voastre, nu s-a bazat decât pe egoism. Din egoism s-a jucat la început cu sentimentele tale și tot din egoism, atunci când și el a început să te îndrăgească, a amânat mărturisirea acestui lucru și a plecat, în cele din urmă, de la Barton. Propria lui plăcere sau comoditate i-au fost principiul călăuzitor în toate amănuntele.

— E foarte adevărat. Nu s-a gândit niciodată la fericirea *mea.*

— În momentul de față, continuă Elinor, regretă ce-a făcut. Și de ce-

o regretă? Pentru că a constatat că cele ce-a făcut nu i-au priit. Nu l-au făcut fericit. În prezent nu mai are încurcături financiare – nu mai suferă din pricina unui rău de felul acesta, așa că nu se gândește decât la faptul că s-a însurat cu o femeie a cărei fire este mai puțin plăcută decât a ta. Dar poți oare din toate acestea să tragi concluzia că, dacă s-ar fi însurat cu tine, ar fi fost fericit? Ar fi avut neplăceri de altă natură, în cazul din urmă ar fi suferit din pricina nevoilor materiale, care, acum că nu le mai cunoaște, le consideră a fi cu totul lipsite de importanță. Ar fi avut o soție de care nu s-ar fi putut plânge, dar ar fi fost întotdeauna strâmtorat, mereu sărac; și probabil că foarte curând ar fi învățat să prețuiască nenumăratele avantaje ale unei, moșii fără datorii și ale unui venit frumușel ca fiind mult mai importante decât chiar fericirea casnică și decât însăși firea unei neveste.

— Nu mă îndoiesc că așa este, spuse Marianne, și că n-am nimic de regretat… nimic altceva decât propria-mi nebunie.

— Spune mai degrabă că nu regreți decât imprudența mamei tale, copila mea, spuse doamna Dashwood; ea este răspunzătoare de întreaga situație.

Marianne nu vru să o lase să continue; și Elinor, mulțumită că fiecare dintre ele își dă seama de propria greșeală, vru să evite amintirea trecutului ce-ar fi putut înrăutăți starea de spirit a surorii ei; așa că revenind la primul subiect, Elinor continuă numaidecât:

— Eu cred că întreaga poveste ne poate face să tragem o singură concluzie corectă și anume că toate greutățile lui Willoughby au provenit din primul lui păcat împotriva virtuții, din comportarea lui față de Eliza Williams. Această ticăloșie pe care a săvârșit-o a fost punctul de plecare al tuturor celor ce i-au urmat – mai puțin grave – și al întregii lui nemulțumiri de acum.

Marianne încuviință din inimă observațiile lui Elinor, iar acestea din urmă fură un prilej pentru mama lor de a enumera suferințele și meritele colonelului Brandon, cu căldura dictată atât de prietenie cât și de interes. Dar
Marianne nu părea că aude mare lucru din ce spune mama ei.

După cum se și așteptase, Elinor observă în următoarele două-trei zile că Marianne nu se mai întremează așa cum începuse; dar cum hotărârea ei părea a fi neabătută și cum ea încerca încă să pară veselă și degajată, Elinor rămase încredințată că timpul își va spune cuvântul asupra sănătății ei.

Se întoarse și Margaret și astfel întreaga familie ajunse să fie din nou împreună, și-și reîncepură viața tihnită în vilișoara lor, și chiar dacă încă nu-și îndeplineau îndeletnicirile obișnuite cu tot atâta energie ca atunci când se stabiliseră la Barton, plănuiră cel puțin să le continue cu mult zel în viitor.

Elinor devenise nerăbdătoare să mai afle unele lucruri despre Edward. Nu mai auzise nimic despre el de când plecase ea de la Londra, nu știa nimic nou despre intențiile lui și nici nimic sigur despre actuala lui reședință. Din pricina bolii Mariannei, între Elinor și fratele ei avusese loc un schimb de scrisori; și în prima scrisoare ce o primise de la John, dăduse peste următoarea propoziție:
„Nu știm nimic despre nefericitul nostru Edward, și nu pot nici măcar să mă interesez în legătură cu acest subiect, interzis cu strășnicie, dar trag concluzia că mai este.
încă la Oxford" ; numai atât află ea despre Edward din corespondența lui John, căci numele lui Edward nu mai fu nici măcar pomenit în următoarele scrisori. Dar nu-i era sortit să rămână multă vreme neștiutoare despre măsurile ce le luase el.

Într-o dimineață, servitorul lor fusese trimis la Exeter cu niște treburi; și pe când le servea masa și după ce răspunsese la întrebările stăpânei lui cu privire la felul în care își îndeplinise misiunea, le făcu și următoarea comunicare din proprie inițiativă:

— Cred că știți, doamnă, că domnul Ferrars s-a căsătorit.

Marianne tresări îngrozitor, își aținti ochii asupra lui
Elinor, o văzu pălind și se lăsă pe spate, pradă unei crize de nervi. Doamna Dashwood, ale cărei priviri se îndreptaseră instinctiv în aceeași direcție, pe când îi răspundea servitorului, fu șocată să constate, după înfățișarea lui Elinor, cât de mult suferă de fapt; și, o clipă mai târziu, speriată în aceeași măsură și din cauza Mariannei, nu mai știu căreia dintre cele două fete ale ei să-i dea atenție mai întâi.

Servitorul, care nu observă decât că domnișoara Marianne nu se simte bine, fu îndeajuns de înțelept să o cheme pe una dintre fetele de serviciu, care, cu ajutorul doamnei Dashwood, o duse aproape pe sus până în cealaltă odaie. Între timp Marianne își mai reveni puțin;
iar mama ei, lăsând-o în grija lui Margaret și a slujnicei, se reîntoarse la Elinor care, deși încă mult tulburată, își recăpătase până-ntr-atât stăpânirea de sine și glasul, încât tocmai se pregătea să-l întrebe pe Thomas de unde aflase vestea. Doamna Dashwood își luă imediat asupra ei toată bătaia de cap în această privință, așa că Elinor beneficie de informații fără să-și mai dea osteneala să le ceară.

— Cine ți-a spus că domnul Ferrars s-a căsătorit,
Thomas?

— L-am văzut chiar eu pe domnul Ferrars azi dimineață la Exeter, doamnă, și am văzut-o și pe doamna dumnealui, domnișoara Steele cum îi zicea înainte. Erau amândoi într-o trăsură ce s-a oprit în fața hanului New
London, când eu m-am dus acolo cu un bilet de-al lui
Sally, de la Barton Park, pentru fratele ei, care este unul dintre

surugii. S-a întâmplat că mi-am ridicat ochii când am trecut pe lângă trăsură, așa că am văzut imediat că în ea e domnișoara Steele a mică; așa că mi-am scos pălăria și ea m-a cunoscut și m-a chemat și a întrebat de dumneavoastră, doamnă, și de domnișoarele, mai ales de domnișoara Marianne și mi-a poruncit să vă spun din partea ei salutări și din partea lu domn Ferrars, cele mai frumoase salutări și urări și cât de rău le pare că nu are timp să vină să vă vadă, da ei era foarte grăbiți să meargă mai departe, că trebuia să mai meargă nițeluș o bucată de vreme, da orișicât că are să treacă neapărat să vă vadă când s-or întoarce.

— Dar ți-a spus că s-a măritat, Thomas?

— Da, doamnă. A zâmbit și mi-a spus cum și-a schimbat numele de când este prin părțile astea. Dumneaei a fost întotdeauna o domnișoară binevoitoare, care vorbește pe șleau și care se poartă frumos. Așa că mi-am luat și eu coraj să-i urez fericire.

— Și era și domnul Ferrars cu ea în trăsură?

— Da, doamnă, l-am văzut chiar când se lăsa pe spate pe pernă, dar nu s-a uitat în sus: dumnealui nu prea e un domn care să vorbească mult.

Inima lui Elinor își dădea foarte bine seama că lui Lucy nu-i prea convenea să se afișeze și probabil că doamna Dashwood își explică lucrurile cam în același fel.

— Și nu mai era nimeni în trăsură?

— Nu, doamnă, nu era decât ei doi.

— Nu știi de unde veneau?

— Drept de la Londra, cum mi-a spus domnișoara Lucy – vreau să zic doamna Ferrars.

— Și se duceau mai departe, spre apus?

— Da, doamnă, dar nu ca să zăbovească mult. O să se-ntoarcă repede și-o să treacă negreșit pe aici.

La auzul acestor cuvinte, doamna Dashwood se uită la fiica ei; dar Elinor era prea înțeleaptă ca să le aștepte vizita. O recunoștea întrutotul pe Lucy în mesajul pe care-l primise, dar era încredințată că Edward nu va trece niciodată pe la ele. Remarcă, pe un ton scăzut, că probabil se duceau la domnul Pratt, lângă Plymouth.

Se părea că Thomas nu mai știa nimic în plus. Dar Elinor avea aerul că ar fi vrut să mai afle și alte lucruri.

— Și ai așteptat să-i vezi plecând, înainte de a te întoarce?

— Nu, doamnă – caii ieșea chiar atunci, dar eu n-am putut să mai zăbovesc; mi-a fost frică să nu întârziu.

— Și doamna Ferrars arăta bine?

— Da, doamnă, și mi-a zis că se simte foarte bine;

și eu am zis întotdeauna că e o domșoară foarte frumoasă… și părea că-i grozav de mulțumită.

Doamnei Dashwood nu-i mai veni în minte nicio altă întrebare; așa că îl pofti pe Thomas să strângă fața de masă și să se retragă, nemaiavând nevoie de nimic. Marianne îi trimisese vorbă că n-o să mai mănânce, cât despre doamna Dashwood și Elinor, își pierduseră și ele pofta de mâncare; iar Margaret se putea considera a fi foarte privilegiată pentru că, după toate necazurile prin care trecuseră surorile ei în ultima vreme, după ce ele fuseseră în atâtea rânduri în situația de a nu le mai arde de mâncare ea, Margaret, nu fusese niciodată nevoită să rămână nemâncată.

După ce se aduse desertul și vinul, doamna Dashwood și Elinor rămaseră singure și multă vreme stătură împreună, cufundate în gânduri, fără ca vreuna să scoată o vorbă. Doamna Dashwood nu îndrăznea să facă nicio remarcă, fiindu-i teamă să încerce a o mângâia. Își dădea acum seama că greșise atunci când se bizuise pe seninătatea pe care Elinor voise să o simuleze; și pe bună dreptate trase concluzia că fata ei mai mare îi prezentase anume lucrurile într-o lumină atenuată, spre a nu-i mai spori nefericirea ce i-o pricinuise suferința Mariannei. Constată că fusese indusă în eroare de atenția grijulie, înțeleaptă a fiicei ei, care o lăsase să-și închipuie că atașamentul, pe care ea îl observase în trecut, foarte limpede, era de fapt mult mai puțin decât se obișnuise să creadă sau decât se dovedea acum a fi. Doamnei Dashwood îi era tare teamă că din pricina acestei impresii greșite fusese nedreaptă, lipsită de atenție, ba, mai mult încă, fusese rea cu Elinor a ei; că mâhnirea Mariannei, pentru că fusese mai fățiș recunoscută, mai sub ochii ei, o făcuse să-și manifeste prea mult duioșia față de Marianne, și să uite că poate și Elinor, cealaltă fiică a ei, suferă aproape tot atât de mult, evident fără să exagereze lucrurile și fără să se dea bătută.

CAPITOLUL XLVIII

Elinor își dădu acum seama de deosebirea dintre așteptarea unui eveniment neplăcut, despre care știi prea bine că are să aibă loc, și situația faptului împlinit. Constată așadar că, fără să vrea, păstrase întotdeauna în inima ei speranța că, atâta timp cât
Edward e încă neînsurat, s-ar mai putea întâmpla ceva care să împiedice căsătoria lui cu Lucy; că propria lui hotărâre, intervenția unor prieteni sau vreun mariaj mai avantajos pentru domnișoara Steele ar putea surveni, în așa fel încât toată lumea să fie fericită. Dar acum el era însurat; și ea se condamnă în inima ei pentru că se mai lăsase încă amăgită de asemenea iluzii care făceau ca acum vestea pe care o primise să-i aducă și mai multă suferință.

La început rămase puțin mirată să afle că se însurase atât de repede, înainte (după câte își închipuia) să fi fost hirotonisit și înainte, așadar, de a fi intrat în stăpânirea parohiei, dar își dădu curând seama cât de probabil era ca Lucy, în grija ei egoistă, în graba ei de a pune mâna pe el, să nu mai țină seama de nimic altceva decât de riscul ce i-l putea aduce o amânare. Se căsătoriseră – se căsătoriseră la Londra – și în momentul acela se grăbeau să ajungă la unchii ei. Ce trebuie să fi simțit Edward aflându-se la doar patru mile de Barton… văzându-l pe servitorul mamei ei… și auzind mesajul transmis de Lucy!

Presupunea că foarte curând se vor stabili la Delaford: – Delaford – locul unde se unelteau atâtea lucruri ce-o puteau interesa; locul pe care dorea să-l cunoască și pe care voia, totuși, să-l evite. Într-o clipă îi și văzu în căsuța parohială: o văzu pe Lucy organizând totul, energică, și izbutind să le ducă pe toate la bun sfârșit, îmbinând dorința unei aparențe elegante cu o cumpătare dusă la extrem și fiindu-i rușine să nu fie cumva bănuită măcar de jumătate din șiretlicurile ce avea să le folosească pentru a face economii, urmărindu-și propriile interese în toate privințele; încercând să obțină favorurile colonelului Brandon, ale doamnei Jennings și a tuturor prietenilor ei avuți. Pe Edward nu și-l putu închipui într-un fel anume, și nici nu vroia să și-l închipuie. Fericit sau nefericit, nu putea fi nicicum mulțumită, gândindu-se la el: încerca să-și alunge din minte orice imagine a lui.

Lui Elinor îi plăcea să creadă că vreuna dintre cunoștințele lor din Londra le va scrie pentru a le anunța evenimentul și pentru a le mai da și alte amănunte; dar zilele treceau fără ca ele să primească vești sau vreo scrisoare. Deși nu era convinsă că vreunul dintre prietenii ei este cu adevărat de condamnat, ea îi găsea vinovați pe toți. Erau cu toții nepăsători sau indolenți.

— Când te gândești să-i scrii colonelului Brandon, mămică? întrebarea izbucni ca urmare a nerăbdării lui Elinor, care dorea să afle

mai multe amănunte.

— I-am scris săptămâna trecută, iubita mea, și mă aștept mai degrabă să-l văd sosind decât să primesc vreo scrisoare de la el. L-am rugat insistent să vină la noi și nu m-aș mira de loc să-l văd intrând în casă azi, mâine sau în oricare din zile.

Asta însemna ceva… era un lucru pe care-l putea aștepta cu nerăbdare. Era imposibil ca domnul Brandon să nu-i poată da vreo informație.

Nici nu-i trecuseră bine prin minte toate aceste gânduri, când silueta unui bărbat călare o făcu să-și îndrepte privirile spre fereastră. Călărețul se opri la poarta casei lor. Era un gentilom… trebuia să fie chiar colonelul
Brandon. Acum avea să afle și alte amănunte și începu să tremure în așteptarea lor. Dar nu era colonelul Brandon; noul venit n-avea nici aerul și nici înălțimea colonelului. Dacă ar fi fost cu putință ar fi spus mai degrabă că este Edward. Privi din nou. Bărbatul tocmai descălecase: nu mai putea fi vorba de vreo eroare – era Edward în persoană. Elinor se retrase de la fereastră și se așeză.
„Vine de la domnul Pratt anume să ne vadă. Promit să fiu calmă… promit să mă stăpânesc.”

Într-o clipă văzu că și mama și surorile ei își dăduseră seama de greșeală. O văzu pe mama ei și pe Marianne schimbându-se la față… le văzu uitându-se la ea și șoptindu-și ceva între ele. Ar fi dat orice să poată vorbi, spre a le face să înțeleagă că nu dorește ca ele să manifeste răceală, sau lipsă de considerație în atitudinea lor față de el; dar nu putu rosti un singur cuvânt și fu silită să lase totul pe seama propriului lor tact.

Nimeni nu scoase vreo vorbă. Așteptau toate patru în tăcere ca vizitatorul să-și facă apariția. Îi auziră pașii pe pietrișul aleii: o clipă mai târziu era pe coridor și apoi, în cea următoare, se afla în fața lor.

Nici măcar lui Elinor înfățișarea lui nu i se păru aceea a unui om foarte fericit. Era palid și tulburat; îți făcea impresia că-i este teamă de primirea care i se va face și că e conștient că nu merită una cordială. Dar doamna
Dashwood, fiind încredințată că nu face altceva decât să se conformeze dorințelor acelei fiice ale ei, de care intenționa acum, din toată inima, să se lase călăuzită în orice privință, îl întâmpină cu un aer de falsă încântare, îi întinse mâna și-i ură fericire.

Edward roși și bâigui un răspuns pe care nu-l putură înțelege. Buzele lui Elinor se mișcaseră și ele o dată cu cele ale mamei ei; și, după ce trecu acest moment în care ar fi trebuit să se dovedească mai activă, îi păru rău că nu-i strânsese și ea mâna. Dar era prea târziu; cu o înfățișare care ar fi dorit să fie sinceră, se așeză la loc și începu să

vorbească despre vreme.

Marianne se retrăsese mai într-un colț al odăii, să fie văzută cât mai puțin, să-și poată ascunde mâhnirea;
iar Margaret, înțelegând numai într-o oarecare măsură cum stau lucrurile, consideră că se cuvine să arboreze un aer demn, așa încât se așeză cât mai departe de el și tăcu tot timpul.

După ce Elinor încetă să-și arate încântarea față de vremea frumoasă de afară, se lăsă o tăcere grea. Fu întreruptă de doamna Dashwood, care se simți obligată să-și arate speranțele că doamna Ferrars se simte bine.
Edward răspunse grăbit că da, așa este.

Urmă apoi o altă pauză.

Hotărâtă să se stăpânească, deși îi era teamă că n-are să poată vorbi cu glasul ei firesc, Elinor întrebă:

— Doamna Ferrars este la Longstaple?

— La Longstaple! replică Edward cu un aer uimit. Nu. Mama e la Londra.

— Mă interesam de doamna *Edward* Ferrars, spuse
Elinor, luând lucrul de mână de pe masă.

Nu îndrăzni să-și ridice privirile; dar atât doamna
Dashwood cât și Marianne își ațintiră ochii asupra lui.
Edward se înroși, păru încurcat de parcă s-ar fi îndoit de ceva și după o oarecare ezitare, spuse:

— Vă referiți poate la fratele meu… vreți poate să spuneți doamna… doamna *Robert* Ferrars…

— Doamna Robert Ferrars! repetară Marianne și doamna Dashwood cu un glas ce trăda o profundă uimire; și deși Elinor nu putu să rostească niciun cuvânt, până și ochii ei îl fixau cu aceeași mirare nerăbdătoare. Edward se ridică de pe scaun și se duse până la fereastră, dând impresia că nu știe ce-ar trebui să facă; luă de pe pervazul ferestrei un foarfece și stricându-l pentru că îi tăie teaca în bucățele în timp ce vorbea, spuse, în grabă mare:

— Poate că nu știți; se prea poate să nu fi aflat că fratele meu s-a căsătorit de curând cu… cu cea mai tânără dintre… cu domnișoara Lucy Steel.

Vorbele lui fură repetate cu o uimire de nedescris de mama și de surorile ei, dar nu de Elinor care ședea, cu capul aplecat asupra lucrului de mână, atât de agitată încât abia dacă mai știa unde se află.

— Da, spuse el, s-au căsătorit săptămâna trecută și acum sunt la Dawlish.

Elinor nu mai putu rămâne locului. Ieși aproape alergând din salonaș; și de îndată ce ușa se închise în urma ei, izbucni în lacrimi de

bucurie, care, i se păru că nu se vor mai opri niciodată. Edward, care până atunci se uitase ori încotro numai la Elinor nu, o văzu că pleacă în grabă și își dădu probabil seama de emoția de care era stăpânită sau poate că o și auzi chiar: căci imediat după aceea căzu într-o reverie ce nu putu fi, întreruptă de nicio observație, de nicio întrebare și nici măcar de vorbele pline de afecțiune ale doamnei Dashwood; și în cele din urmă, fără să mai spună nimic, părăsi încăperea și porni pe jos spre sat, lăsându-i pe ceilalți în culmea uimirii și în mare încurcătură, neștiind ce să creadă despre această schimbare atât de neașteptată și de minunată a situației – căci n-aveau niciun alt mijloc de a se lămuri decât propriile lor presupuneri.

CAPITOLUL XLIX

Oricât de inexplicabile i s-ar fi părut, întregii familii, împrejurările ce duseseră la această eliberare, era cert că Edward scăpase; și era pentru toată lumea ușor de prevăzut cum avea el să se folosească de această libertate; căci după ce cunoscuse timp de mai bine de patru ani *binefacerile* unei logodne pripite, pe care o făcuse fără consimțământul mamei lui – având în vedere prima sa încercare ce dăduse greș, la ce altceva te puteai aștepta de la el decât să se logodească pe dată din nou?

De fapt, misiunea cu care venise la Barton, era foarte simplă. Nu voia decât să o roage pe Elinor să se mărite cu el; și ținând seama că nu era cu totul lipsit de experiență într-o asemenea privință, putea să pară ciudat că se simte atât de stânjenit cum era de fapt făcând o cerere în căsătorie, că avea nevoie de atâta încurajare și de aer curat.

Dar cred că nu este nevoie să mai spunem cât timp a trebuit să se plimbe până ce a luat hotărârea, cât de curând s-a ivit prilejul ca el să și-o pună în aplicare, în ce fel a făcut-o și cum a fost primită propunerea lui.

Ceea ce trebuie neapărat relatat este că pe la patru, când se așezară cu toții la masă, deci la trei ore după sosirea lui, Edward fusese acceptat de Elinor, căpătase încuviințarea mamei ei și nu numai că se putea manifesta ca un îndrăgostit entuziast, ci și era, de fapt și de drept, unul dintre cei mai fericiți oameni. Situația lui îi aducea într-adevăr mai mult decât deplină mulțumire sufletească.

Nu numai că se putea bucura de obișnuitul succes al unei iubiri împărtășite, ce-i umplea inima de încântare, făcându-l să fie vesel și binedispus. Se eliberase, și pe lângă toate, fără să aibă nimic să-și reproșeze, dintr-o încurcătură care îl făcuse multă vreme să se simtă nenorocit, scăpase de o femeie pe care de multă vreme încetase s-o mai iubească; și ajunsese dintr-o dată într-o situație de pașnică siguranță, la care se gândise probabil aproape cu disperare, de îndată ce apucase să o dorească din inimă. Atinsese fericirea pornind nu de la îndoială și încordare, ci de la o cumplită suferință sufletească; și schimbarea se manifestă vădit printr-o voioșie atât de sinceră, de debordantă și de plină de recunoștință, cum nu le mai fusese dat prietenelor lui să vadă vreodată la el.

Acum își deschise sufletul față de Elinor; îi mărturisi toate slăbiciunile și greșelile de care se făcuse el vinovat și atașamentul de tânără fără experiență față de Lucy, fu acum analizat cu demnitatea filosofică a celor douăzeci și patru de ani ai lui.

— A fost o pornire prostească, nebunească din partea mea, spuse el, rezultatul faptului că nu cunoșteam lumea și că n-aveam altceva mai

bun de făcut. Dacă la optsprezece ani, atunci când m-a luat de la domnul Pratt, mama s-ar fi gândit să mă facă să îmbrățișez vreo profesie, cred, ba sunt chiar sigur, că nu s-ar fi întâmplat să mă logodesc; căci deși am plecat din Longstaple cu o dragoste – pe care o socoteam pe atunci de nezdruncinat – pentru nepoata lui, dacă atunci aș fi avut vreo îndeletnicire care să mă preocupe și să mă țină câteva luni departe de ea, aș fi scăpat foarte curând de acea afecțiune închipuită, mai ales dacă m-aș fi învârtit și eu mai mult prin lume, așa cum aș fi fost obligat de o asemenea situație. Dar în loc să am ceva de făcut, în loc ca familia mea să se gândească să-mi aleagă o profesie sau să mă lase pe mine s-o fac, m-am întors acasă să-mi pierd timpul trândăvind; și în anul care a urmat n-am reușit să am vreo ocupație nici măcar cu numele – ca de pildă să fiu la universitate – căci nu m-au înscris la Oxford decât când am împlinit nouăsprezece ani. Așa că n-aveam nimic alta mai bun de făcut în lume decât să-mi închipui că sunt îndrăgostit; și cum mama mea n-a reușit în niciun fel să transforme casa noastră într-un cămin agreabil, cum n-aveam un prieten și un tovarăș în fratele meu și nu-mi plăcea să leg noi cunoștințe, a fost cât se poate de firesc ca eu să revin foarte adesea la Longstaple, unde mă simțeam întotdeauna ca acasă și unde știam că sunt întotdeauna bine primit; așa că acolo mi-am petrecut cea mai mare parte din timp, între optsprezece și nouăsprezece ani: Lucy îmi apărea drept cea mai blândă și mai amabilă fată din lume. Pe deasupra mai era și drăguță – sau cel puțin așa mi se părea mie pe atunci; și văzusem atât de puține alte femei, încât nu puteam face comparații ca să fiu conștient și de defecte. Ținând așadar seama de toate acestea, sper că, oricât de nechibzuită ar fi fost logodna noastră, așa cum s-a dovedit de fapt a fi, în toate privințele, n-a fost, la timpul acela o nebunie nefirească sau de neiertat.

Schimbarea ce se produsese, în decurs de câteva ore, în mintea și starea de spirit a celor din familia Dashwood fu atât de mare, de fericită, încât promitea să le ofere satisfacția unei nopți de nesomn. Doamna Dashwood, prea încântată ca să se mai gândească la odihnă, nu știa cum să-și manifeste dragostea ei față de Edward, și nici cum să o laude mai mult pe Elinor, nu știa cum să fie suficient de recunoscătoare sorții pentru că-l eliberase pe Edward, fără să-i rănească sentimentele delicate și nici cum să le lase răgaz tinerilor să stea de vorbă nestingheriți și, totodată, să se poată și ea bucura, așa cum dorea, de vederea și societatea lor.

Marianne nu-și putu exprima fericirea altfel decât vărsând lacrimi. Vrând-nevrând, mintea ei făcea comparații și încerca regrete; iar bucuria ei, deși la fel de sinceră și adevărată pe cât era și dragostea ce-o simțea pentru sora ei, nu era de natură s-o facă să devină nici veselă și nici vorbăreață.

Dar Elinor? Cum ar trebui să descriem sentimentele ei? Din clipa în care aflase că Lucy s-a căsătorit cu altul, că Edward e liber și până în clipa în care el dăduse temei speranțelor pe care ea și le făcuse neîntârziat, Elinor nu mai avusese o clipă de liniște, deși încercase, între timp, sentimente foarte diferite. Dar când trecu și momentul cel greu, când toate îndoielile și întreaga ei îngrijorare fură înlăturate, când își compară situația cu cea de până atunci, când îl văzu pe Edward scăpat în mod onorabil de logodna lui anterioară, când văzu cum, profitând fără întârziere de această eliberare, venise la ea să-i spună că o iubește cu tot atâta duioșie și statornicie, precum presupusese ea întotdeauna – când își dădu seama de toate acestea, fu copleșită, doborâtă de propria ei fericire; și cum, spre norocul nostru, mintea omenească se obișnuiește ușor cu orice schimbare în bine, nu-i trebuiră decât câteva ceasuri să-și potolească starea de spirit și să-și liniștească inima.

Edward era acum stabilit la vilă pe cel puțin o săptămână, căci orice treburi ar fi avut el de dus la îndeplinire, era imposibil să acorde mai puțin de o săptămână bucuriei lui de a fi alături de Elinor sau să mărturisească jumătate din câte avea el de spus despre trecut, prezent și viitor; căci deși două ființe raționale sunt în măsură să discute în câteva ore de conversație neîntreruptă mai multe subiecte decât se întâmplă în mod obișnuit, lucrurile stau însă altfel când este vorba de doi îndrăgostiți.

Ei nu socotesc niciodată încheiat un subiect și nici terminată o comunicare, dacă n-au mai făcut-o de cel puțin douăzeci de ori până atunci.

Firește că unul dintre primele subiecte luate în discuție de către cei doi îndrăgostiți fu căsătoria lui Lucy, uimirea firească și nesfârșită pe care ea o stârnea tuturora; și cum Elinor îi cunoștea foarte bine pe amândoi, atât pe Lucy cât și pe Robert, acest lucru o făcea să considere mariajul lor ca reprezentând cea mai extraordinară și inexplicabilă situație de care aflase până atunci. Cum de ajunseseră să se căsătorească și ce anume nu-i reușiseră să-l facă pe Robert să se-nsoare cu o fată, despre a cărei frumusețe îl auzise chiar ea vorbind fără pic de admirație – o fată care mai era, pe deasupra, logodită cu fratele lui și din pricina căreia acel frate fusese izgonit din familie – acestea reprezentau mistere ce-i depășeau puterea de înțelegere. Întreaga poveste îi desfăta inima, imaginația ei o considera ridicolă, dar pentru mintea ei, pentru judecata ei, era enigma cea mai de nedezlegat.

Edward se strădui totuși să o explice, făcând presupunerea că, poate, după ce se întâlniseră întâmplător, îngâmfarea unuia fusese atât de măgulită de lingușelile celeilalte, încât până la urmă se ajunsese la deznodământul știut. Elinor își aduse aminte de cele ce-i spusese Robert în Harley Street, despre părerea acestuia cu privire la influența pe care intervenția lui ar fi putut s-o aibă asupra situației fratelui său, dacă ea ar fi fost făcută la timp. Îi relată lui Edward spusele fratelui lui, Robert.

— În cele ce mi-ai spus îl recunosc întocmai pe Robert, remarcă Edward numaidecât. Și poate că la *asta* s-a și gândit, adăugă el după aceea, când a făcut cunoștință cu ea. Și este foarte probabil că Lucy a încercat la început să-i obțină serviciile în favoarea mea. Și abia după aceea s-ar putea să se fi născut alte planuri.

Dar de când existau relații între Lucy și Robert, în această privință nici Edward și nici Elinor nu știau absolut nimic; căci la Oxford, unde se hotărâse Edward să stea, după ce părăsise Londra, nu avusese prilejul să afle alte lucruri despre ea, decât cele pe care i le comunica Lucy personal, iar scrisorile acesteia, până în ultima clipă, n-au fost nici mai rare și nici mai puțin afectuoase decât de obicei. Așa că n-a avut nici cea mai mică bănuială care să-l pregătească pentru ceea ce avea să se întâmple; și când în cele din urmă află noutatea printr-o scrisoare pe care o primi chiar de la Lucy, un timp, rămase, după părerea lui, pe jumătate prostit, încercând sentimente când de uimire și de groază, când de bucurie la gândul că devenise astfel un om liber. Edward îi înmână lui Elinor scrisoarea ce o primise de la Lucy.

„Dragă domnule,

Fiind foarte sigură că am pierdut de multă vreme dragostea dumitale, am considerat că sunt liberă să-mi dăruiesc sentimentele altui bărbat și nu mă îndoiesc că voi fi la fel de fericită cu el, cum credeam pe vremuri că aș putea fi cu dumneata; dar consider că e mai prejos de demnitatea mea să accept mâna cuiva care și-a dăruit inima altei femei. Doresc din suflet să fii fericit în alegerea dumitale și nu va fi vina mea dacă nu vom rămâne prieteni buni, așa cum s-ar cuveni să fim, datorită legăturilor de rudenie ce există acum între noi. Recunosc deschis că nu-ți port de loc pică și sunt sigură că vei fi prea generos să ne faci vreun rău. Fratele dumitale mi-a câștigat pe de-a-ntregul inima, și cum n-am putea trăi unul fără celălalt, tocmai ne-am întors de la altar, ne aflăm în drum spre Dawlish, unde vom rămâne câteva săptămâni; scumpul dumitale frate ține mult să vadă acest loc, dar eu m-am gândit ca înainte de a pleca să te deranjez cu aceste câteva rânduri, rămânând sincera dumitale prietenă și cumnată, care-ți dorește tot binele,

Lucy Ferrars”

„Am ars toate scrisorile dumitale și o să-ți înapoiez cu prima ocazie medalionul. Distruge și dumneata, te rog, mâzgălelile mele – dar dacă dorești, poți păstra inelul cu șuvița mea de păr.”

Elinor citi scrisoarea și i-o înapoie fără niciun comentariu.

— N-am să-ți cer părerea în legătură cu felul în care e scrisă, spuse Edward. Pe vremuri n-aș fi vrut pentru nimic în lume ca tu să vezi vreo scrisoare de-a ei. E groaznic să ai și o cumnată ce scrie astfel, dar încă o soție! Cât mi-a mai fost de rușine citindu-i rândurile ce mi le trimitea! Și cred că pot spune că încă din prima jumătate de an a logodnei noastre aceasta este prima scrisoare ce-am primit-o de la ea al cărei conținut compensează, pentru mine, defectele de stil.

— Oricum se vor fi întâmplat lucrurile, spuse Elinor după o pauză, nu încape îndoială că s-au căsătorit; și mama ta s-a pedepsit singură. Independența materială cu care l-a înzestrat pe Robert, din cauza resentimentelor ce le avea împotriva ta, i-a dat acestuia posibilitatea să aleagă singur; și de fapt n-a făcut altceva decât să-l mituiască cu o mie de lire pe an pentru ca el să săvârșească însăși fapta pentru care te-a dezmoștenit pe tine când ți-a aflat intențiile. Presupun că nu va fi mai puțin lovită de căsătoria lui Robert cu Lucy, decât ar fi fost dacă te-ai fi însurat tu cu ea.

— Va fi încă și mai rău lovită, căci Robert a fost întotdeauna favoritul ei. Va fi mult mai lovită și din aceleași considerente îl va ierta mult mai repede.

Edward nu știa care era în momentul acela adevărata stare de lucruri dintre mama lui și Robert, căci nu încercase încă să ia legătura cu nimeni din familie. Părăsise Oxfordul la mai puțin de douăzeci și patru de ore după ce primise scrisoarea lui Lucy și neavând decât un

singur țel, cel mai apropiat drum spre Barton, nu avusese răgaz să se gândească la vreun alt plan de comportare decât la cel strict legat de destinația sa. Nu putea acționa în niciun fel până când nu avea să știe ce soartă îi hărăzește domnișoara Dashwood. Și se poate presupune că iuțeala cu care venise să-și întâmpine această soartă – în ciuda geloziei cu care se gândise odinioară la colonelul Brandon, a modestiei cu care-și aprecia propriile merite și a politeții cu care se vorbea de îndoielile ce le avea în inimă – nu-l făcuse totuși să se aștepte la o primire foarte proastă. Era de datoria lui, totuși, să spună că se temuse de așa ceva și o făcu într-un chip foarte elegant. Ce-ar fi putut spune despre același lucru un an mai târziu își poate închipui orice soț și orice soție.

Elinor își dădea perfect de bine seama că Lucy intenționase fără îndoială, să le inducă în eroare, să-i facă lui Edward un rău, când le trimisese mesajul prin Thomas; și Edward însuși, care era și el acum pe deplin edificat cu privire la caracterul ei, nu-și făcea scrupule s-o creadă capabilă de cea mai cumplită josnicie a unei firi nejustificat de răuvoitoare. Deși își dăduse de multă vreme seama, încă dinainte de a face cunoștință cu Elinor, de ignoranța lui Lucy și de lipsa de orizont manifestată de unele dintre părerile ei, el pusese totul pe seama faptului că nu este suficient de instruită; și până ce nu primise ultima ei scrisoare, fusese întotdeauna încredințat că este o fată binevoitoare, bună la suflet și care ține mult la el. Doar această convingere îl determinase să nu rupă o logodnă care, cu mult înainte ca ea să fi fost descoperită și să stârnească mânia mamei lui, însemnase un izvor permanent de neliniște și de regret pentru el.

— Am considerat, spuse el, că, indiferent de propriile mele sentimente, este de datoria mea să o las pe ea să aleagă dacă vrea să continue sau să rupă logodna, atunci când mama ne-a renegat și când am rămas fără niciun ajutor pe lume. Într-o asemenea situație, în care nimic nu părea să ispitească avariția sau vanitatea vreunei ființe omenești, cum să-mi pot închipui – când ea a insistat atât de serios, cu atâta căldură, să-mi împărtășească soarta, oricare-ar fi ea – că Lucy nu este animată de cea mai dezinteresată afecțiune? Și nu pot înțelege nici chiar acum ce motiv o fi avut sau ce avantaj își închipuia că poate avea rămânând legată de un om față de care nu avea nici cea mai mică afecțiune și care n-avea nimic alta pe lume decât două mii de lire. Nu putea să prevadă că domnul Brandon îmi va oferi parohia.

— Nu, dar își putea închipui că se va întâmpla ceva în favoarea ta; că până la urmă familia ta s-ar mai îndupleca. Și în orice caz n-avea nimic de pierdut, rămânând logodită cu tine, căci, după cum a și dovedit-o, acest lucru nu i-a încătușat nici pornirile și nici acțiunile. Legătura cu tine era cât se poate de onorabilă și probabil că, prin ea, a câștigat în ochii prietenilor ei; și, de nu s-ar fi ivit ceva mai avantajos,

atunci era mai bine pentru ea să se mărite cu tine, decât să nu se căsătorească de loc.

Edward fu, firește, imediat convins că nimic n-ar fi putut fi mai firesc decât comportarea lui Lucy și nici mai evident decât motivul acesteia.

Elinor îl certă cu asprime pe Edward, așa cum fac întotdeauna femeile când imprudența bărbaților nu este altceva decât un compliment ce li se aduce lor, că își petrecuse atâta timp cu ele la Norland, când de fapt cu siguranță își dădea seama că se arăta nestatornic față de Lucy.

— Te-ai comportat fără îndoială greșit, spuse ea;
căci, lăsând la o parte propria mea convingere, datorită comportării tale, legăturile dintre noi creau o impresie greșită făcând lumea să se aștepte la ceva ce nu se putea întâmpla, din pricina situației în care te găseai.

Edward nu putu decât să-i spună cât de neștiutoare îi fusese inima și cât de tare greșise încrezându-se în trăinicia logodnei lui.

— Am fost destul de prost să cred că, din pricină că inima mea era promisă alteia, nu putea exista vreo primejdie dacă mă aflam în preajma ta; conștiința faptului că sunt logodit mă făcea să sper că atât afecțiunea cât și cinstea mea sunt sacre și de neatins. Îmi dădeam seama că te admir, dar îmi ziceam că asta nu înseamnă decât prietenie; și n-am constatat cât de departe au mers lucrurile, până ce n-am început să fac comparații între tine și Lucy. Din clipa aceea însă, bănuiesc, am făcut rău, zăbovind în Sussex; și argumentele cu care mă convingeam că e necesar să rămân acolo se rezumau la următoarele:
pericolul mă privește doar pe mine; nu fac niciun rău altcuiva decât mie însumi.

Elinor zâmbi și clătină din cap.

Edward află cu plăcere de apropiata sosire la vilă a colonelului Brandon, deoarece dorea cu adevărat nu numai să-l cunoască mai bine, dar să aibă un prilej pentru a-l convinge că nu mai e supărat că i-a oferit parohia
Delaford.

— Lucru care, spuse el, în momentul de față, după ce atunci i-am mulțumit cu atât de puțină politețe, îl va fi făcut să creadă că nu l-am iertat niciodată pentru propunerea aceea.

Și acum, începu să se mire și el că nu se dusese încă să vadă locul. Dar întreaga poveste îl interesase atât de puțin, încât toate câte le știa el despre casă, grădină și domeniile bisericii, despre întinderea parohiei, starea pământului, cât de mare era dajdia ce o primea biserica, nu erau decât informații primite de la Elinor, care și ea le aflase de la colonelul Brandon și le ascultase cu atâta atenție încât

ajunsese să cunoască pe deplin subiectul.

Până la urmă o singură chestiune rămase încă în suspensie; mai aveau de înfruntat o singură dificultate.

Erau legați de o afecțiune reciprocă, aprobată cu toată căldura de prietenii lor adevărați; faptul că se cunoșteau atât de bine unul pe celălalt părea să prevadă fericirea lor ca pe o certitudine și singurul lucru ce le trebuia era un venit din care să poată trăi. Edward dispunea de două mii de lire, iar Elinor de una; asta, împreună cu parohia

Delaford, era toată averea lor; căci era imposibil ca doamna Dashwood să-i mai ajute cu ceva; și niciunul dintre ei nu era chiar atât de îndrăgostit încât să creadă că un venit de trei sute cincizeci de lire pe an le putea asigura un trai confortabil.

Edward mai spera totuși într-o schimbare în bine a atitudinii mamei lui față de el; și pe asta se bizuia el pentru a-și rotunji veniturile. Dar Elinor nu-și făcea astfel de speranțe; căci, de vreme ce Edward tot nu se va putea căsători cu domnișoara Morton și cum doamna Ferrars se referise – în acei termeni măgulitori – la o eventuală căsătorie între ea, Elinor, și Edward doar ca la un rău mai mic decât la căsătoria dintre el și Lucy Steele, lui Elinor îi era tare teamă că lovitura ce i-o dăduse Robert mamei lui nu va servi la nimic altceva decât să o îmbogățească pe Fanny.

Cam la patru zile după sosirea lui Edward, își făcu apariția și colonelul Brandon, desăvârșind astfel bucuria doamnei Dashwood și făcându-i onoarea ca, pentru prima dată de când se aflau la Barton, să aibă mai mulți musafiri decât putea să găzduiască vilișoara. Lui Edward i se rezervă privilegiul de prim sosit, așa că domnul Brandon se ducea în fiecare seară la Barton Park, unde mai stătuse de atâtea ori și de unde se întorcea de obicei dimineața, destul de devreme pentru a întrerupe *tête-à-tête-ul* celor doi îndrăgostiți dinaintea micului dejun.

O ședere de trei săptămâni la Delaford, unde, în orele de seară, mai ales, nu prea avea mare lucru de făcut decât să calculeze disproporția dintre vârsta de treizeci și șase de ani și cea de șaptesprezece, îl aduse la Barton, într-o stare de spirit care avu nevoie, pentru a deveni mai optimistă, de înfățișarea mult mai sănătoasă a Mariannei, de căldura cu care ea îl primi, și de încurajările mamei ei. Dar, între prieteni ca cei de la Barton, măgulit de aprecierea lor, Brandon se mai învioră. Nu-i ajunsese încă la urechi nicio veste despre căsătoria lui Lucy; nu știa nimic despre cele întâmplate; așa că, primele ceasuri ale vizitei lui și le petrecu ascultând și minunându-se. Doamna Dashwood îi explică totul; și colonelul găsi un nou motiv să se bucure pentru ceea ce făcuse pentru domnul Ferrars, deoarece până la urmă ajutorul lui promova interesul lui Elinor.

E inutil să spunem că domnii ajunseră să se aprecieze tot mai mult, pe măsură ce se cunoșteau mai bine, căci altfel nici nu se putea. Probabil că asemănarea dintre ei, dintre principiile lor sănătoase și bunul lor simț, asemănarea dintre temperamentul lor și felul lor de a gândi, ar fi fost probabil suficientă pentru a-i face să se împrietenească, chiar și fără să mai existe și alte motive; dar faptul că erau îndrăgostiți de două surori și mai cu seamă de două surori ce țineau atât de mult una la alta, făcu ca respectul reciproc dintre ei să devină inevitabil și imediat ceea ce altfel ar fi trebuit poate să mai aștepte efectul timpului și al judecății.

Scrisorile ce le primiră de la Londra, care cu câteva zile în urmă ar fi făcut fiecare nerv din trupul lui Elinor să se-nfioare de emoție, ajunseră acum să fie citite mai degrabă cu veselie decât cu emoție. Doamna Jennings le scrise să le anunțe nemaipomenita întâmplare, să-și dea drumul la cinstita ei indignare față de neseriozitatea fetei ce rupsese logodna și să-și reverse compătimirea față de bietul domn Edward. După cum era ea încredințată, acesta o iubise la nebunie pe acea femeiușcă ticăloasă și nemernică și acum, după toate probabilitățile, era la Oxford, cu inima zdrobită de durere. *„Cred că nimic nu s-a pus la cale cu atâta șiretenie,* continuă ea, *căci nu sunt mai mult de două zile de când Lucy a trecut pe la mine și-a stat aici vreo câteva ore. Nimeni n-a bănuit absolut nimic, nici măcar Nancy care, biata de ea, a venit plângând a doua zi, fiindu-i foarte frică de doamna Ferrars și neștiind cum să ajungă la Plymouth; căci se pare că, înainte de a se duce să se mărite, Lucy îi luase cu împrumut toți banii, presupun că anume, ca să se poată făli cu ei, așa că biata Nancy nu mai rămăsese nici măcar cu șapte șilingi; de aceea m-am bucurat foarte mult că i-am putut da cinci lire, ca să ajungă la Exeter, unde se gândește să stea vreo trei-patru săptămâni la doamna Burgess, sperând, după cum i-am spus și eu, să se poată întâlni cu preotul. Și după părerea mea răutatea lui Lucy care n-a vrut s-o ia și pe Nancy în trăsură cu ei, le întrece pe toate. Bietul domn Edward! Nu-mi mai iese din minte, dar trebuie să-l poftiți să vină la Barton, și domnișoara Marianne trebuie să încerce să-l consoleze.”*

Jelaniile domnului Dashwood erau mai solemne. Doamna Ferrars era cea mai nefericită femeie din lume… biata Fanny trecuse prin chinuri cumplite… și el își exprima mirarea și recunoștința față de providență că după o asemenea lovitură cele două femei au mai putut rămâne în viață. Fapta lui Robert era de neiertat, dar a lui Lucy era infinit mai ticăloasă. Doamna Ferrars nu vroia să i se mai pomenească despre niciunul dintre ei și chiar dacă mai târziu ar fi putut fi cumva convinsă să-și ierte fiul, soția lui nu va fi niciodată recunoscută drept noră și nici nu i se va permite să apară în fața ei. În mod foarte rezonabil, John Dashwood considera felul tainic în care ascunseseră totul ca sporind foarte mult gravitatea faptei lor căci, dacă ceilalți ar fi

bănuit ceva, s-ar fi luat măsurile cuvenite pentru a le împiedica mariajul; și făcu apel la Elinor să regrete împreună cu el că logodna dintre Lucy și Edward nu-și găsise împlinirea, pentru că, așa cum stăteau lucrurile, Lucy avusese posibilitatea să producă și alte suferințe familiei lor. John Dashwood continua astfel:

„Doamna Ferrars n-a menționat încă numele lui Edward, fapt care nu ne surprinde; dar spre marea noastră uimire, n-am primit niciun rând de la el cu această ocazie.
Cine știe, poate că păstrează tăcerea ca să nu mai supere pe nimeni; așa că *am să-i trimit un bilețel la Oxford. Și să-i spun că atât sora lui cât și eu ne gândim că o scrisoare cuviincioasă și supusă din partea lui, adresată eventual lui Fanny, care la rândul ei s-o arate mamei, n-ar fi poate luată în nume de rău; căci știm cu toții câtă duioșie încape în inima doamnei Ferrars și că nu dorește nimic altceva decât să fie în termeni buni cu copiii ei."*

Acest paragraf putea să aibă o oarecare importanță pentru perspectivele și comportarea lui Edward. Îl hotărî să încerce o împăcare, deși nu tocmai în genul aceleia sugerate de sora și de cumnatul lui.

— O scrisoare cuviincioasă și supusă! repetă el;
poate că vor să-i cer mamei iertare pentru ingratitudinea lui Robert față de ea și pentru necinstea lui față de mine? De supus n-am să mă supun. Cele prin care am trecut nu m-au făcut să devin nici umil și nici pocăit. Am devenit un om fericit, dar asta nu-i interesează. Nu știu de vreun act de supunere pe care s-ar cuveni să-l fac.

— Fără îndoială că o poți ruga să te ierte, spuse Elinor, pentru că ai jignit-o; și cred că acum ar fi cazul să îndrăznești să pretinzi că-ți pare rău că ai făcut o logodnă care a atras asupra ta supărarea mamei tale.

Edward încuviință că asta ar putea-o face.

— Și poate că, după ce te-a iertat, n-ar fi nepotrivit să dovedești puțină smerenie când ai să-i aduci la cunoștință o a doua logodnă, care în ochii ei este aproape tot atât de neînțeleaptă ca și prima.

Edward nu avu nimic de spus împotriva celor sugerate, dar se mai împotrivi ideii de a le trimite o scrisoare chiar atât de umilă; așa că, pentru a-i ușura situația, și deoarece le declară că e dispus să facă concesii mai degrabă prin viu grai decât prin scris, ajunseră la hotărârea ca, în loc să-i trimită o scrisoare lui Fanny, să se ducă la Londra s-o roage din suflet să intervină în favoarea lui.

— Și dacă au să-l ajute cu adevărat să se împace cu mama lui, spuse Marianne cu noul ei gen de candoare, o să ajung să cred că până și John și Fanny sunt niște oameni de treabă.

După ce colonelul Brandon stătu la ele vreo trei-patru zile, cei doi bărbați plecară împreună de la Barton.

Trebuiau să se ducă întâi la Delaford pentru ca Edward să ia cunoștință personal de viitoarea lui casă și să-și ajute prietenul și protectorul să hotărască ce anume îmbunătățiri trebuie să i se aducă; și de acolo, după vreo câteva zile, urma să plece mai departe la Londra.

CAPITOLUL L

După ce doamna Ferrars se împotrivi îndeajuns, cu destulă vehemență și fermitate ca să fie pusă la adăpost de reproșurile de care îi era parcă întotdeauna teamă – și anume că a fost prea blândă – Edward căpătă în cele din urmă permisiunea să se înfățișeze dinaintea ei și fu recunoscut din nou drept fiul ei.

În ultima vreme familia ei suferise fluctuații considerabile. Timp de mulți ani avusese doi fii; dar crima de care se făcuse vinovat Edward cu câteva săptămâni în urmă, urmată de desființarea lui, i-l răpise pe unul dintre ei, iar apoi desființarea similară a lui Robert o lăsase, timp de două săptămâni fără niciunul; și acum, prin reînvierea lui Edward, avea din nou un fiu.

În ciuda faptului că i se dăduse din nou permisiunea de a trăi, Edward simți că viața îi mai este și acum în primejdie atâta timp cât nu-i dezvăluise încă mamei lui actuala sa logodnă; căci, îi era tare teamă că darea ei în vileag ar putea aduce cu sine o schimbare bruscă în starea lui și l-ar putea face să dispară tot atât de repede ca și prima dată. Așa încât îi dezvălui adevărul cu o precauție temătoare; și fu ascultat cu un calm neașteptat. La început doamna Ferrars se strădui să-l convingă să nu se însoare cu domnișoara Dashwood, folosindu-se de toate argumentele ce-i stăteau la îndemână; îi spuse că dacă se va căsători cu domnișoara Morton, va avea o soție de un rang social superior și-și sublinie afirmația, observând că domnișoara Morton este fiica unui aristocrat, posesorul a treizeci de mii de lire, în timp ce domnișoara Dashwood nu era decât fiica unui simplu gentilom de țară și nu avea mai mult de trei mii de lire; când doamna Ferrars constată însă că, deși recunoscând pe de-a-ntregul adevărul spuselor ei, Edward nu este totuși de loc dispus să țină seamă de el, ea chibzui că e mai înțelept, ținând seama de experiența din trecut, să cedeze; așa că, după o amânare suficient de neplăcută pentru a-i salva – după părerea ei – demnitatea și care nu făcu decât să împiedice orice bănuială de slăbiciune, își proclamă decretul prin care consimțea la căsătoria lui Edward cu Elinor.

Ce avea să facă pentru a le spori veniturile, acest lucru avea să fie luat în discuție după aceea; și, cu acest prilej, reieși foarte clar că, deși Edward era acum singurul ei fiu, el nu era totuși și fiul ei cel mai mare; căci pe când Robert dispunea prin însăși firea lucrurilor de o mie de lire pe an, nu se obiectă în niciun fel împotriva hirotonisirii lui Edward, pentru ca acesta să poată obține astfel un câștig de cel mult două sute cincizeci de lire pe an; și nici nu i se făcu vreo promisiune pentru prezent sau viitor, în afară de cele zece mii de lire care-i fuseseră date și lui Fanny.

Această sumă însă era exact atât – sau poate chiar mai mult – decât ceea ce doreau și la ce se așteptaseră
Edward și Elinor; și doamna Ferrars, prin scuzele ei șovăielnice păru a fi singura persoană care se miră că nu oferă mai mult.

De îndată ce le fu astfel asigurat un venit cu totul suficient pentru a le acoperi nevoile, nu mai avură nimic alta de așteptat, după ce Edward intră în posesia parohiei, decât să li se pună casa la punct, căreia colonelul Brandon, ținând foarte mult s-o instaleze cum nu se poate mai bine pe Elinor, îi aducea considerabile îmbunătățiri; și după ce așteptară câtva timp să fie terminate, după ce fură supuși, așa cum se întâmplă de obicei, la nenumărate dezamăgiri și întârzieri, din pricina meșterilor din cale-afară de zăbavnici, Elinor, ca de obicei, fu aceea care renunță la hotărârea lor fermă de a nu se căsători până ce totul nu va fi fost pus la punct, și ceremonia avu loc în biserica din Barton, pe la începutul toamnei.

Își petrecură prima lună de căsnicie, împreună cu prietenul lor, la conac, de unde puteau supraveghea felul în care înaintau reparațiile de la casa parohială, putând da pe loc îndrumările dorite; aleseră tapetele, proiectară aleile cu boschete și cele cu pietriș. Profețiile doamnei Jennings se adeveriră în bună măsură, deși puțin altfel, căci, înainte de căderea frunzelor fu în măsură să-l viziteze pe Edward și pe soția lui în casa parohială; și, așa cum își și închipuia, constată că Elinor și soțul ei alcătuiau cea mai fericită pereche din lume. Ei nu-și mai doreau firește nimic decât să o vadă pe Marianne măritată cu colonelul Brandon și să aibă o pășune mai bună pentru vacile lor.

La început, imediat după ce se stabiliră în casă, fură vizitați de mai toate rudele și prietenii lor. Doamna Ferrars veni să inspecteze fericirea conjugală pe care îi era aproape rușine că o autorizase; și chiar și John Dashwood cu soția lui își permiseră luxul unei călătorii din
Sussex pentru a-i onora cu o vizită.

— N-am să-ți spun că sunt dezamăgit, scumpa mea soră, îi spuse John, pe când se plimbau împreună într-o dimineață prin fața porții conacului Delaford, asta ar însemna că spun, prea mult, căci, așa cum stau lucrurile, nu încape îndoială că ai fost una dintre cele mai norocoase fete din lume. Dar trebuie să-ți mărturisesc că mi-ar face mare plăcere să-l pot avea drept cumnat pe colonelul Brandon. Proprietatea lui de aici, domeniile lui, conacul… totul atât de respectabil și într-o stare excepțională! Și pădurile ce le stăpânește… pe cinstea mea dac-am mai văzut în tot comitatul Dorsetshire cherestea mai bună decât aceea ce se află acum în depozitul din Delaford. Și poate că deși Marianne nu pare a fi persoana cea mai indicată să-l ispitească, cred, totuși, că ar fi recomandabil să-i faci să vină mai des pe la voi; căci, întrucât am impresia că domnul Brandon

stă mai mult pe acasă, nu se știe niciodată ce se poate întâmpla. Atunci când oamenii au ocazia să se întâlnească mai adesea și nu mai văd altă lume… și ție are să-ți vină întotdeauna ușor s-o pui în valoare. Și-așa mai departe. Pe scurt, ai putea să-i oferi Mariannei o șansă: înțelegi ce vreau să spun.

Dar deși doamna Ferrars veni într-adevăr să-i vadă și-i trată întotdeauna de parcă ar fi simțit o sinceră afecțiune pentru ei, nu fură niciodată deranjați de o adevărată favoare și preferință din partea ei. Și aceasta datorită nebuniei lui Robert și vicleniei soției lui; căci ei reușiră să o câștige de partea lor într-o perioadă de numai câteva luni. Deșteptăciunea și egoismul lui Lucy, care la început îl băgaseră pe Robert în bucluc, fură principalul instrument al scăpării lui; căci smerenia ei respectuoasă, asiduitatea atențiilor și nesfârșitele sale lingușeli de îndată ce găsiră cel mai neînsemnat prilej pentru a le pune în practică, o făcură pe doamna Ferrars să se împace cu alegerea lui și-i dădură posibilitatea să se bucure din nou de toate favorurile ei.

Întreaga comportare a lui Lucy în toată povestea, încoronată în cele din urmă de prosperitate, oferă așadar un exemplu cât se poate de încurajator de ceea ce este în stare să realizeze o grijă serioasă, permanentă față de interesele proptii – oricâte piedici li s-ar pune în cale – în a-și asigura toate avantajele sorții, fără alt sacrificiu decât acela al timpului și conștiinței. Când Robert încercă să facă la început cunoștință cu ea și se duse personal să o viziteze Ia Bartlett's Buildings, n-o făcu decât cu scopul ce i-l încredințase fratele lui. N-avusese altă intenție decât aceea de a o face să renunțe la logodna ei cu Edward; și cum n-avea nimic mai greu de înfrânt decât afecțiunea lor reciprocă i se păruse foarte firesc să rezolve problema într-o întrevedere sau două. Dar în această privință, și numai în aceasta, se dovedi a nu avea dreptate; căci deși curând Lucy îi dădu speranțe că elocvența lui o va convinge cu timpul, mai era întotdeauna nevoie de încă o vizită și de încă o conversație pentru ca ea să se lase pe deplin convinsă. Când se despărțeau, în minte îi zăboveau întotdeauna anumite îndoieli, ce n-ar fi putut fi înlăturate decât de o altă jumătate de oră de conversație cu el. În felul acesta reuși să-l aducă mereu în preajma ei, iar restul urmă de la sine. Încet, încet, în loc să mai vorbească despre
Edward, ajunseră să vorbească despre Robert – un subiect despre care acesta avea întotdeauna mai multe de spus decât orice altceva și pentru care Lucy avea în curând să trădeze un interes la fel de mare ca și al lui;
pe scurt, deveni repede evident pentru amândoi că Robert luase pe de-a-ntregul locul fratelui său. Era mândru de cucerirea lui, mândru de a-l fi păcălit pe Edward, mândru că se căsătorise în secret, fără consimțământul mamei lor. Se știe ce-a urmat imediat după aceea.

Petrecură câteva luni de mare fericire la Dawlish; căci Lucy avea multe rude și vechi cunoștințe de care trebuia să se debaraseze – iar el întocmi mai multe planuri pentru câteva vilișoare splendide. Întorcându-se de acolo, la Londra, reuși să obțină iertarea doamnei Ferrars, printr-un mijloc foarte simplu, de care se folosi la îndemnul lui Lucy și anume acela că se duse să i-o ceară. Așa cum era și de așteptat, iertarea îl incluse la început numai pe Robert, iar Lucy, care nu-i datora nimic mamei lui, așa că nu putuse păcătui în niciun fel, rămase neabsolvită încă vreo câteva săptămâni. Dar perseverând într-o atitudine umilă și trimițându-i tot felul de mesaje smerite, condamnând chiar ea vina lui Robert și arătând recunoștință pentru lipsa de bunăvoință cu care era tratată de doamna Ferrars, Lucy obținu, în cele din urmă, atenția trufașă a soacrei ei, care o copleși prin bunăvoința sa condescendentă și care, curând după aceea, într-un ritm foarte rapid, ajunse la cel mai înalt grad de afecțiune și influență, Lucy îi deveni la fel de necesară doamnei Ferrars cum îi erau Robert sau Fanny; și dacă Edward nu fu nicicând iertat din inimă pentru că intenționase o dată să se însoare cu ea și dacă Elinor, deși superioară lui Lucy în ceea ce privește atât averea, cât și originea socială, era numită intrusă, Lucy fu considerată în toate privințele, fapt recunoscut în mod fățiș, drept un copil favorit. Se stabiliră la Londra, primiră un ajutor foarte generos din partea doamnei Ferrars, fiind în cei mai buni termeni posibili cu John și Fanny Dashwood;
și dacă nu ținem seama de geloziile și dușmănia care au dăinuit tot timpul între Fanny și Lucy și în care, firește, erau amestecați și soții lor și nici de nenumăratele neînțelegeri domestice chiar dintre Robert și Lucy, s-ar putea spune că nimic nu putea întrece armonia în care trăiau cu toții.

Ce anume făcuse Edward pentru a-și pierde dreptul de fiu mai mare ar fi putut fi pentru mulți o enigmă de nedezlegat. Iar ce făcuse Robert pentru a câștiga acest drept putea să-i uimească și mai tare pe aceștia. Era, totuși, un aranjament ce-și avea justificarea în efectele lui, dacă nu și în cauza lui, căci nimic din stilul de viață sau de exprimare al lui Robert nu dădu vreodată de bănuit că și-ar fi regretat bogăția fie pentru că îi lăsa prea puțin fratelui său, fie pentru că îi aducea lui prea mult; și dacă ar fi fost să-l judecăm pe Edward după felul prompt în care-și îndeplinea îndatoririle, după afecțiunea sa tot mai profundă pentru soția și căminul lui și după veselia sa constantă, nu l-am putea considera mai puțin mulțumit de soarta lui sau mai puțin doritor să intervină vreo schimbare.

Căsătorindu-se, Elinor se despărți cât mai puțin cu putință de familia ei fără însă a face vilișoara de la Barton să devină cu totul inutilă – căci mama și surorile ei își petreceau mai bine de jumătate din timp la ea.

Doamna Dashwood acționa din plăcere, cât și din motive strategice făcând vizite atât de dese la Delaford; căci dorința ei de a o face pe Marianne să se întâlnească cu colonelul Brandon nu era de loc mai puțin serioasă, deși era fără îndoială mai cuprinzătoare în vederi decât cea exprimată de John. Devenise acum preocuparea ei favorită. Oricât de prețioasă ar fi fost pentru ea prezența fiicei sale, nu dorea nimic mai mult decât să renunțe la această permanentă bucurie a ei în favoarea apreciatului ei prieten; Edward și Elinor țineau și ei să o vadă pe
Marianne instalată la conac. Atât Edward, cât și soția lui, își dădeau seama de mâhnirea colonelului și de obligațiile lor față de acesta, așa că Marianne, printr-un fel de încuviințare tacită, urma să fie răsplata tuturor acestora.

Având de înfruntat o asemenea coaliție, fiind acum convinsă de bunătatea colonelului, de profunda lui afecțiune față de ea, de care deveni și ea, în cele din urmă, conștientă – ce mai putea face Marianne?

Mariannei Dashwood îi fusese menită o soartă cu totul aparte. Fusese menită să descopere ce concepții greșite avea și să compenseze prin conduita ei maximele preferate. Fusese menită să-și înfrângă dragostea simțită la vârsta înaintată de șaptesprezece ani și să accepte să se căsătorească cu un altul, neavând pentru acesta decât stimă și o vie prietenie! Iar acest din urmă bărbat, era un om ce nu suferise mai puțin decât ea din pricina unei iubiri anterioare; pe acest bărbat îl considerase cu doi ani în urmă, prea bătrân spre a se mai putea căsători – și care, pe lângă toate, mai simțea nevoia să fie protejat de o vestă de flanelă!

Dar așa s-a întâmplat. În loc să fie sacrificată pe altarul unei pasiuni irezistibile, așa cum se gândea ea odinioară că i-ar place să se petreacă lucrurile, în loc să rămână de-a pururi alături de mama ei și să-și găsească plăcere într-o viață retrasă și în studiu, așa cum se hotărâse ea odată, când chibzuise cu mai mult calm și cumpătare, – la nouăsprezece ani ajunse să accepte o nouă legătură, asumându-și noi îndatoriri, într-o casă a ei, în calitate de soție, stăpână a unei familii și proteguitoare a unui sat întreg.

Colonelul Brandon era acum la fel de fericit cum considera că merită să fie toți cei ce-l iubeau. Marianne îl consolă pentru tot ceea ce suferise el în trecut; dragostea și prezența ei îl făcură să devină vioi și vesel; și faptul că Marianne ajunse să fie fericită știind că-i aduce fericire, deveni convingerea și încântarea acelora care o urmăreau cu atenție. În dragoste, Marianne nu putea umbla cu jumătăți de măsură și cu timpul întreaga-i inimă deveni tot atât de devotată soțului ei pe cât îi fusese odată lui Willoughby.

Willoughby nu află de căsătoria ei fără o strângere de inimă; și curând după aceea fu pedepsit pe deplin, prin aceea că doamna Smith, îl iertă din proprie inițiativă.
Dând drept justificare a înduplecării ei faptul că el se căsătorise cu o femeie de bună condiție, doamna Smith îi dădu să înțeleagă că, de s-ar fi comportat în chip onorabil față de Marianne, ar fi putut deveni dintr-o dată fericit și bogat. Și nu trebuie să punem la îndoială faptul că regretul lui pentru felul în care se comportase – ceea ce adusese cu sine propria lui pedeapsă – era într-adevăr sincer; și nici că l-a invidiat multă vreme pe colonelul Brandon sau că i-a părut rău după Marianne. Dar nu trebuie, pe de altă parte, să ne așteptăm că a rămas pentru totdeauna neconsolat, că a fugit de societate sau că felul lui de a fi a devenit sumbru și mohorât – căci nu s-a întâmplat nimic din toate acestea. Rămase un om activ și adesea se distra după pofta inimii. Soția lui nu era întotdeauna prost dispusă și nici căminul lui nu era întotdeauna dezagreabil; și și-a găsit destulă mulțumire crescând cai și câini și practicând tot felul de sporturi.

Dar, în ciuda nepoliteții comise de a supraviețui după ce o pierduse pe Marianne, Willoughby a păstrat întotdeauna pentru ea o certă afecțiune, care-l făcea să se intereseze de tot ce i se întâmpla, considerând-o, în taină, a fi un etalon de perfecțiune feminină; și pe multe femei frumoase le-a desconsiderat după aceea, declarând că nu suferă comparație cu doamna Brandon.

Doamna Dashwood fu îndeajuns de precaută să rămână la vilă, fără să încerce să se mute la Delaford; și când Marianne părăsi Bartonul, Margaret ajunsese – din fericire pentru sir John și doamna Jennings – la o vârstă foarte potrivită pentru dans, fiind destul de atrăgătoare pentru a se putea presupune că are un admirator.

Între Barton și Delaford se stabili acea constantă comunicare dictată în chip firesc de o puternică afecțiune de familie; și printre meritele și fericirea lui Elinor și a
Mariannei nu trebuie să considerăm de mică importanță faptul că, deși surori și deși stând atât de aproape una de cealaltă, ele reușiră să conviețuiască fără să se certe sau să strecoare vreodată cea mai mică răceală între soții lor.

---- Sfârșit ----

Table of Contents

CAPITOLUL I
CAPITOLUL II
CAPITOLUL III
CAPITOLUL IV
CAPITOLUL V
CAPITOLUL VI
CAPITOLUL VII
CAPITOLUL VIII
CAPITOLUL IX
CAPITOLUL X
CAPITOLUL XI
CAPITOLUL XII
CAPITOLUL XIII
CAPITOLUL XIV
CAPITOLUL XV
CAPITOLUL XVI
CAPITOLUL XVII
CAPITOLUL XVIII
CAPITOLUL XIX
CAPITOLUL XX
CAPITOLUL XXI
CAPITOLUL XXII
CAPITOLUL XXIII
CAPITOLUL XXIV
CAPITOLUL XXV
CAPITOLUL XXVI
CAPITOLUL XXVII
CAPITOLUL XXVIII
CAPITOLUL XXIX
CAPITOLUL XXX
CAPITOLUL XXXI
CAPITOLUL XXXII
CAPITOLUL XXXIII
CAPITOLUL XXXIV
CAPITOLUL XXXV
CAPITOLUL XXXVI
CAPITOLUL XXXVII
CAPITOLUL XXXVIII
CAPITOLUL XXXIX
CAPITOLUL XL
CAPITOLUL XLI

CAPITOLUL XLII
CAPITOLUL XLIII
CAPITOLUL XLIV
CAPITOLUL XLV
CAPITOLUL XLVI
CAPITOLUL XLVII
CAPITOLUL XLVIII
CAPITOLUL XLIX
CAPITOLUL L